

GOVERNMENT OF INDIA

ARCHÆOLOGICAL SURVEY OF INDIA

CENTRAL
ARCHÆOLOGICAL
LIBRARY

ACCESSION NO. 78093

CALL No. 091.4912/mit/Sas

D.G.A. 79

NOTICES
OF
SANSKRIT MANUSCRIPTS

Sharada Oriental Series No. 1 : XIII

NOTICES OF SANSKRIT MANUSCRIPTS

Vol. XIII

78093

RAJA RAJENDRALALA MITRA
MM. HARAPRASADA SASTRI

Biographical Sketches
SATKARI MUKHOPADHYAYA

001.4912
MM 1908

Sharada Prakashan
DELHI-110052
1990

78093

11/6/90

091-4912/Mit/Sas

First Published : 1871 - 1911

Reprinted : 1990

ISBN : 81-85320-11-X (Set)

Published by :

SHARADA PRAKASHAN

E-239, Shastri Nagar,

DELHI - 110052, Ph: 7231820

Printed at :

NEW GIAN OFFSET PRINTERS

495, D.D.A. Complex, Shahzada Bagh,

Inderlok, DELHI - 110035

PREFACE TO VOLUME II.

THIS volume contains notices of 266 manuscripts mostly either not mentioned in the *Catalogus Catalogorum* or not properly described in any descriptive Catalogue. The notices have been collected in Bengal and in Behār and include works on all subjects. They have been arranged in the alphabetical order. A classification of the works and their analysis is given below :—

Vedas.—Works on the *Saṃhitās* and *Brāhmaṇas* are very rare in these Provinces. But occasionally works subsidiary to the study of the *Vedas* are found here and there. Of these the *Sarvānukramanīṣṛtti*, No. 243, by Śaḍguruṇiṣya, has already been published in the *Annecdotæ Oxoniensis* series; *Sūktapratika*, No. 250, gives the first word of each *Sūkta* with its *Ṛṣi*, *chandaḥ*, and *devatā*; *Hanumaddurga*, No. 264, affiliated to the *Atharva Veda* is a work on the worship of *Hanumān* for the purpose of attaining prowess and military glory; *Anukramanikā*, No. 5, is the well-known work by *Kātyāyana*; *Rg-Vedaprātiçākhyam*, No. 25, by *Bhagavān*, *Çaunaka* has been described in L. 902; *Kāṇḍānukramanikāvivarāṇam*, No. 29, not in *Cat. Cat.*, is an index to the *Kāṇḍas* or chapters of the *Yajurveda* with a commentary.

Purāṇas.—This volume contains a number of *Māhātmyas* or works on local *tīrthas*; of these *Yamunāmāhātmya*, No. 170, is affiliated to the *Padmapurāṇa*, the day sacred to the *Yamunā* being the second day of the waning moon in the month of *Kārttika*; *Narmadāmāhātmya*, No. 112, is affiliated to the *Revākhaṇḍa* of the *Skandapurāṇa*; *Nainisāranyamāhātmyam*, No. 116, is affiliated to the same *purāṇa*; *Miçṛitāmāhātmya*, No. 163, is also affiliated to the same *purāṇa*, though the interlocutors being *Çiva* and his consort, it looks

more like a Tantra than a Purāṇa. An abstract of the contents of this work has been given in page 8 of the Report attached to the eleventh volume of the Notices of Sanskrit MSS. Utpalāranyamāhātmya, No. 22, is affiliated to the Brahma Saṃhitā of the Skandapurāṇa. Utpalāranya is one of the nine Aranyas sacred to Kṛṣṇa. It includes Brahmāvartta, the holy seat of the Brāhmaṇas, within its limits. This work is also in the form of a Purāṇa, though the interlocutors being Hara and Pārvatī, it looks like a Tantra. The Jalandharamāhātmya, No. 71, is affiliated to the Brahmāṇḍapurāṇa. It treats of the holy places in the Jalandar Doab between the Sutlej and the Beas in the Panjab. Citrakūṭamāhātmya, No. 64, is affiliated to the Vṛhad-Rāmāyaṇa, though it is in the form of a Purāṇa, the interlocutors being Çāṇḍilya and Bhuçuṇḍi. Pañcavaṭīmāhātmya, No. 120, affiliated to the Padmapurāṇa, describes the holiness of Nāsika which is traditionally identified with the Pañcavaṭī of Rāma. These are the Māhātmyas described in this volume. They treat of holy places in Northern India alone.

Guṇaratnakōṣa, No. 54, is a hymn to Viṣṇu and Lakṣmī by Raṅgarāja Bhaṭṭa, who is said to have been a *Kumāra*, or Prince, belonging to the Kūra family. It has many commentaries. The commentary in the present codex entitled Vyākhyānam is by no less a person than Rāmānuja, the great Vaiṣṇava reformer of Southern India. Viṣṇu in this hymn is known by his name Ranganātha.

Bhaviṣyapurāṇa, No. 151, from the Library of the late Mahārājā of Hatwa, appears to be a more complete copy of this purāṇa than any hitherto noticed. It contains in the Pūrva-bhāga 287 chapters divided into Brāhmaparva, Mahādevamāhātmya and Viṣṇuparva. Then comes the Madhyatantra divided into four parts, the first having 25, the second, 26, the third, 25, and the fourth, 11 chapters. The first three parts of the Madhyatantra appear to be the same as that in L. 1742. The first 144 chapters of the Pūrva-Bhāga appear to be the same as those in MS. A in L. 2553. The work is

mainly divided into nine parts named after the first nine tithis. This division seems to have been unknown to Rājā R. Mitra. The present codex has all the nine, while MS. A in L. 2553 ends with the Saptamī. MS. B. in L. 2553 seems to be an entirely new work, commencing from the dissolution and recreation of the world. The present codex seems to be the real Purāṇa, the others are partial dilutions.

Viṣṇudharmottara, No. 190, in the same Library is a complete work in three Kāṇḍas. The first Kāṇḍa consists of 269 chapters; the second has 111 chapters and a large portion without chapter marks. The third Kāṇḍa has no chapter marks whatever. The interlocutors throughout are Vajra, the great-grandson of Kṛṣṇa and Mārkaṇḍeya. It contains all the various Paurāṇika topics concerning life. In Southern India this work is regarded as the second part of Garuḍapurāṇa. In Northern India this is regarded as an independent Upapurāṇa to be differentiated from Viṣṇudharma L. 2293 and the MS. described in I.O., Vol. VI, page 1308.

Çivagītātikā, No. 211, by Kālādiveṅkaṭādrināyaka is a commentary in the interest of the Advaita sect on the Çivagītā in the Padmapurāṇa in sixteen chapters. This is to be differentiated from the Çaṅkaragītā in the Viṣṇudharmottara.

Çivatattvasudhānidhi, No. 212, affiliated to the Skandapurāṇa belongs to Southern India. There is a maṅgalācaraṇa in the beginning of the work in which appears the word likhāmi instead of Vakṣye. It is meant to be the scribe's maṅgalācaraṇa. The work treats of Çiva as looked upon from the Advaita point of view.

Vaidyanāthapūjāvidhi, No. 199, affiliated to the Skandapurāṇa, treats of the process of worshipping the earthen phallic emblem of Çiva in the peculiar form of Vaidyanātha.

Sanatkumāra-Saṁhitā, No. 237, from the Çivapurāṇa, contains a chapter on the Māhātmya of Avimukta or Benares. There is another work of this name affiliated to the Skandapurāṇa.

Kaçikalpalatikā, No. 36, and Dattātreyā-Sahasranāma, No. 94, are other Paurāṇika works described in this volume.

Haribhaktisudhodaya, No. 265, is a part of the Nārada-purāṇa. It is complete in 20 chapters and it treats of devotion to Hari.

The appearance of a MS. of the Brahmāṇḍa purāṇa, No. 144, containing 10,000 Ślokas out of 12,000, the traditional extent, goes against the theory that this purāṇa hardly exists in a complete body, but seems to be made up of a large number of Māhātmyas. It is composed of Prakriyā, Anuṣaṅga, Upodghāta, Madhyabhāga and Brahmāṇḍāvartta pādas. The same work in Stein, p. 205, contains only the first two pādas. Babu Nagendranātha Vasu in his edition of the Brahmāṇḍa purāṇa, in Bengali character, quoting Nārada purāṇa, says that there are two works going under this name: one is a Mahā and the other an Upa purāṇa. The Mahā purāṇa is divided into four parts: Prakriyā, Anuṣaṅga, Upodghāta, and Upasaṃhāra. The topics of the second and third are mostly found in the present codex, but those in the other two, seem to have been very greatly condensed.

(1) *Kāvya*.—Bhramarādūtam, No. 158, is a wretched imitation of Kālidāsa's Meghadūtam by Rudra Nyāyavācaspati Bhattācāryya, son of Vidyānivāsa, and grandson of Vidyāvācaspati. He seems to have been the great Nyāya commentator Rudra Nyāyavācaspati, and not the poet Rudra Nyāyavācaspati who wrote the Bhāvavilāsa in honour of Māna Simha's son. The father of the poet Rudra is not Vidyānivāsa but Vidyāvilāsa. The work is to be differentiated from the Keral, a work entitled Bhramara Sandeṣa by Vāsudeva, mentioned in page 449, J.R.A.S., 1884.

Candradūtam, No. 61, by Kṛṣṇacandra Tarkālaṅkāra, son of Gopikānta Bhattācāryya, is another wretched imitation of the same work. Sabhākaustubha, No. 240, was compiled by Darpanārāyaṇa Mitra, under the orders of Harinārāyaṇa Mitra Vagḡadhikāri, the Revenue Record-keeper of the Suba of Bengal, and published by Rāmanārāyaṇa Mitra in B.S.

1077 during the prosperous reign of Aurangzeb Alamgir I. The capital of Bengal was then at Dacca. It is a mirror of the times as the compilation treats only of those topics which were generally talked of in learned assemblies in those days, otherwise it would be difficult to account for the motley combination of subjects to be found in page 214. It does not appear from the preamble that the assistance of Brāhmaṇas was taken. The Mitra family of Bengali Uttara Rādhīya Kāyasthas seems to have cultivated Sanskrit to a very great extent two centuries ago.

Gīta-Rāghava, No. 53, is a wretched imitation of Jayadeva's Gītagovinda by Hariṇṇakara. Another work of this name by Prabhākara has been noticed by Bhāṇḍarkar.

Prastāvasāra-saṃgraha, No. 135, by Rāmaçarmā, is a collection of couplets on a variety of subjects from Purāṇas, Kāvya, and so on, mostly to be found in the Hitopadeça.

Kṛṣṇakeli, No. 41, by Kṛṣṇamohana, complete in 7 sargas, is a poem of ordinary merit. The author wrote four other works, entitled Nītiçata, Amṛtaçata, a collection of hymns, and Amṛtodaya. Rāmālīlā L. 1533, also seems to be by the same author.

There are two Dramatic notices in this Volume: one, Kṛtārtha-Mādhava, a secular Drama, No. 38, by Rāmamāṇikya Kavirāja, and the other, Vikhyātavijaya, No. 186, on the fall of Karna in the battle of Kurukṣetra by Lakṣmaṇa Māṇikya Deva, one of the Bhūās of Bengal in Akbar's time, who ruled the District of Noakhali almost as an independent Prince. He was a patron of learned Brāhmaṇas whom he settled in his principality from Mithilā. From the notice before us he seems to have written several Dramas, the best of which, the work under notice, was enacted at Kurukṣetra on the occasion of a great pilgrimage there before the assembled Princes of India, who were greatly delighted by seeing the ancient scenes of the Bhārata war and wanted to see some anecdote of that war enacted. Manohara, the manager of the Prince's theatre, is spoken of in the highest terms.

Stotras.—*Nyāsatilaka*, No. 119, by *Veṅkaṭanātha*, a hymn to *Kṛṣṇa*, *Raṅganātha* and others, with a commentary by *Çrīnivāsa*, is very popular with the *Rāmānuja* sect. *Rājā Ra-jendralāla* in noticing this work has confounded the text with the commentary, see L. 3103. The text is by *Veṅkaṭanātha Vedāntācāryya*, the founder of the *Vaḍagele* sect, who mark their forehead with the Y mark. This is the principal sect of the followers of *Rāmānuja*. His *Çatadūṣaṇi* raising one hundred objections against the *advaita* theory of *Çaṃkara* is the standard work of *Veṅkaṭācāryya*'s followers. *Çribhāṣya Çrīnivāsa*, the commentator of the present work belonging to the *Kauçika* gotra was the pupil of another *Çrīnivāsa*, the prote-ge of *Lakṣmaṇa Iyer*, who again received his knowledge of *Vedānta* from *Bādhūla Çrīnivāsa*, the Guru of *Rāmānuja Dāsa*, the author of *Caṇḍamāruta*, the commentary on *Çatadūṣaṇi*.

Raṅganāthapādukāsahasraṃ, No. 175, by the same *Veṅkaṭanātha*, is in honour of the footprint of *Raṅganātha*. *Rama-mahimnaḥ stotra*, No. 180, by *Vijayarāmācāryya*, is an imitation of the famous *Mahimnaḥ stava* by *Puṣpadanta*. The author was a pupil of *Caturbhujā*. For other works of his, see p. 570 B, Vol. I, Cat. Cat. *Sūryyātharvaçirṣa*, No. 252, purposes to be an *upaniṣad* of the *Atharva Veda* in honour of the *Sun-god*. *Stavāmṛtalahari*, No. 254, by *Viçvanātha Cakravartti* the commentator of *Bhāgavata*, according to the tenets of *Caitanya* sect, is a collection of short hymns in eight verses each, on *Vaiṣṇava* saints of the *Caitanya* sect, such as *Narot-tama*, *Lokanātha*, and of *Kṛṣṇa* and *Rādhā*. *Atmamandira-stotra*, No. 15, by *Yāmunācāryya*, the grandson of *Nātha Muni*, is a curious stotra on self as *Kṛṣṇa*. *Caitanyacandrāmṛta*, No. 65, is by *Prabodhānanda Sarasvatī*. The author was in his early years a *Vaidāntika* of the *Çaṃkara* sect. He was converted by *Caitanya* into one of his staunchest supporters. The story is given in *Caitanyacaritāmṛta*, a *Bengali* work written at the end of the sixteenth century. The author belonged to the early part of that century. Before conversion he was celebrated as *Prakāçānanda*, the author of the *Vedānta-*

siddhānta-muktāvalī. Rasikāsvādinī, No. 66, by Ānandī is a commentary on the same. Rasakalpalatā, No. 176, by Mohanānanda, is a hymn to Kṛṣṇa. Svadharmāmṛta-sindhu, No. 260, by Ćukasudhī, who appears to have been a follower of the Nimbārka School of Vaiṣṇavism, who accepted the Vedas, the Mahābhārata, the Pañcarātras, the text of the Rāmāyaṇa as Ćāstras and reject the authority of the rest. The work is in 25 chapters. It is a comprehensive work on the rituals of the Nimbārka School and it occasionally treats of their philosophy too.

Vaiṣṇava works of the Caitānya sect.—Very few works are attributed to Caitanya the founder of the sect. Aufrecht mentions only three works under the name of Caitanya. One of these is Premāmṛta, L. 736, beginning with Yam Brahmā, &c. There is a commentary on that work in this volume, by Harinārāyaṇa Ćarmā, entitled Premāmṛtatīkā, No. 138. Bha-janāmṛta, No. 150, gives the process of worshipping Kṛṣṇa in the form of ordinary Smṛti works, by raising objections and refuting them, by Narahari Ṭhakkura, the oldest man who accepted young Caitanya as an incarnation of Viṣṇu. He belonged to the Vaidya caste and was an inhabitant of Ćrikhaṇḍa in the District of Burdwan. His descendants are still the most noted Vaiṣṇavas of Bengal. They invented the melody known as Manoharasāhī Kīrtana. Rāgavartma-candrikā, No. 178, treats of *bhaktī* as produced from feelings as opposed to that produced by study and by following the processes laid down in the Ćāstras.

Gauragaṇoddeṣa dīpikā, No. 60, is a curious work ; it traces the followers of Caitanya to his followers in his previous incarnations. For instance, Jagannāth Miṣra, the father of Caitanya, is traced to Nanda, the father of Kṛṣṇa, and to Daṣaratha, the father of Rāma. Every follower of Caitanya is traced to one of the gopikās or milkmaids in the Kṛṣṇa incarnation and to one of the Monkeys in the Rāma incarnation. The Author, Kavikarṇapūra, was the son of Sivānanda Sen of Kācnāpāḍa who every year used to purvey the Bengali followers of

Caitanya to Puri as long as that great Reformer lived, the expenses being defrayed by Vāsudeva Datta, of Sātgaṛā, a Bania Millionaire. Karṇapūra was about 12 when Chaitanya died, and he composed this work in Saka 1498 i.e., 1576 A.D. He was educated at Kumārahaṭṭa, modern Halisahar, 26 miles north of Calcutta. He does not name his guru as it is prohibited to take the Guru's name. But his guru wrote a commentary on the Bhāgavata and consecrated an image of Kṛṣṇa under the name of Kṛṣṇadeva.

Anthology.—There are two works on this subject in this volume, viz :—Subhāṣitam, No. 248, a collection of Ḍlokas on a variety of subjects current among the Rāmanuja Sect and Subhāṣita-sāra-saṃgraha, No. 249.

Poetics.—Kavipriyā, No. 28, is the same work as the Kāvya-lanṅkāravṛtti by Vāmana. Kāvyaakaumudī, No. 35, by Ratna-bhūṣaṇa is a modern work by a Paṇḍita belonging to the Vaidya caste in East Bengal. It includes certain chapters on Grammar in the beginning. The date, Śaka 1781, given after the colophon, may, in this instance, be referred to the composition of the work. This is to be differentiated from the work of the same name given in Cat. Cat. Sāhityaratnākara, No. 246, by Dharma Sudhī, the son of Parvanātha or Parvatanātha, who was the elder brother of Rāma Paṇḍita belonging to a learned family at Benares, and treats of Vācya, Lakṣya, Vyāṅga and Guṇa.

Vyākaraṇa.—Taddhitagaṇadīpikā, No. 77, by Saccidānanda Mahānta Ṭhākura, appears to be a work on groups of words taking same suffixes. It belongs to the Saṃkṣiptasāra School. Taddhitatikā, No. 78, by Vaṃṣīvadana, also belongs to the same School. The Author's father was Vaṣiṣṭha and mother Rāyamati. He wrote notes on the commentary by Goyīcandra. In this volume there is another work by the same author entitled Sandhipadaṭṭippanī, No. 239. Dhātugaṇa, No. 108, by Bhīmasenācāryya belongs to Panini's School. Dhātu-pravodha, No. 109, by Kālidāsa, the son of Kāmadeva Vācaspati, was written under the order of Rāmagovinda Cakravarttin.

This probably belongs to the Kātantra School. Pañjivākya-pravodha, No. 123, by Narahari Çarmā is a commentary on Trilocana's Pañji. This is a unique work. Akhyātavyākhyānam, No. 12, by Vilveçvara Tarkācāryya, a great writer on the Kātantra School, is another part of the work as Notices, Second Series, Vol. I, 247, where the work goes by the name of the author. Upasargavṛtti, No. 23, by Bharata Sena, son of Gaurāṅga, who belonged to the Mugdhavodha School of Sanskrit Grammar. Another work by the same author entitled Gaṇapāṭha treats of groups of words susceptible to the same grammatical changes. It treats not only of groups of roots but of other groups also.

Katipaya-kāraka-vyākhyānam, No. 27, by Vidyāsāgara, is a part of the author's great work on the Kātantra School. Kātantra-pariçiṣṭatikā, No. 30, by Govinda Paṇḍita is a commentary on Çripati Datta's Pariçiṣṭa. Kṛtpādavivarnam, No. 39, a part of Sārāvali, by Raghuvīra Bandyopādhyāya, belongs to the Saṃkṣiptasāra School. Sārāvali, No. 245, is a work composed by Nārāyaṇa Banerji, the founder of the Banerji family of Khānākula in the Hughli District. No. 39 is by a descendant of his and professes to be a supplement of his work. Vaṇçivādana's Kṛdantaṭippanī, No. 40, also belongs to the same school. Kramakaumudī, No. 45, by Dhanañjaya, does not seem to belong to any particular school as the author says that his work is Nānāmatānuvandhā. It treats of the classification of Sanskrit roots. Vākyagovinda, No. 184, by Rāmeçvara Sena of the Vaidya caste whose genealogy is thus given. Vināyaka's son was Dhanvantari. His grandson, Hingga Sena. His son Bhombu, who had three sons Ravisena, Ujjvala, and Rāma Sena. Ujjvala's son was Çṛidhara whose son was Çānti Sena. In Çānti Sena's family was born Nilakaṇṭha whose son was Rāma Kṛṣṇa. In his family was born Madhusūdana, the father of the author and an inhabitant of Kābjāpalli. The work treats of the analysis of sentences and the connotation and denotation of terms. Vibhaktitattvam, No. 187, is another work on logic as applied to gram-

mar. It treats of the various meanings of grammatical terminations. Çabdaratna, No. 205, by Janārdhana, Çabdasādhana by Rāmakānta, No. 206, are works on declensions belonging to the Kātantra School. Kārakacakra by Bhavānanda Siddhāntavāgiṇa, who flourished at Navadvīpa by the end of the sixteenth century and whose descendants in the 9th and 10th remove are still living, is a work of great merit on the logical analysis of the 'cases' in Sanskrit. The present volume contains an anonymous commentary on that work being No. 84. Anvayaṇikṣā, No. 6, by Rāmakṛṣṇa Çarmā is a work on Sanskrit composition and it belongs to the Kātantra School of Grammar. Saṃkṣiptasāravākyā, No. 231, by Maheṣa Pañcānana, is an unique commentary on Saṃkṣiptasāra entitled Bhāvārthadīpikā. The Author's father was Vidyārṇava. A ṭippanī, or notes on the same work by Gopāla Cakravartī, is to be found in No. 232. The author has a commentary on the Caṇḍī.

Tantras.—Akulāgamatantra, No. 1, is an original tantra treating of Yoga. It has nine paṭālas. The interlocutors are Nārada and Çiva. It presupposes a whole literature on the subject and takes much from the Dharma Çāstras. Kātyāyanī tantra, No. 31, treats of the worship of Kālī in the forms of Kātyāyanī, Mahādurgā, and Jagaddhātṛī. Tripurāsāratantra, No. 92, in ten paṭālas treats of Bhakti and Yoga besides the ordinary topics of tantras. Puraçarapaḥaritantram, No. 128, is a dialogue between Subhagā and Nārada. Viçvāmitra-Saṃhitā, No. 189, is a dialogue between Çiva and his consort on the subject of mantra and their proper exercise and efficacy.

Yogasāra, No. 173, is an original tantra said to contain one hundred thousand ślokas in which unlike other tantras Çiva asks questions and Pārvatī answers them. It is a larger manuscript than that noticed in page 307 of Volume I. The chapters are named paricchēdas. Merutantra, No. 169, has a chapter on widow-marriage. Çivarahasya, No. 213, is a large work in 100,000 ślokas divided in 12 aṃças. A nearly com-

plete work has been noticed by Burnell. But he classifies it as a tantra, while Stein who saw 4-12 amṣas classes it with Purāṇas. The Codex under notice is the eleventh Amṣa complete in 50 chapters. I should like to call this work a Saṃhitā consisting of some Tāntrika and some Paurāṇika chapters. The second Amṣa has been noticed in the Notices, Second Series, Volume I, No. 361. But there it is affiliated to the Skandapurāṇa. There are other notices, too, affiliating it with that Purāṇa. Sanat-Kumāra Saṃhitā, 238, in 25 Paṭalas, is a Tāntrika work to be differentiated from the work of the same name belonging to the Skandapurāṇa. Samayā-cārat tantra No. 241, is a totally different work from L. 755.

Prapañcasāra, No. 129, attributed to Ṣaṅkarācāryya treats of the condition of a child in the womb. Prapañcasāra, No. 180, is the same work as described by Eggeling, p. 869. Devī-rahasya, No. 106, treats of the incarnations of Caṇḍikā in 120 Ṣlokas; Siddhikhaṇḍa, No. 247, in Hindi by Nityanātha Siddha treats of the six dark rites.

Ṣiva-Saṃhitā, No. 214, appears to be a totally different work from L. 474. This is complete in 500 Ṣlokas, while that is incomplete with 2511. This is divided into paṭalas while that is divided into Adhyāyas. This treats of Yoga, while that treats of a dualistic system of Ṣaivadarṣana. This is said to be Īṣvaraviracita, composed by Ṣiva, a statement which stamps it as a Tantra.

The Tāntrika compilations contain Kulapūjanacandrikā, No. 37, by Candraṣekhara Ṣarmā, treating of the process of worship in the left-handed form. Tantradīpanī, No. 79, by Rāmagopāla is a compilation made in 1636 Saka. The author describes himself as a disciple of Kāṇināthānanda Nātha, a Yogī. The work includes many Buddhist rites such as the worship of Mañjuṣhā. Akṣobhya and Tārā are mentioned in the very first verse in a manner which stamps it as Buddhistic. Akṣobhya is placed on the forehead of Tārā just as Dhyānī Buddhas are placed on the forehead of Bodisattvas.

Tantrapradīpaprabhā, No. 80, by Sanātana Tarkācāryya,

a commentary on Tantrapradīpa which commences with the word Ekadeśī and ends with the word Āhita sukha. This is not the Tantrapradīpa by Gadādhara L. 2172, nor is it Tantra pradīpa by Jagannātha Notices, Second Series, Vol. I, p. 146. This is a short commentary in 500 Slokas on some Tantrapradīpa yet to be discovered. Tantrasaṃkṣepa-candrikā, No. 81, by Bhavānī Çamkara Banerji, deals with the ordinary topics of Tantra. Tārārahasya, No. 83, by Rājendra Çarmā is a different work from the well-known work of that name by Brahmānanda. The work is complete in 82 chapters and deals with the ordinary Tāntrika rites. The author distinguishes his work from others by the following epithet—प्रकटगुप्ततर-सम्प्रदायकुलकौलात्तरनिगर्वरहस्यातिपरापररहस्यातिपूर्व्वरहस्याचिन्त्यप्रभावतारारहस्य He gives his genealogy as follows:—वेदगर्भ, श्रुतपाणि, विद्यापति, धनपति, ज्ञानानन्दमहाशय, जैलोक्यनाथ, रामानन्द, वंशीदास, महामहोपाध्याय किशोर, राजेन्द्र This Vedagarbha is not one of the five progenitors of the Bengali Brāhmaṇas of that name.

Tikṣṇā kalpa, No 90, composed in Saka 1782, at Cānd-pratāpa a parganā in the district of Dacca, by the local zemindar Rādhāmohana. Tikṣṇā is described in the Vācas-patya as a form of Tārā, fond of strong drinks and human sacrifices.

Nārāyaṇārcāratnamālā, No. 114, by Bhagavat Gosvāmī, treats of the Tāntrika worship of Nārāyaṇa in which puraṣ-carāṇa may be dispensed with.

Puraṣcarāṇadīpikā, No. 127, by Candracēkhara was composed in 1512 probably of the Saka era. The author begins with a Maṅgalācarāṇa to Kṛṣṇa but treats of all sorts of mantras.

Çarabhapūjāpaddhati, No. 207, a part of the Ākāṣa-bhairavatantra and Çarabheçakavaca, No. 208, are works devoted to the worship of Çarabha, the lord of birds, who, in this form, was a popular object of adoration among the Tāntrikas.

Çyāmāsaparyyāvidhī, No. 224, by Kaçīnātha Bhattācāryya, composed in Çaka 1679, is divided into seven Vibhāgas.

It says that a single utterance of the name of Kālī is more efficacious than thrice repeating the thousand names of Viṣṇu.

Mahiṣamardinistavarahasyaprakāṣah, No. 160, is a commentary by Jagadīḥa Pañcānana on Mahiṣamardinistava which consists of eight couplets, the first letters of each of the couplets taken together forms the Mahiṣamardinīmantra in eight letters.

Kāmāpañcatīrthavidhi, No. 33, treats of the worship of Kāmākhyā.

Çālagrāmalakṣaṇaṃ, No. 209, treats of 34 varieties of Çālagrāma stones. Each is distinguished from the other by peculiar position of lines and circles inside the stones.

Smṛiti.—Tithidvaidhāprakaraṇaṃ, No. 86, by the great Çūlapāṇi treats of those tithis which fall on two days. The worship of gods and goddesses should be performed in the A.M. part of the tithi, while rites for the propitiation of departed ancestors are to be performed in the P.M. part of it.

Tithivivekatikā, No. 87, by Çrinātha Acāryacūdāmaṇi. Both the compiler and the commentator are well-known writers. But the work has not yet been properly described. The Sanskrit College Library has only one page of the work. The MS. under notice is, however, complete. Tithyādividhi saṃgraha, No. 89, by Raghūttama Tarkaṣiromaṇi is a unique work not mentioned in Catalogus Catalogorum.

Dānasāgaravidhi, No. 97, appears to be an unique MS. by an unknown author, on Dānasāgara, the Ocean of gifts, by which is meant 16 times sixteen gifts.

Dāyatattva vyākhyā, No. 98, is also a unique anonymous work.

Durgārcākālaniṣkarsa, No. 99, and Vratakālaniṣkarsa, No. 201, by Madhusūdana Vācaspati, appear to be unique.

The materials of Durgārcākaumudī, No. 100, by Paramānanda Vedāntavācaspati, are drawn from the Kālikāpurāṇa.

Durgārcāmukura, No. 101, by Kālicaraṇa, treats of the Jagaddhātṛpūjā in the month of Kārttika. This pūjā is an exact counterpart of the Durgāpūjā in Āṣvina, but it is

finished in one day while Durgāpūjā takes three days. The work is divided into two parts called *Mukurās*, one devoted to Durgā and the other to Kālī. This also is unique.

Dhānyācalādidānatattvaṃ, No. 110, treats of the gifts of mountains of paddy and mountains of sugar and so on. Unique.

Navyadharmapradīpa, No. 113, by Kṛpārāma is a unique MS. of Smṛti compilation. Kṛpārāma lived at a time when Tilakarāma and Kṛṣṇacandra were great landlords on the two sides of the Ganges. Both these Rājās flourished during the middle of the eighteen century : one lived at Burdwan and the other at Kṛṣṇanagara. The author's guru was Jayarāma, an extremely old man with a corpulent body, grey hair, and red appearance. The Author is perhaps one of the eleven Paṇḍits employed by Warren Hastings for the compilation of that work on Hindu Law, the translation of which goes by the name of Halhed's *Gentoo Law*. The codex under notice though incomplete extends to 4,200 śloka.

Nigūḍhārthaprakāṣikā, No. 137, a commentary on Ćūlapāṇi's Prāyaścittaviveka, appears to be a brand-new discovery.

Gotrapravaraviveka, No. 56, by Dhanañjaya, a part of Dharmapradīpa and Vṛhad-gotra-pravara-mañjarī by Puruṣottama Paṇḍita, No. 142, are works on gotra and pravara of the brāhmaṇas compiled from the Purāṇas and Dharma Ćastras.

Mūrkahā, No. 167, treats of a variety of Smṛti topics and not of prāyaścitta only as stated in Cat. Cat. 464b.

Vrata-bodha-vṛtti, No. 202, is a work on vratas according to Vaiṣṇava rites. This is also called Vrata-vodhanī-saṅgraha.

Ćuddhikārikā, No. 218, by Nārāyaṇa Vandyopādhyāya, Ćuddhitattvakārikā, No. 219, by Rāmabhadra Nyāyālaṅkāra, Ćuddhiprakāṣa No. 220, by Ćrikrṣṇa Cakravartī, Ćuddhipradīpikā, No. 221, by Kṛṣṇadeva Smārtta-vāgiṇa. Ćuddhimuktāvalī, No. 223, by Mahāmahopādhyāya Bhīma of the Kāñjivillī race and Ćudrāha-kṛtya-Tattva-prayoga, No. 222, by Raghunandana, are not mentioned by Aufrecht.

Of the four works on Ćrāddha, Ćrāddhatattvavivṛt

No. 226, by Kaçinātha is well-known. Çrāddhaprakaraṇa, No. 227, by Narottama, is mentioned in the India Office Catalogue. Çrāddhavivekavyākhyā, No. 228 by Rāmakṛṣṇa Tarkapañcānana and Çrāddhakālanirūpaṇa, No. 225, by Madhusūdana Vācaspati, appear to be unique.

Satkriyāsāradipikā, No. 235, by Gopāla Bhaṭṭa, is a work on Hindu rituals of the Vaiṣṇava sect. Gopāla Bhaṭṭa was a follower of Caitanya and he wrote other Smṛti works too for his sect. He belonged to Southern India and lived at Vṛndāvana where all Sanskrit works of this sect were composed. Gopāla Bhaṭṭa in his compilation of this work follows Aniruddha and Bhīma Bhaṭṭa.

Sat-smṛti-sāra, No. 236, by Jānakīrāma Sārvabhauma, and Sarvasādhāraṇapramāṇatattva, No. 242, appear to be orthodox works on Brahminical rites.

Smṛtikalpadruma, No. 256, in Bengali, gives, for the use of those men in Paṇḍita families who are not very strong in Sanskrit, rules of conduct in clear and lucid Bengali. The work was composed by Rādhāvallabha Kavivāgiṇa, son of Mukunda Miṣra. The work is termed Kalpadruma or desire-fulfilling tree and its chapters are termed Mañjarī.

Smṛtisamkṣepa, No. 257, by Narottama and Smṛtisamkṣepasāra, No. 258, by Rāmakānta Cakravartī, son of Madhusūdana Bhaṭṭācāryya are works on orthodox Brahminical rites not to be found in Aufrecht.

Svatvavicāra, No. 259, attempts to define the rights of property and goes deeply into the philosophy of it. The style is that of the Navadvīpa School of Nyāya.

Ahnikakārikā, No. 21, is a short work on the daily rites of brahmaṇas belonging to the Ćaiva sect based on the Tryambakakalpa attributed to Ćaunaka.

Acārollāsa, No. 13, by Khaṇḍorāya Paṇḍita is a part of Paraçurāmaprakāça, a complete digest of Hindu Law and rituals compiled by the author under the order of Paraçurāma Miṣra the prince of Yamunāpurī on the Gomati which is Modern Jaunpur: Paraçurāma was a Ćākadvīpi

Brahmaṇa who obtained from the Emperor the title of Vāṇī-rsāla Rāya, and who is described as an ornament of learned men. The author's ancestors held for a long time the position of Dharmādbikāra at Benares. The genealogy runs thus:—

Mahīpati Paṇḍit.

his son Ananta Paṇḍita.

his son Kṛṣṇa Paṇḍita.

his grandson Nārāyaṇa Paṇḍit.

his sons Nilakanṭha and Khandorāya.

The author quotes from the original Smṛtis, the Purāṇas, the Rāmāyaṇa, the Mahābhārata, the Viṣṇudharmottara, the Čāmbapurāṇa, the Bhaviṣyapurāṇa, Vaikhānas and other Āgamas, the Čaiva Āgamas, Medhātithi, Kalpataru, Kālādarça, Mitākṣarā, Hemādri, Parāçaramādhava, Smṛticandrikā, Smṛty-artha-sāra, Madanavala, Smṛtidarpaṇa, Prayogapārijāta, Siddhāntaçekhara, Nyāya, Panini, Mīmāṃsā and the Āgamas. He does not quote from Kamalākara. He, therefore, seems to have flourished in the beginning of the seventeenth century or a little earlier. The 25th chapter of this work is devoted to the origin and position of the Čakadvīpī Brahmaṇas.

Prayogadarpaṇa, No. 132, is different from L. 1,775 and L. 2,773. It is anonymous and complete. It deals with the last rites of man, his cremation, and his çrāddha. The author makes his obeisance to Čridhara the author of Smṛty-artha-sāra and to all compilers down to his Guru.

Mahārṇavakarmavīpāka, No. 159, a work on Karma-vīpāka, *i.e.*, diseases, good fortune, and misfortune generated by good or evil deeds in previous births. The work is by the same Viçveçvara Bhaṭṭa who compiled the Madanapārijāta, but this time the patron was not Madanapāla the Kacchva Rājā but his second son Māndhātā. Vākyatattva, No. 185, is a part of the Dvaitatattva by Siddhānta pañcānana who wrote also a commentary on Daçakarma. The work treats of Vākya or Saṃkalpavākya, *i.e.*, the wording of resolution to perform any religious duty. It should contain the

name of the month, the fortnight and the lunar day. There is a meagre notice of this work in L. 296.

Svargavāda, No. 261, dealing with, from the point of view of Smṛti, what Svarga or heaven is, appears to be a different work from Eggling 1191 B p. 651 A.

Darṣana, Vedānta.—Brahma-sūtrabhāṣya, more correctly oṚju vyākhyā, No. 143, is by Vijnānabhikṣu. It stamps Vijnānabhikṣu, though he is known to be a commentator of and even the writer of the Sāṃkhya pravacana Sūtras, as a Vaidāntika.

Sārāvali, a commentary on the Bhagavadgītā, No. 148, by Rāma-çaṅkara, who appears to belong to the family of Nārāyaṇa Banerji, of Khānākula, whose Smṛti compilation "the Sārāvali" has already been noticed.

Pañcikaranavārttikābharana, No. 121, has already been described by Weber.

Tattvacandrikā or Pañcikaranavivaranatīkā, No. 122, by Brahmānandatīrtha, a disciple of Sadācīvanandatīrtha, appears to be a different work from that mentioned by Hall, No. 139.

Tattvānusandhāna, No. 76, by Mahādeva Sarasvatī the disciple of Svayamprakāśānanda Sarasvatī, is an independent treatise on Vedānta. The codex is accompanied with a commentary entitled Advaitacintākaustubha by Ānanda Sarasvatī, a disciple of the same.

Vedāntatattvabodha, No. 193, is an anonymous work of the Nimbārka School.

Vedāntatattvamañjarī, No. 194, by Çaṅkarācāryya, Paramahansa, who appears to be a very different person from the great Çaṅkara.

Vedāntatātparyyanivedanam, No. 195, by Govinda, the son of Nilakanṭha and Bhogavī, appointed as professor of Vedānta by Lakṣmaṇa Paṇḍita, is an independent treatise on Vedānta; not mentioned by Aufrecht.

Vedāntaratnamālā, No. 196, by Ananta Bhaṭṭa, the younger brother of Keçava Kaçmīrī, is an independent treatise of the Nimbārka School.

Vedāntasaṃjñāprakriyā, No. 197, is a treatise ex-

plaining the technical terms of the Vedānta System of Hindu Philosophy. Vedāntasiddhāntamuktāvalī with its commentary forms No. 198. The text is by Prakāṣānanda who became a convert to Caitanyism and assumed the name of Pravodhānanda Sarasvatī Gosvāmī, and the commentary is by Nānādīkṣita, a disciple of Prakāṣānanda when he was a Vedāntist.

Vyāsaśūtravṛtti, No. 200, is by Rāṅganātha, the disciple of Anandācārya: the codex is complete. It contains in brief the ideas of Ṣaṅkarācāryya on the Vedānta Sūtras.

Ṣaṭadūṣanī is a well-known work by Veṅkaṭanātha. A work of the same name, No. 204, by Ṣrinivāsadāsa, the protege of Lakṣmaṇa Deṣika, has been written with the same object, namely, refuting Ṣaṅkara. (See page VI.)

Ṣṛisūktabhāṣya, No. 229, by Rāmacandra, belonging to the Atri Gotra, is a commentary on the Ṣṛi Sūkta, not known to Aufrecht.

Upāsanāvinoda, No. 24, is unique. It treats of the Vedānta topics but at the same time inculcates the worship of Rāma.

Adhikārasaṅgraha, No. 4, by Veṅkaṭanātha Vedāntācāryya treats of the Adhikāra sections of the Vedānta Sūtras. An enumeration of the Adhikāras will be found in page 4 of this volume. It is accompanied by a commentary by an unknown author.

Mīmāṃsā—Saṅkarśakāṇḍabhāṣya, No. 244, was known only in quotations. The last four books 13th, 14th, 15th and 16th of the Mīmāṃsā Sūtras form the Saṅkarśa kāṇḍa. They form a sort of appendix to the Pūrva Mīmāṃsā. They seem not to have been commented upon by Ṣavara Svāmī, and hence later Mīmāṃsākas neglected them. The prevailing opinion, therefore, was, and still is, that the Pūrva Mīmāṃsā has only twelve chapters. The bhāṣya has been written as a supplement to the Bhāṭṭadīpikā of Khaṇḍadeva, a commentary on the first twelve known books of Mīmāṃsā. This has been written by Bhāskara Agnicit, the son of Gambhīra.

He says twelve kalās made the work, *Dīpikā*, a lamp. He has made it full in 16 kalās and therefore rendered it *candrikā* or moonlight. *Kaṇḍadeva* was the guru of *Jagannāth Paṇḍit* of *Dārā Sheiko*, the son of *Shah Jehan*. The *Paṇḍitarāja* is well known by his numerous works, and by his supposed conversion into Muhammadanism for the sake of a Muhammadan girl. The author of the present *bhāṣya* must, therefore, have flourished some time after *Kaṇḍadeva* within the last two hundred and fifty years. The work has been printed in the *Paṇḍit*.

Sāṅkhya.—*Kapilasūtravṛtti*, No. 32, is an anonymous commentary on four of the *Sāṅkhyasūtras* of *Kapila*, probably *Tattvasamāsa*. It is a short work running to 125 *ślokas* only. The last verse emphasises upon four *Sūtras* only.

Nyāya.—*Nyāya Sūtra* or *Nyāya Sūtroddhāra*, No. 118, by *Vācaspati Miśra*, is an attempt to fix the readings of the *Sūtras* of *Gautama*. There is another work on the same subject by *Vācaspati Miśra* entitled *Nyāya Sūcinibandha*, published as an appendix to the *Nyāyavārttika* in the *Bibliotheca Indica* series. The opening verses of these two works, *Nyāya Sūtroddhāra* and *Nyāya Sūci* do not however agree.

Nyāya nibandha: नमामि धर्मविज्ञानवैराग्यैश्वर्यशांतिने

निधये वाग्बुद्धीनामक्षपादाय तायिने ।

अक्षपादप्रणीतानां सूत्राणां सारबोधिका

श्रीवाचस्पतिमिश्रेण मया सूची विधास्यते ॥

Nyāya Sūtroddhāra: श्रीवाचस्पतिमिश्रेण मिथिलेश्वरसुरिणा

लिखिते मुनिमूर्द्धण्ये श्रीगौतममतं महत् ।

There is no closing verse to the *Uddhāra* but the closing verses of the *Sūci* fix the date of *Vācaspati* at 888, probably of the *Saka* era. The *Sūci* counts the number of *Adhyāyas*, *Āhnikas*, *Prakaranas*, *Sūtras*, *Padas*, and *Akṣaras*, but the *Uddhāra* is satisfied with the bare wordings of the *Sūtras*. The *Uddhāra* makes *Vācaspati* the court *Paṇḍita* of *Mithilā* and this is the first statement connecting *Vācaspati* with that country.

Nyāyadīpikā, No. 117, by Rāmakṛṣṇa Tarkāvataṃṣa Bhaṭṭācāryya, is an independent treatise dealing with not only the 16 padārthas of the Naiyāyikas but also other topics that had grown up since the time of Gotama. It is a short work running through 225 ślokaś in 16 chapters. The author's aim was to make Nyāya Cāstra, easy. The author quotes a sentence from Gadādhara's work entitled Amumiti Gadādhari, though the wording is slightly different from the current text. Hence he seems to have flourished within the last two hundred years.

Padārthakhaṇḍana-tika, No. 124, is a commentary on Padārtha-khaṇḍana; one of the great works of Raghunātha Cīromaṇi, the founder of the Navadvīpa School of Nyāya-Vaiśeṣika. The commentary is by Rudra Nyāyavācaspati. Unique. Mukti-vādarāhasya, No. 165, is a commentary on Mukti-vāda by Gadādhara. The commentary is anonymous.

Çaktivādavivṛti, No. 203, a commentary by Mādhava Siddhanta on Çaktivāda, a work on logic as applied to grammar by Gadādhara. Madhava's pupils are still living. Mādhava's father was Viçvesvara, who was descended from Rājendra, who turned aside by the power of his yoga the impetuous current of the Bhairava, a river in the District of Jessore, and who again was a descendant of Cakrapāṇi of the Pūti—Gāi.

Avayavatīkā, No. 8, Asādhārana-siddhānta-rahasya, No. 10, Ācāryyānumāṇaṭippaṇi, No. 14, and Viruddha-Jāgadiçi, No. 188, are works on different sentences and sections of Gaṅgeça's work, the Tattvacintāmaṇi. The second is by Mathurānātha, the first and third by Gadādhara, and the fourth by Jagadīça.

Jyotiṣa.—Catalogus Catalogorum Vol. I mentions five different works under the name of Jyotiḥsāra, page 211b-212a and Vol. II mentions one, page 201b. The present volume contains notices of two other works of the same name and on the same subject; one, No. 73, by Kṛṣṇadeva Smārtta-vāgiça and the other No. 74, by Maheça Pañcānana. Jyoti-ratna, No. 75, by Gopāla Cakravartti; Jyotiṣaratna, No. 72,

by Keçava Tarkapañcānana and Bālavivekinī, No. 139, by Nanhidatta; Saṃksepa-Jyotīrākara, No. 233, by Rāmagovinda Cakravartti; Saṅketa-sārāvalī, No. 230, by Çivarāma Çarmā are also works unknown to Aufrecht. All these are elementary works on astronomy and astrology as applied to Smṛti. Another work on the same subject, Jyotirgranthah, by Devakīnandana, forms No. 107. The MS. is incomplete. It ends with the third chapter. Narañjanmalakṣaṇa, No. 111, Janma candrikā, No. 68, and Jātaristyaḍīnirṇayaḥ, No. 69, by Vidyārṇava, are works on horoscopy. Praçnadīpa, No. 133, by Kāçinātha and Praçnasamgraha, No. 134, by Tājakācāryya, are works on fortune-telling—one according to the Indian, the other according to the Arabic system. The first is known to Aufrecht, the second is not.

Āya-prakaraṇam, No. 20, is a work on fortune-telling; by multiplying the length with the breadth and dividing the result by six, the remainders become the means of fortune-telling.

Vaçiṣṭha-saṃhitā, No. 183, appears more to be a work on Yogas than on astronomy. It differs, however, from L. 453. The Yog taught here appears to be tinged with Buddhist ideas. Vaçiṣṭha is said to have learnt the Yoga on Tārā mantra from Buddha at China, and here is a system of Pāçupata Yoga tinged with the idea of Buddhist Çūnyatā.

Adbhutasāgara, No. 3, is a work on omens extending to over 2,000, çloka. There is a work of this name attributed to Vallāla Sena.

Vaidyaka.—Rasacandrikā, No. 177, by Mādhava Kavīcandra is a work on Alchemy; Rāmavāṇa, No. 181, by Dāmodara is a book on the treatment of fever and so on, Snehamālikā, No. 255, is a work on the preparation of medicinal oils. Cikitsādarpaṇa, No. 63, is a new compilation. Hemādri Tikā, No. 266, is entitled Ayurveda-rasāyana, described in page 932a of the I.O. Catalogue.

ÇILPA.—Manavasāra, No. 161, is a work on domestic, palatial, and temple architecture. This is the same as that

described in page 62 of Burnell's Tanjore Catalogue. The MS. begins with the thirty-fifth and ends with the forty-seventh chapter of the work, which is sometimes called *Mānasāra*.

End. यः सकलदुष्कारयति, तस्य संसारमोचनं भवति, सर्वजन्मकृतं पापं तत्क्षणा-
देव नश्यति, सर्वान् कामानवाप्नोति, सर्वपुरुषार्थसिद्धिर्भवति य एवं
वेदेत्युपनिषत् ।

Colophon. × × × ×

विषयः । योगेनात्मसाक्षात्कारप्रकारकथनम् ।

No. 3. अध्यात्मद्वहोतरौ . Substance country-made paper, 10×4½ in-
ches. Folia 11. Lines 26 on a page. Extent 330 ślokas. Character
Nāgara. Date, Sm. 1871. Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalā
cāryya Mahārāja Bāla Candra Sūri. Appearance old. Verse. Correct.

Beginning. राग वेला उल ।
स्वा सोवे उठि जाग वाउरे अज्जल जल जु जायु घटत है देत पौरिया
घरिय घाउरे ।

End. बानन्दघन प्रभु तु स्वारे पिल्लनकुं जाय कयवत खुं कासी । इति पदम् ।

Colophon. इति श्रीबानन्दघनजीकृत अध्यात्मद्वहोतरौ समाप्ता ।
सम्बत् १८७१ । फासगुप्त मुद्रि

विषयः । जनानां आत्मविचार कथनम् ।

No. 4. अन्येष्टिप्रयोगः . Substance country-made paper, 8×2 inches.
Folia 107. Lines 7 on a page. Extent 1498 ślokas. Character Nāgara.
Date, Sm. 1919. Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Ap-
pearance new. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
अथ अस्याभावे पाप्माशविधिर्लिख्यते । ज्ञानं मह × × दक्षपरिधानम्,
आचम्य प्र. बानायम्य देशकाङ्क्षी सकृन्नापसयं मोक्षस्य प्रेतस्य. प्रेतलसुप्तवे
उत्तमलोकप्राप्तये अस्याभावे पाप्माशविधिना श्रीर्द्धदेविककर्माहं करिष्ये ।

End. नवामष्टेषु तिष्ठन्ति भुवनानि चतुर्दश ।
यथातथाश्रित्वं मे स्याद्विद्वत्लोकं परच च ।

Colophon. इति प्रयोगदर्पणे उत्तरकर्क समाप्तः । सम्बत् १९१९ ॥

विषयः । यजुर्वेदीयानां श्रीर्द्धदेविकपद्यतिः ।

No. 5. अन्त्येष्टिप्रकाशः By दिवाकरः. Substance country-made paper, 10×3 inches. Folia 25. Lines 11 on a page. Extent 600 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः. श्रीवशिष्ठः ॥

अथ बहुमानां अनाहिताग्निना निदेषिष्ये मृतानामौर्ध्वदेहिकप्रयोगः,
श्रीवावस्यायां सर्वप्रायश्चित्तविधिनाम्न + भूतः शक्नो सत्यां पूर्वोक्तानि
भूयश्चादौनि दानानि दत्तोक्तानिधेनुं दद्यात् ।

End.

विश्लोक्य सेतत्सर्वं × येन तुष्यन्ति सुहृदं,
तेषां निष्ठा नचैवेह नचामुवापि दृश्यते ।

Colophon.

इति श्रीभारद्वाजदिवाकरविरचिते अन्त्येष्टिप्रकाशः समाप्तः ।

विषयः आचक्षायनशास्त्रीयानां अन्त्येष्टिविधिः ।

No. 6. अपलोकाधानाग्निहोत्रादिनिर्णयः By शङ्करभट्टः. Substance country-made paper, 8×3 inches. Folia 2. Lines 14 on a page. Extent 60 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Incorrect.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

आहिताग्नेर्ध्वसवर्षपत्नी मृता श्रौताग्निभिर्दग्धया आहिताग्निमग्निभिर्दग्धनि
यश्चपावैश्वेत्यग्निपञ्चापकरणकदाहेनाहिताग्निशरीरसंस्कारविधा वाहिता-
ग्निपदे क्षिप्रस्याविवक्षितत्वात् क्षिया अप्याहिताग्निपदेनोक्तेः ।

End.

तद्वदेव पञ्चाङ्गलपक्षपरमेव भवति । भारद्वाजसूत्रानु पत्नीप्राधान्यपक्षपर-
मिति सर्व्वं निरवश्यम् ।

Colophon.

इति श्रीमत्पद्माक्षप्रमाणपारावारपारीषधुरीह-श्रीमांसाद्वैतसाध्याज्यधुंशर
श्रीमद्भारद्वाजसूत्रात्मज भट्टशंकरकृते द्वैतनिर्णये. अपलोकाधानाग्निहोत्रादि
निर्णयः ।

विषयः पन्थसले अग्रप्राधानं किमुपायेन कर्मण्यं तन्निर्णयः ।

No. 7. अपथ्यशमनम् . Substance country-made paper, 6×4 inches. Folia 3. Lines 15 on a page. Extent 43 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhatta. Appearance old. Verso. Incorrect.

Beginning. अथातोऽपथ्यशमनं व्याख्यास्यामः
 अपथ्यशमनं वक्ष्ये रोगिणां च परं हितम् ।
 सुखेन पच्यते येन लाघवं चोपजायते ॥
 गोप्यतां वैद्यसर्व्वं ... न प्रकाशं कथंचन ।
 शक्रं फलं हन्तज्ञतामत्स्य साक्षिषमोदनम् ॥
 सर्पिर्वसान्तैश्च मथोऽप्यश्रीतं चाराक्षमद्याद्यवपायसच्च ।
 एतेषां परिपाकं च यथा भवति रोगिणाम् ॥

End. उज्येन पच्यते शीतं शीतेनोष्णं विपच्यते ।
 एतत्ते कथितं सम्यक् अपथ्यशमनं स्मृतं ।
 हिताय च गदानां भिषजां जीवनाय च ।
 कौतूहलं नरेन्द्राणां अपथ्यशमनं स्मृतं ॥

Colophon. इति औषेद्यवैद्येषिके ओमद्भोजनकौतूहलं अपथ्यशमनं समाप्तम् ।
 विषयः अपाकस्य परिपाकोपायकथनम् ।

No. 8. अपराजितास्तुतिः (चैलोक्यविजयानाम्नी) विष्णुधर्मोत्तरीया . Substance country-made paper 11×3 inches. Folia 4. Lines 7 on a page. Extent 90 ślokas. Character Bengali. Date Sk. 1753. Place of deposit, Zilla Medinipura, Post Office Garvotā, grāma Khunvorā, Late Pandit Rāmatārāṇa Sīromani. Appearance fresh. Prose and verso. Generally correct.

Beginning. ॐ नमोऽपराजितायै ।
 ॐ नीलोत्पलनिभां देवीं निद्रासुद्रितलोचनाम् ।
 नीलकुक्षितकोशायां निम्ननाभिं वल्लिजयाम् ॥
 नानाभरतसंयुक्तां चक्रवाकैश्च वेदिताम् ।
 वराभयकराभोजां प्रवृत्तार्तिविनाशिनीम् ॥
 पादयोः शृङ्खलापूर्णां वक्रिच्छेदनदेवताम् ।
 स्त्रीणां पीताम्बरोपेतां × × × सम्विलेपनाम् ॥

पीठशक्त्याऽहतां देवीं परसैन्यप्रभञ्जिनीम् ।
 शङ्खचक्रगदाचेतिभिन्नचक्षां त्रिलोचनाम् ।
 ध्यायेदपराजितां देवीं सर्वकामफलप्रदाम् ॥ इत्यादि ।

End. ॐ भूः स्वाहा । ॐ भुवः स्वाहा । ॐ स्वः स्वाहा । ॐ भूर्भुवः स्वः स्वाहा ।
 यत एवागतं पापं तत्रैव गच्छतु स्वाहा । ॐ बले स्वाहा । ॐ शक्तये स्वाहा ।
 ॐ अजिते स्वाहा । ॐ अपराजिते स्वाहा । ॐ असिद्धसाधने स्वाहा ।

Colophon. इति विष्णुधर्मोत्तरे तृतीयकाण्डे त्रैलोक्यविजयाऽपराजिता समाप्ता ।
 ॐ तत्सत् । शकाब्दाः १७५३ । ४ । १९ ।

विषयः । अपराजितायाः स्तुतिकथनं प्रयोगश्च ॥

No. 9. अमरकोष टीका (नामलिङ्गाख्यकौमुदी) By रामकृष्ण . Substance
 Palm-leaves, 13×2 inches. Folia 116. Lines 5 on a page. Extent
 2000 ślokas. Character Bengali. Date Sk. 1644. Place of deposit,
 Dinājapura, Babu Giriçacandra Cakravartī (Vakil). Appearance old,
 Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो छिपिलम्बोदराय ॥
 प्रथम्य नन्दनयं वाचं सकलनामभिः ।
 तनये रामकृष्णेन नामलिङ्गाख्यकौमुदी ।

ग्रन्थारम्भसमये विष्णुनाशाय मङ्गलमाचरति । यस्मैति यस्य सिन्धोर्गुणा
 अनघा दोषासमुन्निताः, स भगवान् खेयतां अर्थादस्माभिः । सेवा भक्ति-
 लदाशंसा एव मङ्गलं प्रकृते च अस्माकं तत्र भवति यावत् ॥

End. “प्रतियोग्यप्रसिद्धात् प्रसिद्धं नञ् वाक्यान्तरे ग्रन्थोपयुक्ताभावाः स
 इति वाचं ग्रन्थः समाप्त इत्यनान्वयापत्तेः । उच्यते प्रकृते समाप्तिव्यक्ते
 लक्षुपयुक्त्यावद्वाक्यकलं इति नाम्नयः ॥ समाप्तसामान्यलक्षणं निष्पन्नं
 यावत् चङ्कलं यथा शागसमाप्तिः । मन्त्राभारतत्रयं समाप्तं इति ।

Colophon. इति त्रीनर्कपञ्चानन भट्टाचार्यविरचिता नामलिङ्गाख्यकौमुदी समाप्ता ।
 शाके वेदतर्कतुल्यमस्मिन्ते ... .. लिखेत् ॥ १९४४ शक ॥

विषयः । अमरकोषस्य व्याख्यानं ॥

No. 10. अमरकोषपञ्जिका (पदचन्द्रिका) By बृहस्पतिः . Substance country-made paper, 10×4 inches. Folia 220. Lines 12 on a page Extent 5000 ślokaś. Character Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājapura. Babu Giriṇa Candra Cakravartti Vakil. Appearance old. Prose. Generally correct.

Beginning.

नमो भगवते वासुदेवाय ॥

अध्यासो यः सर्वं ध्रुवं (ईदृश इत्यगवरी वचसः),
अवसिति संविद्विषयः पुरुषः स परं पुरातनो जयति ।
अमौष्टदेवतानमस्कारायुपनीतमदृष्टं हि विघ्नापरनामकसाध्यप्रतिबन्धका-
धर्गतितरोधानद्वारा प्रारिषिप्तं परिसमापयति इति प्रामाणिकमतो-
निष्प्रत्युहप्रारिषितपरिसमाप्तिचेतु-स्तेष्टदेवतासङ्कीर्तनाद्विशिष्टादृष्ट सुत्यपाद-
यिषुः ग्रन्थकारः प्रथमं पद्यं निबबन्ध यस्येति । हे धीराः स भगवान्
सेव्यताराराध्यतां इत्यादि ॥

End.

नैष्ठिकतो राक्षसः द्राक्षमपि सुसननं क्लीव इत्यस्य विषयः । इदमोजः इदं
यशः इतोभयं प्राप्नोति इदं रक्षः परलात् क्लीवं येषमिति । इह ग्रन्थ-
विक्षरभयात् यस्मिन् नामलेनोक्तं तच्छिद्धानां पूर्वाचार्याणां महाकवी-
नाञ्च प्रयोगात् ज्ञेयं, यथा गोधा पुंस्यपि स्त्री षोढा नपुंसकेऽपि स्त्रीत्यादिक-
सूहनीयमिति ॥

Colophon.

इति महिनापनीय कविचक्रवर्ति राजपण्डित पण्डितसर्वभौम कवि
पण्डितचूडामणि महाचार्य रायसुकुटुम्बमणि श्रीमद्वृहस्पतिहतायामर
कोषपञ्जिकायां पदचन्द्रिकायां छिन्नादिसंग्रहवर्गविवरणं समाप्तम् ॥
समाप्तेयं अमरपञ्जिकेति ॥

विषयः । अमरकोषस्य व्याख्यानम् ॥

No. 11. अमरसेन वरसेनकथा . Substance country-made paper, 10×2½ inches. Folia 7. Lines 12 on a page. Extent 280 ślokaś. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācārya Bālacandra Sūri. Appearance old. Prose. Incorrect.

Beginning.

अथ अमरसेन वरसेनयोः कथा जिनपूजा उपरि प्रारभ्यते मया
यतो जाय इत्युपतदानं भोगानं कारणं शिवफलं च अह × ×
भाषाणं सुधाणं मिव सरसेनसू ।

End. तत्र देवलोकासौख्यमनुभूय ततः श्रुत्वा मनुष्यसौख्यानि भुक्त्वा क्रमेण पृथग्भवे
सिद्धिं यास्यतः ।

Colophon. इति श्री अमरसेनवयरसेनकथानकं सम्पूर्णम् ।

विषयः जैनधर्ममाहात्म्यकथनप्रसङ्गे अनयोः कथा ।

No. 12. अयोध्याखण्डम् (स्कन्दपुराणीयम्). Substance country-made paper, 14×5 inches. Folia 30. Lines 9 on a page. Extent 1000 ślokaś. Character Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājapūra Rājavāṭī. Appearance fresh. Verse. Incorrect.

Beginning. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

हिमवद्वासिनः सर्वे सुनयो वेदपारगाः ।

त्रिकालञ्चा मचात्मनो नैमिषारण्यवासिनः ॥

यतश्चान्यच्च वज्रवः सशिष्या वज्रवो मताः ।

कुरुक्षेत्रे गङ्गाक्षेत्रे तत्र द्वादशवार्षिके ।

प्रवर्तमाने रामस्य क्षितौ शस्य मचात्मनः ॥

इत्यादि ॥

End. पुनार्थी लभते पुत्रं पुनार्थी धनमाप्नुयात् ।

भोक्षार्थी भोक्षमाप्नोति (भक्तियदि लिप्यते)

... .. सर्वभोगांश्च भुक्त्वा ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे अयोध्याखण्डे दशमोऽध्यायः ॥ ॐ ॥

विषयः । १ अध्याये विष्णुहरिप्रभावादि कथनम् ॥ २, ३ अध्याययोः स्वर्गद्वारमहिमादि-
कथनम् ॥ ४ अध्याये चन्द्रद्वारमहिमादि कथनम् ॥ ५ — १० अध्यायेषु अयोध्यामाहात्म्यादि
कथनम् ॥

No. 13 अवधूताश्रमः. Substance country-made paper, 12×3 inches. Folia 4. Lines 7 on a page. Extent 110 ślokaś. Character Bengali. Date ? Place of deposit, Upalata grāma, Post Office Mehar, Zilla Comilla, Pandit Jagadbandhu Tarkavāgiṇa. Appearance fresh. Verse. Correct.

Beginning. अवधूतानां दशधा संज्ञा दृष्टश्चक्ररविजये ।
 तीर्थाश्रमवजारणगिरिपर्वतसागराः ।
 सरस्वती भारती च पुरीति दश-कीर्तिताः ॥
 चिदेषौसङ्गमे तीर्थे तत्त्वमस्यादिसूक्ष्मे ।
 यः ज्ञायात् तत्त्वभावेन तीर्थनामा स उच्यते ॥
 ज्ञात्रये ग्रन्थे प्रौढ ज्ञाशापाशविवर्जितः ।
 यातायातविनिर्मुक्त एतदाश्रमलक्षणम् ॥
 सुरस्ये निर्जने देशे वने वासं करोति यः ।
 ज्ञाशापाशविनिर्मुक्तो वननामा स उच्यते ॥ इत्यादि ।

End. कुलावधूतस्तत्त्वज्ञो जीवमुक्तो नराकृतिः ।
 साक्षाद्गारायणं मत्वा गृहस्थस्तं प्रपूजयेत् ॥
 यतेर्दर्शनमात्रेण विसुक्तः सर्वपातकात् ।
 तीर्थव्रततपोदानसर्वयज्ञफलं लभेत् ॥

Colophon. इत्यवधूताश्रमः ।

विषयः । अवधूताश्रमलक्षणकथनं अवधूतानां कर्तव्यनिरूपणम् ।

No. 14. अवधूतोपनिषत्. Substance country-made paper, 10×4 inches. Folia 1. Lines 11 on a page. Extent 25 ślokaś. Character Nāgari. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhatta. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning. अथ तुरीयातीतावधूतानां कोऽयं मार्गश्चोपाय इति पितृमहो
 भगवन्तं पितरमादिनारायणं परिसमेत्योवाच तमाह भगवन्नारायणो
 योऽयमवधूतमार्गश्चोपायो दुर्लभतरो न तु वाङ्मयो यथेको भवति ।

End. असंभाषण परस्वरूपध्यानेन निराकृत्यमवलम्ब्य स्वात्मनिष्ठानुकूलेन सर्वं
 विस्मृत्य तुरीयातीतोऽवधूतवेष्टेष्टैतनिष्ठापरः प्रसवात्मकत्वेन देहत्यागं
 करोति यः सोऽवधूतः स कृतकृत्यो भवतीत्युपनिषत् ।

Colophon. इति तुरीयातीतावधूतोपनिषत् समाप्ता ॥

विषयः । तुरीयातीतावधूतस्वरूपकथनम् ॥

No. 15. अशौचनिर्णयः By श्रीनिवासतर्कवागीश भट्टाचार्य . Substance country-made paper, 12×2½ inches. Folia 17. Lines 6 on a page, Extent 350 glokas. Character Bengali. Date ? Place of deposit, District Dacca, Sonārgāṅg Kṛṣṇapura. Pandit Çarat Candra Bhattācāryya. Appearance old. Prose and verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

प्रथम्य पुण्डरीकाक्षं शुद्धये द्विजशुद्धयोः ।

श्री श्रीनिवासघोरेण श्रियतेऽशौचनिर्णयः ॥

अथ जननाशौचं । तच्चादौ ब्राह्मणशुद्धयोरेवाशौचं वक्तव्यं चक्षुषा अन्येषां प्रचाराभावात् । ब्राह्मणस्याङ्गिरसो यथा ।

गर्भाधानादिसंस्कारैर्मुक्तश्च नियतव्रतैः ।

नाध्यापयति नाधीते स ज्ञेयो ब्राह्मणमुपः ॥

मनुः—शुद्धेद्विप्रो दशाङ्गेन द्वादशाङ्गेन भूमिपः ।

वैश्याः पञ्चदशाङ्गेन शुद्रो मासेन शुद्धति ।

रजककैवर्त्तादीनामपि शुद्रतुल्यमशौचं यतः शुद्रवर्गसङ्करा इति वचनात् ॥

इत्यादि ।

End.

अथ दंष्ट्रादिदन्ताशौचं । शूलघातहतस्य यदि दन्तौयदिनाभ्यन्तरे मरणं तदा विराज मशौचं यदि अद्यावृद्धं जियते तदा सम्पूर्णशौचं सम्पूर्णं तादृशी व्यवस्था सर्ववर्गविषया तच्चात्र गीतम् ।

शूलघाते अद्यावृद्धं यदि स्थान्मरणं क्वचित् ।

सम्पूर्णं तत्र कर्तव्यं सर्ववर्गेषु नित्यशः ॥

... ..

तच्चात्र व्यासः । दंष्ट्रिणा च हतो यस्तु तस्याशौचं ... .. ।

आसप्तमात् विराजं स्यात् दशरात्र मतः परं ॥

एतेन व्याससंपुङ्गवस्येवादीनां यच्चयं बोद्धव्यम् ।

Colophon.

इति श्रीयुततर्कवागीशभट्टाचार्यश्रीश्रीनिवासरचिताशौचनिर्णयः समाप्तः ॥

विषयः । ब्राह्मणशुद्धयोर्जन्ममरणाद्यशौचनिरूपणम् ।

No. 16. आशौचनिर्णयः By भट्टोजीदीक्षितः . Substance country made paper, 9×2½ inches. Folia 7. Lines 10 on a page. Extent 200 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning.

श्री गणेशाय नमः ।

परारम्भः ।

आचतुर्थात् भवेत् खावः पातः पक्षमषष्ठयोः ।

अत उद्धे प्रकृतिः स्यादिति । तत्र खावे + य मासचये मातु क्षिराव,
खावष्टं मासचमसंस्थादिनमाशौचं । चतुर्थे चलारि, पक्षमे पक्ष, षष्ठे षड्
इत्यर्थः ।

End.

प्रक्रान्तप्रायश्चित्तानां आशौचं नास्ति, प्रकृतचौकीपनयनादिषंस्कारेषु
यज्ञदेवताप्रतिष्ठारामाद्युत्तर्गादिष्वप्येवमिति ।

Colophon.

इति पदवाक्यप्रमाचन श्रीलक्ष्मीधरस्वरः स्वनुना भट्टोजीदीक्षितेन विर-
चिताशौचनिर्णयः समाप्तः ।

विषयः । जननमरणआशौच निर्णयः ॥

No. 17. आशौचनिर्णयः By जीवदेवः . Substance country-made paper, 8×2 inches. Folia 18. Lines 10 on a page. Extent 380 ślokas. Character Nāgara. Date Sm. 1793. Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose and verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीकृष्णं दुष्टिराजश्च प्रणम्याशौचनिर्णयः ।

क्रियते जीवदेवेन यथासति समासतः ॥

जीर्वाश्रवीनानाशौचग्रन्थानास्त्रोच्य सर्व्वशः ।

संयचौच कृतः चक्षुर्दृष्टव्योऽयं प्रयत्नतः ॥

End.

कृतं लक्ष्मणलवर्त्ति - - पण्डितजनालङ्कारसूक्ष्माणि
गौदातीरजनि गुणोच्चयमणि नान्नापदेवोऽग्रणीः ।
तत्पूजोरिच जीवदेवकृतिनः सख्यभंशास्त्रे कृता
वाशौचस्य विनिर्णयोऽयमभवत् श्रीकृष्णसंतुदये ॥

Colophon. इति श्रीमत्सकलभूमण्डलमण्डनायमानश्रीमद्विहङ्गार्थापदेशसुतजीवदेवकृते
सृष्टिकौस्तुभे आशीषदीप्तिः समाप्तः ।
सम्बत् १७८६ । पौष शुक्लनवमी ।

विषयः । जननमरणाद्यशौच निर्णयः ।

No. 18. असमोत्रपुत्रपरिग्रहपटीज्ञा By अहोबल शास्त्री. Sub-
stance country-made paper, 12×3 inches. Folia 5. Lines 9 on a page.
Extent 90 ślokaś. Character Nāgara. Date ? Place of deposit,
Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अष्टमेदे पञ्चमाहके द्वितीयप्रपाठके परिग्रहं श्रवणस्य रेकस्य नित्यस्य वाचः
पतयः स्याम । न श्रेयो अग्रे अन्यजात + सृष्टितानस्य मापयो विदुषः ।

End. अत्यन्तसंदिग्धगोवसंस्कारसंभावकासमोत्रपुत्रपरिग्रहोपेक्षापत्र एव केवा नि-
त्याहः । इति वीतमसुराः सुधियो विदाकुर्वन्तु ।

Colophon. इत्यसमोत्रपुत्रपरिग्रहपटीज्ञा । अहोबलशास्त्रिविरचितेन ।

विषयः । वेदप्रमाणेन दत्तकविचारः ।

No. 19. असुरखण्डम् (स्कन्दपुराणीयम्). Substance country-made paper,
14×5 inches. Folia 19. Lines 10 on a page. Extent 600 ślokaś. Charac-
ter Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājapura. Rājavāti. Ap-
pearance fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

श्रीश्रीशिवप्रियं देवं देवानामधिदेवतम् ।

भजेऽहं विघ्नराजं तं विघ्नहन्तारमव्ययम् ।

ऋषय जगुः ॥

भगवन् कृत सर्वज्ञ पुराणार्थविशारद ।

शूरस्य सिंहवक्त्रस्य तारकस्य महोजसः ।

अन्येषामपि दैत्यानां उत्पत्तिश्च तथा क्रियाम् ।

विस्मरेण वदाद्य त्वं शूद्रा महती च नः ॥ इत्यादि ।

End.

शूरेष सिंचवज्जोष तारकेष तदात्मजे ।
 वाचिताः पापिभिः सर्वे दिवाराचमतन्द्रितैः ।
 इति गदितमशेषं वण्णुखायासुराणाम्
 निखिल उदित इन्द्रे देवपूज्येषु सम्यक्
 तदिदमिदमिदानीमानुपूर्वार्चिरिचम्
 व्यपगतकलुषाणां बोधदं भृशुरेन्द्राः ॥

Colophon.

इति श्रीस्कन्दपुराणे शङ्करसंहितायां चतुरस्रखण्डे पञ्चदशोऽध्यायः ॥
 समाप्तं चतुरकाण्डम् ॥ ॐ तत्सत् ॥

विषयः । तारकासुरादीनामुत्पत्त्यादि वर्णनम् ॥

No. 20. चाचाररत्नम् . By लक्ष्मणः Substance country-made paper, 20×8 inches. Folia 166. Lines 11 on a page. Extent 4,980 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Pāṇḍit Vāmanācāryya. Appearance old. Verse. Correct.

Beginning.

सिन्दूरारण्यगणं विघ्नौघतिमिरमार्त्तण्डम् ।
 ननितशुद्धदणं सिद्धीशं गणपतिं वन्दे ॥ १ ॥
 सतिमिरजगदुद्योतयुग्मशेखराङ्कुरः त्रीमत् ।
 तत्त्वपति रामनाम रजनीचराणां + + + धाम ॥ २ ॥
 वारायणं राजभिरर्चितांभिं नमामि चंसीव यदीयकीर्तिः ।
 तेजोऽन्तरात्नं मङ्गला विभेदं सख्यापि कीर्त्यन्तरत्नमाह ॥ ३ ॥
 विश्वाप्रद्योतनोद्योतखद्योतीकृतवादिनम् ।
 पितरं रामकृष्णाख्यं वन्दे खेचभरान्वितम् ॥ ४ ॥
 सखाभिर्गिनिवेशात् उभया प्राप्तासुमासमाख्यातः ।
 युवदीनिमंलचिन्तां मातरमेकां सतीं सदा वन्दे ॥ ५ ॥
 मेमोदुता सख्य कुलप्रतिष्ठा मङ्गावराण्येव मङ्गीव तोयात् ।
 मन्त्रेण निष्ठाभिससार यस्या दिवाकरं त्रीमि तमप्रजाप्यम् ॥ ६ ॥
 चषीत्य सख्यसाख्येन कमलाकरसीदरात् ।
 चाचाररत्नं दुषिता यक्षामति वितन्यते ॥ ७ ॥
 तत्र परिभाषा । इत्यादि ॥

End.

प्राच्यानुदीच्यानय दक्षिणात्यान्
 ब्रह्मा प्रतीच्यान् मङ्गतो निबन्धान् ॥

आचाररत्नं सुधिया व्यधाय
 श्रीरामकृष्णाल्लक्षणैः ॥
 निगदितमिह साध्वसाधु वा
 यद्यनुमतिना प्रविचार्य लक्षणैः ।
 तद्विलम्बपश्चाद्य दोषदृष्टिं
 चिरमवलोक्य विशोधयन्तु सन्तः ॥

Colophon. इत्याचाररत्नं समाप्तिमगमत् ।

विषयः । परिभाषाप्रकरणम् । सूत्रपूरीषोत्सर्गप्रकरणम् । शौचप्रकरणम् । आचमन
 प्रकरणम् । दन्तधावनप्रकरणम् । गर्भादिप्रकरणम् । प्रातःस्नानप्रकरणम् । स्नानोत्तरकृत्य
 तिलकप्रकरणम् । सन्याप्रकरणम् । होमप्रकरणम् । होमोत्तरकर्मस्नानप्रकरणम् । ब्रह्मयज्ञ-
 तर्पणप्रकरणम् । देवपूजाप्रकरणम् । वैश्वदेवप्रकरणम् । नित्यश्राद्धप्रकरणम् । भोजनप्रकरणम् ।
 भोजनोत्तरकृत्यमथनप्रकरणम् । दुःखप्रशान्तिः । अशौचे कार्याकार्यनिर्णयश्चेति ।

श्रुतिसंयहोऽर्थः ॥

No. 21. आत्मप्रबोध वृत्तीसी . Substance country-made paper, 14 x 6 inches. Folia 2. Lines 16 on a page. Extent 80 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandrasūri. Appearance new. Prose. Correct.

Beginning. अथ जिनमताम्रित आत्मप्रबोधवृत्तीसी लिख्यते । महल्लक्षण दोहरा ।
 शीपरमात्र परमपद रचे अनन्त समाय, ताकौ रौ वन्दन करो चाव
 कोर सिर नाय । अथ गृह्यात्मा वर्णनं यथा ।

End. दोहा कीय कहै सब आपसो मतकी करै प्रशंस + + + मताविष
 सुख वचनरस पाठे नही निरस । आवक आपस सौकरे दोहादिक् पट्
 नीस् ज्ञानसार दक्षिणारहौ र आत्म वृत्तीस् ।

Colophon. इति आत्मप्रबोध वृत्तीसी सम्पूर्णम् ।

विषयः । जैन आत्मोपदेश कथनम् ।

No. 22. आनन्दरौ सिन्धुः . Substance country-made paper, 15 x 7 inches. Folia 22. Lines 9 on a page. Extent 352 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandrasūri. Appearance new. Verse. Correct.

- Beginning.** ॐ नमः स्वयं आनन्दरी सिन्धुलिखिते ।
 वरधसान जिनवर नमु नमनानन्निध जोय, संघ कर आनन्दतनीसान
 लाव्यो सङ्ग कोय । डाल पडिली । तिमकाज तिमसने जी नयरी
 सम्यानाम जम्बुलामी पूजियो जी भाप सुधरमा साम ।
- End.** रतन हरष वाचक गुणसाहरी हेमनन्द सुखकार, हेमकीरत गुण वन्ध
 वने कचे × × भनौ दुन बी सार ।
- Colophon.** इति आनन्दरी सिन्धु सम्पूर्णम् ।
- विषयः । भाषा जिनसुतिः ।
-

No. 23. आथर्वशोपनिषद्भाष्यम्. By आनन्दतीर्थः. Substance country-made paper, 8×2 inches. Folia 6. Lines 10 on a page. Extent 130 ślokaś. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Verse. Incorrect.

- Beginning.** त्रीवेद्यासाय नमः, हरिः शोम् ।
 आनन्दमजरं नित्यमजसत्तयमश्रुतम् ।
 अनन्तशक्तिस्त्वर्ध्वं नमस्ये पुरषोत्तमम् ॥
- End.** त्रीयतां भगवान् मच्चं प्रेष्ठप्रेष्ठतमः सदा ।
 मम नित्यं नमाय्येनं परमोदारसद्गुणम् ॥
- Colophon.** इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचितं आथर्वशोपनिषद्भाष्यं
 समाप्तम् ।
- विषयः । भाष्यमते आथर्वशोपनिषद्भाष्या ।
-

No. 24. आनन्दहरिदीपिका. By रघुनन्दनचक्रवर्ती. Substance country-made paper, 8×3½ inches. Folia 57. Lines 5 on a page. Extent 600 ślokaś. Character Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājapura, Pandit Kṛṣṇadāśa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance fresh. Prose incorrect.

- Beginning.** ॐ नमो भगवाय ।
 अलायात्मनिर्निरोक्ष परितः पुंसि प्रतापोद्भवा-
 शान्तिरुपपन्नः कैटभरिपोः सान्निध्यमवाप्ता ।

अघोरः सकलशास्त्रविशारदानां
 श्रीचन्द्रमौलिषट्पदभुद्रिजवंशमौलिः ।
 यस्मै कण्ठपदवोमलम्बा वाणी
 स्त्रायतिमान मन्दिमान सुरीकरोति ॥
 श्रीचन्द्रमौलितनयः कविचक्रवर्त्ती
 वाणीविनोदरसिको रघुनन्दनोऽयम् ।
 श्रीशङ्करप्रतिकृतेरिह शङ्करस्य
 काव्ये दुरुद्धविषये विदधाति टीकां ॥
 ... ... शिव इत्यादि । तत्र निर्गुणः सगुणश्चेति शिवो ज्ञेयः सनातनः
 इत्यादि ।

End. यथा मञ्जोरशोभेति विशेषेण विग्रहवतीति व्यञ्जते मन्त्रस्याक्षररूपा च
 उभयोरपि ध्यानतः साधकाभौष्टलाभो भवतीति सूचितम् ॥

Colophon. इति महामन्त्रोपाध्याय श्रीमच्चन्द्रमौलिवादीन्द्रतर्काचार्यात्मज श्रीरघुनन्दन-
 चक्रवर्त्तिरचितानन्दलक्ष्मीदौपिका समाप्ता ॥

विषयः । शङ्कराचार्यकृतानन्दलक्ष्मी व्याख्यानम् ।

No. 25. आपस्तम्बगृह्यकारिका. Substance country-made paper, 12 x 5 inches. Folia 30. Lines 12 on a page. Extent 900 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीमन्नागपतये नमः ।

चरेः पादाभ्युजं नत्वा कपर्दीदिभिरोरितम् ।
 आपस्तम्ब-गार्ह्यकर्म-प्रयोगः प्रवितन्यते ॥

End. सत्योरन्तर्धानभूतमग्निं निदधाति हि ।
 न तस्य चाक्षसं कुर्यात् आत्मनः शुभमिच्छता ॥

Colophon. — — — — —

विषयः । आपस्तम्बीयानां गृह्यकर्मकथनम् ।

No. 26. आपस्तम्बगृह्यसारः. By योपनभट्टः Substance country-made paper, 12×5 inches. Folia 31. Lines 10 on a page. Extent 930 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose incorrect.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ अथ गार्ह्याणि कर्माण्युपापनपूर्वपञ्चाङ्गः पुण्याङ्गेषु कार्याणि यज्ञोपवीती
दक्षिणाङ्गाचार्यं कुर्यात् ।

End.

आपस्तम्बमुनिप्रणीतमखिलं संगृह्य गृह्यं तथा

वदस्मि कपर्दि × × × प्रोक्ता मया कारिका ।

तत्र ख्यातामवति × × तां सुखकरः सर्वप्रयोगकृति

श्रीयोपनखरिविदुषा संगृह्य सारः कृतः ।

Colophon.

इति श्रीमन्महापोषाध्यायश्रीमदान् योपनभट्टविदुषा रचितो गृह्यसारः
समाप्तः ।

विषयः । संक्षेपेषांपस्तम्बनौक्तगृह्यकर्माकथनम् ।

No. 27. आपस्तम्बसूत्रप्रयोगवृत्तिः. By तासहन्तनिवासो Substance country-made paper, 12×5 inches. Folia 43. Lines 10 on a page. Extent 890 ślokas. Character Nāgara. Date Sm. 1776. Place of deposit, Benares, Pandit Govinda Bhaṭṭa. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning.

उक्त्यः षोडशतिरात्राशौर्धामस । उक्त्यप्रश्नं क्षुत्तौषधवनेऽप्यत्र गृह्यत
इत्युक्त्यः । तस्य कर्म सर्वमग्निहोमवत् । सोमेन यक्ष्ये ज्योतिहोमेनोक्त्येन
हवत्साक्षाद्वा द्वादशशतदक्षिणेन पशुमान् भूयासमिति । नित्य इति केचित् ।

End.

देवता सर्वप्रायश्चित्तं च प्रजापतिर्देवता तत्र स्त्रीकौ ।

शास्त्रासुशौचोत्तरवेदिवज्रो मध्ये रवादे मेमने तु पूर्वम् ।

चक्ष्वाय पञ्चाश्रयनं प्रदिष्टम् ।

इदं शिष्टान्समभ्यासाने

आनेरवाप्योत्तरवेदिका तु रवादिनानि पञ्चदशगुणेष्टिः ।

आनास्य चाग्नीध्रनतस्य योनिः ।

Colophon.

इत्यापस्तम्बसूत्रप्रयोगवृत्त्या तासहन्तनिवासिकृतायां सोमप्रायश्चित्तानि समा-
प्ताणि । समाप्तः पञ्चदशप्रश्नः दशमः पटलः । सम्बन् १००६ । नावय
लक्ष्मणुरी ।

विषयः । आपस्तम्ब उक्त्यप्रश्नशास्त्रा ।

No. 28. आपस्तम्बाद्विकम् . By गोवर्द्धनभट्टः Substance country-made paper, 12 x 5 inches. Folia 65. Lines 12 on a page. Extent 1,536 ślokas. Character Nāgara. Date Sm. 1837. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning. (अस्य प्रथमपत्रं नास्ति)

उत्तिष्ठन् गुरोः समीपे यज्ञशर्माञ्च भो इति ब्रुवन् इत्युक्त्वा व्याख्यानं
दक्षिणं वाङ्मन्त्रं श्रोतुमसं कृत्वा प्रसार्य ब्राह्मणोऽभिवादयेत् । इति
गुरुराचार्यः ।

End. अग्न्यागारे गवां गोष्ठे ब्राह्मणानां च सन्निधौ ।
आचार्य उपकाले च पादुके परिवर्जयेत् ॥

Colophon. इति कविमण्डन-गोवर्द्धनभट्टकृतापस्तम्बाद्विकं समाप्तम् । सम्बत् १८२७ ।
वैशाख शुक्लः ।

विषयः । आपस्तम्बमतानुयायिनी दैनिकक्रिया ।

No. 29. आपस्तम्बधर्मसूत्रभाष्यम् . Substance country-made paper, 15 x 5 inches. Folia 169. Lines 10 on a page. Extent 3,056 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Appearance old. Verse. Correct.

Beginning. प्रणिपत्य महादेवं हरदत्तेन धीमता ।

धर्माब्ज-प्रञ्जयोरेषा क्रियते उत्तिरन्वला ॥

अथातः सामयाचारिकान् धर्मान् व्याख्यास्यामः । अथशब्दं ज्ञानानर्थं
वर्तते । अतः शब्दो जेतो । उक्तानि त्रीतानि, गार्ह्याणि च कर्माणि
तानि च ब्रह्मसाधनादधर्मानपेक्षन्ते ।

End. सर्वजनेष्वेकान्तसमाहितमार्याणां हतं स्वधर्मनिरतानां सम्यग्निनीतानां
हृद्वातां आत्मवतां अलोक्युपानां अदाभिकानां हतसादृश्यं उ.....लसुभौ
ल्लोकाभिमन्यति । सर्वजनपदेष्वित्यादि अभिमन्यति इत्यन्तं गतं स्त्रीभ्यः
(अग्रे किञ्चिदस्ति तज्जु कीटदृष्टेनातिशयास्पृष्टत्वात् लिखितम्) ।

Colophon. इति श्रीहरदत्तमित्रविरचितं धर्मप्रश्नव्याख्यानं समाप्तम् ।

विषयः । आपस्तम्बधर्मसूत्रव्याख्या ।

No. 30. आपलम्बसूत्रोक्तसंस्कारप्रयोगः . By सिंहभट्ट . Substance country-made paper, $13 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia 59. Lines 13 on a page. Extent 1,536 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Incorrect.

Beginning.

औचरिः शरणम् ।

महादेवमहं वन्दे गुह्यतात मन्त्रनिशम् ।

सहायं सज्जतां शब्दद्वयार्थदुहितुः पतिम् ॥

पञ्चशशिज्जवाय्मोहं नला वापीं चरिं विधिम् ।

प्रयोगपद्धतिं वक्ष्ये छत्रभाष्यानुसारतः ॥

End.

अस्मिन्नर्थे चिकाण्डीकारिका,—

लौकिकामावितरोद्वाहासमृद्धानलद्वयम् ।

वदस्वामिमतेनाथ तत्संशर्गविधिं वदेत् ॥ (इतो नास्ति)

विषयः । आपलम्बीयानां संस्कारविधिः ।

No. 31. आयुःप्रबोधिनी . By राधाकृष्ण . Substance country-made paper, 13×3 inches. Folia 7. Lines 5 on a page. Extent 110 ślokas. Character Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Medinipura, Post Office Garvetā, Grāma Khunverā, Late Paṇḍit Rāmatāraṇa Ćiromaṇi. Appearance old. Verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमो रामाय ।

गुरुं रघुपतिं नला पराकृष्टितहेतवे ।

राधाकृष्णो द्विजसन्ने या × नायुः प्रबोधिनीम् ॥

निष्ठान्ति तुङ्गे परमे सखीये

विरोचनाया यदि सप्त खेडाः ।

तदा प्रदयुः क्षमतो यथा ते ।

विष्टायुरब्दान् + + + + + ।

वाक्छेषे पञ्चदशदिचम्रो

+ + + + + ।

स्थिताः सुनीते यदि ते प्रदयु

खदा चि पूर्वादिनवत्तराजं । इत्यादि ।

End.

नाक्षत्रं सावनंवायुः पृथक् कृत्वा विचक्षणः ।
 एवं प्रुन्यं नगैर्हृत्वा लब्धं ततो द्विधापयेत् ॥
 अष्टसूत्र्यै रथैकस्मिन्नव्युक्ता परेण तु ।
 तदायुरपरं क्षीनं सौरं वर्षादिकं भवेत् ॥

Colophon.

इत्यायुः प्रबोधिन्व्यामन्दर्शाध्यायस्तुर्थः । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।

विषयः । पिण्डायुर्दायाध्यायः प्रथमः । अंशायुर्दायाध्यायो द्वितीयः । दशपत्त्याध्याय-
 क्षुत्तीयः । अन्नदर्शाध्यायस्तुर्थः ।

No. 32. आर्थवसुधारा . Substance country-made paper, 10 × 3½ inches. Folia 5. Lines 13 on a page. Extent 150 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandrasūri Appearance new. Verse. Correct.

Beginning.

ऐं नमः ।

संसारद्वयदैव्यस्य प्रत्यहं विदिनावचे ।
 वसुधारे सुधाधारे नमस्तुभ्यं कृपामवे ॥
 एवं मया नुतनेकस्मिन् भगवान् कौशाम्ब्रां मज्जनगर्थ्यां विहरति स्म ।

End.

आयुष्मानानन्दो च भिचवस्तो च बोधिसत्त्वाः सा च सर्व्ववती पर्व्वत्
 सदेवमानुषादुरगम्वर्व्वश्च लोको भगवतोभाषित मभ्यनन्दमिति ।

Colophon.

इति आर्थवसुधारासौत्रं सम्पूर्णम् ।

विषयः । बौद्धवसुधारामाज्ञासूत्रम् ।

No. 33. आर्यासप्तशतीटीका “व्यङ्ग्यार्थदीपनम्”. Substance country-made paper, 12 × 4 inches. Folia 96. Line 8 on a page. Extent 2,016 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares city, Govinda Bhatta. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीरामः शरणं मम

सर्व्वे साधुजनाः सदायतच्छुद्धा सत्सम्प्रदायादस्य
 यदुज्जानाय कषादगौतममताभ्यास्तोच्य गत्वार्थदान् ।
 वेदानां परिशीलयन्ति रक्षसि खानन्दकन्दाकरम्
 वन्दे तं जगदीश्वरं दयितया सानन्दयास्त्रिजितम् ॥

यत्पादात्मजमङ्गभूप्रभृतयो देवाः सदैवाकारे
 धारयन्ति गच्छयन्ति दुःखनिवहं लोकात्मनुष्ठातिम् ।
 फुल्लेन्द्रीवरमिन्ननेचमतसीपुष्पावभासं लस-
 च्छीरामं कलयामि चेतसि चिरं चैतन्यमाचात्मकम् ॥

End.

नेत्रविभागमात्रेण कटाक्षमात्रेण न निरूपितोऽसि न विलोकितोऽसि ।
 एकान्तः करणेन सा लयत्यन्तमनुराग(इतो नास्ति) ।

विषयः । गोदावरीपरिसरालङ्कृतपुष्पलक्ष्मिखितविराजमान-नीलकण्ठपण्डिततनुषवा-
 पण्डितात्मज-तिमाजिपण्डिताङ्गानकपण्डितकृतगोवर्द्धनसप्तशतौ व्याख्यानं ।

(असम्पूर्णोऽयं ग्रन्थः ।)

No. 34. आश्वलायनगृह्यकारिका . Substance country-made paper,
 8×3 inches. Folia 41. Lines 9 on a page. Extent 875 ślokaś. Character
 Nāgara. Date, Sm. 1787. Place of deposit Benares, Paṇḍita Vāmanā-
 cāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीमन्महागणपतये नमः ।

आश्वलायनमाचार्यं नवा गृह्यकर्मणाम् ।
 प्रयोगं वच्मि केषांचिद् दृष्टिकारादिभाषितम् ॥
 End विलोक्य सर्वस्वजाणि नानाष्टविमतानि च ।
 ज्ञानार्थं याज्ञिकानाम् मयोक्ता गृह्यकारिका ॥
 × × × × ×
 उक्तान्यवच कर्माणि शाकल्यवचनोऽप्रवोत् ।

Colophon.

इत्याश्वलायनगृह्यकारिकायां चतुर्विध्यायः । सम्बत् १७८७

विषयः । संक्षेपेण आश्वलायनगृह्यसूत्राणां व्याख्यानम् ।

No. 35. आश्वलायन स्मृतिः . Substance country-made paper, 12×5
 inches. Folia 42. Lines 14 on a page. Extent 1260 ślokaś. Character
 Nāgara. Date ? Place of deposit Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya.
 Appearance old. Verse. Correct.

Beginning.

आश्वलायनमाचार्यं नवाष्टकम् सुनीचराः ।

दिनदर्शान् वदामाकं सर्गप्रामादिकरां सुने ।

इति तद्वचनं श्रुत्वा स्वधर्मान् मुनिरब्रवीत् ।
 लोकस्य च हितार्थाय ब्राह्मणमार्गैरतस्य च ॥ -
 ज्ञानं संस्था जपो होमः स्वाध्यायाभ्यसनं तथा ।
 साध्याह्निकक्रियाः पञ्च-यज्ञस्य तिथिपूजनम् ॥

End. वैकुण्ठे विष्णुपूजायां युगेनैकेन यत्फलम् ।
 तदर्शपूर्णमासाभ्यां स्रज्जदाप्नोति वै द्विजः ॥

Colophon. इत्याश्वलायनीये धर्मशास्त्रेऽग्निसंयोगनिर्णयः द्वाविंशोऽध्यायः । इत्याश्व-
 लायनस्मृतिः समाप्तिसमस्तम् ।

विषयः । प्रथमे सदाचारनिर्णयः । द्वितीये स्थाजीपाकादि सर्वहोमप्रकृतिः । तृतीये
 गर्भाधानं । चतुर्थे पुंसवनं सीमन्तश्च । पञ्चमे जातकर्म नामकरणश्च । षष्ठे अन्नप्राशनं । सप्तमे
 चौड़म् । अष्टमे उपनयनम् । नवमे वेदव्रतम् । दशमे उपाकर्म उत्सर्जनश्च । एकादशे
 गोदानम् । द्वादशे विवाहः । त्रयोदशे नान्दित्राह्वादि । चतुर्दशे पैतृमेधिकपरिभाषा ।
 पञ्चदशे पैतृमेधिकविधिः । षोडशे वर्षधर्मः । सप्तदशे आहविधिः । अष्टादशे आह
 परिभाषा । जनविधे तीर्थप्रकरणम् । विंशे प्रायश्चित्तम् । एकविंशे जातिनिर्णयः । द्वाविंशे
 अग्निसंयोगश्चेति ।

No. 36. आश्वलायनसूत्रोक्तश्राद्धसंकल्पः . Substance country-made
 paper, 8×3 inches. Folia 5. Lines 10 on a page. Extent 80 lokas.
 Character Nāgara. Date Sm. 1892. Place of deposit, Benares, Paṇḍit
 Vāmanācārya. Appearance new. Prose. Correct.

Beginning. त्रीगणेशाय नमः ।

सूत्रोक्त श्राद्धसंकल्पो लिख्यते । पवित्रपाणिः प्राणानामस्य देशकालौ सुलाला
 पुत्रदोमार्द्रवससंज्ञकानां विज्ञेयां देवानां प्राचीनाबोती ।

End. अथ मे सफलं जन्म इति ब्राह्मणान् क्षमाप्य यस्य क्षुत्येति त्रीक्ष्णार्पणम् ।
 यथाचारं वैश्वदेवं जलान् इष्टेः सञ्च भुञ्जीत । परेऽग्निं तर्पणं कुर्यात् ।

Colophon. इति सूत्रोक्तश्राद्धसंकल्पः समाप्तः । सम्पत् १८८९ । भाद्रपद १९ अगु
 वासरे तद्दिने समाप्तः ।

विषयः । आश्वलायनशास्त्रीयानां श्राद्धप्रयोगविधिः ।

No. 37. आहिताग्नेर्दाहानिर्णयः . By रामभट्ट . Substance country-made paper, 12×4 inches. Folia 21. Lines 10 on a page. Extent 425 ślokas. Character Nāgara. Date Sm. 1870. Place of deposit Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance new. Prosa. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

अथाहिताग्नेर्दाहानिर्णयः निर्णेतुं तदुपयोगित्वेन तावत्तयोः कर्माधि-
कारो विविच्यते । तत्र स्वर्गकामो यजेतेत्यादौ स्वर्गकामपदोपात्तयागजन्य-
फलभोक्तृत्वेन भावनाच्छिष्यामादिनिर्वर्तकत्वेन च द्विधाधिकारः ।

End.

दृष्ट्वाब्दे वङ्गले चैत्रे योगिन्याम्बपुरे वसन् ।

होसिद्धभट्टरामेण कृतो दाहानिर्णयः ॥

आहिताग्नेरिति शेषः ।

पुनश्च, चित्रभास्वदे आश्वेऽपरपक्षके ।

ब्रह्मपुरस्थितिं कृत्वा ग्रन्थोऽयं सुपरिष्कृतः ॥

Colophon.

इति श्रीमदुद्दोसिगोपनामक-भट्टविश्वनाथात्मज-भट्टशुक्लानुज-भट्टरामभट्टकृत
शाकल्येनाहिताग्नेर्दाहानिर्णयः समाप्तः । सम्बत् १८७० ।

विषयः । आहिताग्नेर्दाहानिर्णयः ।

No. 38. उषादिदृष्टिः By शिवराम . Substance country-made paper, 12×3 inches. Folia 19. Lines 5 on a page. Extent 500 ślokas. Character Bengali. Date ? Place of deposit Balihāra Babu Varadākānta Oakravartti. Appearance old. Verse. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमो गणपतये ॥

प्रणम्य वामोक्षपदारविन्दं सारस्वतव्याकरणस्य सम्मतम्

उषादिदृष्टिः प्रतिबद्धि + + + वितन्त्ये श्रीशिवरामशर्म्मेणा ॥

कल्पप्रवृत्तिभ्यो धातुभ्य उष्प्रत्ययः स्यात् । करोति कार्यं कारः शिष्यनि-
कारके । इत्यादि ।

End.

शेषः खण्डितः ।

विषयः सारस्वतीषादिप्रत्ययकथनम् ॥

No. 39. उत्तरायन्यभाष्यम् . By सायनाचार्यः Substance, country-made paper, 15×5 inches. Folia, 171. Lines, 11 on a page. Extent, 9,524 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭā. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. वागीशाद्याः सुमनसः सर्वायानां सुपक्रमे ।
यं नत्वा हतहत्याः सुखं नसामि गणाननम् ॥
यस्य निःश्रुतिं वेदा यो वेदेभ्योऽखिलं जगत् ।
निर्गमे तमच्चं वन्दे विद्यातीर्थमहेस्वरम् ॥
तत्कटाक्षेण तद्रूपं दधत् ब्रह्म-महोपतिः ।
आदिशत् सायनाचार्यं वेदार्थस्य प्रकाशने ॥

End. अरिहनेभिः । न रिष्टा अरिष्टा अय्यपूर्वपदप्रकृतिस्वरत्वं । अरिष्टा
नेमिरेष्य स तथोक्तः । वृक्षस्यतिः । तद्बुद्धनोः करपत्योरिति सुट् तलोपो,
अभे वनस्याद्यादिष्विति पूर्वोत्तरपदयोर्युगपत् प्रकृतिस्वरत्वं । इत्येकविंशे-
ऽध्याये प्रथमः अष्टः ।

Colophon. इति श्रीमत् सायनाचार्यविरचिते माधवीये वेदार्थप्रकाशे उत्तरायन्ये एक-
विंशोऽध्यायः सम्पूर्णः ।

विषयः । सामवेदान्तगत-उत्तरायन्यव्याख्या ।

No. 40. उपाकरणप्रयोगः . Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 12. Lines, 10 on a page. Extent, 1,828 ślokaś. Character, Nāgara. Date Sm. 1882. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
अध्यायानामुपाकर्मे आवर्णां अवर्णेन तु ।
तन्मासे हस्तयुक्तायां पञ्चम्यां वा तदिष्यते ॥

End. अथः सृष्ट्वा प्राचक्षिन्तादिहोमयोगं समाप्य ततः (. .) त्रीत्यर्थं ब्राह्मणान्
भोजयेत् । कर्मेदय मिदं केचित् लौकिकाग्रौ प्रयुञ्जते ।

Colophon. इत्युपाकरणप्रयोगः समाप्तः ।
हस्तकान्ते उपाकर्मे गते मास-चतुष्टये ।
नवशुद्धोपवीतानि धत्वा जीर्णानि संत्यजेत् ॥ सम्बत् १८८८ ।

विषयः । आश्वलायनशास्त्रीयानां आवर्णां उपाकरणविधिः ? ।

No. 41. उन्मार्गभञ्जनम् . By तुम्बरः Substance, country-made paper, 10×4 inches, Folia, 5. Lines, 15 on a page. Extent, 225 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1891. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

देवी वाचासपारा वदनसदनगा खेखेते यत्कटाक्षा-
दाम्बं तेजःकदम्बमतिषममसं कौटिल्यन्द्रप्रभासम् ।
शान्तं चन्द्रावतंसं तदमितमहिमानन्दमोदिककन्दम्
वन्दे हृत्कारविन्दं हरिहरहरणीभूतपादारविन्दम् ॥

End.

गौर्वाणवाङ्मम सुखाग्निरगाद्यदेव
सो (.) अथा मधुरकीमलकान्तवाक्का ।
नारायणस्मरणलालसमानसस्य
श्रीचम्बकस्य महिमा पदपङ्कजस्य ॥

Colophon.

इति श्रीतिमाजिरघुनाथगुप्तपादपद्माराधकस्तुम्बर (.) छतौन्मार्गभञ्जनं
समाप्तम् । समाप्तश्लोकं श्रावणकृष्णनवम्याम् । सम्वत् १८९१ ।

विषयः । माधवसतानुयायि पिष्टपशुखण्डनोन्मार्गभञ्जनम् ।

No. 42. उपदेशतरङ्गिणी . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 60. Lines, 17 on a page. Extent, 3,300 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1740. Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍa-lācāryya, Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prose and Verse. Incorrect.

Beginning.

श्रीनाभेयः (...) हमेयाः परमात्माः ।
यन्नामथानतः सर्वसिद्धयः, सुः स्वयम्बराः ।
स श्रीपार्श्वप्रभुर्भूयाद्भक्तानां मुरि (..) तीवः ।
यस्य प्रभावात् (..) शेषोऽभूद् भूमिपुङ्गवः ॥

End.

यथा श्रीभोजेन राजपाटिकां कृत्वा पश्चाद्भक्तमानेन सङ्कीर्णमार्गे समुत्थागतः
कश्चिदन्तोऽप्येवैर्निर्भक्त्यमानोऽपि दुष्टो मातुल्य भवतामस्मि सोऽर्थ इत्या-
द्यापितः, तत्तत्तेनोक्तं, भो जातस्मर तत्प्रसादात् भविष्यति । राज्ञोक्तं ;
कथं ज्ञायते, (..) तेनोक्तं मधुरवाण्या । तुष्टेन राज्ञा स्वराजवाचनं
प्राप्ताविपत्यश्च दत्तम् ।

Colophon. इति उपदेशतरङ्गिण्यां धर्मोपदेशः । सम्बत् १७४० ।

विषयः । जैनधर्मोपदेशकथनम् ।

No. 43. उपदेशसमुच्चयः By सोनपूत उपपाध्याय . Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 23. Lines, 5 on a page. Extent, 352 çlokas. Character, Bengali. Date Sk. 1694. Place of deposit, Dinājpur, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Prose and Verse. Incorrect.

Beginning. आद्यं खण्डितम् ॥

End. अपि च, वदन्तोऽन्ये मुक्तिः परमसुखसाक्षात्कृतिरिति ।

तवेतावन्त्यन्यादृशं मद्यतमईन (?) निजमते ।

न तत्र कृपीशं निनयना ममेव्या चितितसे ।

परन्तु लदास्यं सततमिच याचे सुखवचम् ॥

Colophon. इत्युपदेशसमुच्चये भजनोपदेशो नाम अष्टमोपदेशः ॥

श्रीमद्वर्णकारपण्डितवरदोदामोदरोद्भूतः ।

जातः पण्डितः १८०० ख्रीष्टतः पुनस्तननाः हारी ॥

तत्पुत्री मुक्तिः ३ शङ्कावतारः स्वयं ।

तत्पुत्रीऽपि ४ श्रीश्रीनपूतः पुत्रीः ॥

श्रीश्रीनपूतः ५ उपदेशसमुच्चयग्रन्थः समाप्तः ॥ शक १६८४ ॥

विषयः । प्रथमोपदेशः खण्डितः । १ ये उपदेशे अन्यापदेशकथनम् । २ । ४ उपदेशयोः सज्जनदुर्ज्जनादिनिरूपणं राजवर्णनम् । ५ मे उपदेशे सम्यग्युपदेशकथनम् । ६ छ उपदेश रसोपदेशकथनम् । ७ मे उपदेशे सङ्काशोपदेशकथनम् । ८ मे उपदेशे भजनोपदेशकथनम् ॥

No. 44. उभयतोमुखीगोदानप्रयोगः . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Extent, 80 çlokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथोभयतोमुखीगोदानप्रयोगः । आसन्नप्रसव्यां गां ज्ञात्वा दाता शुचिः प्राकृत्य उपविश्य देशकालौ सूत्रा असुकगोत्रासुकशर्मा सर्वपापक्षयः पूर्णकं विष्णुप्रीतिकामः उभयतोमुखीगोदानं करिष्ये ।

- End.** मतः कर्मस्वरार्पणं कला द्वादशमास्त्रायान् पाथशस्त्रेन भोजयित्वा स्त्रयं पाथ-
सास्त्रं भक्षयेत् ।
- Colophon.** इत्याथर्वण-परिशिष्ट-डेमात्रि-मयूख-चन्द्रिकोदुक्तोभयतोमुखीगोदानप्रयोगः ।
विषयः । आसन्नप्रसवगोदानविधिः ।

No. 45. ऋषभगीता . Substance, country-made paper, 12 × 4½ inches. Folia, 6. Lines, 10 on a page. Extent, 120 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. पितोवाच । यत्कृत्तं भवतायुष्मन् ऋषभो निष्परिपद्यः ।
बभूव योगिनामाद्योऽवतारसादसो हरिः ॥
तद्भूवि विस्तरेणैव स्वरूपं तस्य योगिनः ।
यच्च कर्मफलसङ्गः सव्यक्तिर्भावमाश्रितः ॥
किंप्रमाभूदसौ तस्य कदाभूदिति वाचसा ।
कथं स परमार्थेति निश्चयातो नाभिसम्भवः ॥

End. एतत्पुराण-पुण्यस्य समस्तपाप-
विच्छेददं हरितमस्य समोदितं ते ।
शृण्वन्ति ये भवभयं परिमुच्य तेषां,
निःशेषपापविक्षयं कुरुते सुरारिः ॥

Colophon. इति ऋषभगीता समाप्तिमममत् ।

विषयः । ऋषभचरित्रकथनस्याजेन ब्रह्मविद्योपदेशः ।

No. 46. ऋषभजिनस्तुतिः . Substance, country-made paper, 11 × 4 inches. Folia, 3. Lines, 9 on a page. Extent, 75 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1659. Place of deposit, Benares, Dīṇmaṇḍalacāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. पश्चिच्छ पद्ममय देव परमेश्वरेशं ।
अथपिय पय पद्मस्य रयथै ।
बन्दिहि गौर चिह्नम् ।
सुसनीय निम्बर बह्मलङ्कणम् ।

End. इय रिसह जिनवर सिहसरवर सुन्दरिवर सुन्दरो ।
 सिरि विमलभूषर धवलसिन्दुरसम्भवास पुरन्दरो ।
 सेवय सभासुर सुनिय भासुर गुह भवासुर गजगो ।
 मया सुविहि वासन देउ सासन विजई तिलउ निरञ्जनो रति ।

Colophon. इति ऋषभजिनस्तवनं सम्पूर्णम् ! सन्वत् १६५६ ।

विषयः । जैनमते ऋषभदेवस्तुतिः ।

No. 47. ओघनिर्युक्तिः . Substance, country-made paper, 12 x 4 inches. Folia, 13. Lines, 18 on a page. Extent, 780 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dīṃmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीपार्श्वजिनं प्रणम्य चरित्रको नन्दिता चउदस, पूखी तरेव दस पूखी
 एकार सङ्ग सुगत्य धावरे सभसाङ्गय ।

End. एसा च (...) पूखुवि ग्राहसङ्गना द्वा एकारसहिं रासहिं सविष वि
 रहिं सङ्गदिया ।

Colophon. इति ओघनिर्युक्ति सप्तमा ।

विषयः । जैनसाधुसमाचारकथनम् ।

No. 48. कर्पूरदिस्तवटीका By रामकिशोर . Substance, country-made paper, 14 x 2 inches. Folia, 10. Lines, 7 on a page. Extent, 325 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalātāgrāma, Post office Mehār, Zilla Comilla. Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgīṣa. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीकालीजयति ।

नतसुर्दविरिचारादि छन्दारकवरजम् ।

कुवतां भवतां भयं भवानौचरसाङ्गम् ।

कास्त्रा रामकिशोरेष बास्त्रानामवबुद्धये ।

महाकालप्रणीतस्य स्त्रीसमर्थः प्रकाशये ॥

तथायस्त्रोक्तपक्षेन श्रीमदष्टिषकालिकाया द्वाविंशत्यक्षरमन्त्रमुद्धरन् महा-

कालः स्त्रीति कर्पूरमित्यादिना । इत्यादि ।

End.

केलीति । एवं केलिकलया क्रौडाकलया विग्रितः सन् चिरं चिरकालं
जीवन्मुक्तो भवति । तथा प्रतिजनुः प्रतिजन्म भोक्ता भवति । प्रतिजनु-
रिति अनुजनुः वीक्ष्यः स्तेत्यर्थोभावः । अनुजन्मनजन्मानोत्थमरः । इति ।

Colophon.

यामाराध्य पितामहादिविबुधाः स्मृतादिकं कुर्वन्ते
यां ध्यायन्ति सदैव योगनिवहा ब्रह्मस्वरूपां पराम् ।
नलाऽज्ञानतमिखनाशतरणिं श्रीकालिकां तां द्विज-
छीकां रामकिशोरनामक इमां तस्याः स्तुते भिक्षुमे ॥
मया विरचिता श्लेषा कर्पूरादिप्रबोधिनी ।
तनोतु सुदमज्ञानां घौमतां वा कृपावताम् ॥
अज्ञानादां प्रमादादां स्वस्तिनं यद् वभूव मे ।
कृतिभिः प्रोषनीयं तत् कृपया ब्रह्मदर्शिभिः ॥
इति श्लोचमगीचरीकृतब्रह्महरिहरादिगौर्वाण्यगणदुर्लभापास्तकलकरण-
वृत्तियोगिगणमनोगोचरभवानौपदारविन्दकानिर्व्वचनीयमहिमविभुवनवि-
दितसर्व्वविद्यासन्तति-श्रीरामकिशोरशर्माविरचिता शिवांशभूतभगवन्महा-
कालविरचित-श्रीमदक्षिकालिकास्तुतिः कर्पूरादिप्रबोधिनी नाम सप्तत्रि-
पदमाकृता ॥

विषयः । कर्पूरादिलवयाख्यानम् ।

No. 49. कर्मप्रकृतिटीका . Substance, country-made paper, 11×4 inches. Folia, 12. Lines, 11 on a page. Extent, 350 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra Suri. Benares City. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो वीतरामाय ।

प्रथम्य कर्मद्रुमचक्रनेमिं नमस्काराधौशमरिहनेमिं ।

कर्मप्रकृत्याः कियतां पदानां सुखावबोधाय करोमि टीकाम् ॥

End.

इति विवरजनप्रज्ञावकाशमाशङ्क्य प्रहृष्टाप्रहृष्टप्रबोधाः पुद्गलवेषाः प्रकृ-
पयति ।

Colophon. असम्पूर्णऽयम् ।

विषयः । जैनकर्मप्रकृतिव्याख्या ।

No. 50. कलापव्याकरणोत्पत्तिप्रस्तावः By वनमालिद्विजः . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 10. Lines, 5 on a page. Extent, 150 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalātāgrāma, Post office Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgiṇa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. प्रथम्य शिवथा सार्द्धं शिवं शिवप्रदायकम् ।

ज्ञानदं सर्वतत्त्वज्ञं सुरासुरनमस्कृतम् ॥

कलापाख्यं महाशास्त्रं विस्तृतं सर्व्ववर्मणा ।

कृतः कथं कृतं तेन प्रभावमतिमुन्दरम् ।

तमेवाचं प्रवक्ष्यामि बालानामवबुद्धये ॥ इत्यादि ।

End. संक्षेपाङ्कचितं किञ्चिद् गुणपादप्रसादतः ।

आत्मगुणैर्बुधैः सर्व्वज्ञायताम् विधेयतः ॥

Colophon. इति श्रीवनमालिद्विजविरचिते कलापव्याकरणोत्पत्तिप्रस्तावे पद्यमः परि-
च्छेदः समाप्तः ।

उभयमङ्गं भुवनैकसारं चंसासनस्थं × × × स्वरूपम् ।

सुधांशुस्वरूपमिदमप्रदौर्गुण्यव्याख्यानमहं भवामि ॥

परात्पर जगद्गन्धो लदीयचरबाम्बुजे ।

स्थानं मे दीयतामनो कृपया कृपयानिधे ॥

विषयः । आसीत् पुरा राजावाचनो नाम राजा स कदाचित् महादेव्या सप्त सरसि
विचर्तुं गतवान् तत्रासौ सचिवौ प्रति प्रीतिपरायणो जलोत्थेकं कुर्व्वन्नतिशयजलज्ञावितथा
महादेव्या “मोदकं देहि राजप्रति” पुनः पुनर्वाचनो बद्धो सचिवौप्रीतिमिच्छन् मोदकं
दत्तवान् तेन च तथातिनिर्भयमपिनिष्ठुरं निर्भयितो राजा सा उदकं देहीति प्रकृतमर्थमनु-
सरन् नितरां जलजापरवशी जौवितुस्तुत्सुसुपचक्रमे तच्च तथाविधमवलोक्य राजानं राज्ञी
समानीय सर्व्ववर्णाभिधेयं कमपि पण्डितवरं प्रेषितवान् राज्ञः परिश्रान्तनाय स च सर्व्ववर्णा
अचिरेणैव कालेन राजानं व्याकरणसंस्कृतं कर्तुं प्रतिज्ञाय महादेवस्याराधनां कृतवान्
देवस्य च शम्भोरनुज्ञया कार्तिकेयसाराध्यं गिखिवाचनस्य मिखिनां कलापात् व्याकरणं संप्रदत्त-
राजानमप्यकालेनैव व्याकरणाभिज्ञं कृतवानित्यस्य कलाप इति नाम आसीदिति कथनं ।

No. 51. कवितारत्नाकरः . Substance, country-made paper, 14×3½ inches. Folia, 7. Lines, 11 on a page. Extent, 300 çlokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post office Gurvetâ, Grâma Bhāṭṭagrām, Paṇḍit Rāmhrīdaya Bhāṭṭachāryya. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीरामः । अथ कवितारत्नाकरः ।

माधवो माधवो वाचि माधवो माधवो हृदि ।

स्मरन्ति साधवः सर्वे सर्वकार्येषु माधवम् ॥

देवे तीर्थे द्विजे मन्त्रे दैवज्ञे भेषजे गुरौ ।

यादृशी भावना यस्य सिद्धिर्भवति तादृशी ॥

न माता शपथे पुत्रं न दोषं स्मरते मत्तौ ।

न हिंसां कुरुते साधु न देवः स्मृतिनाशकः ॥

न वीजहारिका शृङ्खी न विप्रो देवनाशकः ।

न धर्मनाशको राजा न देवः स्मृतिनाशकः ॥

जयोऽस्तु पाण्डुपुत्राणां येषां पत्ने अनार्द्धनः ।

यतः कृष्णस्ततो धर्मो यतो धर्मस्ततो जयः ॥ इत्यादि ।

End.

भुक्ता राजवदासीत यावन्न विकृतिं गतः ।

ततः शतपदं गत्वा वामपार्श्वे तु संविशेत् ॥

पिता रक्षति कौमारं भर्ता रक्षति शौवने ।

पुत्रस्तु स्वविरं काशे क्षिप्रं नास्ति स्वतन्त्रता ॥

पठतो नास्ति सुखं न अपतो नास्ति पातकम् ।

सर्वदा जगद्विद्यानां विद्या नातिप्रसीदति ॥

आसनं चाच्छेत् दृष्ट्वा पथि नारी विवर्जिता ।

जागरणे भयं नास्ति चतुर्जोषो निवार्यते ॥ २१४ ।

इति कवितारत्नाकरः समाप्तः ।

रामचन्द्र तव यादृशी कृपा

वानरेषु न मरेषु तादृशी ।

वार्द्धके मयि वानराकृतौ

सा कृपा किमधुना न जायते ॥

विषयः । श्रीकामजीनां संपन्नः ।

No. 52. कातन्त्रपञ्जीयाख्या . By रामकिशोर शर्मा . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 29. Lines, 6 on a page. Extent, 550 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalātāgrām, Post office Mehar Zilla, Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavagis. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः शिवाय ।

भवानीचरणद्वन्द्वनक्षत्रमरीचयः ।

उद्यमो हृदयेऽस्माकं नाशयस्वन्तरन्तमः ॥

नला शिवपदं रामकिशोरेण यथामति ।

निखोजनकृता-सन्धौ पञ्जीयाख्यायते स्फुटम् ॥

तवाद्दो तावत् सकलशिष्टाचारप्राप्तस्य प्रारिचितग्रन्थसमाप्तिप्रतिबन्धक-
विप्लवसंशयकामनया कृतस्य शिवनमस्काररूपमङ्गलस्य शिष्यशिष्यायै निबन्धनं
दुर्गसिंहोक्तकृतान्तप्रष्टमिदुर्गपदविवरणरूपचिकीर्षितवस्तुनिर्देशश्च कुर्वन्
पञ्जिकाकारः श्लोकद्वयं कृतवान् प्रणम्येत्यादि ।

End.

तथाच सति तस्मिन्नितादृशभाविप्रतिपत्तिविषयतानुसङ्गल्लाहशुद्धयौयनिबन्ध-
भाविप्रतिपत्तेर्विशिष्टसाधकत्वाभाववान् यस्मादृशवचनभ्रतकरचकोऽपि पूर्वो-
क्तभाविस्वापार इत्याद्यन्वयबोधः ।

समाप्तेयं वक्षी ।

विषयः । निखोजनकृतायाः कातन्त्रीयसन्धिविषयिकाया इत्येवास्मान् ।

No. 53. काम्ययन्त्रोद्धारः . Substance, country-made paper, 18×4 inches. Folia, 15. Lines, 7 on a page. Extent, 500 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1297. Place of deposit, District Dinajpur, Rājāram-pur Kālāpāda, Paṇḍit Sitānātha Bhaṭṭācharyya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो नमश्चामिन्धैः । अथ भालकायन्त्रम् । केशरायमहदकं पदं
लिखिला कर्षिकायां चक्षुः रति वीजं लिखेत् इत्यादि ।

End.

उदीरितं मन्त्रयन्त्रमेतत् सौभाग्यलक्ष्मीविजयप्रदायि ।

काम्प्रीररोचनास्त्रासाधनेभमदसन्धैः ।

विलिखेदेमकेष्वन्या यन्त्रान्येतानि देशिकः ॥

भूमिष्ठश्च गरस्थश्च दग्धनिर्मात्यसङ्गतम् ।

विशेषैर्लङ्कितं मन्त्रौ यन्तं जातु न कारयेत् ॥

Colophon. इति महामहोपाध्याय-सत्यषिद्ध-श्रीपरिव्राजकाचार्येण नानासूत्रादयः-
मादाकृष्यकृतः काम्ययन्त्रोद्धारः समाप्तः ॥ ग्रन्थमस्तु ॥ शकाब्दाः १९८७ ।

विषयः । माहकादिशकल्लयन्त्रलिखनविधिः ।

No. 54. कार्तिकमाहात्म्यम् (सनत्कुमारसंहितान्तर्गतम्). Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 38. Lines, 9 on a page. Extent, 1200 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpur, Rajvāti. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । ऋषय उचुः ।

मुनिश्रेष्ठा बालचिन्त्याः सर्व्वलोकहितेच्छया ।

कलौ कलुषचित्तानां लोकानां दीनभाषिणाम् ॥

ज्ञानविज्ञानहीनानां शिष्टोद्दरसुखैषिणाम् ।

क्षयभङ्गुरवुद्धीनां शार्धतत्परमनसाम् ।

कथं प्रसन्नो भगवान् भविष्यति जगद्देवः ॥

End. भास्करस्य सुखात् शुला नतस्तानभिवाद्य च ।

ययुः सूर्य्यस्य निकटे गायन्तो भास्करस्तुतिम् ॥

इत्येतत् सर्व्वमाख्यातं कार्तिकस्य व्रतोत्तमम् ।

यत्कृत्वा सर्व्वपापेभ्यो मुक्तो भवति तत्तृचषात् ।

अतः परं किं वक्ष्यामि तद्द्रष्टुञ्चैव सत्वरम् ॥

Colophon. इति श्रीमन्कुमारसंहितायां कार्तिकमाहात्म्ये चतुर्नवतितमोऽध्यायः ॥
स्कन्दपुराणीय सनत्कुमारसंहितायां कार्तिकमाहात्म्यं समाप्तम् ॥ * ॥

विषयः । अथ आदावेव एकसप्ततितमोऽध्यायः तमारभ्य चतुर्नवतितमाध्यायं यावत्
कार्तिकमाहात्म्यादिकथनम् ॥

No. 55. कालमाधव-संक्षिप्त-व्याख्या . Substance, country-made paper, 9×4 inches. Folia, 16. Lines, 3 on a page. Extent, 100 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1903. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

प्रथम (.) ह- सांख्यमतमात्रित्य काण्डशब्दात्थः कश्चिदर्थो नास्तीति
पूज्यपक्षौ (पक्षः) कृतः, वैशेषिकादिमतमात्रित्य तत्पक्षं साधितम् इत्यादि ।

End.

प्रश्नेति तदेवं निर्णीय तमेवायं संग्रहे अनुक्रम्योपसंहरति ईदृशमिति ।

Colophon.

इति व्याख्या समाप्ता । सम्बत् १८०३ ।

विषयः । कालमाधवीयव्याख्या ।

No. 56. कालमाधवीय-कारिका-व्याख्या . By वैद्यनाथ सूरि . Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 37. Lines, 9 on a page. Extent, 740 ślokaś. Character, Nāgari. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

नत्वा गजाननं देवमगजानन्ददर्शनम् ।
कालमाधवपद्यानि विवरिष्ये यथामति इत्यादि ॥

End.

उपाकर्ष्येणो चोत्तरे प्रबोधो न विद्यते ।
ईदृशं नियमं न्यायशास्त्रार्था कर्तुमुद्यमः ॥

Colophon.

इति श्रीमद्वैशेषिकशास्त्रपारावारीश्वरामचन्द्रभट्टाक्षभट्टवैद्यनाथसूरिकृते काल-
माधवीयकारिकाव्याख्याने प्रथमं प्रकरणं सम्पूर्णम् ।

विषयः । कालमाधवीय-कारिकाव्याख्या ॥

No. 57. काव्यादर्शटीका . By त्रिभुवनचन्द्र . Substance, country-made paper, 14×4 inches. Folia, 57. Lines, 7 on a page. Extent, 2,000 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1758. Place of deposit, Dinajpur, Babu Giris Candra Cakravartī. Appearance, tolerable. Prose. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमो भगवते ।

सर्व्वं सर्व्वहितं देवं श्रीवर्द्धमानमात्म्यम् ।
त्रिभुवनचन्द्रेण विविच्यते दक्षिणदीका ॥

विघ्नोपशमनपुण्यसम्भारभक्तिप्रकर्षं सम्यदाशविच्छेदलक्षणं फलमवलोक्य
मङ्गलार्थं श्लोकमाह ।

चतुर्मुखसुखाम्भोजवनहंसवधूर्तम् ।

मानसे रमतां नित्यं सर्वशुक्ला सरस्वती ॥

चतुर्मुखस्य सुखानि तान्येवाम्भोजानां वनानि तत्र हंसवधूः पितामह-
वदनकमलकाननहंसीति रूपकालङ्कारेण मन्त्रणो विशुद्धत्वात् सरस्वत्याश्च
तन्मुखप्रदत्तत्वादभिजनशुद्धिः प्रदर्शितेति । इत्यादि ॥

End.

प्रकृतमुपचर्तुमाह ।

पन्था स एष विवृतः परिणामदृष्ट्या ।

संक्षिप्यविस्तरमन्तमलङ्क्रियाणम् ॥

वाचामति (... ...) ।

× × × × × × ॥

इत्यविषयं विवरीतुमलं विशेषेण अलङ्क्रियाणामन्तपरिमितं विस्तरं
खभावाख्यानादिरूपपरिणामदृष्ट्या यः पूर्वाचार्यैरपदिष्टः स एव पन्थाः ।

विवरीतुं समारोपि-

ध्यावर्त्तनपठेयसे ।

ॐ नमोवादिंसिंहाय ।

नमः स्याद्वादवादिने ॥

Colophon.

इत्याचार्य-त्रीवादिंसिंहनामाङ्कितेन त्रिभुवनचन्द्रेश्वर विरचितायां दृश्य-
लङ्कारटीकायां अर्धालङ्कारविभागो नाम द्वितीयः परिच्छेदः ॥ ॐ नमः ॥
शकाब्दा १७५८ ॥

विषयः । दण्डिछतकायादर्गस्य व्याख्यानम् ॥

No. 58. काव्यप्रकाशटीका (रसप्रकाशः). By श्रीलक्ष्मणशर्मा. Substance,
country-made paper, 25 × 3½ inches. Folia, 19. Lines, 7 on a page.
Extent, 600 glokas. Character, Bengali. Date ? Place of
deposit, Gram Bhadughar, Post Bramhanberin, Zilla Comilla, Pandit
Amar C. Nyāyaratna. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमः खेददेवतायै ।

सत्यासक्तमनः शुद्धहृत्तेजस्विलसत्तनुः ।

सुरारिका पुरारिका पायाग्नौ दृजिनार्थवात् ॥

रसप्रकाशनामार्थं निबन्धः क्रियतेऽधुना ।

काव्यप्रकाशसौधाय श्रीमत् श्रीलक्ष्मणशर्मेणा ॥

ननु काव्यस्य धर्मादिष्वतुर्वर्गसाधनतया तन्निरूपणार्थं तुङ्गुमार × × × ×
× × × × × ग्रन्थ एव कर्तुं सुचितः न तु × × × मङ्गलमित्या-
मङ्गलमपनेतुं मङ्गलफलं दर्शयन्नेव तत्कारिकामवतारयति ग्रन्थारम्भ
इत्यादि । इत्यादि ।

End.

अत्रायं भावः प्रतीतिमानसारं हि काव्यं न छायाग्निसोमादिवत्कवत्
सत्यार्थप्रतिपादनद्वारेण प्रवर्तनार्थं प्रामाण्यमन्विष्यते अतोऽत्र सत्यासत्यज्ञ-
निरूपणमनुपयुक्तमेव भव्यैव ? विषयेषु विधिनिषेधव्युत्पत्तिविधेरित्याह्वा
विस्तरः ।

Colophon.

इति श्रीश्रीलक्ष्मणशर्मेविरचिते रसप्रकाशे पञ्चमोऽध्यायः । एतावन्मात्रं
श्रीलक्ष्मणशर्मेणा विरचितम् । श्रीहरिः ॥

विषयः । काव्यप्रकाशस्य व्याख्यानम् ।

No. 59. किशोरकौमुदी. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 23. Lines, 9 on a page. Extent, 100 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Śaptagrām Kṛṣṇapurur Akṣā (Monastery). Appearance, old. Verso. Generally correct.

Beginning.

श्रीलक्ष्मणाय नमः ।

जिज्ञासुमानो जनको वासुदेवकथाकुतम् ।

समग्रं च तु सन्तुष्टो मुनिं लक्ष्मणपरायणम् ॥

समन्तमारं भगवन् कथ्यतां मे लपानिधे ।

गेविन्दस्य यदास्यर्थं वसतो गोकुले विभोः ॥ इत्यादि ।

End.

जनश्रामल्लभो विन्दपादपद्मोद्भूपा विभो ।

काव्यां दुःखसागरं वै तरन्ति तत्र भागिनः ॥

मन्दवाक्लान्तु गोपालं वाक्लमेकोनशोडशम् ।

सिद्धधनानन्दगेविन्दं चिन्तयामः प्रजापतिम् ॥

Colophon.

इति श्रीकिशोरकौमुदी ..... ॥ ० ॥

विषयः । गोकुललीलावर्णनम् । प्रेमादिकथनम् । नन्दादीनां परिणामकथनम् । अभि-
ज्ञानां परिणामकथनम् । ईश्वरस्वरूपनिरूपणम् । नाममाहात्म्यादिकथनम् ॥

No. 60. कुण्डकल्पद्रुमः. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 38. Lines, 10 on a page. Extent, 800 glokas. Character, Nāgara. Date, of composition Sk. 1577. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीशिवो जयति ।

शोभित्यचरमद्वितीयमन (.) तत्पदं यदन्तस्थितं ।
नत्वा (.) ति विभक्तिविश्वमखिलं यस्मिन् पुनर्लीयते ।
शास्त्रं वीक्ष्य ससुहृदाम्यस्य सतां श्रीमाधवोऽहं सुदे ।
निर्मायाऽक्षसमुद्रमिष्टफलदं श्रीकुण्डकल्पद्रुमम् ॥ इत्यादि ।

End.

करे दिङ्मसि सयकाय नागाः ।
भूर्भुजो ग्गुन्यमन्मोधयः पर्वपूव्याः ।
भूजाः स्वस्ववृक्षाः स्मृताः चेषसिद्धौ ।
धुगास्वाणि तुल्यानि तैश्चोत्तमानि ॥

Colophon.

रविघनमितवर्षे १७१९ विक्रमानन्द प्रयाते ।
नगनगतिथितुल्ये १५७७ शककाले प्रहते ।
शरदि मनुजमाने समये तैषगुल्ले ।
फणितितियुतचन्द्रे कुण्डकल्पद्रुमोभूत् ।

विषयः । यज्ञकुण्डविधानम् ॥

No. 61. कुण्डमण्डपविधानम् (आथर्वणसूत्रोक्तम्). Substance, country made paper, 8×3 inches. Folia, 38. Lines, 10 on a page. Extent, 60 glokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

अथाथर्वणसूत्रोक्तकुण्डमण्डपविधानम् लिख्यते अज्ञानि वैविद्यकानि आथ-
र्वणिकानि अज्ञानः (.) मे शङ्कुनेकादशाहुलं विधाय शङ्कुसंभितया

रत्ना मण्डलं परिलिख्य यत्र लेख्योः शब्दप्रवाया निपतति तत्र शंकुं
निहन्ति सा प्राची इत्यादि ।

End. कुण्डाकारेण मेखलाद्वेन विभाग दीर्घविक्षृता योन्यः सितादिना रचयेत् ।

Colophon. इत्याद्यवर्णसूत्रोक्तकुण्डमण्डपविधानम् ।

विषयः । अथर्ववेदौयकुण्डमण्डपविधानम् ।

No. 62. कुण्डलीकवचम् . Substance, country-made paper, 11×3 inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent, 90 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatā grām, Post Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgis. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगुरवे नमः । श्रीब्रह्मानन्दभैरवशुवाच ।

अथ वक्ष्ये मन्त्रादेव कुण्डलीकवचं शुभम् ।
परब्रह्मानन्दं सिद्धसिद्धहृन्निषेवितम् ॥
यद्धृत्वा योगिनः सर्वे धर्माधर्मप्रदर्शकाः ।
ज्ञानिनां मानिनां धैर्या विचरन्ति यथा तथा ॥
सिद्धयोऽप्यनिमाद्याश्च करस्याः सर्वदेवताः ।
एतत् कवचपाठेन देवेन्द्रो योगिराड् भवेत् ॥
पठय्यो योगिनः सर्वे जटिल्लाः कुलभैरवाः ।
प्रातःकाले त्रिवारह सध्याङ्गे वार्युष्मकम् ॥
सायङ्के वारमेकान् पठेत् कवचमेवच ।
पाठादेव मन्त्रायोगी कुण्डली दर्शनं लभेत् ॥ इत्यादि ।

End. इत्येतत् कवचं देवि कुण्डलिन्याः प्रसिद्धिदम् ।

ये पठन्ति ध्यानयोगे योगमार्गं च वस्थिताः ॥
ते यान्ति मोक्षपदवीमैश्वर्यं नात्र संशयः ।
वामा वामकरे धृत्वा सर्वभौतमवाप्नुयात् ॥
सूर्ये रौप्ये तथा ताम्रे रोपयित्वा प्रपूजयेत् ।
सर्वदेशे सर्वकाले पठित्वा सिद्धिमाप्नुयात् ।
स भूयात् कुण्डली पुनो नात्र कार्या विचारणा ॥

Colophon. ॐ इति रुद्रजामले उत्तरखण्डे कुण्डलीशक्तिनीकवचं समाप्तं ।

विषयः । कुण्डलीशक्तेः कवचकथनम् ।

No. 63. कुण्डलीस्तोत्रम् . Substance, country-made paper, 11×3 inches. Folia, 1. Lines, 7 on a page. Extent, 34 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalātāgrām, Post Māhar, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbāndhu Tarkavāgis. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

अथ कुण्डलीस्तोत्रं ।

ॐ जन्मोद्धारिणी रक्षिणी च तृण्यो वेदादिवीजादिमा ।
 नित्यं चेतसि भाव्यते भुवि कदा मद्वाक्यसञ्चारिणी ।
 मां सातु प्रियदा सदा सविपदं संख्यातमश्रीधरे ।
 धात्री त्वं स्वयमादिदेवनिता दीनानिदीनं परं ॥
 रक्ताभासतचन्द्रिका छिपिमयी सर्पाकृतिनिद्रिता ।
 जाग्रदर्थसमाश्रिता भगवती त्वं सांख्योकाश्रयः । (?)
 मां मोदगन्धकगन्ध-दोषजङ्घितं वेदादिवाक्यान्वितं ।
 संपास्यास्यतचन्द्रकोटिकिरणे नित्यं शरीरं कुरु ॥ इत्यादि ।

End.

कुण्डलीशक्तिमार्गस्थं स्तोत्राष्टकं सहास्रलम् ।
 यः पठेत् प्रातस्तथाय स योगी भवति भुवम् ॥
 सर्व्वेतेजःस्वरूपां मामनन्तकोटिविग्रहां ।
 हरिद्रधनदां लक्ष्मीं नारायणमनोरमां ॥
 सदा भावय शम्भो त्वं योगनायकपण्डितः ।

Colophon. ॐ इति रुद्रजामले उत्तरखण्डे कुण्डलीस्तोत्रं समाप्तम् ।

विषयः । कुण्डलीशक्तेः स्तवनं ।

No. 64. कुमारपलाचरिचम् . By जिनमण्डनोपाध्याय . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 85. Lines, 15 on a page. Extent, 1,980 ślokas. Character, Nāgara. Date of composition Sk. 1492. Place of deposit, Benares, Dīpmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Beginning. जीवोऽयं विमलसभावसुभगः सूर्योपलस्यर्द्धया ।
धने संगवशादनेकविकृतौ कृष्णारूपस्थितिः ॥
यद्वाप्नोति रवेरिवातिष्ठगुरोः सत्पादसेवाश्रयं ।
तज्जातोर्जितवेजसौव कुर्वते धर्मेभ्यनं भग्नसात् ॥

End. प्रथमयोजितः श्रीमत्कुमारपदेरयं ।
गद्यपद्यैः (...) कश्चित् × × × ।
कैश्चित् प्राग्यजनितैः ? × × × ॥
× × × × × × ॥
श्रीसोमसुन्दरशिष्येण यथाश्रुतानुसारेण श्रीजिनसङ्गनगणिनाशक १४२९
षण्णु (...) वत्सरे रचितः श्रीजिनसङ्गनोपाध्यायैः श्रीकुमारपालप्रवन्त्या
यथादृष्टानुसारेण योजितः ।

Colophon. इति श्रीकुमारपालचरित्रं सम्पूर्णम् ।

विषयः । कुमारपालचरित्रवर्णनम् ।

No. 65. कुमारसम्भवटोका. (ललिता) By भगीरथ. Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 75. Lines, 8 on a page. Extent, 300 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1678. Place of deposit, Dinaajpur, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Śmṛtibhūṣaṇa. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
ब्रह्मजीवां कलाधारे व्याकारेऽपारपञ्चवां ।
वाणीं कल्पलतापाटपदार्णवतश्चितां ।
यः पीतसुषुप्तकुलभूषणमपजम्भा ।
साधादिक्वायनिवहस्य चकार ठीकाः ॥
स श्रीभगोरथकविल्ललिताभिधाना-
मेताच्च मन्दमतिबोधकरीं करोति ॥
चक्षुत्तरस्यामित्यादि । उत्तरस्यां दिशि उत्तरदेशसूमी नगाविराजः
पर्वतानां राजा इत्यादि ॥

End. केनापि प्रकारेण न दत्ता वाचो वचनानि यया श्रयने ग्रन्थायामपि
यास्तिष्ठन्ति ताः श्रयनसङ्गः ताभ्यः श्रयनसंख्येभ्य इति विग्रहः प्रथमवाचो
सुखविकारश्चेति विग्रहः ॥

Colophon. इति पीतमुष्णीयभगीरथविरचितायां कुमारठीकायां सप्तमः सर्गः
षष्ठमसर्गस्तु भगवत्या जगन्मातुरम्बिकायाः प्रह्लादवर्णनं इति भयादु-
पेक्षितमस्त्राभिर्नय्याख्यात इति कुमारटीप्पनी सम्पूर्णा ॥ शकान्दा १६७८ ॥

विषयः । कालिदासकृतकुमारसम्भवकाव्यस्य व्याख्यानम् ॥

No. 66. कुमारीतन्त्रम्. Substance, country-made paper, $18 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent 300 ślokas. Character, Bengali, Date ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

कैलासशिखरासीनं चन्द्रखण्डविराजितं ।

पप्रच्छ परया भक्त्या गौरीं लग्ना दृष्टध्वजं ॥ इत्यादि ।

End. जपत्वायुतं श्लोशाने च श्रवणां मारणं भवेत् ।

कालीकल्पमिदं प्रीतं गोपयेत् मातृजारवत् ॥

गोपने सर्वसिद्धिः स्नात् प्रकाशे मरणं भुवं ॥

Colophon. इति श्रीकुमारीतन्त्रे परमरक्षस्य कलियुगवर्णने पूर्वभागे कालीकल्पे नवमः पटलः ।

विषयः । १ पटले विद्योद्देशकथनं । २ पटले अन्तर्यामिविधिकथनं ॥ ३ पटले वह्निर्योग-
कथनं । ४ पटले नैवेद्यनिश्चयादिकथनं । ५ पटले पुरस्चरणविधिकथनं । ६ पटले कुलाचार-
विधिकथनं । ७ पटले पूजास्थानादिनिरूपण । ८ पटले आचारविधिकथनं । ९ पटले
कालीकल्पः ।

No. 67. कुवक्षेत्रमाहात्म्यं. By रामचन्द्रसरस्वती. Substance, country-made paper, 10×5 inches. Date Sm. 1888. Place of deposit, Dinajpur, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Prose and Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

प्रथम्य जगदीशानं तेन यान्मुखनामयं ? ।

× × × × × × ।

× × × × × × ।

अथ श्रीमद्रामचन्द्र-सरस्वत्याननायकच्युतोत्कटसुगन्धिवाचाष्टतमयमहासर-
उदता ? श्रीमत्कुरुक्षेत्रीयतीर्थवर्णनग्रन्थभजला अनेकपुराणेतिहास-
सुगन्धितमहाकमला संसारसागरोत्तितीर्थधिकारिजनहंसमखिततटा अल्प-
कुला ग्रन्थात्मिकानुक्रमणिका हरिगिरिभिस्तरण ? निष्काशये । तवानुबन्ध-
चतुष्टये नाम अधिकारिविषयसम्बन्धप्रयोजनानि । तथाधिकारी संयते
न्द्रियत्वे सति तीर्थाभिगमनकामः उक्तञ्च वनपर्वेति इत्यादि ।

End.

पूर्वोक्तकालदेशावुच्चार्य पूर्वोक्तप्रमाणकसांगा ? संख्यातवाचिसङ्ख्यवाच्या-
मेधजन्यपुष्पाहितपरमेस्वरगतानन्तसन्तोषद्वये पूर्वोक्तविशेषः पूर्वोक्तविशे-
षणाय सम्प्रदे । इत्यादि पूर्ववत् ॥

Colophon.

इति श्रीकुरुक्षेत्रनामतीर्थमाहात्म्यं समाप्तं । संवत् १८८८ ॥

विषयः । कुरुक्षेत्रमाहात्म्यवर्णनसुखेन तन्मतीर्थ-कर्तव्यकर्म्मनिश्चयनिरूपणं ॥

No. 68. छच्छादिविधिः By अग्रन्तदेव . Substance, country-made paper, 8×4 inches. Folia, 7. Lines, 9 on a page. Extent, 105 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ छच्छादिलक्षणादिसंक्षेपः ॥ याज्ञवल्क्यः ।

एकभक्तेन नक्तेन तथैवायाचितेन च ।

उपवासेन चैवायं पादछच्छः प्रकीर्तितः ॥

End.

अवादि स अन्नन्तेन छच्छादेर्लक्षणादिकं ।

देवेशः प्रीयतां तेन यस्य ज्ञानमयं तपः ॥

Colophon.

इत्यग्रन्तदेवौय-छच्छादि-विधिः ।

विषयः । छच्छप्राथम्यविधानम् ।

No. 69. कृष्णामृतमहार्णवस्तोत्रम् By अग्रन्तदेवौय . Substance, coun-
try-made paper, 12×4½ inches. Folia, 10. Lines, 11 on a page. Extent,
250 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares
Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

- Beginning.** श्रीमद्देव्यासाय नमः ।
 अर्चितः संसृतो ध्यातः कौर्मितः कथितः श्रुतः ।
 यो ददात्यमृतं हि स मां रक्षतु केशवः ॥
- End.** श्रीमदानन्दतीर्थार्यसहस्रकिरणोच्छिता ।
 गीततिः सेव्या गीर्वाणैः सर्व्वदा शुद्धिदा भवेत् ॥
- Colophon.** इति श्रीमदानन्दतीर्थविरचितः कृष्णामृतमञ्जर्यः सम्पूर्णः ।
 विषयः । माध्वसम्प्रदायस्य वैष्णवानामाचारनिर्णयः ।

No. 70. कोकिलामाहात्यम्. Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 26. Lines, 10 on a page. Extent, 600 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur Rājavāṭi. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

- Beginning.** ॐ नमो गणेशाय ।
 एकदा नैमिशारण्ये कृषयः शौनकादयः ।
 सवान्ते स्मृतमासीन् पप्रक्षुरिदमादरात् ॥
 कृषय कचुः ॥
 स्मृत स्मृत मञ्जुप्रज्ञ बिन्ध्यस्मत्कृतस्यसंशयं ।
 यत् पृच्छामो वयं सर्व्वे सविस्तरमशेषतः ॥
 कोकिलायास्तु माहात्म्यं मञ्जापातकनाशनमित्यादि ।
- End.** यदास्मरसि मां साधो छेदेन भृगुनन्दन ।
 तदाहमागमिष्यामि सत्यमेतत् वदामि ते ॥
 इदं पवित्रं विमलं विचित्रं क्षणीपवर्गप्रदमीश्वरस्य ।
 स्मरितवार्थं भृगुनन्दनाय मंत्रावयित्वा हि जगाम स्मृतः ॥
- Colophon.** इति श्रीकृष्णपुराणे कनकाद्रिखण्डे शिवनारदसंवादे कोकिलामाहात्म्ये
 एकत्रिंशोऽध्यायः ॥

विषयः । १ मे अध्याये शिवनारदसंवादकथनम् ॥ २ ॥ व्रतारम्भकथनम् ॥ ३-४ ॥ कोकिला-
 व्रतोत्सर्गादिकथनम् ॥ ५ ॥ समीक्षणकथनम् ॥ ६ ॥ दक्षकोपवर्णनम् ॥ ७ ॥ दक्षस्य यज्ञनिषेधकथनम् ॥
 ८ ॥ यज्ञारम्भकथनम् ॥ ९ ॥ दक्षस्य सप्तदेवकथनम् ॥ १० ॥ शिववाक्यकथनम् ॥ ११ ॥ सत्या
 दक्षकथनम् ॥ १२ ॥ सत्यादेवविस्मर्जनम् ॥ १३ ॥ वीरभद्रोत्पत्तिकथनम् ॥ १४ ॥ युद्धोद्देगकथनम् ॥

१५ ॥ देवपराजयवर्धनम् ॥ १६ ॥ गोविन्दस्त्रप्रदानकथनम् ॥ १७ ॥ यज्ञविष्णुसकथनम् ॥ १८ ॥ भवस्य
प्रक्षारकथनम् ॥ १९ ॥ सत्या वरदानकथनम् ॥ २० ॥ गौरौवरप्रदानकथनम् ॥ २१ ॥ ब्रह्मबोवर-
प्रदानकथनम् ॥ २२ ॥ शतरूपादक्षयो वरप्रदानकथनम् ॥ २३ ॥ पुनर्दक्षयज्ञारम्भकथनम् ॥
२४ ॥ दक्षप्रबोधकथनम् ॥ २५-२६ ॥ गिरिवाम्निश्चयकथनम् ॥ २७ ॥ वरामसनवर्धनम् ॥ २८ ॥ उमा-
महेश्वरीदाहवर्धनम् ॥ २९ ॥ उमामहेश्वरसङ्गमकथनम् ॥ ३०-३१ ॥ कुमारजन्मादिकथनम् ॥

No. 71. क्षेत्रविचारः Substance, country-made paper, 12×4 inches.
Folia, 42. Lines, 3 on a page. Extent, 252 ślokas. Character, Nāgara.
Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Dīgmaṇḍalācāryya, Mahā-
rāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. वीरं जयसेनर पय पठिषं ।
पयमि जय सुगुप्तं च संजलि ।
ससरसकान्तिविराराधु ।
सुंक्षामि × × × × × × × ×

End. यज्ञसंघ विनयेद्य ।
मदोविष वितसद्वस पुष्पवी र ।
मरजस्यसदय नोपुष ।
विठ्ठर सयडावि सयसंको ।

Colophon.

विषयः । क्षेत्रां विचारः ।

No. 72. क्षेत्रसमासः. Substance, country-made paper, 12×4 inches.
Folia, 10. Lines, 10 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Nāgara.
Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Dīgmaṇḍalācāryya, Mahā-
rāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. जस्य प्रथमपङ्क्तिः कीदृश ।
जस्यदोषा जया ।
सयस्युपययाय रावसा नाज ।
समेविषसं रिरजा ।
दौबोद्धानो तिरिष सोर ॥

End.

श्या जीयष कोरीलकखा । ?

कयाख तीसर सङ्गसा दोमिसर ।

गूख वङ्गदिया समय खेन स्सपरि ।

× × × × × इतीनास्ति ।

Colophon.

विषयः । चचाषां वर्णनम् ।

No. 73. गणपतिखण्डं (विनायकमाहात्म्यं) . Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 37. Lines, 9 on a page. Extent, 1,100 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Rajavāṭī. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

स्कन्द उवाच ।

शिवरात्रौ महेशान सर्वज्ञसुखदायक ।

आख्यानानि सुपुण्यानि श्रुतानि तन्मुखाभ्युजात् ॥

विचित्राणि पवित्राणि सर्वार्थशसनानि च ।

येषां श्रवणमात्रेण एलायको महापदः ॥

अतस्त्वं कृपया ब्रूहि गणेशचरितं मम ।

अवतारान् सेतिहासान् सर्वकामप्रपूरकान् ॥

शरण्यमस्य लोकानां वक्तुमर्हसि शङ्कर ॥ इत्यादि ।

End.

यास उवाच ।

शिवेन गदितं विप्रा स्कन्दाय शृच्छते ऽखिलं ।

विनायकीयो महिमा स भवद्भो निवेदितः ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणे विनायकमाहात्म्ये शिवस्कन्दसंवादे गणेशावतारवर्णनं नाम द्वाविंशतितमोऽध्यायः ॥

Colophon. समाप्तार्थाय ग्रन्थः ॥

विषयः । १ प्रथमाध्याये स्कन्दशङ्करसंवादे वक्रतुण्डावतारवर्णनम् ॥ २ ॥ द्वितीयाध्यायात्
८ अष्टमाध्यायं यावत् चिन्तामण्युपाख्यानम् । ९ नवमाध्याये पार्ष्वतीवरप्रदानकथनम् ॥
१० दशमाध्याये गजासुरवृत्तिप्रदानकथनम् ॥ ११ एकादशाध्याये गजाननावतारकथनम् ॥
१२ द्वादशाध्याये सिद्धरवणादिकथनम् ॥ १३ ॥ १४ त्रयोदशतुर्दशाध्याययोः विघ्नराजावतार-

कथनम् ॥ १५ पञ्चदशाध्याये वज्रालयेनावर्णनम् ॥ १६ । १७ ॥ १८ बीडुशसप्तदशाष्टादशाध्यायेषु
मयूरेशवतारवर्णनम् ॥ १९ अनविंशाध्याये भृगुसंवादकथनम् ॥ २० विंशाध्याये प्रमदामाधव-
वर्णनम् ॥ २१ एकविंशाध्याये विद्रुमकलनकथनम् ॥ २२ द्वाविंशाध्याये धूमकेतवतारादिवर्णनम् ॥

No. 74. गायत्रीकवचं (नीलतन्त्रीयं) . Substance, country-made paper, 15×3 inches. Folia, 1. Lines, 9 on a page. Extent, 37 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Chandrakona, Ayodhyā Raghunathvāti, Babu Chakrapāni Rāya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीश्रीदुर्गा शरणम् ।

अथ गायत्रीकवचं । अस्य श्रीगायत्रीकवचस्य ब्रह्मविष्णुमहेश्वरा ऋषयः
ऋग्यजुःसामाथर्ववेदाङ्गन्यासि ब्रह्मवशप्रभवस्तृकपा गायत्रीदेवता
ॐ तद्दीप्तं भर्ग इति गायत्रीकीलकं ब्रह्मसूक्तप्रार्थयं जपे विनिश्चयः ।
गायत्रीपूर्वतः पातु सावित्री पातु दक्षिणे ।
ब्रह्मा रक्षतु मे पश्चात् उत्तरे मे सरस्वती ॥ इत्यादि ।

End. गोब्राह्मणवधादौ च पातकादतिपातकात् ।

सुच्यते सर्वपापेभ्यः परं ब्रह्माभिगच्छति ॥

Colophon. इति नीलतन्त्रे गायत्रीकवचं सम्पूर्णं ॥

विषयः । गायत्र्याः कवचकथनम् ।

No. 75. गायत्रीकवचं (आगमसन्दर्भयै) . Substance, country-made paper, 11×3 inches. Folia, 2. Lines, 7 on a page. Extent, 58 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatāgrām, Post Mehar Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgis. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. अथ गायत्रीकवचं ।

श्रीदेव्युवाच ।

ॐ देवदेवमहादेव संसारार्णवतारक ।

गायत्रीकवचं देव हृषया कथय प्रभो ॥

श्रीमहादेव उवाच ।
 मूलाधारे स्थिता नित्या कुण्डली तत्त्वरूपिणी ।
 सूक्ष्मातिसूक्ष्मा परमा विषतनुस्वरूपिणी ॥
 विद्युत्पुङ्गवप्रतीकाशा कुण्डलाकृतिरूपिणी ।
 परब्रह्मस्वरूपा सा पद्माग्रद्वयरूपिणी ॥
 शिवस्य नर्तकौ नित्या परब्रह्म प्रपूजिता ।
 ब्रह्मणः सैव गायत्री सच्चिदानन्दरूपिणी ॥
 तदुधभावर्णवातोयं प्राचात्मा नित्यनूतनः ।
 नित्यं तिष्ठतु सानन्दा कुण्डली तव विग्रहे ॥
 क्षतिगोप्यं सद्यत् पुण्यं त्रिकोटौतोर्यसंयुतम् ।
 सर्वथञ्जमयं देवि सर्वदानमयं सदा ॥
 सर्वज्ञानमयं देवि परं ब्रह्ममयं सदा ।
 कवचं कथयाम्यस्य पार्श्वेति प्राणवल्लभे ॥ इत्यादि ।

End.

इदं कवचमञ्जाला गायत्रीं प्रजपेत्तु यः ।
 जप एव स एव स्यान्निलोजा न च सिद्धिदः ॥
 यः पठेत् कवचं देवि सततं शिवसन्निधौ ।
 सन्निधौ विष्णुदेवस्य कवचं शक्तिसन्निधौ ॥
 तेजःपुङ्गवयो विप्रस्तत्तृणज्जायते भुवं ॥ ॐ ॥

Colophon.

इत्यागमसन्दर्भे ज्ञानदर्पणे गायत्रीब्राह्मणसम्बन्धे देवदेवीसंवादे गायत्रीकवचं
 समाप्तं । श्रीकाली ।

विषयः । गायत्र्याः कवचकथनम् ।

No. 76. गायत्रीविवरणम् By शङ्कराचार्य . Substance, country-made
 paper, 9 × 5 inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent, 16 ślokas.
 Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares. Paṇḍit
 Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose and Verse. Correct.

Beginning.

अथ सर्वदेवतात्मनः सर्वशक्तेः सर्वावभासकतेजोमयस्य परमात्मनः
 सर्वात्मकलक्ष्योत्तमार्थं सर्वात्मकब्रह्मप्रतिपादकमध्वनीमन्त्रस्य उपासना-
 प्रकारः प्रकाशयते तत्र गायत्रीं प्रथमादिकां सप्तव्याहृत्युपेतां शिरःसमेतां
 सर्ववेदमातरमिति वदन्ति । इत्यादि ।

- End.** यो देवः सवितास्त्राकं धियोधर्माधिगोचरः ।
 प्रेरयन्त्य तद्गर्भसदरेणमुपास्यते ॥
- Colophon.** इति श्रीमत्परमहंसपरिभाषाकार्य श्रीमच्छंकराचार्यकृतमायजीविवरणं
 समाप्तम् ।
- विषयः ।** मायजीव्याख्या ।
-

No. 77. गुर्वावली-नाम-महाकन्दः By सुनिन्दुर सूरि . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 17. Lines, 13 on a page. Extent, 510 ślokas. Character, Nāgara. Date, v. Sam. 1496. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Dīpmaṇḍalācāryya, Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

- Beginning.** श्रीगौतमाय ।
 जयन्त्रियं रात्रि जिनेन्द्रचन्द्रमाः ।
 स वर्तमानप्रभुरङ्गुतां सतां ।
 जिजाभिधानानुगुणा सुनोति यः ।
 सुतन्त्रम प (...) त सोऽष्टसंपदः ॥ इत्यादि ।
- End.** वादाः पञ्चम्यास (...) तुला बुद्ध्या सुभाषिकाः ।
 सख्याभीष्टफलप्रदः स जयति श्रीसंचकस्यद्रुमः ।
 सम्पूर्णं ह्येदं श्रीगुर्वावलीनाममहाकन्दः ।

Colophon. इति दृष्टपपागम्-श्रीगुर्वावली दृष्टती श्रीसुनिन्दुरसूरिकृता । संवत्
 १४९६ आषाढ सुदि ।

No. 78. गौतमीसूत्रं (ज्ञानबोधप्रकाशकं) . Substance, country-made, paper, 8×5 inches. Folia, 86. Lines, 9 on a page. Extent, 1,250 ślokas. Character, Nāgara. Date of Comp. v. Sam. 1715? Place of deposit, Calcutta, Āyāmapukura Viśvakoṣa office, Babu Nagendranāth Vasu. Appearance, old. Verse Incorrect.

- Beginning.** चरित्रना भगवन् इन्द्रमहिता सिद्धास सिद्धिस्थिताः ।
 आचार्यजिनशसनीयतितकराः पूष्योपाध्यायकाः ।
 श्रीसिद्धान्तमुपाठकमुनिवरा रत्ननारायकाः ।
 पश्यते परमेश्वरः प्रतिदिनं कुर्वन् बो मङ्गलं ॥

विवृणुमुदचन्द्रसर्वदुःखापहरं ।
 त्रिसुवनपतिवेद्यं धर्मरत्नाकरं च ।
 स्वपरहितमपारं स्वर्गमौलिकहेतुं ।
 सकलगुणनिधानं तीर्थनाथं भज त्वं ॥
 अक्षितगिरिसमं स्नात् कळाक्षं सिन्धुपात्रं ।
 सुरतद्वरश्राव्या लेखनीं पत्रमुष्णीं ।
 लिखति यदि गृहीत्वा सारदा सर्वकालं ।
 तदपि तव गुणानामोश पारं न याति ॥
 जिनस्मरणमात्रेण शोकक्षोभभयादिकं ।
 शक्तिनीग्रहरोमादिदारिद्र्यं विनश्यति ॥
 सरस्वती महाभागे वरदे कामरूपिणी ।
 विश्वरूपा विशालाक्षी देवी या परमेश्वरी ।
 सरस्वती मया दृष्टा वीणापुष्पकधारिणी ।
 वंसवाचनमाकृता देवी या परमेश्वरी ॥
 ब्राह्मीचन्दमवालिङ्गता भगवती राजमती द्रौपदी ।
 कौशल्या च म्दगावती च सुरलसां सीता सुभद्रा शिवा ॥
 कुन्ती भीष्मती नलस्य दयिता चोला प्रभावत्यपि ।
 पद्मावत्यपि सुन्दरी प्रतिदिनं कुर्वन्तु वो मङ्गलं ।
 मङ्गलं भगवान् वीरो मङ्गलं गौतमप्रभुः ।
 मङ्गलं शूलभद्राद्या जैनधर्मास्तु मङ्गलं ॥
 सर्वारिहप्रयाशाय सर्वभीष्टार्थदायिने ।
 सर्वलब्धिनिधानाय गौतमस्वामिने नमः ॥
 वाषेष्टुवसुभूषणं आवयस्य चितेतरे ।
 बहो नु सोम्यवारे (.) निभकाशपुरे (?) शुभे ॥
 सुशिव्यपटनार्थं च 'ज्ञानबोधप्रकाशके ।
 सुक्तसुक्ता च शास्त्रं (?) भारामल्लिपिपुस्तकं ॥
 मङ्गलं लेखकस्यापि पाठकस्यापिमङ्गलं ।
 मङ्गलं सर्वलोकाणां भूमिभूषणमङ्गलं ॥
 यादृशं पुस्तकं दृष्टं तादृशं लिखितं मया ।
 यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न दीयते ।
 नीरस्य ॥

End.

विषयः । जैनधर्मप्रशंसासुखेन सिद्धगुणादिकथनम् ॥ धर्मपुण्यगुणद्वारादिकथनम् ॥ साधुगुणादिकथनम् ॥ तपोगुणकथनम् ॥ भावगुणकथनम् ॥ आचार्यवाक्यं ॥ बुद्धिद्वारादिकथनम् ॥ भवितव्यताद्वारादिकथनम् ॥ कर्मरेखाकुम्भरभावनीकन्याकथा ॥ आशीर्वादिकथनम् ॥ स्वधर्मगुणद्वारादिकथनम् ॥ विवेकचतुर्द्वारादिकथनम् ॥ प्रसाविककथानिरूपणम् ॥ देशदि-
क्षचरं ॥ कुसज्जतिद्वारकथनम् ॥ देवतादिद्वारकथनम् ॥ नीचरागगुणद्वारकथनम् ॥ लेखन-
गुणादिकथनम् ॥

No. 79. गोचप्रवरभास्करः By भट्टोजि. Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 144 ślokas Character, Nāgara. Date, SM. 1774. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Incorrect.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

सप्तर्षयोऽग्रस्यहमाक्षदपत्यश्च गोचम् प्रप्रियन्ते गोषाध्वयुभ्यामुत्कीर्त्यन्त इति
प्रवराः समानप्रवरा समानगोषाश्च मोहयेत् इत्यादि ।

End.

श्रीभट्टोजिविरचितो गोचप्रवरनिर्णयः ।

गुणद्वये भुवैः सोऽयमादरेण विभायतां ॥

गोचप्रवरसम्बन्धतमःप्राहतचेतसां ।

मोहं तनोतु विदुषां गोचप्रवरभास्करः ॥

Colophon.

समाप्तोऽयं ग्रन्थः संवत् १७७४ वैशाखशुक्लदशमीयायां ।

विषयः । गोचप्रवरकथनम् ।

No. 80. गोपालोत्तरतापनीविहृतिः By विश्वेश्वर, जनार्दनभट्ट, प्रबोध-यति,
And जीवगोस्वामी. Substance, country-made paper, 11×5½ inches. Folia,
24. Lines, 12 on a page. Extent, 850 ślokas. Character, Bengali. Date ?
Place of deposit, Dinājpur, Paṇḍit, Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance,
fresh. Prose. Incorrect.

Beginning.

नीराचाक्षयः ।

अथ गोपालतापनीटीका ॥

स्त्रीकारादखण्डितं इति प्राह भुवैः शिवः ।

(... ...) ककारादखण्डितम् ॥

इत्यादिभिः श्रीमता-गीतमेव भगवता स्वीयतन्त्रस्य प्रमाणता दर्शिता
... .. गोपालतापन्यास्या श्रुतिरियं स्वप्रतिपाद्यं श्रीकृष्णमेव
सर्व्ववेदान्तसम्प्रदाया सर्व्वोत्तमत्वेन प्रतिपादयन्ती नमस्करोति सच्चिदानन्द-
रूपायेति । कृष्णाय नम इत्यन्वयः कृष्णाय देवकीनन्दनाय इति ब्रह्मण्यो
देवकीपुत्र इति च ॥ इत्यादि ।

End.

उपसंहरति दत्तेति । तदेवं पुण्यतमासुत्तरतापनीरूपां स्तुतिं सर्व्वभूतानां
कमलं दत्त्वा अन्वर्हितवान् इत्यर्थः (... ..)
गान्धर्वीवरगान्धर्वगन्धर्वनुरागर्क्षणे ।
हन्दावनवनौहन्दनन्दिने नन्दतां मनः ॥
विश्वेश्वरकनार्द्धनभङ्गाभ्यां वैदिकाभ्याभ्यां तद्वत् ।
प्रबोधयतिना लिखितं चिन्तयित्वातारतम्येन ॥
इत्युत्तरगोपालतापन्या विष्टतिः सम्पूर्णा ॥

Colophon.

श्रीसनातनरूपस्य चरणाक्षसुधेन्दुना ।
पूरिताडोपनी चेयं जीवेन सुखबोधिनी ॥
श्रीनौमायाय नमः ॥

विषयः । गोपालोत्तरतापन्या व्याख्यानम् ।

No. 81. गोपीधेमानन्दं . आगमपुराणौयम् Substance, country-made paper, 8 × 2½ inches. Folia, 5. Lines, 4 on a page. Extent, 32 ślokas Character, Bengali Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Chandrakonā, Ayodhyā Raghunāthvāti. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीश्रीराधाकृष्णभ्यां नमः । अस्मिन् उवाच ।
ब्रह्मोक्ते के भवद्भक्ताः के तां जायन्ति मर्मणि ।
केषु वा त्वं सदायतः केषु प्रेम तवातुलं ॥
तस्मै बहस्य भगवन्नगतीनां गतिप्रद ।
मयि चानुपपन्नो यादृक् × × × परीक्षार्थं ॥

श्रीभगवान् उवाच ।

न तथा मे प्रियतमो ब्रह्मा चक्रश्च × × × ।
न च लक्ष्मीनंदाक्षो(?) वा यथा गोपीजनो नमः ॥ इत्यादि ।

End.

श्रीभगवानुवाच ।

रक्षसाणां रक्षसं यदुदुर्लभा मासु दुर्लभं ।

ततो वदाम्यहं पार्थ शुभा मनसि तत् शृणु ॥

गोपीभावेन ये भक्ता मामेव ससुपासते ।

तेषु × × × तुष्टोऽस्मि सत्यं सत्यं न संशयः ॥

Colophon.

रति आगमपुराणे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे गोपीप्रेमावृतं समाप्तं ।

विषयः । गोपीनां भगवद्भक्तधौरेयलक्षणं ।

No 82. गोविन्दहन्दावनम्. Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 22. Lines, 6 on a page. Extent, 550 ślokas. Character, Bengali. Date BS 1051. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Chandrakona, Ayodhya Raghunāthvāti. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginn'g.

ॐ नमो राधासौधनाय ।

एकदा शङ्करं ब्रह्मं स्वपुत्रं कृष्णतत्परं ।

तस्याश्रमं ययौ प्रीत्या भगवांचतुरागमः ॥

ददर्श लोकनाथेशं ध्यायन्नाह जनार्दनं ।

प्रेमवारिसमाकीर्णं रोमाञ्चिततनुत्रियं ॥

तस्तुत्याप्य त्रियं दोर्भ्यौ कृष्णभक्तं पितामहः ।

पुच्छकावशिङ्गहासः सखले स्नेहविक्रमः ॥

दृष्ट्वा देवो मन्त्राभक्त्या शङ्करस्तु पितामहं ।

तस्याग्रे भगवद्गुह्या दण्डवत् पतितो भुवि ॥

पाशार्धमधुपक्षिं यथाविधि तमर्चयेत् ।

विश्रान्तं सुखमासीनं पश्यन् स्वामतं ततः ॥

समुत्सन्नमयीवाच मन्त्राभगवतः प्रभुः ।

मन्त्रपुत्रे भगवति कृष्णे हन्दावनेश्वरे ।

किन्तो भक्तिः समुत्पन्ना सुदृढा प्रेमलक्षणा ॥

वर्षार्थकामनोच्छेदु कश्चिन्निष्पन्नं मनः ।

कश्चित् कीर्तयति ब्रह्मन् कृष्णनामानि सम्भेदा ॥

गुरोः कावचिकछेदं भूत्वा च स च भावितम् ।

विजयानमतो भूत्वा शङ्करो वाक्प्रमदवतीत् ॥ इत्यादि ॥

78093

End.

श्रीकारं वक्रिसंयुक्तं धननं मदन्ननरं ।
नादविन्दुकसायुक्तं राधिकायै ततः परं ।
हृदयान्नं मषादेया मन्त्रमहाङ्गरं विदुः ॥
अस्य स्मरणमात्रेण किं न सिध्यति साधनम्
इदं श्लोकमिदं मन्त्रं यस्य वाचि प्रवर्तते ।
वैष्णोक्त्वमुन्दरी राधा चित्ते तस्य निरन्तरं ।
वाक्सिद्धिं लभते योगी योगिनामपि दुर्लभम् ॥

Colophon.

इति श्रीगोविन्दहस्तावने श्रीराधाप्रादुर्भासः ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।
 श्रीगुरुवे नमः । जिज्ञितं श्रीमद्वैद्योपनिषास । पुस्तकमिदं श्रीश्यामदास-
 सेवतन्त्रवा ॥ सन १०५१ ... .. ॥

विषयः । इति औनामरकृष्णदासविश्विहित-श्रीकृष्णोपनिषद् ... .. श्रीगोविन्दहृन्दावन-
रहस्यं । इति श्रीगोविन्दहृन्दावने वंशीप्रादुर्भावः । इति श्रीगोविन्दहृन्दावने विभक्तकारणं ।
इति श्रीगोविन्दहृन्दावने राधाप्रादुर्भावः ॥

No. 83. গৌরীদিগম্বরপ্রদ্বনম By **শঙ্করানিখ**. Substance, country-made paper, 12 × 3 inches. Folia, 12. Lines, 5 on a page. Extent, 240 śloka. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinaĳpur, Rājārāmpur, Paṇḍit Maheshchandra Tarkachūḍāmaṇi. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो नरेणाय ।

दिदीदीदीदीदीदीदि कककककककि सुखम् ।
 रररररररर रररररररररररररररररररर ।
 सुखम् पू पू पू पू पू पपपपपपपप-पूतकृतिमतम् ।
 शिवं भूयोभूयः प्रबलमकलायं दिक्षु नः ।

(... ..) मायान्ते खनधारः । चक्षुमतिविशरेष । आदिहोमि
सकलवस्तुम्भरावस्यवस्तुमानपविषकौर्तिना परमपविषाभिजनेन विमल-
सदाचारविवेकेन परमपविषेन मिमश्रीभयमायेन, यथा मलमूलकमः
नीलश्वरस्याभिनवकुतिगैरीदिग्मन्त्राभिधानं प्रहसनमभिनीयतामिति ।
तद्विबोभास्य सङ्गीतकषापरामि ।

End.

मौरीं जसो धुजा ।
तोत्रेव तन्वि तपसा पशितं भवत्या

मङ्गाग्रधेयपञ्चमपुत्राविरासीत् ।

अन्योन्यसंवदनमित्यमभूदतस्तं

पुत्रं कभक्ष दिविपत्यरिपदरेखं ॥

तेन हि,

श्रीमन्मःसन्तु सन्तः सपदि ह्यसमसां श्रीमन्मसाय वञ्चो

वदकम्पाश्चसिन्धुं चविरनुदिवसं कुकटु प्रीतिभाजः ॥

त्रायसाश्वोषराय प्रचुरमिह पयः किञ्च भुञ्जन्तु नितं ।

राजानस्य प्रजासु प्रवृत्तिषु च सदा नीतिभाजो भवन्तु ॥

इति निष्क्रान्ताः सर्वे द्वितीया सिद्धिः ॥

Colophon.

इति मञ्जोपाध्याय-श्रीशङ्करमिश्र-विरचितं मौरीदिग्भरं नाम प्रवचनं
सम्पूर्णं ॥

विषयः । शास्त्ररसप्रधानमिदमेतः शिवदान्त्योः परिचयवर्धनम् ।

No. 84. ग्रहपीठसाधनम् By आपदेव . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 2. Lines, 12 on a page. Extent, 30 śloka. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीवरदं हस्तमहं भग्नजनेभ्यस्तमहं ।

हैवतदन्ते सदयं (...) तमीदृ सद्यं ।

End.

श्रीवशिष्टादिवाक्यानुसारां

सप्तहासनां खेदसत्पौडमाणां ।

चकाराम् मोविन्दपौत्रेकरावेदिं

मोदिनी देव आपाभिषाजः (?) ॥

Colophon.

इति जगन्नाथवाशि आपदेवकृतसप्तपौडसाधनम् ।

विषयः । पञ्चाशं पौडकधनम् ।

No. 85. ग्रहयागकौमुदी By रामकृष्ण . Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 18. Lines, 7 on a page. Extent, 365 śloka. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Balihār, Rājdhāni Varadākānta Oskravartti. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गोविन्दाय ।

श्रीकृष्णं प्रहृष्टरूपेण सूचयन्तं शुभाशुभं ।

प्रणम्य रामकृत्येण तन्यते प्रहृष्टोमुदी ॥

तत्राश्विन्यादिनक्षत्रावस्थानेन शुभाशुभसूचकदेवतालं प्रहृतं सूचकल-
सुदुद्धतादृशादृष्टानुमापकत्वं तद्वेषस्य कार्ये जनयितव्यं सूचकारिस्त्राभः ।
न तु सुखदुःखकारकत्वं इत्यादि ।

End.

ॐ कथानश्विन इत्यादि-राजमन्त्रः । ॐ काष्ठादित्यादि-केतुमन्त्रः ।

Colophon.

इति श्रीरामकृत्यमहाचार्यकृता प्रहयागकौमुदी समाप्ता ।

विषयः । प्रहयागप्रयोगादिनिर्घणम् ।

No. 87. घटकपरेट्टीका (खण्डिता) By रमानाथ . Substance, English yellow paper, 6×4 inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent, 50 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalata-gram, Post Mepar, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavasis. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

नत्वा गुरोः पादरजशिदाश्रयं

कामादिष्वेवं विदिवस्व केतुम् ।

विप्रो रमानाथ इमां तनोमि

शौकां प्रनत्वा घटकपरेरस्य ॥

इदानीं श्रीकण्ठिदासस्य प्रसादात् घटकपरः कुम्भकारो बाबोहरजस-
यानामरेष मनसि देवतामसम्भारं प्रन्यासरे देवतावर्षेनश्च ज्ञत्वा वर्षांशु
तद्वर्षेनमारब्धवानिति किं वदन्तीति स्त्रीकमात्रं निश्चितमितीत्यादि ।

End.

शिप्रमित्यादि । कोऽप्यनिर्वचनीयगुणो जनः तानि कामाशुखानि सम्प्रति
वर्षासमये शिप्रं शीघ्रं प्रसादयति प्रसन्नानि करोतीत्यर्थः ।

Colophon.

(अतः अन्तिमं) ।

विषयः । घटकपरेरस्य काव्यान्वयः ।

No. 88. घटकर्परटीका By देवोदास . Substance, country-made paper, 9×8 inches. Folia, 13. Lines, 6 on a page. Extent, 42 śloka. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetágrām; Bhaṭṭágrām, Paṇḍit Rámhridaya Bhaṭṭáchárýya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । ॐ नमः शिवादिपदभ्यः ।

शिवो देविपदाभोजे सदेवं मम तिष्ठतु ।

देवि मन्त्रान् तज्ज्ञानं येनैषा पूरिता भवेत् ।

घटकर्परनामा कश्चित् कविः शरदादौ गवे सति प्राह्वयं दृष्ट्वा
तद्वर्णनमकरोत् तत् किमित्याह निश्चितमित्यादि । तदेकविंशतिश्लोका
मया व्याख्यायन्ते प्रत्येकेन यथा नीरं जलं तत् ददातीति नीरदः
दः प्राप्तेत्येव च छद्मचीत्यादिना व्याज्ज् नीरदस्य नीरदेमेवे वपेत्य
आगत्य यं व्याकरणं निश्चितं व्याप्तं । इत्यादि ।

End.

तत्र शरीरस्पर्शनमित्यस्योपलक्षणादत्र वाचा अर्थविशेषज्ञानमपि श्रमणो
भवति अथवा अत्रापि शरीरस्पर्शं × × × × न विद्यत एव
तथाहि भावानुरक्तवनिता सुरतेः सद्यः अयमर्थं जलः शये × ×
सितं शरीरस्पर्शनं विद्यते × × × × इति कर्णैरि विशेषणं भावा-
नुरक्तवनिता सुरतेः सद्यः संयोगात् भूविता एव भवति इति भूविदेति
विशेषणमुपादानम् ॥

Colophon. इति श्रीदेवीदासेन विरचितायां टीकायां घटकर्पराख्यं काव्यं सम्पूर्णम् ।

विषयः घटकर्परस्य व्याख्यानम् ॥

No. 89. चण्डोवादार्यमहा By कृष्णकान्त . Substance, country-made paper, 16×4 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 225 śloka. Character, Bengali. Date, SK. 1742. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetagram Khunverá, Late Paṇḍit Śrīpati Bhaṭṭáchárýya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. त्रीदुर्गा ।

चण्डीलं किन्नायत् मार्कण्डेयश्रीकले सति देवीमाहात्म्यं । देवीमाहात्म्यं
यथा चद्रयामले पठेद्द्वारम् सार्वर्षिः स्वर्ग्यतनय आदितः समापर्वेण
तस्यान्ते सार्वर्षिर्भवितुः मनुः । एकाकी इत्यादि एकादशिकासप्तवि

इति चाकिन् । सजातीयव्यवच्छेदो बोध्यते तेनाच्चे सत्यपि न दोष इति
भाषवाचार्य-विद्याविनोद-उदीचिभट्टाचार्योः । इत्यादि ।

End.

स्वभाववधिरं दद्यान्मानवः सिद्धसन्निभ इति दर्शनात् केचित्तु ब्राह्मणस्यैव
निन्दा बलव्येषामनन्तरञ्च मर्द्यं दत्त्वा ब्राह्मणस्तु ब्राह्मणादेव हीयत
इति दर्शनात् ननु तद्याले कसौ वर्णा द्विजातिभिरितिवञ्चवचनस्या-
नर्थक्याद्ब्रह्मस्यार्थं ज्ञेयं ।

Colophon.

इति श्रीकृष्णकान्तदेवशर्मणा संस्कृता चण्डीवादायमाह्विता समाप्ता ।
शकाब्दाः १७४९ । ११ । २९ ॥

विषयः । चण्डीस्वरूपनिरूपणं । द्वितीये सत्यपि वाजिनि एकाकिप्रभृत्यसम्बद्ध
शब्दानां समर्थनञ्च ।

No. 90. चन्दनवाला चौपाइ . Substance, country-made paper, 11 × 4½
inches. Folia, 10. Lines, 15 on a page. Extent, 1,754 ślokas. Cha-
racter, Nāgara. Date, Sam 1754. Place of deposit, Benares, Dikmaṇ-
ḍalācārya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

ऐं नमः ।

दोहा प्रथम जिनोसर
पयननी समरी
श्रीजिनवीर, श्रीजिनप्रासन
जय करण पय उपगायी ।

End.

सीतलतनांगु ओसंघ
साज्जि भाषासरस मुनिन्द,
मुनतां गुणतां राम
धन्या छिरी दुषसंपति आनन्द ।

Colophon.

इति चन्दनवाला चौपाइ सम्पूर्णम् सम्बत् १७५४. भाषभावे प्रकृतपद्ये ।

विषयः । चन्दनवालाभाष्याः कस्या अपि जैनधर्मावलम्बिन्याः श्रेष्ठिकन्यायाः कथा ।

No. 91. चयनप्रयोगः . By Substance, country-made paper, 11 × 4½
inches. Folia, 150. Lines, 12 on a page. Extent, 4,500 ślokas. Cha-
racter, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda
Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. अग्निं वेध्यमानाः । अग्निरितीहकाशं स्थापितुमुच्यते तत्संयोगात्
क्रतुरप्यग्निरित्युच्यते लक्षणम् । तं वेध्यमानस्थितिलेनाग्निगुणकेन क्रतुना-
यक्ष्यमाण इत्यर्थः सोमः सोमाङ्गप्रकृताद्युत्तरवेद्या नाभ्यामग्निप्रवचनं
विहितं तस्यैष स्तोत्रोक्तो यदुत्तरवेदिनाभिरिति श्रुतेः साग्नित्वेन ज्ञेयः ।

End. एके विंश उक्त्य इत्यादि पञ्चमाले अष्टमवसाहभवे पूर्ववत् पञ्चो-
संयोजात् पूर्ववद्दीनसंततयः ... .. इतो नास्ति ।

Colophon. ... ..

विषयः । अयनयागविधिः ।

(असम्पूर्णोऽयं ग्रन्थः) ।

No. 92. चातुर्ज्ञानम्. Substance, country-made paper, 10×4½ inches. Folia, 24. Lines, 9 on a page. Extent, 660 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Beginning. अग्निमीडे सुताः विशादधाना अजोधा इन्द्रताः सोमया इमा जुहा मत्सरा
इमा हृतशृङ्गा यजना इविषो दधानाः शुभाः पञ्चदश . अग्निमीले तु
विजातो दधाना इन्द्रे योगे अक्षवेमह . धने ये हवते महे यज्ञे सुजिह्वो
धियन्त एकादश . य एकवर्षधीनां कक्षीवन्तं य क्षेमिज इति
वर्जयिष्या ।

End. यथा काममवगृह्या उत्थितं द्वैपदं काणे अरवीनखण्डं न दुर्बलो इति
दुर्बलो जोध पतकान्त्या विशर्गेण विशामिवज्रमदग्नी इति दद्युश्चक्ष्मं
मकारखण्डं नम ह्यथोखलोक्तं कल्पयतु पिंशतु सुसचमिति ।

Colophon. इति अष्टमाहकचातुर्ज्ञानं समाप्तं ।

विषयः । ऋग्वेदसंस्कृतादीनां निरूपणम् ।

No. 93. चित्तमोदसिन्धुः. By बल्लोदासकविराज . Substance, country-made paper, 16×4 inches. Folia, 9. Lines, 5 on a page. Extent, 140 ślokas. Character, Bengali. Date of composition SK. 1601. Place of deposit, Dinājpur, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛitibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः श्रीलक्ष्म्याय ।

अखिलभुवननाथं दुःखमातङ्गसिंहं
 सुखशशिसितपद्मं नित्यमात्मन् ।
 अथमविषयचिन्तावह्निसन्तापराशि-
 यथित सपदि चित्तमोदसिन्धौ निमज्ज ।

× × × × × ×

End.

किन्तुस्माभिस्तदीयावशकमलपद्मोदसुत्था जना ये ।
 तेषां पादारविन्दे स्थिरतरमबुधैर्भाष्यमेवाचिरेण ॥
 शक्ते वर्षे धरिणीचरसशशिमिते वैदिके गौडदेशे ।
 गङ्गापूरे ज्येष्ठार्धे सुकृतिगणयुते तर्कबानीशपुत्रः ॥
 चित्तमोदाख्यं हरिमहिमसुधाविन्दुसम्यक्मिदं ।
 बह्नीदासो विपश्चितरत्नतरमनाशितगुह्यामकाशीन् ॥
 इति बह्नीदासकविराजविरचितचित्तमोदसिन्धुः समाप्तः ॥

Colophon.

शक्ते तारकनामकानजुष्टत् कन्दर्पकोशे दिने ?
 तारानायकनायके खरकरे कन्याश्वके शोकति ?
 ... अखिलसुदुनाथ नामक ...
 × × × × लोकैककष्टान्तकं ॥

विषयः । लक्ष्म्याख्या कथनम् ॥

No. 94. चिन्तामणिपार्श्वनाथकल्प. Substance country-made paper, 12×5 inches. Folia, 2. Lines, 25 on a page. Extent, 200 ślokaś. Character, Nāgara. Date, SN. 1904. Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, new. Prose and Verse. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमः श्री ॐ पार्श्वार्थे नमः ।

किञ्चिद् गुरुणा वदनारविन्दा-
 द्विशम्य सम्यक् परमार्थसुखैः ।
 विशिष्यते सान्यजनोपलब्धै
 श्रीपार्श्वचिन्तामणिसम्प्रकल्पः ॥

End.

नह मयदाने पणठ कण्ठ षठ संसारे ।
 परिमिडि षठि षठे षठ गृहाधीपवं नन्दे ॥

अनेनवार १०८, अथवा ११ पुत्रादिक्रियाजके चिह्नते मर्ह्यं अविज्ञायो भवति ।

Colophon. इति चिन्तामणिपाञ्चनायकल्पः सम्पूर्णः . संवत् १८०४ .

विषयः । चिन्तामणिपाञ्चनायकमन्त्रादि-कथनम् ।

No. 95. चैतन्यचन्द्रामृततरङ्गिणी . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 28. Lines, 7 on a page. Extent, 700 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dinajpur. Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛitibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीगोविन्ददेवो जयति ॥

श्रीमद्वित्यानन्दचैतन्यचन्द्रो

दीनश्रेष्ठिपीयूषसान्द्रो

विद्वद्भुवन्द्यमानात्मजो

सत्त्वोदार्य्यात् खेवकाशः प्रसीता ॥

अथ सोऽयं विद्वत्कविहृद्वन्द्यचरणः प्रबोधानन्दनामा न्यासीन्द्रः श्रीलक्ष्म-
चैतन्यस्य भगवतो मङ्गलचिह्नपुष्कोष्मणः स च यस्मिंश्चतुर्गततमेन ग्रन्थेन तं
निजामीहपादारविन्दं स्तोत्रयति तदैकेन पद्येन सुवन् सप्रयोजनं
तस्य प्रादुर्भावं निरूपयति । सुमसमिति । तं व्रजपतिकुमारं सुमः
कीदृशं चैतन्याकुतिं ।

End. तथापि बाह्यभावात् स्वबाह्यबापस्यादयं मङ्गलचो जनो यथा तथा जल्पतु
तथापि स गौरवरिभे प्रसीदतु प्रीयातु कोतुकप्रियवन्ता ईश्वरस्य इति भावः ॥

× × × × × ×

तथा व्याख्यातवानस्मि दाक्षयन्तोपमानकः ॥

Colophon. इति श्रीप्रबोधानन्दस्वरसतीविरचितस्य श्रीचैतन्यचन्द्रावृतस्य टीका
चैतन्यचन्द्रावृततरङ्गिणी समाप्ता ॥

विषयः । प्रबोधानन्दकृतचैतन्यचन्द्रावृतस्य व्याख्यानम् ॥

No. 96. छन्दोदीपः . Substance, country-made paper, 12×2½ inches. Folia, 40. Lines, 3 on a page. Extent, 375 ślokas. Character, Bengali. Date of composition, SK. 1700. Place of deposit, Dinajpur, Rājārāmpur, Paṇḍit Ćyāmāprasanna Vācaspati. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः शिवाय ।

गौरौशं वाक्मयं च धे प्रथम्य विदुषां सुदे
हन्दसां सारमाहृत्य हन्दोदौपः प्रतन्यते ।
हन्दोमञ्जरीं ।

पद्यं चतुष्पदी मद्यं दृष्टं जातिरिति द्विधा ।
हममक्षरसंख्यातं जातिर्मात्रा कृता भवेत् ।
सममर्धसमं दृष्टं विषमश्चेति तत्त्रिधा ॥

End.

एकैवातिश्रुतिः प्रोक्ता ख्याता त्रौष्टपदात् या ।
चङ्गिश्चत्वार्योक्ता कविभिः कथितोत्कृतिः
हन्दःशास्त्रे तु विख्यातं सा भुजङ्गविजुम्भितं ।
उक्त्यादिचङ्गिश्चत्वार्योक्तिसंश्लेष
हन्दःसु भेदा विधुनेचचन्द्राः
समाहृताः पिङ्गलनागसम्भवा
सुदं वितन्वन्नु सदा मनीषिणां ॥

Colophon.

इति हन्दोदौपे प्रकीर्णकः प्रकाशः समाप्तश्चायं हन्दोदौपः ।
शक्ते शुन्याधसप्तक्षितिपरिगणिते श्रीमद्वदौपमायं ।
नातं राजेन्द्रदेवं दक्षितकक्षिबलं वाजपेयादियमैः ।
नत्वा तस्या द्वितीयः सुत इममलिखं सारमाहृत्य यत्ना-
हन्दोदौपं प्रणीतं निश्चितबुधमनोधान्तराशेरपूर्वम् ।
पादगुणोन्नतिदिने प्रारब्धं शुभवत्सरे विधुवेदमिते स्वीयहन्दोदौपः
समाप्तः वाजपेयि-श्रीमन्महाराज-राजेन्द्राब्दाः पञ्चाशत्संख्याकाः ॥

विषयः । हन्दोदौपपद्यम् ॥

No. 97. हान्दोग्योपनिषद्भाष्यम्. By आनन्दतीर्थ . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 48. Lines, 12 on a page. Extent, 1,152 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

श्रीगुरुभ्यो नमः ।

Beginning.

श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्य्येभ्यो नमः ।

चतुर्दशविधोपसत्सु चमसाशानैकतानप्रभा
सर्वप्रभवशक्तिभोजविष्टसत्त्वानन्ददियाकानि,

दृष्टिस्थाननिरोधनित्यनियतिज्ञानप्रकाशादिति
ध्वान्तामोक्षविमोक्षदं हरिमहं नित्यं सदोपास्यते ॥

End. आनन्दतीर्थ इति तु यस्य नाम द्वितीयकं ।
पूर्वप्रश्नेन तेनेदं कृतं भाष्यं हरिः प्रियं ॥
नित्यानन्दो हरिः पूर्णो नित्यं संप्रतीयतां मम ।
नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै च विष्णवे ॥

Colophon. इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादविरचिते श्रीमच्छान्दोग्योपनिषद्भाष्ये
अष्टमोऽध्यायः ।

विषयः । साध्वमते शान्दोग्योपनिषद्भाष्या ।

No. 98. शान्दोग्योपनिषद्भाष्यम् By सायनाचार्य . Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 114. Lines, 11 on a page. Extent, 5,016 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhatta. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. वागीशाद्याः सुमनसः सर्व्वैर्यानामुपक्रमे ।
यं नत्वा कृतकृत्याः सुखं नमामि गजाननं ।
यस्य निःश्रुतं वेदा यो वेदोभ्योऽखिलं जगत् ।
निर्ममे तमहं वन्दे विद्यातीर्थमहेश्वरं ।
तत् कटाक्षेण तद्रूपं दधत्तुक्कमचौपतिः ।
आदिशत् सायनाचार्यं वेदार्थस्य प्रकाशने ।
ये पूर्व्वोत्तरमीमांसि ते व्याख्यायति संप्रज्ञात् ।
छपाबुः सायनाचार्यो वेदार्थं वक्तुमुद्यतः
सामवेदार्थमेवोच प्रकाशयति सादरं ।

End. तनुं विशारं बान्धवे लिङ्गि तनिपत्योऽन्धसीत्युपधातोपः किञ्च चेष्ट्यो
श्रुधर्षणं शीलसोम स त्वं वशीव कवचोव आरुज असुरान् जहि . अपि
या अन्तरश्मनि अस्या अन्तरश्मनि अस्या अन्तरश्मन् इति छन्दोगवक्तृत्वार्णा
पाठभेदः , इति यक्षमस्याध्यायस्य एकादशः खण्डः इति काकुर्भं समाप्तं ।

Colophon. वेदार्थस्य प्रकाशेन तम आर्द्रं निवारयन् ।
प्रमर्शान्तुरो देयाद्विद्यातीर्थमहेश्वरः ॥

इति श्रीमत्सायनाचार्यविरचिते माधवोद्ये वेदार्थप्रकाशे ब्रह्मब्राह्मणे
पञ्चमोऽध्यायः ।

विषयः । ब्रह्मोद्योपनिषद्ब्राह्मणम् ।

No. 99. जन्मरहस्यं (भविष्यपुराणीयम्). Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent, 82 ślokas. Character, Bengali. Date, SK. 1,740. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garveta Grām Khunverá, Late Paṇḍit Rāmātáran Siromani. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।

नारद उवाच ।

अस्मिन्नेकार्णवे घोरे नष्टे स्थावरजङ्गमे ।
चन्द्रार्के गङ्गे नष्टे ज्योतिषि प्रलयं गते ॥
अचिन्त्यभावमयं योगनिद्रासुपागतं ।
नारदः परिपश्यन् भगवन्तं जताहर्नं ॥
केषु स्थानेषु द्रष्टव्यो भववत्सलं मया प्रभो ।
तन्मे कथय तत्त्वेन अनुप्राप्तो ह्यहं यदि ॥

श्रीभगवानुवाच ।

अहं ते कथयिष्यामि प्रादुर्भावं महासुने ।
यं पठित्वा द्विजाः सर्वे यास्यन्ति परमां गतिं ॥ इत्यादि ।

End.

यः पठेत् प्रातरुत्थाय सम जन्मानुकीर्तनं ।
मर्त्यलोकों परित्यज्य सम लोकों स गच्छति ।
न च ह्यसुभयं तस्य यः पठेन्ममकीर्तनम् ॥

Colophon.

इति श्रीकृष्णनारदसंवादे भविष्यपुराणीयं जन्मरहस्यं समाप्तं ।

ॐ तत्सत् । शुभमस्तु शकाब्दः १७४० ।

विषयः । भगवतोऽवतारनिषयकचरणमुखेन श्रीकृष्णवतारस्य वृत्तान्तकीर्तनम् ।

No. 100. जनाश्रयोत्सर्गविधिः . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page. Extent, 260 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ जलशयोत्सर्गः ।

स श्रीद्वयने माघादिपञ्चसु श्रावणवर्जनमासेषु वा शुक्लपक्षे द्वितीया-
द्वितीया-पञ्चमी-सप्तमी-दशमी-त्रयोदशी-पौर्णमासीषु तिथिषु बुधगुरुशुक्र-
वारेषु रविसोमयोर्वेत्यादि ।

End.

१०००-१०८०-५०-१० वा विप्रान् संभोष्य भूयसीं दक्षिणां दत्त्वा कर्मचरार्पणं
कृत्वा सुहृद्युतो भुञ्जीत इति ।

Colophon.

इति श्रीमत्पारायणभट्टसुरिस्वरामकल्याणलोकसंस्कारभट्टकृतो जलशयोत्-
सर्गप्रयोगः समाप्तः ।

विषयः । जलशयानां उत्सर्गविधिः ।

No. 101. (जातकपद्धतिটীকা) भावार्थमञ्जरी By अच्युत . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 44 (without 4-32). Lines, 8 on a page. Extent, 1,100 ślokaś. Character, Bengali. Date, SK. 1571. Place of deposit Zilla Midnapur, Post office Garvetā Grām Khuverā, Late Paṇḍit Rāmtaran Śiromani. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

नमोदन्दावनचन्द्राय ।

कमलवदनावननयनं परमं परमार्थविदां रघूणां ।

ससलिलजलदृश्यामं रामं सखलक्षणं वन्दे ॥

श्रीमद्दामनभट्टोत्तरमयेः सत्कर्मावारां निधेः

स्वनुः सागरचन्द्रमाः समजनि प्रख्यातकीर्तिच्छटः ।

नो दोषाकरतामुपैति न अङ्गो नाङ्गे × × लक्ष्यते

पूर्णस्वाककलाभिरन कमलाक्षेपं दधत्यङ्गुतं ॥

व्याख्याताकाव्यसिन्धोरभिनवकवितापद्मिनीनां विकाशे

भास्वानुचैर्भभस्वानतिजव × × × प्राज्ञतानां कृतानां ।

न्याये व्यासकृतौ कृतौ कृतधियामुचैर्विधाने विधि-

भक्तः श्रीरघुनाथपादशुभले श्रीसागरः × × × ॥

भावाभावविचारे जातकविरचिते × × × तत् स्वनुः ।

ज्ञानी औपनिषीकां कृषते भट्टाचार्यतः श्रीमान् ॥ (२)

औपनिष्याख्यातावच्युतविजितालङ्कृता नवीनापि ।

भावार्थमञ्जरीयं दयिता भावार्थविदो-भविता ।

श्रीमिष्टिराचार्याच्युतभट्टेन औपनिषत्कृतजातकपद्धतिविरचयमारभ्यत इत्यादि ।

End. इदमेव प्रयोजनं ग्रन्थकारेण पूर्वग्रन्थानुसारेणोक्तं किन्तु सप्तवर्गजफले
रेतत् ज्ञातव्यं । खोखे रूपं चरणविधितेनित्यादिप्रकारेण शुभं बुद्धा
चनयोर्दधिकं तदपफलं ग्रहः परिपाचयति । शुभाधिक्ये शुभं
अशुभाधिक्ये अशुभमिति ।
इत्थं गौतमगोत्रेण श्रुताश्रुतश्रमणा ।
कृतं श्रीपतिपदत्यां चतुर्थाध्यायवर्णनम् ॥

Colophon. इति ग्रन्थकाव्यायविवरणं चतुर्थः ।
शक्रिकृष्णरायणेन्दौ १५७१ ध्यात्वा कृष्णपदाम्बुजं ।
लिखेत् श्रीमहादेवेष्टकाद्याश्रुत श्रमणः ॥ ?

विषयः । श्रीपतिभट्टकृतजातकपद्धतेर्विवरणम् ।

No. 102. जिनचैत्यनमस्कारः. Substance, country-made paper, 11×4½ inches. Folia, 2. Lines 11 on a page. Extent, 44 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Beginning. स (...) न्या देवलोके रविशशिवने व्यन्तराणां निजाये ।
नक्षत्राणां निवासे ग्रहगणपटले तारकाणां विमाने ।
पाताले वा नगेन्द्रे स्फुटमणिकिरणे ध्वस्तशस्त्रान्वकारे,
श्रीमतीर्थकराणां प्रतिदिवसमहं तत्र चैत्यानि वन्दे ।

End. तेषां श्रीतीर्थयात्राफलमतुलमहं जायते मानवानां
कार्ये सिद्धिसौख्यैः प्रभृति च सततं चित्तमानन्दकारि ।

Colophon. इति श्रीजिनचैत्यनमस्कारः समाप्तः ।

विषयः । जैनतीर्थकरचैत्यनमस्कारकथनम् ।

No. 103. जीवत्पिटककर्तव्यनिर्णयः By बाणकृष्णभट्ट. Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 150 ślokas. Character, Nāgara. Date, SN. 1785. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीमणेशाय नमः ।

सत्पद्मपद्मादियुतं प्रसन्नं पीताम्बरं कौस्तुभभूषिताङ्गं
यशोदयालिङ्गितपूर्वदेहं सत्यन्नं कृष्णमहं भजामि ।

End. श्रीवासकृष्णरचितात् जीवत्पिण्डकनिर्णयात्
भागीरथीमौलिमालः शम्भुस्तुष्यति सर्व्वदा ।

Colophon. इति श्रीमद्भास्कोलिभट्टः त्रयवासकृष्णभट्टविरचितो जीवत्पिण्डककर्तव्य-
निर्णयः समाप्तः । संवत् १७८५ ।

विषयः । जीवत्पिण्डककर्तव्यकथनम् ।

No. 104. ज्ञानरत्नकोशः. Substance, country-made paper, 11 x 3 inches. Folia, 137. Lines, 7 on a page. Extent, 2,000 ślokaś. Character, Bengali. Date SM. 1847. Place of deposit, Calcutta, Viçvakośa office. Babu Nagendranath Basu. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अभिप्रेतार्थसिद्ध्यर्थं पूजितो यः सुरैरपि ।
सर्व्वविघ्नच्छिदे तस्मै गणाधिपतये नमः ॥
चतुर्भुजसुखाभोजवनदुर्गवधू रम ।
मानसे रमतां नित्यं सर्व्वशुक्ला सरस्वती ॥

श्रीविष्णुकर्मोवाच ।

श्वेताच मास्म्यसौ भूमीरक्ता वै अत्रिया स्फुता
पीतवर्णा भवेद्देशा शूद्रा कृष्णानुवर्णिनी । इत्यादि ।

End. विंशत्यात्मनकनिष्ठानि ज्येष्ठां तदाश्वर्जना,
यकसादौ भवेन्मानं त्रिविधं साममेव हि ।
आसनच्छोद्धवा क्षीया क्रमेणपि क्रमोद्धवा ।
स्थिलासनकेशान्तप्रसाधमेव सभवं ।

Colophon. इति श्रीवृषराजितशृङ्गाय प्रतिमाप्रसाधं विंशतामे नवमस्तुतं समाप्तं ॥
संवत् १८४७ ।

विषयः । भूमिवर्णादिकल्पणम् ॥ मन्त्रापीठलक्षणदिकथनम् । चतुर्भुजकारपीठलक्षण-
कथनम् । प्रासादमानकरणादिकल्पणम् । वर्जमानाश्चष्टमण्डपनिकल्पणम् ॥ मन्त्रपञ्चसंज्ञादि-
कथनम् ॥ द्वारमानादिकथनम् ॥ प्रतिमाप्रसाधादिकथनम् ॥

No. 105. ज्ञापकसमुच्चयः By पुरुषोत्तमदेव . Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 60. Lines, 4 on a page. Extent 500 ślokas. Character, Bengali. Date? Place of deposit, Bhāṇḍārapur, Dist Vagudā, Babu Kālīgarana Cakravartti. Appearance old. Prose. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

यश्चक्रे परिभाषायां वृत्तिं वृद्धसुसम्पत्तां ।

पुरुषोत्तम चारेभे स ज्ञापकसमुच्चयं

तरुप्रमखिधावेतौ सदितिव तनौ यस्मादौघः ? × × × × इति

वा वक्तव्ये प्रकरणापकर्षे तरुप्रमपौ स इति ज्ञापयति प्रकर्षार्थमनरे-
षापि क्वचित् स्वार्थे तरुवस्तीति ।

End.

अ अ इति शास्त्रान्तरे विवृतप्रत्यासत्तिवचनं ज्ञापयति व्याकरण-
प्रक्रियायामकारस्य विवृतोपदेशः । आकारप्रचयेनार्थ इति ॥

Colophon.

इति श्रीमहामहोपाध्याय-श्रीपुरुषोत्तमदेव-विरचिते ज्ञापकसमुच्चये ऽहमो-
ऽध्यायः ॥ समाप्तश्चेदं पुस्तकम् ॥

विषयः । संक्षेपतः पाणिनीयप्रत्ययादिकथनम् ।

No. 106. ज्योतिष्कणिका By कृष्णानन्दचक्रवर्ती . Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 70. Lines, 6 on a page. Extent, 1,200 ślokas. Character, Bengali. Date SK. 1687. Place of deposit, Bahār Rājadhāni, Babu Varadākānta Cakravartti. Appearance, tolerable. Prose and Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ श्रीगुरवे नमः ।

नमामि परमात्मानम् सर्व्वलोकेश्वरेश्वरं ।

अविचिन्त्यमहाशक्तिं भक्तिकारुण्यवारिधिं ॥

असत्यमपि संसारं यद्भक्तिः सत्यतां जयेत् ।

× × × × × ×

हे जना यदि स्रग्नादि संक्षेपाज्ज्ञातुमिच्छथ ।

सुज्योतिष्कणिका यत्नात् गृह्यतां कर्मपावनौ ॥

समास्तोत्रं वङ्गनूपम्यान् कृता श्रीकृष्णशर्मा ।

सुप्रभा सप्तपञ्चीनां भटिति ज्ञानचैतवे ।

अथ राशिसंज्ञा ॥

मेघ-वृष-मिथुन-कर्कट-सिंहाः ...

... इति च राश्यः कथिताः ।

सप्तविंशतिभैर्व्योतिश्चक्रं क्षितिमवायुगं

तदर्कांशो भवेद्भाशिनैवर्त्तपरणाक्षितः ॥ इत्यादि ।

End.

ॐ क्षमस्तेति प्रत्येकस्यापनक्रमेण विस्तृत्य अष्टिद्रावधारणम् कुर्यात्
इति नवग्रहपूजापद्धतिः ॥ इति ज्योतिष्कणिकायामष्टमः परिच्छेदः ॥

ज्योतिःशास्त्रमन्त्राद्यनानि वक्तुं शक्नुते प्रशस्तानि वै

सन्तो मत्कृतिमल्पिकामपि वरिष्ठान्ते गुणप्राप्तिः ।

अथोक्तौ परिलब्धरत्ननिवहेचास्त्येव स्वस्मिन्

यत् कृत्येपि तदेव रत्नममलं स्वध्याप्यपेक्षिते ।

श्रीविक्रमादित्यचम्यकयष्टित्रीकृष्णशर्मा चक्रवर्त्ती ।

चकार यत्नात् सुगमं कृतौनामज्ञप्रबोधार्थमिमं निबन्धं ॥

Colophon.

इति श्रीकृष्णानन्दचक्रवर्त्तिविरचिता ज्योतिष्कणिका समाप्ता ॥ श्रीकृष्ण-
गोविन्दशर्मणः पुस्तकमिदं शकान्दाः १६८३ ॥

विषयः । राशिसंज्ञाकथनम् ॥ राशिनक्षत्रविभागकथनम् ॥ राश्यादयल्लग्रमानादि-
कथनम् ॥ व्रजानादिकथनम् । नवराश्यादिकथनम् ॥ दिक्पतिकथनम् ॥ ग्रहाणां शत्रुमित्रादि-
कथनम् ॥ ग्रहसंस्कारशुभाशुभफलकथनम् ॥ नक्षत्राधिपादिकथनम् ॥ रिष्टिफलादिकथनम् ॥
योगादिकथनम् ॥ वारवेलाकालवेलादिकथनम् ॥ रव्यादिशुद्धिकथनम् । कालाद्यशुद्धि-
कथनम् । विवाहविहितनक्षत्रादिकथनम् ॥ गर्भाधानविहितनक्षत्रादिकथनम् ॥ पुंसवनादि-
विहितनक्षत्रकथनम् ॥ बौजवपनादिविहितदिनादिकथनम् ॥ लग्नकथनम् ॥ अभिजित्-
क्षणकथनम् । उषायोगादिकथनम् ॥ संक्रान्तिनिरूपणम् । वाखादिनिरूपणम् ॥ रिष्टि-
भङ्गादिकथनम् । रव्यादीनां भोग्यवर्षादिकथनम् ॥ नवग्रहपूजादिकथनम् ॥

No. 107. ज्योतिःसंक्षेपः By छायादासशर्मा . Substance, country-
made paper, 18×3 inches. Folia, 46. Lines, 6 on a page. Extent,
1,150 ślokaś. Character, Bengali. Date SK. 1725. Place of deposit,
Balihār Dist Rājāsāhi, Paṇḍit Kālī Candra Bhaṭṭācārya. Appearance,
tolerable. Prose and Verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

यन्मण्डले ब्रह्मणि देवतानि तेजः स्वरूपेण सदा वसन्ति ।

सर्व्वात्मकं कारणमीश्वरं तं मुक्तिप्रदं सूर्य्यमहं नमामि ॥

गुरुं नलेष्टदेवाय श्रीकृष्णदासशर्मा ।

अभ्यासार्थं बाह्यकानां ज्योतिःसंक्षेप उच्यते ।

तत्र प्रथमतो वक्ष्ये वारादीनां स्वरूपकं ।

× × × × × ×

उदयादौदयं भानोर्भाससावनवासराः ।

इति सूर्य्यसिद्धान्तोक्तेन सूर्य्योदयावधि सूर्य्योदयान्तरं यावत् दिनाधि-

पस्य रव्यादेर्भोग्यो दिवाराविस्वरूपः षष्ठिदण्डात्मकः कालो वार इति ।

End.

अथ यावाप्रत्यागमनं ।

तिथावरिते सुभदे सुचन्द्रे

पापेषु केन्द्राष्टमवर्जितेषु ।

प्राग्ये स्थिरे वा जनिते सुलग्ने

गृहं विज्ञेत् याननिवृत्तभूपः ।

श्रुत्युक्ताचारयुक्तो दिनपुरविषयो योऽस्ति लब्धप्रतिष्ठ-

सामूल्यपामवासी द्विजगुर्विविबुधप्रीतिदः सुप्रतिष्ठः ।

नानाशास्त्रार्थदानप्रथितप्रथुयशस्कवर्त्तित्युपाधि-

वारैरन्द्रः सत्कुलाद्यो जयति पट्टवरः श्रियुतो रामचन्द्रः ॥

सुतस्तादीयो द्विजकृष्णदासः ।

प्रणम्य पित्रोश्चरणारविन्दं

बाह्यावबोधार्थममुं चकार

धन्यं ततो नोपवसन्तु विज्ञाः ॥

Colophon.

इति श्रियुतरामचन्द्रचक्रवर्त्ति-तनय-श्रीकृष्णदासशर्मा-विरचितो ज्योतिः-

संक्षेपः समाप्तः ॥

रामप्राक्सुन्दरेणाशुगदजनमनोज्ञात्तदुग्राचलैके

शाके लेखीनमेनं ध्वजिति सुवटुना तनु नलाचलैके ।

× × × × × × । १०५५ । ३ । ५ । १० ॥

विषयः । वारादिकथनम् ॥ वारफलादिकथनम् । वारवेलादिकथनम् । तिथ्यादि-
निरूपणम् । नक्षत्रादिपादिकथनम् । राश्यादिनिरूपणम् ॥ लग्नादिनिर्णयः । अष्टवर्गादि-
कथनम् । नक्षत्रशुक्लादिकथनम् ॥ संक्रान्तिनिरूपणम् । शनिराहुचक्रादिकथनम् । ग्रहणादि-
निरूपणम् । विवाहविहितनक्षत्रादिकथनम् । द्विरागमनादिकथनम् । पुंसवन-सौमन्तोन्नयन-
जातकशौपनयनादिसंस्कारकर्माविहितदिनादिनिरूपणम् ॥ याचिकदिनादिकथनम् ॥

No. 108. ज्योतिःसंचेपसारः (खण्डितः) By कृष्णचन्द्र . Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page. Extent, 90 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalata Grām, Post Mehār, Zilla Comilla. Pandit Jagadbandhu Tarkavāgis. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः शिवाय ।

प्रथम्य नव रखादीन् कृष्णचन्द्रेण शर्मणा ।

ज्योतिःसंचेपसारोऽयं तन्यते बालकप्रियः ॥

अथदिननिर्णयः ।

रविः सोमो मङ्गलश्च बुधो जीवः शितः शनिः ।

एतेषां नामतो वाराः सप्तैव कथिताः क्रमात् ॥ इत्यादि ।

रिष्टं भुजङ्गभाकारां केचिदिच्छन्ति स्वरयः ।

भुजङ्गस्य मुखे मृत्युर्न तु पुच्छे कदाचन ॥

आमने पक्ष्मनाचस्तु वक्षःस्थाने चतुर्दश ।

श्रोत्रे चाष्टौ तथा ज्ञेयः पुच्छे तिष्ठः प्रकीर्तिताः ॥

आमने घननाशः स्याद्वक्षःस्थाने महाभयं ॥

(अतः परं खण्डितं ।)

विषयः । संचेपतो ज्योतिर्वचनसङ्ग्रहः ।

No. 109. ज्योतीरहस्यं By हरिहरन्यायालङ्कार . Substance, country-made paper, 13×2 inches. Folia, 46. Lines, 5 on a page. Extent, 640 ślokas. Character, Bengali. Date SK. 1592. Place of deposit, Dinajpur, Babū Giriṣacandra Cakravartti. Appearance, old. Versc. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमस्तारिण्यै ।

हरिस्थितिप्रलयहेतुरहेतुरौशी

विश्वस्य यक्षमभिवन्द्य खगस्फुटोदय ।

ज्योतिःसमुद्रतरणो तरणिं मनोमि

ज्योतीरहस्यममलं सुषमस्य धीरः ॥

ज्योतिर्विदः पुढकरो विनयं विधाय

श्रीमानहं हरिहरः प्रतिपादयामि

× × × × × ×

कालाङ्कवाणवनिभिश्च युक्तः

शाको भवेदब्द इह प्रबन्धे ।

कालाङ्कवाणवनितीपि शुद्ध-

सादाब्दगुणैरुपस्थितोच योज्यः ॥ इत्यादि ।

End.

अन्तं खण्डितं ॥

विषयः । अब्दाद्ययनगणनम् ॥ अक्षरगणनादिकथनम् ॥ सर्वग्रहाणां स्फुटानयनम् ॥
ग्रहाणां भुक्त्यानयनम् ॥ दिवसपञ्चानयनम् ॥ दिनमानाद्यर्थकथनम् ॥ चन्द्रादीनां
दिनादिभुक्तिप्रकटनम् ॥ अतःपरं खण्डितं ॥

No. 110. ज्योतिःसारसंग्रहः By श्रीपति . Substance, country-made paper, 14 x 4 inches. Folia, 280. Lines, 7 on a page. Extent, 6,800 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpur, Rājārāmapur. Pandit Ćyāmāprasanna Vācaspati. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Beginning.

ॐ सूर्याय नमः ।

श्रीरामं श्रीपतिं नत्वा श्रीमत्श्रीपतिशर्मणा ।

क्रियते सुखबोधाय ज्योतिषां सारसंग्रहः ॥

अथ कालपुरुषस्याङ्गविभागः ॥

शीर्षमुखवाङ्महद्योदराणि कटिवस्तिगुह्यसंज्ञकानि ।

उरुजानुजङ्घे चरणाविति राशयोऽजाद्याः ॥

अथ मेषादथो यथासंख्यं कालपुरुषस्य शीर्षादयः स्युः वस्तिर्नाभेरधो भागः ।

मेषाद्या इति यदुक्तं तदुपलक्षणं । किन्तु जातकस्य लग्नादेव शीर्षादयः

कल्प्या इति ॥ इत्यादि ।

End.

रविबुधशुक्रजीवैः सप्तमः । रविबुधजीवबोरेरष्टमः । रविबुधशुक्रसौरे-

र्नवमः । रविजीवशुक्रदृष्टैर्दशमः । भौमबुधजीवशुक्रैरेकादशः । अतः-

परं खण्डितं ॥

विषयः । कालपुरुषस्याङ्गविभागकथनम् ॥ राशिनिर्णयः ॥ राशिदेवतादिकथनम् ॥
सामान्यविशेषादिराशिसंज्ञाकथनम् ॥ लग्नमानादिकथनम् ॥ ग्रहभोगकालादिकथनम् ॥
ग्रहसंज्ञादिकथनम् ॥ जात्यधिपादिकथनम् ॥ अश्वतथयोगादिकथनम् ॥ उत्पत्तादिकथनम् ॥
कारकसादियोगकथनम् ॥ पापयोगावधादिकथनम् ॥ सासदग्धादिकथनम् ॥ सामान्ययोगादि-
कथनम् ॥ नक्षत्रनिर्णयः । नक्षत्रदेवतादिकथनम् ॥ जर्बसुखपाशादिग्रहणकथनम् ॥ भद्राकार-

निर्णयः ॥ योगादिप्रतीकारकथनम् ॥ वारादिकथनम् ॥ शुभयश्चिह्नितिकलादिकथनम् ॥
 निरंशादिदिननिषेधकथनम् ॥ मलमासास्तगतादिनिषेधकथनम् ॥ कालशुद्धिकथनम् ॥ त्रिवि-
 धोत्पाततत्त्वान्यादिकथनम् ॥ मण्डलोत्पातशान्त्यादिकथनम् ॥ राहुदर्शनविचारः ।
 वक्रातिचारादिकथनम् । विवाहनिषेधकालादिकथनम् ॥ यामिवादिवेधकथनम् ॥ चन्द्र-
 शुद्ध्यादिकथनम् ॥ संक्रान्तिनिर्णयः । जन्मनक्षत्रजन्मतिथिफलं तथा वारादिफलम् ॥
 सामान्यतो ग्रहशुद्धिकथनम् । अष्टवर्गशुद्ध्यादिकथनम् ॥ जन्मनक्षत्रे ग्रहणदर्शनादिनिषेध-
 कथनम् । उदयास्तादिग्रहणफलं ॥ उत्कादिपतनफलं ॥ उपग्रहादिनिर्णयः । शतपदवक्र-
 कथनम् ॥ विवाहकालादिकथनम् ॥ योत्कविचारः ॥ अन्नप्राशनचूडोपनयनादिकाल-
 कथनम् ॥ याचाविहितकालादिकथनम् ॥ छधिकर्मकथनम् ॥ वास्तुप्रकरणम् । शल्योद्धार-
 कथनम् ॥ दिक्पालपूजाविधिप्रयोगादिकथनम् ॥ कार्तिकादिवर्षज्ञानम् ॥ होराभिजित्फल-
 कथनम् ॥ अयनांशादिविचारः । सप्तफलकथनम् ॥ शकुनप्रकरणं । जातकप्रकरणं ॥
 ज्ञेयनक्षत्रादिफलकथनम् ॥ तुलादिफलकथनम् ॥ सूर्यादिरिष्टिकथनम् ॥ भावफलादि-
 कथनम् ॥ पञ्चसरासते योगरिष्टादिकथनम् ॥ आयुर्देशानन्दशादिनिरूपणम् ।

No. 111. ज्योतिःसारः By धर्मखान . Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 67. Lines, 5 on a page. Extent, 980 ślokaś. Character, Bengali. Dāte S.K. 1670. Place of deposit, Dinaĵpur, Pan-
 dit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Verse. Incorrect.

Beginning. त्रील्लवचन्द्रवरणकञ्जमधुप्रताय साधवे
 नमो जगत् सच्च ? गद वनं नलाजं जगदन्तर्क ।
 पूर्वशास्त्रं समाहृत्य ज्योतिःसारं ब्रवे भुवं
 आत्मजैर्नातिथलेन प्रेरितोऽत्र क्रमेण तु ।
 संक्षेपशयवहाराय सोऽहं व्याहृतैस्तुत्सहे ।

अथ दिनलक्षणं ॥

आदौ वारकिथिः पश्चात् नक्षत्रं तदनन्तरं ।
 करश्च तथा योगो दिनं स्यात् पञ्चलक्षणम् ॥

End. रोहिणीसुगमृच्छास्त्रं तथा भाद्रपदः चयं
 पुष्याश्लोत्तराश्लोफल्गुनी संयुता तथा
 विक्रमे सर्व्वस्तूनां अनुराधा तथा परा
 भवन्ति सर्व्वलाभाय श्रीवराहोदितं यथा ॥
 इति ज्योतिःसारे नवमः परिच्छेदः समाप्तः ।

Colophon. गन्धर्वार्णवसिन्धुनीरजमिने संवत्सरे निर्माते
मासे माधवसंज्ञके ऋदुधिषः सन्तोषदं ज्ञामदं ।
पुत्रप्रेमभरादिमं व्यरक्षयत् घन्यं प्रथलात् स्वयं ।
राठाभूषणसिंहवंशप्रभवः त्रीधर्मज्ञानः सुधीः ॥
शकाब्दाः १६७० ॐ गुरवे नमः ॥

विषयः । १ पः दिन-वार-नक्षत्रादिनिरूपणम् । विष्टादिकथनम् । राश्यादिनिरूपणम् ।
२ पः वारवेलाकाशराश्यादिकथनम् । नन्दादित्यिकथनम् । योगादिकथनम् । ३ पः
ग्रहगोचरादिफलकथनम् । ४ पः नववध्वागमनादिदशजातकप्रकरणं । ५, ६, ७ पः
विवाहादिविहितनक्षत्रादिनिरूपणम् । याचादिनिरूपणम् । ८ पः छविकर्मवास्तुप्रकरणं
९ पः वर्षाधिपादिकथनम् ॥

No. 112. ठाण्याकृ सूत्रवृत्तिः By अभयदेव . Substance, country-made paper, 11×4½ inches. Folia, 262. Lines, 17 on a page. Extent, 11,124 ślokas. Character, Nagara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍālācāry-Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Beginning. अस्म्य प्रथमतः ५५ पत्राणि न सन्ति ।

यथा इत्येन्द्रो भावेन्द्रकारणतां प्रतिपद्यते तथा प्रयोगापेक्षायामपि
तदुपयोगतामासादयत्यवाप्तवांश्च न तथा नामस्य (...) न्भावित्यर्थं
विशेष इति ।

End. तदेवं निगमितमनुगमद्वाराभूतं सूत्रस्यार्थिकनिर्मुक्तिद्वारं शेषद्वाराणि तु
सम्पूर्णार्थयनेषु प्रथमाध्ययनवत् अनुगमनीयानीति ।

Colophon. श्रीमदभयदेवस्वरिविरचिते मन्त्रानास्त्रवृत्तौयाज्ञविवरणे दशज्ञानकाण्डे
दशमाध्ययनं समाप्तम् ।

विषयः । ठाण्याकृत्याख्या ।

No. 113. ठाण्यसागरः . Substance, country-made paper, 11×4½ inches. Folia, 262. Lines, 10 on a page. Extent, 4,500 ślokas. Character, Nagara. Date SM. 1846. Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍālācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct

Beginning. बुद्धा आसायाने

श्रीजिह्वा चान्द्रिजिह्वस्य चादितन चकरतार,
यमसाधरमधिकरचक्षु, वरतावच विवहार ।

End. चरिवंश गायो गुणस पायो ज्ञानबुद्धि प्रकासनी,
पापक्रांतोगयोनाढी पूष्ण चायो आ .
कारणपुत्र कलत्र कमला पदत सुनत सुहासनी,
पुष्प श्रीगुण स्वरत्नं परसाङ्गराज वधमणी

Colophon. इति श्रीदाक्षसागरचरिवंशप्रबन्धे नवमोधिकारः सम्पूर्णः । संवत् १८४६ ।
विषयः । हिन्दीभाषया चरिवंशकथनम् ।

No. 115. शकारप्रदीपः सटीकः By सरस्वतीकण्ठाभरण . Substance, country-made paper, 12×3½ inches, Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 200 glokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, post Garvetá, Gram Khunverá, Babu Vaikunṭhanāth Cakravartī. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ काली ।

विरिञ्चिवागीशकवीन्द्रमुखा
वागम्बुराशिं यदनुग्रहेण ।
सुदुस्तरं गोप्यदवत् तरन्ति
वाग्देवतां तां प्रणमामि नित्यं ॥
मूर्द्धन्यवर्गान्तधुनाश्च शब्दाः
स्वभावसिद्धाः छतिभिर्धुं शक्ताः ।
बाह्यावबोधाय सतां मुदे च
प्रदीपवत्तानिह दर्शयामि ॥
वर्षीयसां सत्स्वपि शासनेषु नये न काये मज्जतामुपेक्षा ।
भ्रतोस्वमः × × × × प्रकाशं न किं प्रदीपे भवति प्रयत्नः ॥
वाणी-मणेशा गुण-गोपि-वाण-खूणीर-वेषो धुषवेषु-घोषाः ।
माणिक्य-बीणा-शय-शाण-शोषाः सकिङ्किणीकाः कण-काण-कोषाः ॥ इत्यादि

End. नत्वा चरणौ सरस्वत्याः कण्ठाभरणः श्रीमान् ।

मिजकृतशकारप्रदीपटीका समाचष्टे ॥

Beginning of Comm. ग्रन्थारम्भे शिष्टपरम्यरात्रागतया विप्रविनाशाय × × × × ×
ब्रह्मादीन् शक्यवस्तून् क्षुब्धन् ग्रन्थकारो वागधिष्ठातृदेवतां प्रणमति
विरिञ्चीत्यादि ।

Colophon.

प्रदीपहरणकारं सरस्वतीकण्ठाभरणः श्रीमान् ।

छतिकुलहृदयकुतूहलकलाकलापात् सुखं यनन्ति ॥

इति श्रीसरस्वतीछता षकार प्रदीपः समाप्तः ॥

इदानीं पूर्वोक्तामुपसंहरति । सरस्वती कण्ठाभरणं यस्य स चकारः
प्रदीप इव यत्कीकरोति यनन्ति विपूर्वादनज्जातो लेटि रूपं । इति
श्रीकण्ठाभरणसरस्वतीछता षकारप्रदीपटीका समाप्ता ॥

विषयः । सूक्ष्मणकारवच्छब्दानां संग्रहः ।

No. 116. तत्त्वचिन्तामण्यालोकपरिशिष्टं By देवनाथ . Substance, country-made paper, 14×2 inches. Folia, 143. Lines, 6 on a page. Extent, 4,000 ślokaś. Character Bengali. Date L.S. 443. Place of deposit, Dinajpur Babu Giriśa Candra Cakravarti (Vakil). Appearance, very old. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः छण्याय ।

हरविकटजटान्तस्तुङ्गगङ्गातरङ्ग-

व्यतिकरितभवानीकेशवेष्टीविष्टी ।

छनयतु मनसो मे माहमानस्य गूढं

विपदपनयदीक्षासाक्षिणी मङ्गलानि ॥

देवनाथेन गोविन्दचरणाम्बुजशेविना ।

चिन्तामणौ यदालोके परिशिष्टं तदुच्यते ॥

समाप्तिहेतुतामिति निष्फलाचरणं मा प्रसज्यतामित्युपोद्घात एव सङ्गति-

रिति कश्चित् ॥ कल्पति यद्यपि निषेधे वाच्यभूषायां श्लु स्यादवधारण

इत्यभिधानाद्वाक्यालङ्कारशक्तावपि तस्य विशेषस्योपस्थितिं विना नान्वय-

सम्भवः तथापि हन्नादिपदवत् भिन्नैव व्युत्पत्तिरस्येति तन्नं वस्तुतः

कालिकविचारविषयत्वमेवालङ्कारः । न तावदित्यादौ तावत् पदवदिति

नोक्त्यं शब्द एवालङ्कार इति कश्चित् । ननु सकलसम्प्रतिपत्तीनामेक

समाधानाभावात् कथं तासामाचारहेतुत्वं किञ्च कश्चचित् काचित्

संप्रतिपत्तिरपि नेत्यत आह अविप्रतिपत्तिरिति । यद्यपि समाप्तेः

प्रस्तुतत्वेन तत्परत्वमेवोक्तं, कारवतान्तरस्य मङ्गलोऽन्वयव्यतिरेकशक्यत्वात्

तथापि विचारस्यापि प्रस्तुतत्वमेव अतएव सादृश्यं प्रमादरक्षित्वा

तदेवार्थ इति भावः । वस्तुतः कारयताज्ञानं यमिचारानुपासने भवत्येवेति
वाच इत्यन्यथा व्याचष्टे तत्रेति ।

End.

किञ्चाभावाभावत्वं प्रतियोगित्वमज्ञानमेव प्रकारस्तदनन्तरं तत्पुनरेवाभावात्
किञ्चाज्ञानस्याभावस्याप्रकारत्वेऽप्रतिपक्षोपपत्तिरिति × × × ×
× × × अभावत्वज्ञानाभावात् अनुमितेरालोचनत्वाद्योगात् इति
दिक् । यदपि विशेषणज्ञानत्वेनाधिकरणज्ञानादीनां साधारणेन कारयता
मलसाधारणीति तदपि न, अन्यथयतिरेकेषाधिकरणज्ञानत्वादिनैव हेतु-
त्वात् । अन्यथाधिकरण्यासुविशेषणकाभावत्वादिविशेषणान्तरविशिष्टपुत्रेरपि
प्रसङ्गात् । ... .. वस्तुतस्त्विति । अवच्छेदपदस्याहति-
विषयत्वानियतमित्यन्वयः । यथेत्यादि दृष्टान्तः । संयोगावच्छेदको व्याप्ति-
वच्छेदकश्च इति द्वन्द्वः । अवच्छेदकज्ञानान्तरमवच्छेदकज्ञानात् तद्विषयत्वा-
नियमतेति भावः । तदवच्छेदकमिति शून्यलक्षपविशेषणावच्छेदकमित्यर्थः ।
यद्वा स्तानधिकरणव्याहृतबोधजननकावच्छेदकमित्यर्थः । एवञ्च प्रति-
योगितावच्छेदकेत्यत्र विरहलक्षपलमिति यावः ? । अनुद्देश्येति दन्तीत्याहौ
लक्ष्यत्वेनानुद्देश्यायामदन्त्याहतिरित्यर्थः । यवच्छिन्नत्वेन व्याहृतत्वेन तथाच
यदन्विततवेत्यासुविकलमित्यर्थः ।

पञ्चपातममालम्ब्य लिखन्मनुष्यगौरवं ।

देवनाथो यथावस्तु परिशिष्टमचिन्तयत् ।

Colophon.

स्र सं ४४९ चैव बहि रकादश्या चन्द्रे मङ्गलमाठकुर भौदेवनाथमहाशयानु-
शासनात् राघवेन लिखितं ।

विषयः । चिन्तामण्यलोकांनुक्तपदार्थनिर्वचनम् ॥

No. 117. तत्त्वप्रकाशिकाविवरणम् By जयतीर्थ . Substance, country-
made paper, 10 × 2½ inches. Folia, 25. Lines, 5 on a page. Extent, 350
lokas. Character, Nagara. Date ? Place of deposit, Tikāri, District
Gayā, Pandit Cāstri. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning

ॐ श्रीवेदव्यासाय नमः ।

रमाया रमणं मला नृपमाशिक्षमखनं ।

तत्त्वप्रकाशिकाव्याख्यां करिष्यामी यथामति ॥

परमात्मनोऽत्यन्तभिन्नस्य सतत्पदान्दाद्यात्मकस्यापि जीवस्यानासुविद्या-

कामकर्मादिनिमित्तोयं परमार्थं स्वान्यथाकारो दुःखाद्यनर्था न परमेश्वर-
प्रसादाद्वैतप्रगच्छति न चासाक्षात्कृतोऽसौ प्रसिद्धिर्न चाविदितस्वरूपः
शक्यते साक्षात् कर्तुमिति ॥ इत्यादि ।

End.

नानन्दः स्वरूपमात्रेण पुरुषार्थ इत्यतो नित्यानन्देति विशेषणं ॥ भोजनं
भोगश्चान्तभव इति यावत् ।

सदा सुरशरीरलप्रभासुषि नखलिषि ।

कमलाकमलितुः पादमण्डले रतिरस्तु मे ॥

Colophon.

इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादार्थविरचित-तत्त्वप्रकाशिकाविवरणं जय-
तीर्थभिक्षुविरचितं समाप्तं ॥

विषयः । आनन्दतीर्थकृतोपाधिसूचनस्य व्याख्यानम् ।

No. 118. तत्त्वविवेकटीका By जयतीर्थ. Substance, country-made paper, 10 × 2½ inches. Folia, 13. Lines, 5 on a page. Extent, 260 ślokas. Character Nagara. Date ? Place of deposit, Tikāri, District Gayā, Paṇḍit Cāstri. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. प्रणम्य रमणं लक्ष्म्याः पूर्वबोधान् गुरुनपि ।

व्याख्यां तत्त्वविवेकस्य करिष्यामि यथामति ॥

ननु परमपुरुषादितत्त्वानां विवेकः शास्त्रे

एव कृतस्तत् किमनेन प्रकरणेन ॥ इत्यादि

End.

तथापि परमपुरुषाधीनतयावगतं भवत्येव सीत्तसाधनमित्येतत् द्वे विद्ये

वेदितव्ये इत्यादि श्रुतिसिद्धिमिति हि शब्देन सूचयति ॥

करतलमिच्छितामलकप्रणमं यस्याश्चिच्छं विच्छं ।

कमलापरिदृष्टममलं वन्दे तं वन्द्यपदाक्षम् ॥

Colophon.

इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादोदाहृततत्त्वविवरणं जयतीर्थभिक्षुविरचितं
समाप्तम् ॥

पुरे वाराणसीक्षेत्रे विन्दुमाधवसन्निधौ ।

पीताम्बरेण लिखितं रमासाधवप्रोतये ॥

विषयः । आनन्दतीर्थकृततत्त्वविवेकस्य व्याख्यानम् ।

No. 119. तत्त्वसंख्यानविवरणम् By जयतीर्थ . Substance, country-made paper, 9×2 inches. Folia, 13. Lines, 5 on a page. Extent, 325 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikāri, District Gayā, Pandit Ćastri. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीवेद्यासाय नमः ॥

लक्ष्मीपतेः पदाभोजयुगं नत्वा गुरोरपि ।

करिष्ये तत्त्वसंख्यानव्याख्यानं नातिविस्तरं ॥

सुसुक्ष्णं खलु परमात्मा जगदुदयादिनिमित्तत्वेनावश्यमवगन्तव्य इति

सकलशास्त्राणामविप्रतिपन्नोऽर्थः । इत्यादि ॥

End.

सकलसत्त्वादेशदधीनत्वात्तद्वस्तु निमित्तमात्रमेव ।

स्वातन्त्र्येण तु विष्णुदेवास्तेश्वर इति ॥

पद्मापद्मासमानान्तरप्रवृत्तीदं यदिच्छ्या ।

सत्त्वादि लभते देवः प्रीयतां श्रीपतिः स मे ॥

Colophon.

इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादविरचिततत्त्वसंख्यानविवरणं जयतीर्थ
भिक्षुकविरचितं समाप्तम् ॥

विषयः । आनन्दतीर्थकृततत्त्वसंख्यानस्य व्याख्यानम् ॥

No. 120. तत्त्वसुधानिधि By आनन्दतीर्थ . Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folia, 9. Lines, 9 on a page. Extent, 300 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Hatuya, District Chāprā, Bābu Girindranāth Datta. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीहयग्रीवाय नमः ॥

अथापरोक्षज्ञानस्वरूपं निरूपयितुं तदुत्पत्तिं प्रथमतः कथयति ।

यदेवैवं वैराग्यानिश्चयद्वयया भक्तिधुरया

हरेर्बन्धोपासा किल सपरिवारस्य भवति ॥

तदा नित्यायक्तोऽपि तु निजसहिजैव कमला-

निलोपेतः साक्षात् क्रियत इह सर्वैरपि चरिः ॥ इत्यादि ।

End.

एवमपरोक्षज्ञानस्य मोक्षोत्तरफलं सप्रपञ्चं निरूप्य मोक्षाख्यं फलं बद्धपु-
संहरति ॥

मीमांसाभिधं फलमुद्देश्यपरीक्षभाजा-
 मारम्भकर्माविगमे क्वचिदभ्युपग-
 यत्वं प्रसङ्गहृदयः स्वदशा रमेशो
 मीमांसादिकात्मविषये श्रमयत्नवर्धनम् ॥

Colophon. इति बुधवरोपाध्यायोपदर्शितदर्शनाखिलसरणिना तज्जेनामन्दतीर्थमनीषिणा
 रचितोपितार्थश्रेणिभाजि मुधानिधौ हरिद्विजि तरङ्गीयं साङ्गं समुद्रं समेयि-
 वान् ॥ इति तत्त्वमुधानिधौ अपरोक्षज्ञानतरङ्गः ॥

विषयः । अपरोक्षज्ञानसकृपादिनिरूपणम् ॥

No. 121. तन्त्रकोषः. Substance, country-made paper, 8×5 inches.
 Folia, 4. Lines, 13 on a page. Extent, 53 ślokas. Character, Nāgara.
 Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीमणेशं मधेशानं भारतीमीश्वरं शिवं
 ब्रह्मा वक्ष्ये मातृकाया निघण्टं बालबुद्धये ।
 अमुवस्त्वारखिलद्रुक्ता वेदादिस्त्वारकोऽन्ययः ।
 प्रथमस्य निम्नाक्षरं ञ्कारो ज्योतिरादिसः ॥
 अ. श्रीकण्ठः केशवस्यापि निष्ठितिश्च स्तरादिकः ।
 अकारोमातृकादिस्य वात इत्यभिधीयते ॥

End. संवत्सरो ज्येष्ठस्य हृदयान् मुक्तसंस्थितः ।
 अन्तः परमात्मा च ब्रह्माद्योनिमः स्मृतः ॥

Colophon. इति तन्त्रकोषः समाप्तः ॥

विषयः । अक्षरादिवर्णानां यथायथमर्थकथनम् ॥

No. 122. तन्त्रमणिः By काशीश्वरः. Substance, country-made paper,
 18×4 inches. Folia, 87. Lines, 6 on a page. Extent, 2,000 ślokas.
 Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Bhāṇḍārpur, District
 Bagdā, Paṇḍit Kālīcarana Cakravartī. Appearance, old. Prose and
 verse. Incorrect

Beginning.

ॐ गुरवे नमः ॥

भजेनुवेक्षं तमसो निहत्यै शम्भोर्लङ्काजुडतटे निषण्णम् ।
कम्पकोटियुतिदेवकान्तिं काशारवंशीमिव चन्द्रकेशम् ॥

+ + + + +

तन्त्रमर्षिं मधत् गुह्यं वक्ति काशीश्वरः सुधीः ।

तत्र गुह्यपदमाह शिवतन्त्रे ॥

गकारात् ज्ञानसम्पन्नौ रेफोऽपि तत् प्रकाशकः ।

उकाराच्छिवतादात्म्यं दद्यादिति गुह्यः स्मृतः ॥ इत्यादि ।

End.

वां बटुकाय नम इति मन्त्रेण वाक्ये बलिं दद्यात् ।

ॐ यां योगिनीभ्यो नम इति मन्त्रेण मध्ये बलिं दद्यात् ।

ॐ यां खेवपालाय नम इति अग्निर्कोषे बलिं दद्यात् ।

Colophon.

इति बलिदानविधिः । इति तन्त्रमर्षौ महागोपनीये चतुर्थः पटलः ।

अतः परं अष्ठितम् ॥

विषयः । १ पटले गुह्यमिच्छलक्षणवैदिकधनम् ॥ कुल्लुकलक्षणवैदिकधनम् ॥ रात्रिचक्रादि-
कधनम् ॥ दौष्टमासादिनिरूपणम् ॥ मास्यसंस्कारादिकधनम् ॥ पुरश्चरवादिकधनम् ॥
दौष्टप्रयोगादिकधनम् ॥ सकलमन्त्रगायत्रीकधनम् ॥ सामान्यपूजापद्धतिः । २ पटले
सकलमन्त्रवैद्यादिकधनम् ॥ ३ पटले तारापूजाप्रयोगादिकधनम् ॥ यन्त्रादिकधनम् ॥
४ पटले मन्त्रसिद्धेरुपायादिकधनम् ॥ बलिदानविध्यादिकधनम् ॥

No. 123. तन्त्रराजः By काशीरामवाचस्पतिः . Substance, country-
made paper, 15 × 8½ inches. Folia, 5, Lines, 7 on a page. Extent, 180
glokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur.
Post Garvetā, Grām Khunverā, Late Paṇḍit Śrīpati Bhaṭṭācārya. Ap-
pearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमः सरस्वत्यै ।

प्रथम्यं कक्षां प्रकृतिं निर्देष्टुं प्रवचं तथा ।

नौकाश्रीरामस्मृतये तन्त्रराजं सतीं नुदे ।

तत्र गुह्यलक्षणम् ॥

शान्तो दान्तः कुलीनश्च विनीतः शुद्धवेष्टवान् ।

शुद्धाचारः सुप्रतिष्ठः शुचिर्देवः सुवृत्तिमान् । इत्यादि ।

End. वस्तुतस्तु इदं प्रशंसापरं विचारस्य तु सर्वनावश्यकत्वं दुरदृष्टवशात्
कदाचित् वैरिमन्त्रस्य स्वप्नादौ प्राप्नोत तत्तदोपस्य दृष्टत्वादिति तु साम्प्र-
दायिकाः ॥

Colophon. इति श्रीकाशीरामवाचस्पतिभट्टाचार्यविरचितः शेषरचितस्तन्त्रराजः समाप्तः ॥
विषयः । गुरुलक्षणकथनम् ॥ शिष्यलक्षणकथनम् ॥ दीक्षाग्रहणविधिकथनम् ॥

No. 124 तन्त्रसारपरिशिष्टम् By यतिवर . Substance, country-made paper, 17×8 inches, Folia, 83. Lines, 6 on a page. Extent, 2,000 ślokas, Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajapur, Rājāram-pur, Paṇḍit Cṛyāmāprasanna Vācaspati. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ॥

गुरुगणेशहरिशक्तिशङ्करान्
हृदि विधिन्य जनकपादिहेतवे ।
तन्त्रसारपरिशिष्टसंज्ञकं
यतिवरेण गतिपरेण तन्यते ॥
तत्र गुरुकथने वृक्षदर्शपुराणम् ॥
तस्माद्गुरोर्व्यशङ्कतं वयोऽल्पमपि पण्डितं
गुरुं कुर्यात् तु दीक्षाग्रामविचार्य गुरोः कुक्षं
ब्राह्मणो ज्ञानद्वयो हि कथिष्ठोऽपि गुरु भवेत् ॥ शक्तस्य सर्वमन्त्रगुचलक्ष ॥
तत्रैव देवीवाक्यम् ।
वैष्णवानाम् सर्वेषामर्थं दैवतमेव हि ।
तस्मान् समोपासकः स्त्राद्विष्णुदीक्षाविधौ गुरुः ॥ इत्यादि ।

End. अथ घटागल्यन्त्रम् ॥
पूर्वार्धे दक्षिणार्धे च रेखे कुर्यात् विचक्षणः ।
ईशानात् कोषपातश्च रेखाद्युष्मं प्रकल्पयेत् ।
वक्रितो वायुकोषान् रेखाद्युष्मं ततः क्रमात् ॥
अतः परं खण्डितम् ॥

विषयः । वयोऽल्पगुरुकरणम् ॥ दीक्षाकालविचारः ॥ मन्त्रविचारदिकथनम् ॥ वाङ्मन-
ईशसंस्कारादिकथनम् ॥ आगमतन्त्रविज्ञासौक्तदीक्षाविधिः ॥ मन्त्रवेतन्यादिकथनम् ॥ मन्त्रेन्द्रिय-

ज्ञानकथनम् ॥ सप्ताङ्गपुरस्करणकथनम् ॥ ग्रन्थव्यवस्थादिकथनम् ॥ कलौ होमनिषेधकथनम् ॥
 तिथिनक्षत्रयोगादीनां पुरस्करणकथनम् ॥ मित्रिताचारादिकथनम् ॥ गुरुध्यानकथनम् ॥
 गायत्रीध्यानदिकथनम् ॥ तान्त्रिकसन्ध्याया नित्यलकथनम् ॥ पूजाविशेषकथनम् ॥ अन्तर्गादि-
 कथनम् ॥ सुद्राविशेषकथनम् ॥ तान्त्रिकसिद्धपूजाकथनम् ॥ काम्यपूजादिकथनम् ॥ दीपा-
 न्वितापूजाव्यवस्थादिकथनम् ॥ रत्नोपूजाव्यवस्थाकथनम् ॥ अजपामन्त्रप्रयोगादिकथनम् ॥
 सौताराभादीनां मन्त्रकथनम् ॥ गुरुकोचकवचादिकथनम् ॥ महादुर्गाजघदुर्गादीनां स्तोत्र-
 कथनम् ॥ ताराष्टकस्य व्याख्यानम् ॥ कवचादिकथनम् ॥

अतःपरं खण्डितम् ॥

No. 125. तन्त्रसारसंग्रहः By आनन्दतीर्थ. Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 31. Lines, 18 on a page. Extent, 620 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीवेद्यासाय नमः ॥

अथत्यजभवेशेन्द्रवन्दितः कमलापतिः.

अनन्तविभवानन्दशक्तिज्ञानादिसंगुणः ।

विधिं विधाय स्वर्गादौ तेन प्रष्टोक्तस्तोत्रं,

आरुहे (...) मोक्षरुचिस्तत्पादपञ्चवः ॥

End.

अष्टोषदोषोक्तितपूर्वसद्गुणं

सदा विशेषोपगतीरूपम् ।

नमामि नारायणमप्रतीपः

सदाप्रियेभ्यः प्रियमादरेण ॥

Colophon.

इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते श्रीमत्तन्त्रसारसंग्रहे षतुर्थो-
 ध्यायः समाप्तः ॥

विषयः । माध्वसम्प्रदायाणां पूजादिविधिः ॥

No. 126. तन्त्रसारसंग्रहटीका By नरसिंहाचार्य. Substance, coun-
 try-made paper, 12×6 inches. Folia, 48. Lines, 11 on a page. Extent,
 1,056 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares,
 Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Prose. Correct.

- Beginning.** पूज्यस्य भगवान् नित्यं इत्यन भगवत्पूजाकार्येत्युक्तं । (...) अयस्य
प्रतिमासप्रवृद्धानामित्युक्तेः, अज्ञानां प्रतिमासापेक्षत्वात्, प्रतिमासाय,
जलं दृष्टिं अघोदृष्टिं तिर्यग्दृष्टिं विपर्ययेत् ॥
- End.** संसारलोचदो भवति, तद्वन्नरं कामदश्च, तत्तद्भौहप्रदो भवेत्, यद्वा
सुक्तेः पूर्वमपि कामदश्च भवेदित्यर्थः ॥
- Colophon.** इति श्रीसदानन्दतीर्थविरचिते तन्त्रसारसंग्रहे श्रीमच्छास्त्रिभारसिंहाचार्य-
शिष्येण विरचिते तृतीयोऽध्यायः ॥

विषयः । माध्वतन्त्रसारसंग्रहस्याख्या ॥

No. 127. तर्कताण्डवम्. Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 318. Lines, 9 on a page. Extent, 5,724 ślokas. Character Nāgara. Date Sm. 1704. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose. Correct.

- Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ॥
अनन्तकल्याणगुणैकराशिमिश्रेषदोषोज्झितमप्रमेयं,
सुसुचुभिः सेव्यमनन्तसौख्यदं भव्यच्छन्दं तं प्रणमामि नित्यम् ।
श्रीरूपदाम्बुजासक्तं कवलापुरशीतलं,
मध्याह्ने मयदंशे मे सन्नापान् चन्दु सन्ततम् ॥
- End.** नापि करणविघटनेन तथास्ते व्याप्तिपक्षधर्मेतान्यतरविषयकस्यावश्यकत्वेना-
व्याप्तिप्रसिद्ध्यन्यतरात्मभावो भविष्यति दुर्वारत्वात् । तदेतदभिप्रेत्योक्तं प्रमाद-
च्छब्दे अस्तिरव्याप्तिरिति चेत्तु विरोध इति । सामान्येन परोक्तवैलाभास-
नियमभङ्गः ॥

Colophon. समाप्तं तर्कताण्डवम् ॥ संवत् १७०४ ॥

विषयः । वेदान्तदर्शनस्याख्या ॥

No. 128. ताराप्रदीपः. By यादवाचार्यः. Substance, country-made paper, 15×2½ inches. Folia, 75. Lines, 5 on a page. Extent, 1,500 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Bhāṇḍārpur, District Baguḍā, Paṇḍit Kāliṅgarana Cakravartī. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ॥

पञ्चाशद्वर्षेभ्यो सकलगुणसमो नादचिद्रूपसाक्षा-
 द्वापी सत्त्वा विद्याता परमगुणतरो निष्कलो निर्विकारः ॥

... ..

श्रीमत्पादपङ्क्तिविजयगुरोः पादाब्जसेवावशात् ।

व्याचष्टे जनरोचनाय विविधा शास्त्रं प्रसिद्धम् ॥

केचिन्नागमन्तमन्त्रनिपुणाः कौटिल्यमोक्षादृताः ।

तेषां वासविमर्गमोचनधिया ताराप्रदीपं शुभं- ॥

तन्त्राणि सकलानि स्तुः सात्त्विकादिषु नित्यशः ।

तेषां विज्ञानसम्पन्नो ग्रन्थोऽयं सख्यसुन्दरः ॥

सात्त्विको राजसखैव तामसश्च तथापरः ।

विविधः पूजको देव्याः सख्यजात्यनुसारतः ॥

End.

नादावसानं चक्षुः पद्ममहापद्मपद्मान्तरायां ।

ध्यायेत्तन्मरूपामभितप्तपुष्पप्रामये शक्तिमार्गा ॥

Colophon.

इति श्रीपादवाचार्यविरचिते ताराप्रदीपे ... .. पङ्क्तयः ॥

विषयः । १ पङ्क्ते तारामन्त्रादिकथनम् । २ पङ्क्ते पूजासङ्केतादिकथनम् । ३ पङ्क्ते
 मारपीडादनादिमन्त्रसङ्केतकथनम् । ४ पङ्क्ते साधनसङ्केतकथनम् । ५ पङ्क्ते नामामन्त्रादि-
 कथनम् । ६ पङ्क्ते अन्तर्यामिणवर्णनादिकथनम् ।

No. 129. तारिणीतारकब्रह्मकूटाष्टोत्तरशतसहस्रनामस्तोत्रराजः (कवचन्यास
 सहितः) नौषतन्त्रे, उत्तरखण्डेयः. Substance, country-made paper, 12×3
 inches. Folia, 13. Lines, 7 on a page. Extent, 325 ślokaś. Character,
 Bengali. Date ? Place of deposit, Upalātāgrām, Post Meher, Zilla
 Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgīśa. Appearance, old. Verse.
 Generally correct.

Beginning.

ॐ मेरुपर्वतवासिनें शङ्करं चन्द्रशेखरम् ।

पद्मं प्राञ्जलिर्भक्त्या पार्श्वेति परमेश्वरं ॥

श्रीपार्ष्ण्यवाच ॥

चैलोक्यनाथ श्रीनाथ जगन्नाथ जगद्गुरो ।

हृदया परयाविष्ट कथयस्व मयि प्रभो ॥

नकारकृदविद्यावाहारायाः परमं शुभम् ।

सहस्रनामसमस्तमहोत्तरसमाकुलम् ॥
 तारामन्त्रतन्त्रमयं तारकं लोकतारकम्
 ब्रह्मविद्यामयं साक्षात् कल्पलतामयम् ॥
 सर्वसन्ततन्त्रसारं सारासारं परात्परम् ।
 ह्यस्मात् ह्यस्मत्तरं सारं तारिणीसवरजकम् ॥
 सिद्धिविद्या सिद्धिमयं सर्वसाधन्यदायकम् ।
 वद त्वं कृपया नाथ यदि खेदोक्तिं मां प्रति ॥ इत्यादि ।

End.

सर्वेषामुदयं जयं जयकरं योगेन्द्रयोगानरं
 सारासारतरं परं ह्यतिपरं कैवल्यधामाकरम् ।
 यः स्मृतिं प्रयतः श्रुतिः प्रतिदिनं प्रातर्निशि प्रोक्ष्य
 स ह्यादात्मन्यधिपो विभुरिव श्रीमच्छले संवसेत् ॥
 तारिण्याः कूटनाम्ना विरचितमखिलं कोटिकोटिप्रधाया
 शर्व्वर्यां पाठकाले कुलपतिरतुलां सिद्धिमाप्नोति धीरः ।
 प्रत्यक्षं प्राङ्मूर्त्तौ सकलरिपुशयान् तारकं पाञ्चयन्तौ
 सुद्राणां दिव्यमाहाविकशितहृदया ध्यायेत् कौलपद्मे ॥
 जयादाभोजयुगोन्मुखवचिविगलत्प्रेमधारा विशाखा
 पानोद्युग्मखण्डोत्तमघटवधिराक्कादचित्तप्रकाशा ।
 मायावीजस्रवीजप्रभववटुगणारुक्मैकवर्णं विभर्ति
 त्वं श्रीदेवेन्द्राख्यं कुरु कुरु सततं मोक्षसन्तोषदात्री ॥

Colophon.

इति श्रीनौलतन्त्रे उत्तरखण्डे सिद्धिविद्याप्रकाशे श्रीहृन्मुखपङ्कजनिर्गत-
 तारिणीतारकब्रह्मकुण्डलोत्तरशतसहस्रनामसोपराजकवचन्यासो नाम नव-
 खंशः पटलः ॥ ॐ श्रीतारा ॥

विषयः । तारायासकारासुहोत्तरशतसहस्रनामकथनम् ॥

No. 130. तिथिवादार्थ. Substance, country-made paper, 15×31 inches. Folia, 24. Lines, 10 on a page. Extent, 1,200 Çlokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā Bhaṭṭagrām, Paṇḍit Rāmhrīdaya Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो नमोभ्यम् ।

प्राचीनमते विप्रविधिसंहारा प्रारिप्सितपरिचमार्तिं प्रति मङ्गलस्य हेतुले

निर्विघ्नपुत्रव्यासादेर्मङ्गलाचरणे विज्ञाभावेन ध्वंसाभावात् विज्ञाभावद्वारा
प्रारिखितपरिसमाप्तिं प्रति मङ्गलस्य हेतुत्वं वाच्यं तच्च निर्विघ्नपुत्रे व्यासादौ
विज्ञात्यन्ताभावः तस्य व्यापारस्वीकारस्तु कैमिकजन्यतास्वीकारेण सविघ्न-
पुत्रे विघ्नध्वंसद्वारा इत्यभावपदमुभयपरं आत्मगौरवं प्राचीनमते । नयमते
विघ्नध्वंसं प्रति मङ्गलस्य हेतुत्वं तच्च सविघ्नपुत्रे विघ्नध्वंसः निर्विघ्नपुत्र-
स्थले मङ्गलाचरणरूपकारणसत्त्वेऽपि ध्वंसस्य कारणविघ्नरूपप्रतियोगिनी-
भावात् न विघ्नध्वंसः ॥ इत्यादि ।

End.

अमार्कपातश्रवणैर्युक्ता चेत् पौषमाचयोः ।

अर्द्धोदयः स विज्ञेयः कोटिस्त्र्यंशैः समः ॥

इति स्मार्ताः । सौरपौषस्यामावस्यायां श्रवणाया अशुभवात् चाम्द्रपौषस्य
ग्रहः ननु तर्हि चाम्द्रमासस्यामावस्यायां श्रवणायाः कथं शुभः । उ ।
यदा फाल्गुणस्य चतुर्थदिवसे चतुर्दशतिथिका श्रवणा तदनन्तरं घनिष्ठा
समुदायदिनव्यापिनी चासावास्या तदा रवेरेकराश्ववस्थानं शुचमिति
सुधीभिर्भावं । दिवैव योगः शस्त्रोऽयं न तु रात्रौ कदाचन इति स्मार्ताः
अयं योगः दिवैव रात्रौ कदाचन न इत्यन्वयः अयं योगः दिवैव शस्त
इत्यर्थं × × × रात्रावपि अशस्त योगः स्यात् इदानीन्तु अशस्त-
मपि न भवतीति भावः ॥ (अतः परं नास्ति) ।

Colophon.

विषयः । निश्चितस्त्रीषवादावस्त्रीनां सम्यग्बिचारः ॥

No. 131. तिथ्यर्कप्रकाशः By दिवाकर . Substance, country-made paper,
8×4½ inches. Folia 111. Lines, 10 on a page. Extent, 2,800 ślokas.
Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikāri, District Gayā,
Paṇḍit Śāstri. Appearance, tolerable. Prose and Verse. Correct.

Beginning.

योगशेषाय नमः ॥

ज्ञानकीनयनपुष्पगोचरं ज्ञानिनां नयनयोरगोचरं ।

नीलमेघवद्विरष्किं सदा भावे मनसि राघवं मुदा ॥

... ..

श्रीरामेश्वरस्वरिखनुरभश्चारायणाख्यो महान्

येनाकार्यविशुक्तये सुविधिनाविश्वेश्वरस्वार्पणम् ।

तत्पुत्रोविदुषाधिपः चितितलो श्रीशङ्करस्तुतो
 जगतोभाङ्गमवेऽनुक्तः प्रकृतशः श्रीशैलकण्ठो बुधः ॥
 भद्रहाङ्गकुलोऽसौः समभवत् श्रीशङ्करात्मभिः
 साहित्यतत्त्ववारिराशिरपरः सर्वस्य ज्ञातः प्रभुः ।
 तत्पुत्रोऽसौ प्रबभौऽपरो मधिरिव श्रीमायाहादेव इत्या-
 श्रीदेवपुरोहितामलमतिश्रियाश्विभारतः ॥
 तत्पुत्रेव दिवाकरेव विदुषा श्रीशैलकण्ठप्रभो-
 दीर्घचित्रे बुधेः सुभारसः समासाद्यः परेषां कृते ।
 तिथ्यर्कः ज्ञायते प्रबभूवः पितरं बाह्यां तन्मातातरं
 श्रीकान्तं तपनं त्रियं यद्गुप्रतिं वार्षं मन्त्रादेवतां ॥
 अथ विभुक्तकर्मणुष्ठानपञ्चसम्बन्धं तद्वृत्तमेव बोधश्रुतिबोधां निर्णयः
 कृत्यशोचते । अत्यन्ताप्राप्तप्रापणं हि विविधः ॥ इत्यादिः ।

End.

कृत्यशिक्षासप्तो प्राप्ते ॥
 नरो बोधगतं दृष्ट्वा गोविन्दं पुरुषोत्तमं ।
 फासगुण्यां संयतो भूत्वा गोविन्दस्य पुरं प्रवेदिमि ॥
 पौर्णमासी गुह्यवारेण सिद्धा । मन्त्रेण विरुद्धा । योगिन्यत्र वायव्यामिति
 पौर्णमासीनिर्णयः ॥

Colophon.

इति श्रीमद्दिग्विजयसिंहारहाजमन्त्राहादेवभट्टाजसकलविद्यानिष्ठाभट्टिना-
 करविरचिते तिथ्यर्कप्रकाशे बोधश्रुतिबोधां निर्णयः समाप्तः ॥

विषयः । प्रतिपदादिसकलतिथिकृत्यादिनिरूपणम् ॥

No. 132. तिथ्यर्कप्रकाशानुक्रमिका By वैद्यनाथ . Substance, country-
 made paper, 8×4½ inches. Folia, 27. Lines, 10 on a page. Extent, 650.
 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1856. Place of deposit, Tikāri,
 District Gayā, Paṇḍit Cāstri. Appearance, tolerable. Prose and verse.
 Generally correct.

Beginning. अष्टोदिकाल निर्णयः ॥

तवेष्टिः पञ्चप्रतिपत्सुचौ कार्या ॥ इत्यादि ।

End.

सामान्यो प्रत्यक्षेण चित्तादित्तत्त्वैर्निर्णयः ।

श्रीप्रवेष्टुः विशेषज्ञः अभिन्वादिः निषेधवत् ॥

सङ्गुता प्रतिनिधीमानु-दीपस्थाने व्रतस्य च ।

जैमिनिः पुण्डरीक-रत्नेन कथितः ग्रन्थः ।

एवं दिवाकरसुवेन ऋषीयसा जीरामानुजेन गुहभक्तिपरायणेन ।

जीतातपादरक्षिते सुजनप्रिये ऽस्मिन् अन्ये ज्ञानोपनिषित एवमुत्तर प्रसादात् ॥

Colophon.

इति दिवाकरसुखिणु-वैखनायकता निव्यर्कप्रकाशानुक्रमिका समाप्ता ॥ * ॥

संवत् १८५१ ॥ श्रीः ॥ । ॥

विषयः । इत्यादिकाङ्कनिरूपणम् । तथा निव्यर्कप्रकाशसहितकृत्यान्मुद्रानकयनम् ॥

No. 133. दृचभास्करः . Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 10. Lines, 14 on a page. Extent, 350 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning. अथ धारणमात्रेण रोगनाशनफलकयन्त्रप्रकारः कथ्यते स जीतो यन्त्रपारे-
प्रथमं साध्यममेतं विस्मयस्तु यत्कोनकर्षिकामध्ये ॐ श्रीं नमः सोमं वदूर्ध्वम्
आलिखेत् कोणेषु, केशरविक्रमस्योरुचतुर्वर्षे दृचचतुष्टये चापि । इत्यादि ।

End. इत्यादिकान् व्यापविद्धिरुचिर्गुः शक्यमेवेत्यर्थं विस्तरेणेति सर्वं शिवं । ...
... आपदायविक्रमासि कोलके
वस्तुरे धनसम्पन्नपद्यतो ।

भास्करेण दृच भास्करः कृतो

भास्करावपि स जीवतु चितो ॥

Colophon.

इति श्रीमत्पद्माक्षप्रमाणपारावारीयधुरीणसर्वतन्त्रसम्बन्धीमन्त्रकीराराज-
भारतीदीक्षितात्मजभास्करराजोद्गीतकृचभास्करः सम्पूर्णनामगम् ।

विषयः । अथ धारणमात्रेण रोगनाशनफलकयन्त्रप्रकारः । अथ पूजाप्रयोजननिसृकार्थ-
प्रकारः । अथ ध्यानं । अथ न्यासः । अथ सौराष्ट्रावरणम् । अथ समस्तयन्त्रोपयोगी यन्त्र-
सामान्य-विधिः । अथ जीवप्रमाणं । अथ लेख्यावराणि । यन्त्राङ्गविशतिकां ।

No. 134. तैत्तिरीय उत्सर्जनोपाकरणम् . Substance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 7. Lines, 12 on a page. Extent, 1,262 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanā-cāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

सुमुखश्च इत्यादि देशकाष्ठौ संकीर्त्य श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं उत्तुर्जनपूर्वम्
(.....) ध्यायोपाकर्मार्म्भतं चत्तिकाक्षानं करिष्ये ।

अक्षक्रान्ते रथक्रान्ते विष्णुक्रान्ते वसुध्वरे,
शिरसा चारयिष्यामि रत्नस्य मां पदे पदे ।

End.

ततोपाकरणे उत्तुर्जनं करिष्ये । खानादिहोमान्तं कृत्वा तत्रैव स्वाध्यायं
विच्छेजेत् । उत्तुष्टाः नै वेदाः । ततो जयति ।

Colophon.

इत्युत्तुर्जनं । इति तैत्तिरीयानां उत्तुर्जनोपाकरणम् ।

विषयः । तैत्तिरीयशास्त्रीयानां यज्ञोपवीतचारणविधिः ।

No. 135. तैत्तिरीयसंहिता-होमपद्धतिः . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 37. Lines, 10 on a page. Extent, 740 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanā-cāryya. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

ओम् । गणानां त्वा गण, सादन्खाहा । इषेत्वोर्जे, पाहि खाहा । १ ।
यज्ञस्य, गमनमसि खाहा । २ । शुद्धं, रत्नस्य खाहा । ४ ।

End.

प्रत्याकृतिचयं दशंशेन यथाशक्ति ब्राह्मणान् भोजयेत्, पयसाच मुष्टां
पूपोदनयज्ञनादि औपचारिकमिति ज्ञातव्यम् । इति ।

Colophon.

— — — — —

विषयः । तैत्तिरीयशास्त्रीयमन्त्रेण होमविधानम् ।

No. 136. त्रिसूत्रीनिबन्धव्याख्या By शङ्करमिश्र . Substance, country-made paper, 13×2 inches. Folia, 123. Lines, 5 on a page. Extent, 2,500 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpur, Babu Giriś Candra Cakravartti. Appearance, very old. Prose. In correct.

Beginning.

ॐ नमो नारायणाय ॥

पितृर्वाङ्मां कृत्वा मनसि भवनाथस्य कृतिन-

स्तुतृर्न्यौपम्यादश्मिह विमोक्तं व्यवसितः ।

तदेतस्मिन् कर्मण्यतिगुह्यि गौरीपरिवृढे

दृढा भक्तिः शक्तिं जनयतु यथा स्नामवहितः ॥

प्रकाशदर्पणोद्यत्कङ्किर्थाङ्गा छतोत्पन्ना ।

तथापि योजनामादुद्दिश्यां समोद्यमः ॥

मातरिति एष टीकां व्याचिकीर्षुरहं चे सरस्वति पुनःपुनस्त्वां नत्वा किमपि
विज्ञापयामि निवेदयामि तदवेहि जानीहि किं विज्ञापयामि इति
विज्ञाप्यमाह समवाक्ये वाङ्मनसयोक्तया सारमानय यथा एते वाचस्पते-
र्वचसि न स्वरूढो न प्रमाद्यत इति नन्वाराधना गौरवितप्रीतिहेतुक्रिया
विश्वप्रदार्थस्य न लीचरस्य सा सम्भवतीत्यत आह विद्येति ॥ इत्यादि ।

End.

ननु सन्देहो यदि विषयगतो विवक्षितस्तदा वक्तिं प्रतीत्यादि-टीकाविरोध
इति विषये संशयमपास्य प्रामाण्ये शब्दानुमानयोः संशयमुपपादयति
उपदेश इति वक्रावपीति प्रामाण्यसंशयस्य विषयसंशयोत्पादकत्वादित्यन्यत् ।
नन्विति तत्त्वज्ञानमेव न संप्रति व्यवस्थापनस्य फलमत आह एकदेशेति
नन्वेतदेव कुत इत्यत आह प्रत्यक्षफलेति अनुमानादिविति अनुमानं
लिङ्गोपनिर्दिष्टं शब्दः शब्दोपहितः प्रत्यक्षेण नोपभायकं किञ्चित् किन्तु
साक्षादेव विषयमिन्द्रियसंग्रहितमित्यतस्तद्भावादिति आकाङ्क्षानिर्दिष्ट-
भावादित्य ... .. विशेषणमाह द्वितीयेति ।

Colophon.

इति महामहोपाध्याय-सन्निभभवनयाज्ञान-भित्तौशङ्करकृतसिद्धन्तौ-
निबन्धव्याकारः समाप्तः ।

पिनायकवनाथेन व्याख्यातं तदिहालिखं ।

व्याख्यान गुणदोषाभ्यां सम्बन्धो मत्पितुर्न मे ॥

दि. ४४५ । गौतमसूत्रनियमसूत्रनौभाष्यस्य व्याख्यानम् ॥

No. 137. खरितरुद्रविधिः . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 4. Lines, 10 on a page. Extent, 60 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. अथ खरितरुद्रविधिः । तत्र काष्ठः सिद्धास्यति । नाशः, आयुः ।
लाभः, अर्थः । सद्यः, शुभः । लाभः, मोक्षः वश्यः । चैत्रादिक्रमेण तिथिषु

द्वितीया-पञ्चमी-सप्तमी-वयोदशी-पञ्चदशी-प्रशस्त्राः । मन्त्रेषु अग्निनी-
रोहिणी-मृगशिरा-पुष्य-मिथुनरा-चङ्ग-चिन्ता-स्वात्यनुराधा-विशाखा-अवध-
धनिष्ठा-रेवत्यः प्रशस्त्राः । अथ प्रयोगः देशकाखी संकीर्त्य असुकनामा
असुककासनासिद्धार्थं असुकसङ्कटकलरितवद्भजपत्रं करिष्ये ।

End.

श्रीमोत्राक्षयभुक्तिश्च पुरश्चरयमुत्तमं ।

यदि होमेष्यभक्तः स्यात् पूजायां तर्पणेऽपि वा ॥

अपेक्ष्यंशहोमस्य तद्दशमेन तर्पणं ।

मार्जनं तद्दशमेन तद्दशमेन भोजनम् ॥

Colophon.

इति लरितवद्भविधिः ।

विषयः । लरितवद्भूजादिविधानम् ।

No. 138. लरितवद्भविधिः. Substance, country-made paper, 8 × 3 inches. Folia, 1. Lines, 16 on a page. Extent, 40 ślokas. Character, Nāgārā. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीमणेशाय नमः ।

अथ लरितवद्भन्तस्यायत्तं अष्टिस्त्रितवद्भदेवतानुष्टुप् चन्दः नमः इति
बीजं अस्त्विति शक्तिः, शिप्रं कार्यसिद्ध्यर्थं निनियोगः ।

End.

दृष्टिकामोजपेक्षं तिलैर्होमो हृतेन च ।

वस्त्रपूजा तु कर्त्तव्या शिवस्य वरवस्य च ॥

Colophon.

इति लरितवद्भविधिः समाप्तः ।

विषयः । लरितवद्भूजादिविधानम् ।

No. 139. दत्तकविधिः By वाचस्पतिमिश्रः . Substance, country-made paper, 17 × 4 inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent, 195 ślokas. Character, Bengali. Date S.K. 1778. Place of deposit, Dinajpur, Paṇḍit Kṛṣṇa-dāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

प्रणम्य शम्भुं ब्रह्माणं लक्ष्मीं अमतां पतिं ।

श्रीवाचस्पतिमिश्रेण दत्तके विधिरच्यते ॥

End. असुकमोनायासुकदेवशर्माये तुभ्यमहं सम्प्रदे इति दक्षिणां दद्यात् ॥

Colophon. इति महात्मनोपाध्याय-वाचस्पतिमिश्ररचितं दत्तकपुत्रेष्टियागविधिप्रकरणं.
समाप्तं ॥ शकाब्दा १७७८

विषयः । दत्तकग्रहणविधिप्रयोगादि-कथनम् ॥

No. 140. दशपञ्चवाखानविचारः. Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 2. Lines, 13 on a page. Extent, 60 ślokaś. Character, Nāgara. Date Sm. 1904. Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalā-cāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. अथ दशपञ्चवाखान का विचार लिखे हैं ।

तिहां प्रथम अष्टदेवसंभारै,

सोइसतदै पञ्चवाखानकरै ।

उग्य ए छयेनमोक्षार सखि

यं सुत्वर्षी पञ्चवाखानि ।

अठल्लिहं पि आहारं ।

असनं, पानं, आह्नं सारमं ।

End. आगार वाहवा, तथा अभिपद्य पञ्चवाखानकैविषैपिण र दि । आगार
वाहवा, पांचमो कोछय प (...) गारेणं, सो साधुके होय ।

Colophon. इति पञ्चवाखानविचारः । संवत् १९०४ ।

विषयः । जैनमते दशविधप्रत्याख्यानव्याख्यानम् ।

No. 141. दाहणसप्तकम्. Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page. Extent, 50 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. सोम् कोपीत्रेकान्तिमित्येह निबिन्नपरिचरचारवारप्रभृत-

व्यालामाख्यापदम्यस्मरतमुशकलं तामहं सानुवेणं,

याचे तत्वादपप्रविहितमनसं हेहि मां यः क्रियाभि-

क्षस्य प्राक्षप्रयाणं परमिव ! भवतः शुद्धभिन्नस्य तूर्णं ।

End. इति गुह्यं महावीर्यं परमं रिपुनाशनं ।
 भानुवारे समारभ्य मङ्गलात्के जयेत् सुधीः ॥
 यत्कृत्यं तन्न कृतं, यदकृत्यं कृत्यवत्तदाचरितं ।
 उभयोः प्रायश्चित्तं शिव तव नामाक्षरद्वयोश्चरितं ॥

Colophon. इत्याकाशभैरवतन्त्रे उमामहेश्वरसंवादे दारणसप्तकं सम्पूर्णं ।
 विषयः । शिवसच्चिदवर्णनम् ।

No. 142. दिव्यानुष्ठानपद्धतिः . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 14. Lines, 10 on a page. Extent, 300 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1787. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
 अथ तुलादिविधिः ।
 तच्च सावष्टमाभियोग एव, न तु शङ्किताभियोगे,
 तादृक्पण्यसङ्खन्यूनद्रव्यविवादे च न भवति ।
 End. अयं च दिव्यविशेषप्रयुक्तो दन्तः ।
 निष्कवे भवितोदायाङ्गनं राज्ञे च तत्समम् ॥
 इत्यादिविशेषप्रयुक्तदण्डेन समुच्चीयते इत्यादि ज्ञेयम् ।

Colophon. भट्ट रामेश्वरसुतो भट्टोनारायणः सुधीः ।
 अनुष्ठानसुखार्थमां कृतवान् दिव्यपद्धतिम् ॥
 इति श्रीविद्वन्मुकुटमाणिक्य-श्रीरामेश्वरभट्टात्मज-नारायणभट्टकृता दिव्यानु-
 स्थानपद्धतिः समाप्ता संवत् १७८७ ।

विषयः शपथविधि-कथनम् ।

No. 143. दुर्गोत्सवविवेकः By श्रीनाथाचार्यचूडामणिः . Substance, country-made paper, 13×2 inches. Folia, 12. Lines, 5 on a page. Extent, 240 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājapur, Rājārāmapur, Paṇḍit Ġyāmāprasanna Vidyāvācaspatī. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. अथ कालविवेकोक्तदुर्गोत्सवविधिः ।
 चान्द्रमासे ऽष्टयुजि साधितं पूर्णम् ।

- आरोपाच्चननिर्गमससयस्त्राहोच्यतामधुना ।
 तत्र भगवतीपुराणम् ।
 कन्यायां कृष्णपक्षे च नवम्यामात्रेभे दिवा ।
 नवम्यां शोधयेद्देवीं गीतवादिचनिस्रैः ॥ इत्यादि ।
- End.** तत्रां तत्रैव नवम्यां पूजां नृत्यगीतादिना जागरणश्चोक्ता फलमुक्तं ।
 सर्वपापविनिर्मुक्तो दिव्यतेजोमयस्तथा ।
 भोदते दुर्गया सार्द्धं दुर्गा-लोकैः सञ्जीयते ॥
- Colophon.** इति सप्तमोपाध्याय-श्रीकरात्मज-श्रीश्रीनाथाचार्यचूडामणिकृत-दुर्गास्व-
 विवेकः समाप्तः ॥
- विषयः । दुर्गास्वविध्यादि-कथनम् ।

No. 144. देवताब्राह्मणभाष्यम् . Substance, country-made paper, 15 x 5 inches. Folia, 5. Lines, 11 on a page. Extent, 220 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Beuares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose. Correct.

- Beginning.** वागीशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।
 यं मत्वा कृतकृत्याः सुखं नमामि गजाननम् ॥
 यस्य निःशसितं वेदा यो वेदेभ्योऽखिलं जगत् ।
 निर्ममे तमहं वन्दे विद्यातीर्थ-मङ्गेश्वरम् ॥
 तत्कटाक्षेण तद्रूपं दधत्तुक्कमचोपतिः ।
 आदिशस्यायनाचार्य्यं वेदार्थस्य प्रकाशने ॥
 ये पूर्वोत्तरमीमांसे ते व्याख्यायितसङ्ग्रहात् ।
 कृपाक्षुः सायनाचार्य्यो वेदार्थं वक्तुमुद्यतः ॥
 व्याख्याताहम्यजुर्वेदो सामवेदेऽपि संविता ।
 व्याख्याता ब्राह्मणानाम् व्याख्यानं संप्रवर्त्तते ॥

End. अग्रादिदेवताकर्गात्रयाद्यामपि इन्द्रसामेतदैवतम् । एता अग्रादि-देवता
 भवितुं युक्ताः खलित्यर्थः ।

Colophon. इति श्रीदेवतास्ये पञ्चमे ब्राह्मणे द्वितीयः खण्डः ।

विषयः । सामवेदान्तर्गतदेवताब्राह्मणव्याख्या ।

No. 145. देवीमाहात्म्यटीका (स्तोकार्थदीपिका) By केवल . Substance, country-made paper, 13×4 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 140 śloka. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garbetā, Grāma Bhaṭṭagrām, Paṇḍit Rāmahrīdaya Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीश्रीहरिः शरणम् ॥

या बाहिका प्रतिमृचे जननीकुलधी
यां पद्मसीप्रभतयः शिवसेविताङ्घ्रिः ।
या जिव्यु-विष्यु-मल्लिनौभव-भक्ति-तुष्टा
सा मां पुनातु सततं विदशैकमाता ॥
भगवति तव स्त्रीणां मामनायं प्रतप्तं
पसति यदि जगत्यां का तदन्या समाधि ।
अनुदिनमनुभक्तः कर्मपाशावकाश-
स्त्रिभुवनवृषलक्ष्मीं त्वामहं चिन्तायामि ॥
जीवो जीवं प्राह देहप्रभेदात् कस्त्वं विप्रो ब्रूहि तत्त्वं श्रुतेस्त्वम् ।
जीवोद्धारः कर्मसूत्रादनित्यात् तन्मे मिथ्या वाक्चयं किं शृणोमि ॥
अथ किल नत्युपदेशात् कलुषाकुलः स्त्रीकेवलः सौति ।
ब्रह्मेशविष्णुजननीं सृष्टिस्थित्यन्तकारिणीम् ।
स्वर्गापवर्गदां नित्यां भजे स्त्रिशानुरूपिणीम् ॥
पुण्यान्येकानि भवन्ति भूमौ तेषां प्रशस्ताः सुतयः शुभाख्याः ।
सा त्वं रत्नीनां प्रवरादि चण्डी यस्याः सुपाठात् सकलार्थसिद्धिः ॥
श्रीदुर्गाचरणाभोजं स्मरतामङ्घ्रिसेविना ।
द्विजानाञ्चैः सः शास्त्रप्रकाशः क्षियते मया ॥
मत्वा विनोदं सकलगुणवतामपि समोचशीलं ?
श्रीगोपालं प्रथम्य प्रकटितरचनाशास्त्रिनं श्रीमि धीरं ।
ने चान्ये वा सुपुण्या द्विजकुलसुकुटास्त्रामहं दृष्टपाते
र्यस्याकं पादरेणुः प्रचुरकदम्बरा रचनीयो रसायाम् ॥
चण्डी गुप्तार्थभावाद्यौ शब्दार्थस्यापि कुवचित् ।
प्रकाशते पूर्व्वेडीकाकाराज्ञाकारिणामिदम् ॥ इत्यादि ।
इति मार्कण्डेयपुराणे इत्यादि पूर्व्वकक्ष ।
स्वरूपयोगमाहात्म्यादूर्ध्वमासीद् वधादिकं ।

End.

सावर्णिकेऽष्टममन्वकरे तत्प्रतिपादितम् ॥
 मार्कण्डेयपुराणेऽन चूर्णकेन मुञ्जमुञ्जः ।
 व्यवस्थितं श्रीमताच व्यासेन जनरञ्जकम् ॥
 इत्यस्मिन् चण्डिकापाठे सर्वधर्मविवर्धके ।
 संशयच्छेदकाः श्लोकाः भवन्तु गुणिनां मुदे ॥
 यत्र श्रीकनकेश्वरी विजयते तत्पादपद्माश्रये
 वासो मे बह्वत्सुरं भगवती मातेव शम्भुप्रिया ।
 एष श्रीयुतकैवल्येन कृतिना श्रीविप्रपादाम्बुजं
 नलाक्षेष्टि सुदुष्कृतं कुरुत मे मन्दस्य धीराः शिवम् ॥
 ब्राह्मणेभ्यो नमस्कृत्य चण्डिकां प्रवीम्यहं ।
 कुपुत्रकठिनारम्भः पिबोर्दुःखाय चाभवत् ॥
 सतां मुदेऽर्भकाणाञ्च ज्ञानाय संशयच्छिदे ।
 श्लोकार्थदीपिका व्याख्या समाप्ता ब्राह्मणाश्रया ॥
 रससिन्धुशशाङ्कमितेऽतिशुभे
 शुभ भाद्रपदे चितपक्षयुते ।
 हरिवासरतारकपुण्यतिथौ
 विहमेति समाप्तमतं × × ॥ (?)

Colophon. इति श्रीदेवीमाहात्म्यप्रकाशे श्लोकार्थदीपिका समाप्ता ॥

विषयः । देवीमाहात्म्योपापाततो जटिलश्लोकानां व्याख्यानम् ।

No. 146. देवीमाहात्म्यटीका (सबोधिनौ) By माधवशर्मा. Substance,
 country-made paper, 13×3 inches. Folia, 7. Lines, 5 on a page.
 Extent, 170 ślokaś. Character, Bengali. Date Sk. 1531. Place of
 deposit, Dacca, Sonārgāe Kṛiṣṇapūra. Paṇḍit Śarat Candra Bhaṭṭa-
 cāryya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमश्चण्डिकायै ॥

प्राक् किञ्च भगवान् वादरायणानेवासी जैमिनिर्महाभारतविषयेषु केषुचित्
 पदार्थेषु सन्दिहानो मार्कण्डेयमहर्षिमुपगम्याप्राचीत् अथ नायमस्माकं
 कथाश्च इति सर्वार्थाभिज्ञान् विन्यासश्च निश्चयान् चतुरः पक्षिणः
 ग्रन्थेति मुनिनोपदिष्टोऽसावपि तथाकार्षीदिति पुनर्जैमिनिप्रज्ञानुरोचात्

मार्कण्डेयभागुरिसंवादात्मकमितिहासमनुवर्त्तयन्तः पक्षिण ऊचुः मार्कण्डेय
उवाचेति चातुर्भुजौ । इदानीं स मनोः कथानन्तरं कौषिकं मुनिं सम्बोध्य
कथां कथयति मार्कण्डेय उवाचेति । इत्यादि ।

End.

एवं प्रकारेण सुरथः देव्या वरं लब्ध्वा स्वर्गाज्जन्तु समासाद्य सावर्णिर्मेनुर्भविता
क्षत्रियवर्षभः क्षत्रियश्रेष्ठः सावर्णिर्भवितामनुरिति पुनराहन्तिः समाप्तिं शोत-
यति तथा स्तायादिति चातुर्भुजेन लिखितमिति ॥

Colophon.

अद्वैताग्निवाणचन्द्रशकेऽकारि सुबोधिनौ ।
सुधियां हृदये साक्षां योमन्माधवशर्मणा ॥

विषयः देवीमाहात्म्याख्यानम् ।

No. 147. द्वारकाखण्डम् . Substance, country-made paper, 14×5 inches., Folia, 92. Lines, 9 on a page. Extent, 2,300 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Rājavāṭī. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥

श्रीशौनक उवाच ।

कथं स्तुत युगे तस्मिन् रौद्रे वै कलिसंज्ञके ।
बल्लपावण्डसङ्कीर्णं प्राप्स्यामी मधुसूदनम् ॥
युगवये व्यतिक्रान्ते धर्माचारपरैस्तदा ।
प्राप्ते कलियुगे घोरे क्व विष्णुर्भगवानिति ॥ इत्यादि ।

End.

कृत्वा पापसङ्खाणि कलौ कीटिशतैरपि ।
मुच्यते सर्वपापेभ्यस्तद्विष्णोः पदमाभुयात् ॥
मदर्शनेन किं पुण्यं किंवा देवि मदर्थेनात् ।
केवलं गोमतीं चाला द्रष्टुं कथमेतद्वरः ॥

Colophon.

इति श्रीस्वप्नपुराणे प्रह्लादसंज्ञितायां द्वारकामाहात्म्ये षट्चत्वारिंशत्तमो-
ऽध्यायः । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥

विषयः । १ अः ऋषिप्रश्न कथनम् । २ दुर्वासस आनयनकथनम् । ३ बल्लिषीदुःख-
मोक्षवादिकथनम् । ४ । ५ गोमतीचक्रतीर्थीयतिकथनम् । ६ । ७ द्वारकामाहात्म्यकथनम् ।
८ समुद्रगोमतीमाहात्म्यकथनम् । ९ बल्लिषीमाहात्म्यकथनम् । १० विष्णुपादोदकमाहा-
त्म्यम् । ११ । १२ मयसरोवरमाहात्म्यादिकथनम् । १३ । १४ नदीमाहात्म्यादिकथनम् ।

१५ सिद्धेश्वरमाहात्म्यम् । १६ तीर्थकथनम् । १७ । १८ देवशाखादिपरिहारकथनम् ।
 १९ । २० । २१ लक्ष्मणपूजाप्रयोगविधिफलादिकथनम् । २२ ब्रह्मिष्ठब्रह्मिणीदर्शनफलकथनम् ।
 २३ । २४ । २५ शङ्खोदारमाहात्म्यादिकथनम् । २६ पिण्डारकधर्मपञ्चतीर्थमाहात्म्य-
 कथनम् । २७ । २८ । २९ । ३० द्वादशोमाहात्म्यादिकथनम् । ३१ तीर्थक्षेत्रदर्शनफलादि-
 कथनम् । ३२ देवतीर्थशाखादिकथनम् । ३३ द्वारकादर्शनफलकथनम् । ३४ । ३५ द्वारका-
 भिक्षादिकथनम् । ३६ वज्रलोपपापहरादिकथनम् । ३७ । ३८ वज्रिदानचन्द्रप्रबोधादिकथनम् ।
 ३९ । ४० । ४१ । ४२ । ४३ । ४४ । ४५ । ४६ द्वारकामाहात्म्यादि कथनम् ॥

No. 148. द्वैतविवेकः . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent, 110 ślokas. Character. Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatāgrām, Post Mohār, Zilla, Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgīśa. Appearance fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ईश्वरेणापि जीवेन सृष्टं द्वैतं विविच्यते ।
 विवेके सति जीवेन ज्ञेयो बन्धः स्फुटोभवेत् ॥
 मायाकु प्रकृतिं विद्यान्मायिनस्तु मन्त्रेश्वरं ।
 स मायो सृजतीत्याहुः श्वेताक्षतरशाखिनः ॥
 आत्मा वा इदमयेभूत् स येनत सृज्या इति ।
 सङ्कल्पेनासृज्यलोकान् स यतानिति वाङ्मनः ॥ इत्यादि ।

End. दर्शनादर्शने चित्ता स्वयं केवलरूपतः ।
 यस्मिन्निति स तु ब्रह्मन् ब्रह्म न ब्रह्मविन् स्वयम् ॥
 जीवन्मुक्तिः पराकाष्ठा जीवद्वैतविवर्जनात् ।
 स्रष्टव्येऽसावतोचेद्दसौश्रद्धेतादिवेचितम् ॥

Colophon. इति औद्वैतविवेकः समाप्तः ।

विषयः । द्वैतमत-स्थापनम् ।

No. 149. धूर्तभाष्य (११ या पत्र) आपस्तम्बग्रन्थस्य . Substance, country-made paper, 9×4½ inches. Folia, 27. Lines, 10 on a page. Extent, 1,540 ślokas. Character, Nagara. Date ? Place of deposit, Benares Yāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. प्रवर्ग्यसंभरणं कुर्वन् अमावस्यायां पौर्णमास्यां चापूर्व्यमानपक्षस्येति
बीष्णपि तुल्यविकल्पानि पूर्व्यं प्रातरारभ्य प्रहय्यते इति प्रवर्ग्यः ।

End. कथं नाश्रुतमुत्पतितमिति यथा सुराया अपि न जर्म्यासीति हरन्ति तदेवं
वयं वदेत्ता उपगम हृत्यभ्यासलेनेत्यर्थः ।

Colophon. इति धूर्तस्त्रामिविरचितापक्षम्बभाष्ये एकादशपत्रे षष्ठः पटलः ,

विषयः । आपक्षम्बप्रवर्ग्यसूत्रभाष्यम् ।

No. 150. नन्दिकेश्वरस्तववृत्ति . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 25. Lines, 15 on a page. Extent, 1,500 ślokas. Character, Nagara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. बद्धंयतु बद्धमानः त्रौसिद्धात्मवचिवाचको वाचं ।
चित्तचमत्कृतचित्तुरं चतुराणां (...) चो यस्य ॥
अथंयुगलं जिनवक्त्रभस्वरौन्द्रकवे चरितपत्तके ।
संचितप्रसुगमं किञ्चिद्वाङ्मनं वितनोम्यहम् ॥

End. इत्यत्र वन्दे इत्यक्तं मङ्गलमिति गाथायः ।
साधुसोममणीरेनाज्ञेयैर्नार्थप्रबोधिनी ।
मन्वीश्वरस्तवे शक्ते इतिचित्तप्रबोधिनी ॥

Colophon. ... .. ।

विषयः । नन्दिकेश्वरस्तवव्याख्या ।

No. 151. नलोदयकावटीका (यमकप्रकाशिका) . By वागौशः Substance, country-made paper, 17×4 inches. Folia, 52. Lines, 9 on a page. Extent, 2,000 ślokas. Character, Bengali. Date Sk. 1687. Place of deposit, Dinājpur, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣana. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Beginning. ॐ नमोमवेशाय ।
नमो मवेशाय गुणातिमात्मने
जनेन्मनुजोद्गहश गुणसूये ।
समोदयोत्पत्य वनस्यत्रिया
त्रियाजने नित्यदुःखसकपिषे ॥

आसि सव्यमिदं वेदे समेदे वाक्प्रपञ्चनं ।

अथासौ बीमान् कालिदासनामा कविः प्रारक्षितकाव्यकारणे विद्वध्वंसा-
दिकमभिमुख्यन् नारायणस्वरूपमज्ञानमादौ श्लोकचतुष्टयेन निबध्नाति
‘हृदयेत्यादि । ते हृदय मानस यतो वासुदेवात् विजगत् भुवनत्रयं त्वं
ततो मा माः नैव गच्छ वस्तुतः श्रीलक्ष्म्यं परित्यज्य कुत्रापि मा याचीति
अभिप्रायः ॥

End.

पुरोहितादिभिश्च वाङ्मात्रैः सव्यैः समं वुमुजेतरामिति ग्रन्थसमुदायार्थः ॥

Colophon.

इति नखोदयटीकायां वागीश्वरविरचितायां यमकप्रकाशिकायां चतुर्थो-
च्चासविवरणं समाप्तं । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥ ... ..

श्रीरामनाथ-नरनाथविराजितायां ।

यज्ञावन्तौ जयति नौरिव काव्यसिन्धोः ॥

व्याख्येयमुक्तमित्यर्थमुक्तवानुपमा ।

वागीश्वर चित् ? विरचितास्मिन् कश्चिन्नय ॥ श्रीलक्ष्म्यचन्द्रशर्माः साधार-
मिदं ॥ शकाब्दाः १९८७ ।

. विषयः । कालिदासकृतनखोदयकाव्यस्य व्याख्यानम् ॥

No. 152. नखोदय टीका . By रामनारायण सिद्धान्त . Substance,
country-made paper, 13½ x 3 inches. Folia, 94. Lines, 7 on a page.
Extent, 900 ślokaś. Character, Bengali. Date of writing Sk. 1715.
Date of composition Sk. 1635. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post
Garveta Gram, Khunverā, Late Paṇḍit Śrīpati Bhaṭṭācāryya. Appear-
ance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीरामनाथ नमः ।

वामे भागे वसुदेवपुरं नूपुरं रत्नकाशी

साख्यकारः कृत चरसिञ्जः कौतुकाद् दक्षिणेन ।

भूतिभोग्याभरणमणिनं वुमु किं वेति चार्था

आतुष्याज्यं शशिप्रभसुखं मानसद्वयः शिषोऽस्यात् ॥

हृदय इत्यनेन श्लोकेन कविरिहदेवतां वसञ्जति । ते हृदय यादवतः

यदुक्तश्लोकात् पुरपोतमात् सकाशात् सदा मा माः किंविश्रुतात् दुरास-

दायाः पापादव्या इवतः इवाग्निः अरिषमुदात्तं विजगत् अथत ।

दायादौ सुतनाम्नावित्यभिधानं । इत्यादि ।

End.

नलेन । अतायता ह्यानिरहितेन नलेन सा प्रसिद्धा सम्यत् सम्यग्निः
अपूरि पूरिता यथा पूर्वमासीत् तथा कृता इत्यर्थः सदा अयं नलः उन्मत्तः
उद्गतां मन्त्रलोको यस्य स न मन्त्रमन्त्रां मन्त्रोत्सवां मन्त्रान् उत्सवो यत्र
तां सम्पदं अक्षास्त्यक्तवान् अक्षाक् त्यागे आत्मनेपदार्थं यत्रः करणीयः ।
वाणरामतुल्यवन्द्ये निःस्पृता कूटबोधिनी ।
रामनारायणसुखात् सुखाय पठतामिह ॥

Colophon.

समाप्तेयं नलोदयटिप्पणी ॥ शकाब्दाः १७१५ ।

विषयः । नलोदयस्य व्याख्यानम् । ग्रन्थकारविषये अस्ति संशयः यतः प्रथमोऽध्याये
इत्यादित्यसुरविरचितायां नलोदयटीकायां प्रथमः । द्वितीये नास्ति पुष्पिका तृतीय-चतुर्थयोस्तु
रामनारायणसिद्धान्तकूटबोधिनीं नलोदये तृतीयः — चतुर्थः ।

No. 153. नवलिङ्गसूत्रम् . Substance, country-made paper, 12×4½
inches. Folia, 6. Lines, 13 on a page. Extent, 1,503 ślokas. Character,
Nāgara. Date Sm. 1203. Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya
Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

अथम् ।

उल्लिङ्गं क ङ ण य प भ मं य र ष स स्वस्तमिमं न लौकिकित्, न, नभो-
य जोदः किमपि ख कर्त्तरिच कः स्यात् ।

End.

निःशेषनामलिङ्गानुशासनान्यभिप्रीत्य संक्षेपात् आचार्यशेखरचन्द्रः समाप्त
तदनुशासनानि लिङ्गार्था ।

Colophon.

इति नवलिङ्गसूत्राणि समाप्तानि । सं।त् ११०१ । पौषवदि अयोदशी ।

विषयः । लिङ्गविचारः ।

No. 154. नवलिङ्गानुशासनावचूरिम् . Substance, country-made paper,
12×4½ inches. Folia, 6. Lines, 17 on a page. Extent, 1,540 ślokas.
Character, Nāgara. Date, Sm. 1503. Place of deposit, Dikmaṇḍalācāryya
Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

अथम् ।

क, ङ, च, ष, प, भ, म, य, र, षम्, इत्येतदङ्गं च उल्लिङ्गं स्यात्, आद्यो-

कारान्ता गृह्यन्ते सिति पृथक् सन्निर्देशात्, नामेति वक्ष्यमासमिन्न
सम्बन्धे । कान्तः अनेकः ।

End. अथ यदुक्तं लिङ्गस्वरूपं तद्गुणं ब्रह्म । तेन कठानां धर्मः आत्मायः
काठकं काष्ठापकं इत्यादि ।

Colophon. इति लिङ्गानुशासनावधुनि समाप्तम् ।

विषयः । नवलिङ्गानुशासनव्याख्या ।

No. 155. नाभेयस्तवावचूर्णिः . Substance, country-made paper, 12×4½
inches. Folia, 3. Lines, 21 on a page. Extent, 270 ślokaś. Character,
Nāgara. Date Sm. 1659. Place of deposit, Benares. Dikmaṇḍalācāryya
Mahārājā Bālacandra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. नमः श्रीसर्वज्ञायः ।

जीविजयतिष्ठकमहोपाध्यायविहितस्यानेकविचारसार-श्रीमद्भुजयष्टकारणा-
रामुकार-श्रीश्वभदेवस्त्रीवस्त्राचरायीं विधीयते पूज्यं विमलाचलसामिन्नं
नाभेयं नमस्कृत्य तस्मैव भगवतः पादपद्मरजः सेवामुद्दानमित्यादि ।

End. जीवाधकणेश तस्य गङ्गाकविजयतिष्ठको यस्य सः पक्षे कविनाम
निष्कलङ्कं इति ।

Colophon. इति नाभेयस्तवावचूर्णि समाप्तं । संवत् १६५९ ।

विषयः । जैनमते श्वभदेवस्तवव्याख्या ।

No. 156. नित्यानुष्ठानम् . Substance, country-made paper, 15×5 in-
ches. Folia, 11. Lines, 8 on a page. Extent, 270 ślokaś. Character,
Bengali. Date ? Place of deposit, District Medinipur Ayodhyā
Raghunāthvāti, Post Chandrakona, Babu Chakrapāṇi Rāya. Appearance,
old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीराधाकृष्णाय नमः ।

एकदा यमुनातीरे सदासीनं जगद्गुरुं ।

नारदः प्रक्षिपत्याह देवदेवं सदाशिवम् ।

श्रीनारद उवाच ।

देवदेव महादेव सर्वज्ञ जगदीश्वर ।
 भगवन्ममैतज्ज्ञ क्षणमन्त्रविदा वर ।
 क्षणमन्त्रा मया लब्धा त्वनो ये च पितुः पराः ।
 ते सर्वे साधिता यत्नामन्त्रराजादयो मया ॥
 ब्रह्मवर्षसप्तसैस्तु शक्यस्तुल्यलाशिना ।
 शुष्कपर्वास्तुवास्वादिभोजिना च निरनारं ।
 क्षीणां सन्दर्शनास्त्रापवर्जिना भूमिशायिना ।
 कामादिषट्गुणान् क्षिता वाद्येन्द्रियं नियम्य च ॥
 अनन्यमनसा नित्यं क्षणध्यानपरायणः ।
 विद्यालक्ष्मणनियतः शौचाचारपरायणः ॥
 एवमादिगणैर्युक्तो ब्रह्मवर्षशतानि च ।
 संसाध्य मन्त्रान् प्रत्येकं निर्वर्द्धं गतवानहम् ।
 न पुरश्चरयैः कश्चिद् विनाष्टादशभिर्मनुः ।
 केनापि साधितः कापि मया दृष्टो हि भूतके ॥
 कस्यो किल भविष्यति नराः पापपरायणाः ।
 क्षयपायुष्का मन्दभागा मन्दप्रज्ञाः कुमेधसः ॥
 इत्थं चिन्ताकुलो देव त्वामहं शरणं गतः ।
 तदुपायं कश्चिदस्य कलिकालोचितं वद ॥
 येनास्त्रसा गमिष्यन्ति तव लोकां नराः प्रभो ।
 भगवन् केन मन्त्रेण संसारोत्तारणं कृष्याम् ॥
 तन्ममाचक्ष्व यत्नेन सर्वलोकाहिते रतः । इत्यादि ॥

End.

इति ते सर्वसाक्षात् नैतिकं चरितं चरैः ।
 पापिनोपि विमुच्यन्ते जवणाद् यस्य नारद ॥

श्रीनारद उवाच ।

धन्योऽस्यनुमृष्टौतोऽस्मि त्वया देव न संशयः ।
 चरदैर्नन्दिनी लीला यतो मम प्रकाशिता ॥

× × × × × × ।
 × × × × × × ॥

Colophon.

इति श्रीमन्महाराष्ट्रसत्सङ्ग श्रीमन्महाराष्ट्रसत्सङ्ग नित्यानुदात्त

श्रीलक्ष्मणयुगलमन्त्रप्रकाशकः षट्पिंशत्पटलः ॥

कः सन्दर्भक्षिपुर्जयिना कश्च कर्षस्य चन्ना

नद्याः कुलं विघटयति कः कः प्रियः कामिनीनां ।

कः सन्नदी भवति समये भूषणं किं कुचानां

किं वा दुःखं भवति सद्यतां मानपूजापहारः ॥

विषयः । श्रीलक्ष्मणस्य दैनन्दिनीश्रीलाकीर्णमेव कलिकलुषनाशनमिति कथनम् ॥

No. 157. निरयावली सूत्रम् . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 43. Lines, 11 on a page. Extent, 1,075 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalacāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

नमः श्रीवीतरागाय ॥

तेषां कालेषां तेषां समयेषां रायगिरे नानां नगरे शिव्या । विदग्धसिद्ध
एषं इ ए वन्न उ असीगवण यायवे, पुढवि सिद्धा पट्टये ।

End.

निरया वलीया उवाहाणं एगोद्ययस्त्वपस्त्ववगा, पस्त्वद्व दिवसेषु उदि-
स्तानि तस्व चउत्तुवमे सुदस दश उद्देशनापस्त्वमवगोराय उद्देशन ।
निरयावलीयासुरस्त्वयो समाप्तो ।

Colophon.

निरयावलीसूत्रं समाप्तम् ।

विषयः । जैनधर्मोपदेशकथनम् ।

No. 158. निर्णयसिन्धु टीका (रत्नमाणा) By कृष्णभट्ट . Substance, country-made paper, 8×4 inches. Folia, 334. Lines, 9 on a page. Extent, 8,500 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikāri, Dist. Gayā, Paṇḍit Častri. Appearance, fresh, Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥

आहलक्ष्यं परिष्कृतं त्राक्षणेति । एतच्च तर्पणवारणाय । तच्च विप्र-
क्षीकाराभावात् । न तु त्यागाभावात् । इन्द्रजर्ही अध्वर इतिषट्पटल-

देवतासंयोगेन यामस्य तत्रापि कल्पनीयत्वात् । न समेत्यभिज्ञापस्तु नास्ति
आचाराभावात् । यत्रैव यामाग्निहोत्रादौ तदाचारस्तत्रैव तन्मूलतया दुतिः
कल्पते न सर्वत्र ॥ इत्यादि ।

End.

नित्यकर्म्म सन्ध्यावन्दन गायत्रीजपादि । तथा—

कौपीनाच्छादनं वस्त्रं कन्यां सितनिवारिणीं

अक्षमालाञ्च गृह्णीयाद्विश्वं दण्डमव्रणं ।

माधुकरमयैकान्तं परचंसः समाचरेदिति ॥

इष्टेः प्राक् कर्त्तव्यतया आह्लादिकन्तु प्रतिजानीते अथेति एतच्च विश्वे-
ष्यादि निबन्धेष्वतिविस्तृतमिति तत एव न्यूनाऽतिरिक्तं निबन्धेन्यमित्यु-
परम्यते ॥ * ॥

Colophon.

इति कृष्णभट्टविरचिता रत्नमाला ॥ * ॥

विषयः । निर्णयसिन्धोर्वाख्यानम् ॥

No. 159. नीतिमञ्जरी . Substance, country-made paper, 14×5 inches.
Folia, 100. Lines, 9 on a page. Extent, 2,700 ślokas. Character, Nāgara.
Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old.
Prose. Correct.

Beginning.

दिवाकरं प्रणम्यादौ सुकुन्धश्च द्विवेदिनं,

वेदवेदाङ्गतत्त्वज्ञं स्मृतिज्ञं दीक्षितं प्रभुं ।

तस्य नम्रा युवा यक्षा युवधर्मात्पद्मिमान्,

एकादशप्रकारैस्तु, सञ्चितापाठतत्परः ॥

वसंश्च श्रीमदानन्दे सुरभूसुरमण्डिते,

तेनेयं रचिता यस्मात् तन्नाम दुवदौपिका ।

विश्लोक्य सञ्चितामध्य इतिहासान् पुरातनान् ।

छतवैधर्मसंयुक्ता स्त्रोक्तैर्बन्दा सुबुद्धिदा ॥

End.

ये जनाः भिन्नबुद्धयः वो युष्माकं आकृतिः सकल्पो व्यवसायो वा समाना

एकविधा अस्तु, तथा वो युष्माकं हृदयानि भिन्नबुद्धियुक्तानि समाना-

समानानि एकविधानि सन्तु । तथा वो युष्माकं मनोज्ञाः करणं तदपि

समानमस्तु प्रत्येकविवक्षया एकवचनं, यथा वो युष्माकं सुसहः शोभन-

वाचित्यं अस्ति भवति तथा समानमस्त्विति ।

Colophon. रति नीतिमञ्जरीमहमाष्टकः समाप्तः ।

विषयः । See Rāj Metra, vol. x, p. 283, No. 4183.

No. 160. नेमिचरित्रम् By हेमचन्द्र आचार्य . Substance country-made paper, 12×5 inches. Folia, 108. Lines, 17 on a page. Extent, 4,320 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dik-maṇḍalācāryya, Mahārāja Bālacandra. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो विश्वनाथाय जन्मतो ब्रह्मचारिणे ।

कर्मेवञ्चौ वनच्छेदनेमये ऽरिहनेमये ॥

श्रीमन्नरेचनः कृष्णविष्णोरामस्य तच्छरीरिणः ।

जरासन्धं प्रतिहरेरितं कौर्त्तयिष्यते ॥

End. द्वाविंशोऽंशश्च नवमः शास्त्रेभ्यः शीरपाणि-

स्यैरिष्येत्यनलमहसा कौर्त्तिता पर्व्वशीव ॥

चत्वारोपि प्रवचनदिग्गः सम्यग्दिग्गश्च यथा ।

नेमौ कोऽपि भुतिपथगते विस्मयोच निष्कोक्यां ॥

Colophon. इत्याचार्य-हेमचन्द्रविरचिते निषष्टि शलाकापुष्पविरिते महाकाव्ये
अष्टपर्व्वणि बलदेवसर्गगमनं नास नेमिनिर्वाणपाण्डुनिर्वाणवर्णनं नाम
द्वादशः सर्गः ।

विषयः । नेमिनायचरित्रवर्णनम् ।

No. 161. न्यायसूत्रा (ब्रह्मसूत्रानुव्याख्यान टीका) By जयतीर्थ . Substance, country-made paper, 8×4½ inches. Folia 1,354. Lines, 9 on a page. Extent, 27,000 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikari, Dist. Gayā, Paṇḍita Ćāstri. Appearance, tolerable. Prose. Incorrect.

Beginning. प्रथमपञ्चमयं नास्ति तेन चतुर्थपञ्चप्रारम्भवाक्यं लिखितं ।

तर्हि चर्मासिद्धिः स्यात् । तस्य प्रमाणात्तरागोचरत्वात् । नैवं असुख्या-

हत्या चर्मादेरपि वेदादिवेद्यत्वादित्याशय इत्यादि ॥

End. यथा भगवत् स्वरूपविज्ञानं पुनरार्थसाधनं तथा स्वस्वरूपविज्ञानमपीत्यत-
स्तदानिष्कर्त्तव्यं ज्ञाह । यस्येति । यस्य वायोर्देवस्य वेदवचने बलिनिर्वाहो

अलं दिव्यानि अद्भुतानि वीरि रूपाणि उदितानि असुभा वायुना कौटर्म
तस्य सूक्ष्मरूपं कथं भूतानि च वीरि रूपाणि इत्यत उत्तरं वरिष्येत्यादि ।
यस्य तन्मूखरूपं बडवस्त्रात्मकं दशमं ज्ञानरूपं च दृश्योरोधादिकात्
सुप्रत्ययः । अनेन वायुशब्दो वस्त्रवाची अय् मत्यर्थः मत्यर्थाश्चावमत्यर्थाः ।
तत अनवस्थापौ युञ्जेति वायुरिति । किञ्च भर्गो भरषममयोः छत् ।
कुलञ् करणे गञ्जुमतौ आभ्यां असुन् प्रत्ययोरिव । इदमपि वायुशब्द-
व्याख्यानं वा गतिमन्मथोरित्यतः छत्तापादिति खान्दिषाद्यनुभूतम् इति
तम् । अनेकार्यलाक्षादूर्ना गतिभरवे वर्तते । अपि च मञ्त् वेदं वयः
+ + + इत्यस्मादुम् । न केवलं सूक्ष्मरूपमेव किन्तु यस्यावतारेषु
निहितं रूपं + + + प्रथमं प्रथमं रूपं रामविषयादि वचांसि सूक्ष्-
रामायणादीनि रामवचांसि वेदां मयं प्रीयते शिष्येषु प्रवर्त्तन्ते अनेनेति ।
सरदित्यच् । यस्य द्वितीयं वपुः प्रथः प्रथम् इतनावाची प्रविचः मस्मिन्
कर्मण्युपपदे सै स्ये इत्यस्मादातोवपसर्गे क इति कः । उपपदतकारस्य
छोपः शब्दसः पुल्लिङ्गुत्यनुसारेण असुम्वाप्रत्ययः किमिदिति नपुंसक
मेवेदं रिपुप्रतनाचयकारीत्यर्थः । यस्य तृतीयं वपुः रतम्वपुः । मधुशब्दः
सुखवाची । मधुसौरस्तमः पिता इति प्रयोगात् । वशब्दः ब्राह्मार्थ
परम्परया तीर्थवाची + + + + + स्वरित्यत्र चाकार छोपः । भगवत्
स्वरूपप्रतिपादनेनैव पन्थोपचारः । इत्याशयवान् । नित्यापरोक्षं भगवन्
सम्बोध्य कोति निःशेषेति । भूतिः मन्त्रालक्ष्मीः । वचनप्रकृतमाज्ञा
अयतीर्थास्त्रभिर्जुष्टा रचिता ।

प्रीयतां हृदये सदये कमलामहिम्नेन पुष्पेण ।

अनुष्णाच्छास्यतामोषेः ससुत्पन्ना निनिर्मला ।

इयं न्यायवृथासर्म्भैर्विजुषैः खेयतां चरा ॥ * । इति नीमत् पूर्वप्रमति
भगवत्पादसुष्ठवेरनुष्णाच्छास्यतामोषां प्रगुणव्यतीर्थास्त्रयतिना छत्तायां वीकायां
विषमपदवाक्याद्येतिष्ठतो वतुर्थेऽध्यायेऽस्मिन् सरमचरचः पर्यवसितः । * ।

Colophon.

इति नीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचितस्यानुष्णाच्छास्यतामोषां
नीमव्यतीर्थास्त्राचार्यविरचितायां न्यायवृथायां वतुर्थायाश्च वतुर्थः
पादः ॥ * ॥ रामलक्ष्मणवेदवाचाय मङ्गलम् ॥ * ॥

विषयः । आनन्दतीर्थछत-मङ्गलवानुष्णाच्छास्यतामोषां व्याख्यानम् ॥

No. 162. पञ्चाङ्गकयेहयज्ञपद्धतिः By कृष्णानन्द . Substance, country-made paper, 15×3 inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page. Extent, 100 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garveta, Grām Khunverā, Late Paṇḍit Rāmtārāṇa Siromaṇi. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो रामचन्द्राय । यथाभिषेक विधिः ।

प्रातुहका × × × × × × × × × पताकाभि-
रक्षकृते नानासुगन्धिना सुरभौकृते चन्द्रातपपरिभूषिते मण्डपद्वयं कार्यं
यक्ष्मभिषेकमण्डलं अपरं ग्रहमण्डलम् । तत्राभिषेकमण्डलं × × ×
× × चतुर्ध्वजसमन्वितं भूपतिहस्तपरिमिताक्षतमवसङ्गुकमुडौश्च रक्त-
पीत-नील-श्वेत-धूसराश्च गृहीत्वा तेनैवाभिषेकमण्डलं निष्कास्य पञ्चमर्च-
गुण्डिकाया पूर्व्ववत् ग्रहमण्डलं × × × × × उत्तराभिमुखीकृत्य
भूपतिसुपवेश्य सन्निवर्गपुरःसरं शङ्खतूर्यादिध्वनिमङ्गलध्वनिवेदध्वनिभिः
सह संस्थितं श्वेताम्बरधरं साक्षं सोम्यौषं × × × × × ×
× × × × + + यथाशक्त्युपचारैः पूजयेत् ॥ इत्यादि ।

End.

यथा ब्रह्मयामसे ।

नानाभक्तिविशेषैश्च तथा मिहान्नपानकैः ।

तदुक्तलिङ्गिभो विप्रान् भोजयित्वा तु तोषयेत् ॥

एवं सर्व्वप्रकारेण कृतं यस्माभिषेचनं ।

तदादि तस्य पुंसस्तु ग्रहपौष्टा न जायते ।

ग्रहास्तुष्टा न कुर्व्वन्ति कुडिरिडादिचेदितम् ॥

Colophon.

इति कृष्णानन्दविरचिता यामलौक्यपञ्चाङ्गग्रहयज्ञपद्धतिः समाप्ता ।

विषयः । यूपस्थाभिषेचनकविधिकसनं तत्र पञ्चाङ्गग्रहपूजाविधिकयनम् ।

No. 163. पथ्यापथ्य-निघण्टुः . Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 30. Lines, 11 on a page. Extent, 540 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning.

चौतण्डेशः य नमः ॥

अथ पथ्यापथ्यनिघण्टुलिख्यते ।

त्रितो रजःसत्वतमः।धि विधं निर्माति पाति क्षिपति स्वयं यः ।

अशेषहृन्दारकहृन्दवन्द्यः पायादपायान्मनुजान् स ईशः ॥

आलोक्ष्य वैद्यतन्त्राणि यलादेश निबध्यते ।

आश्रितानां चिकित्सायै पथ्यापथ्यविनिश्चयः ॥

भिक्षु सर्वेषु रोगेषु निर्दिष्टानि यथातथं ।

निदानपथ्यापथ्यानि कीचि यलेन चिन्तयेत् ॥

End. श्लोचं विबद्धाध्ययनं अवायं ताम्बूलमायासमपि प्रवानं ।

अक्षं च सर्वं क्लवणं च सर्वं संश्लेदनं तद्विविधानि तानि ।

निद्राभयं धूपकटुकुषां च विषातुरो नैव भजेत् कदाचित् ॥

Colophon. इति विषरोगे पथ्यापथ्यसंग्रहः समाप्तः ।

विषयः । रोगप्रज्ञानां पथ्यापथ्यनिरूपणम् ।

No. 164. पदावली . Substance, country-made paper, 17×3 inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Balihār, Dist. Rājsahi, Paṇḍit Kālicandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

प्रथम्य नीरदाभासं रामं ज्ञानैकविधम् ।

पदावलीं प्रवक्ष्यामि बालानां बोधहेतवे ॥

सिद्धोवर्गः समाख्यायः । सिद्धः शत्रु वर्णानां समाख्यायो वेदितव्यः । न

पुनरन्यथोपदेहस्य इत्यर्थः ॥

End. रक्तवर्गे इति किं तन्ने वर्गे इति किं भर्तृन् । अस्त्रनादित्येव भेत्ता ।

Colophon. इति पदावल्यां हृत्तो सञ्चो पञ्चमः पादः । अतः परं कश्चित् ।

विषयः । संचोपेय कातन्त्रोपपदादिनिरूपणम् ।

No. 165. पद्ममाता By जयतीर्थ . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 123 ślokas. Character, Nagarā. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगुरुभ्यो नमः । हरिः शोभ ॥
 प्रथम्य श्रीपतिं सज्जान् गुर्वद्यापि ब्रवीम्यहं ।
 यथासति हरिः पूजाविधिं वैष्णवसंमतम् ।
 आदौ देवगृहे न्यस्य कलशान् पञ्च-पत्रकान्,
 आचरेत् तुलसीं दुर्वां पुष्पाणि चाक्षतानि च ॥

End.

प्रसादतो विरोधाद्वा हरिः पूजा न चेद्भवेत् ।
 पठनात् पद्यमाज्ञायाः हरिः पूजाफलं लभेत् ॥

Colophon.

इति श्रीमच्छयतीर्थसुनीन्द्रविरचिता पद्यमाला समाप्तिमगमत् ।
 विषयः । माध्वसम्प्रदायस्थानां पूजाप्रकारः ।

No. 166. पद्यावली-टीका . Substance, country-made paper, 16×6 inches. Folia, 77. Lines, 12 on a page. Extent, 1,800 ślokas. Character, Bengali. Date Sk. 1723. Place of deposit, Dinājpur, Paṇḍita Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगोपीनाथो जयति ॥
 नव्याशोदकलोवरः कटितटे संनद्धपीताम्बरो
 वंशीवादनतत्परो व्रजरमाचरोत्तरः सुन्दरः ।
 × × × × × × × × ।
 श्रीरूपगोस्वामिपदारविन्दं वन्देऽनिशं दीनजनेकबन्धुं ।
 यस्यानुकम्पलवसाहसेन व्याख्यामिमां कर्तुमहं प्रव्रतः ॥

End.

कोपनीयैर्बन्धनीयः श्रीकृष्णो मदभीक्षितमभिदद्यात् सादृशानां अभिज्ञा-
 पूरकः स एवेति भावः । पादौ दृष्टे तुरीयांशे शैले प्रत्यक्षपर्वते इति
 मेदिनी ॥
 शोके कालायनशुनिरजनीनाथपञ्चश्रेष्ठे प्रभेयं ।
 टीका विद्वज्जगद्भ्योऽयमालादिनीनामभेया ॥
 पद्यावस्था व्रजभगरक्ततावस्थितेनापि केन ।
 श्रीमहामोदरचरणरूपभाजनेन व्यधायि ॥
 × × × × × × × × ।
 श्रीश्रीमद्वैष्णवराजसभासंज्ञितगुणमथैकपूर्वनिधीनां श्री श्रीमत् श्रीमा-
 नन्दगोस्वामिपादानां शिष्योपशिक्षौभूतान्वये गृहीतदीक्षस्य ब्राह्मणकृष्णोद्भूत-

वैष्णवधरस्य श्रीजीमदानीद्वाराभिरुक्तानिधरस्य शिष्येण कृतेषां व्याख्या-
पूर्णं गता ।

Colophon. श्रीहृदयनधामतोऽखेति हरनाथशर्मणा ।

विषयः । पद्मावस्था व्याख्यानं ।

No. 167. परमहंसज्ञानसूक्तं. Substance, country-made paper, 15 x 5 inches. Folia, 4. Lines, 13 on a page. Extent, 120 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Govinda Bhaṭṭa. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. दृष्टव्यं इत्येकादशसं द्वितीयं सूक्तं चाद्विरसस्य दृष्टव्यतेराधे नवमी जगती-
श्रिता इह विदुषः कनेन सूक्तेन ऋषिः परमपुरुषार्थसाधनं परमहंसज्ञानं
सुतवान् । अतस्तद्देवत्वमिदं । जज्ञं हि दृष्टदेवतायां ।
सुच्योतिः परमं ब्रह्म योगाद्यत् ससुपाश्रुते ।
तज्ज्ञानमभितुष्टाव सूक्तेनाथ दृष्टव्यतिरिति ॥ इत्यादि ।

End. ऋषामेकः पोषमास्ते पुपुष्वान्- श्रोतर्गर्चनेत्यादि निरुक्तानुसारेणाधोऽध-
धायि । एवं दृष्टव्यतिवेदितवेदार्थज्ञानं तुष्टाव । इत्यष्टमस्य द्वितीये
सप्तविंशो वजः ।

Colophon. वेदार्थस्य प्रकाशेन तमोऽर्हदं निवारयन् ।
पुमर्थासुतुरो देवादिद्यातीर्थमचेष्टरः ।
श्रीपरमहंसज्ञानसूक्तं समाप्तं ।

विषयः । ब्रह्मविद्याकथनं ।

No. 168. परमहंसोपनिषद् भाष्यम्. Substance, country-made paper, 11 x 6 inches. Folia 12. Lines, 13 on a page. Extent, 320 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Govinda Bhaṭṭa. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. अथ जीवन्मुक्त्युपकारिणं विद्वत्सम्राट् च निरूपयामः । विद्वत्सम्राट् च
परमहंसोपनिषदि प्रतिपादितः । तद्योपनिषद्ब्रह्म व्याख्यास्यामः ।
वागीश्वरायः सुमनसः सख्यायानामुपक्रमे ।

ये नन्वा कृतकृत्याः सुखं नमामि नञ्जानवम् ।
 यथा निःश्रितं वेदा यो वेदेभ्योऽपि चान्वत् ।
 निर्ममे तमहं बन्धे विद्यातीर्थमचेक्षरम् ।
 तवाहो विद्वत्संज्ञासयोग्यं प्रज्ञमवतारयति । अथ योनिनामिति ।

End. . आहतिः शास्त्रार्थसमाप्ताया ।
 जीवश्रुतिविवेकेन बन्धं हार्दं निवारयम् ।
 पुनर्थमपि च देवादिद्यातीर्थमचेक्षरः ॥

Colophon. इति विद्यारण्यकृतं भाष्यं ।

विषयः । अथर्ववेदीयपरमहंसोपनिषद्भाष्या ।

No. 169. पवमानयन्त्रं . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent, 120 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ पवमानयन्त्रदेवताप्रारम्भः । तत्र श्रीदेवताः । प्रथमश्लोके ब्रह्मणे नम
 इति ब्रह्मार्थं आवाहयामि, पूजाक्रमः, ब्रह्मणे नमः ब्रह्मार्थं ।

End. अग्निं कूतं हवीमहे इति अग्नये अग्निं । मधुनः परापरेति, मैत्रेये निश्चेति
 वायो शतं इति वायवे वायुं, तमोश्चानं इति ईशाने ईशानं, श्रीरक्ष ।

Colophon. + + + + + ।

विषयः । पवमानयन्त्रे मन्त्रो देवताध्यापनविधिः ।

No. 170. पवमानन्यासः . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 11. Lines, 7 on a page. Extent, 110 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

आद्यमथप्राधान्याय देवकाक्षौ कृत्वा मम समस्तपापक्षयद्वारा श्रीपरमेश्वर-
 प्रीत्यर्थं पवमानन्यासाद्यपूजकं पवमानानुष्ठानमहं करिष्ये ।

End. विष्णोः कर्माणि पश्यन्, नेत्रयोः, तद्विष्णोरित्यस्त्राय फट् । भुभुवः स्वरिति दिग्बन्धः । अथ देवपूजाभारभेत् ।

Colophon. इदं पुस्तकं लिखितं गर्ह्ये उपनामकरषुवीरशर्मणा स्वार्थं परार्थं चेति ।
विषयः । ऋग्वेदान्तर्गतपवमानमन्त्रेण न्यासकथनम् ।

No. 171. पाकतन्त्रकुप्रसिद्धिकाप्रयोगः . Substance, country-made paper, 11×3 inches. Folio, 30. Lines, 11 on a page. Extent, 950 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. स्वयानुधारिमधुपर्कप्रयोगः ।
स्वययाख्या पुरा कला देवमद्वेन भीमता ।
अथर्वे पाकतन्त्रस्य प्रयोगोऽथ वितन्यते ॥

End. वैदिकानां चित्ताचार्य प्रयोगोऽयं मया कृतः ।
कौशिकालेन तुल्यन्तु सञ्चयन्तु दुष्टेन हि ॥

Colophon. इति पाकतन्त्रे शान्तिप्रयोगः ।
विषयः । अथर्ववेदोक्त-ऋग्वेदकर्मप्रकृतिभूतकुप्रसिद्धिका ।

No. 172. पाणिनीयशिक्षाविवरणम् . Substance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 7. Lines, 11 on a page. Extent, 400 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1832. Place of deposit, Tikāri, Zilla Gayā, Paṇḍita Cāstri. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीमणेशाय नमः ॥
पातु नो निरुपपावा मतिहेनः सरस्वती ।
प्राज्ञेतरपरिच्छेदं वक्षसैव करोति या ।
हन्तः-कल्प-निरुक्तानि विद्वत्तानि च स्वरिभिः ।
शिष्यालविहता यस्मात् तस्मात् तां विद्वद्व्यचम् ॥
अथ शिक्षां प्रवक्ष्यामि । अथेत्ययमानन्तव्यो वेदाध्ययस्यानन्तरमनुपासः ।
इत्यादि ।

End. स्वर्गादीनि परिमितकाशलाभोक्तयितुं शक्यन्ते ।
लोकाव्याप्त्यन्तु अपरिमितकाशावच्छिन्नं दुश्चरूपमित्यर्थः ।

Colophon. इति त्रीपाणिनीयशिक्षा-शास्त्रा समाप्ता ॥ * ।

संवत् १८३२ ॥

विषयः । पाणिनीय शिक्षाशास्त्रानम् ।

No. 173. पार्थिवशिवकवचं (उन्मत्तभैरवीतन्त्रोक्तं). Substance, country-made paper, 10×2½ inches. Folia, 8. Lines, 6 on a page. Extent, 36 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā, Paṇḍit Hārāṇ Candra Tarkavāgīsa. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय । अथ पार्थिवशिवकवचं ।

देव्युवाच ।

देवदेव महादेव विरूपाक्ष त्रिलोचन ।

तुभ्यं कथ्यतां देव पार्थिवस्य महात्मनः ।

कवचं दुर्लभं तस्य त्रोटुमिच्छामि साम्प्रतम् ॥

श्रीईश्वर उवाच ।

देवेशि शृणु चार्चकं जगद्वाणि मनोरमे ।

कवचं तस्य गिरिजे त्रिषु लोकेषु गोपितं ॥

तव स्नेहान्नया देवि कथितं कवचं शृणु ।

अप्रकाशं परं गुह्यं साधकाभीष्टदायकं ॥

कवचस्य ऋषिरुन्मत्तभैरवोऽनुष्टुप्छन्दः पार्थिवशिवो देयता सर्वकामार्थ-
सिद्धये विनियोगः ॥ इत्यादि ।

End. कवचं धारयेद् धत्तु साधको दक्षिणे भुजे ।

देवा भक्त्या गन्तव्या वशस्तस्य न संशयः ॥

कवचं शिरसा धत्तु धारयेद् यतमानसः ।

करस्तस्तस्य देवेशि अविनाशस्तसिद्धयः ॥

काम्यस्तस्ययने देवि पूजयेत् पार्थिवं शिवं ।

तत्रैव प्रपठेद् देवि फलार्थी फलभाग भवेत् ॥

Colophon. इत्युन्मत्तभैरवीतन्त्रे देवीश्वरसंवादे पार्थिवशिवकवचं समाप्तं ॥ ॐ तत् सत् ॥

विषयः । पार्थिवशिवकवचस्य माहात्म्यादिकीर्तनम् ।

No. 174. पाश्चात्यवैदिककुलपञ्जिका . Substance, country-made paper, 20×4 inches. Folio, 123. Lines, 6 on a page. Extent, 2,460 ślokas. Character, Nāgara. Date . . . Place of deposit, Benares, Paṇḍit Cāmbhu Candra Vidyāsāgara. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. पाशाङ्कुसुमधाम्नं विध्वंसत जयद्रुजाः (?) ।
 विघ्नं निघ्नन्तु नो भक्तनिघ्नविघ्नपते भुञ्जाः ॥
 देवेन्द्रो मेन्द्रचन्द्राद्यैर्वन्द्या हृन्दारकैर्मुञ्जः ।
 गिरौन्दनन्दिनीं वन्द्ये सखिदानन्दरूपिणीम् ॥
 रविशशिदहनाक्षः क्षीपविध्वंसदक्षः
 प्रचतसुरविपक्षः क्षानुरक्षैर्करक्षः
 प्रमथदनुजरक्षः प्रेतवेताक्षयक्ष-
 प्रष्टतिदमनदक्षः पातु नः सर्वभक्षः ॥
 वन्द्ये गौलकमादराङ्गनिवरं ग्रेष्ठं वशिष्ठं तथा
 शण्डिल्यं श्रुतिमण्डितं वरभरद्वाजं यशोभाजनं
 सावर्णिञ्च सुवर्णतः श्रुतिगुणं पञ्चैव ते वन्दिताः ॥

End. इति रामकान्तस्य . तद्भातुः श्रीकण्ठस्य यथा—
 श्रीकण्ठकः परिणिनाय × × ×
 × × × जननस्य महाधनस्य
 त्रियुक्त रामनवसिंहसमाकृतस्य
 कौशारिणीं गुणमयाकलितां तनूनां ॥ इति श्रीकण्ठस्य ।

Colophon. ... ..

विषयः । वङ्गीयपाश्चात्यवैदिकानामागमनकाङ्क्षनिर्णयक्षेपां वंशपरम्पराकथनस्य ।

No. 175. पिट्टमेधसूत्रम् . Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folio, 10. Lines, 11 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1804. Place of deposit, Benares, Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
 अथातः पिट्टमेधिकं दहनं पुषपो(. .)स्य प्रियतमेति विज्ञायत ।
 आहिताग्नेरक्षसंशये प्राचीनावीती दहनदेशं जीषयते ॥

End. अथातः पेटमेधिकं दहनं, अथातः पेटमेधिकमपरेशुरथात उत्तरं नवमो
(.) छायाभिहकाः प्रतिदिशमयाजनां द्युहः षट्. हरिः श्रीम् ।

Colophon. भारद्वाजसूत्रे पिटमेधसूत्रं सम्पूर्णम् । संवत् १८०५ ।

विषयः । आपस्तम्बशास्त्रिणां पितुरन्तेष्टक्रियाकथनम् ।

No. 176. पिष्टपशूज्जीवनम् . Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folio, 36. Lines, 9 on a page. Extent, 540 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. श्रीरामचन्द्राय नमः ।

ॐ श्रीमदानन्दतीर्थार्थहृदयाभोजविहरम् ।

श्रीनन्दनन्दनं नन्दे नन्दनानन्ददायिनम् ।

End. अग्निहोमीयदेवताकपशुश्लेष्कमाश्रयनं विधीयते इति चेत् अत्रापि पिष्ट-
पशुश्लेष्कं करणं विधीयते इति ब्रूम इति न कोऽपि शङ्काकलङ्कः
(इतो नास्ति) ।

Colophon. — — — — —

विषयः । आश्रयते पिष्टपशुविधानम् ।

No. 177. पिष्टपशुप्रतिपादकविधिवाक्यप्रकरणम् . Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 16. Lines, 16 on a page. Extent, 640 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्लेषधर्मेण यज्ञप्रकरणे पिष्टपशुप्रतिपादकानि विधिवाक्यानि ।

एकोऽभिर्न दृष्टः स कथं त्वं द्रष्टुमर्हसि ।

नारायणो मन्त्रोद्भूतं विशदयन्त्यव्यक्तव्यभूक् ।

End. न च पुरोडाश एवाश्लेषते न पञ्चाकारसिद्धिरिति वाच्यम् । तत्र पशु-
पदप्रयोगात्. न चायमर्थवादः, श्लिष्ट-नवधात्, अतएव न लक्षणा,
विधौ लक्षणायोगात्. अत्र वज्रवत्त्वमस्ति विस्तरभिया नोच्यत इत्यल-
मिति विस्तरेश्च ।

Colophon.

विषयः । माध्वमतानुयायी पिष्टपशुप्रतिपादकविधिवाक्यसंग्रहः ॥

No. 178. पिष्टपशुखण्डनम् . By टीकाकारश्चम्पा . Substance, country-made paper, $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folio, 19. Lines 5 on a page. Extent, 228 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. सिंहस्थामसिमुखनिर्भयवरान् वल्ले दधानां शिवां
दक्षोष्ठाधरयोः क्रमेण जगतां धार्त्रिं तथा वामतः ।
स्त्रन्मे सर्पधरां गलङ्गधिरया सर्वाङ्गरागोन्मलां
दिग्मलां मनुजाकृतिं च दशभिर्व(.)युतां कालिकायाम् ॥

End. अष्टिसाधर्मताप्यर्थोद्धृतस्तकुलोत्पन्नपुरुषशतकेन यद्वर्षपालप्रभालज्जितचन्द्रि-
(.)कालिकापादपद्मपरायण(.)वापनोद्धोषितशक्तेन्द्रवर्धहृत्पद्माङ्गादेन गङ्गा-
नीरतीर(. .)तुलीकत(. .)धुकुटिभीषणात्मकभट्टोद्यमार्जभट्टोद्धवेन टीका-
कारशर्मणा कृतः पिष्टपशुखण्डनाख्योऽयं ग्रन्थः समाप्तः ।

Colophon.

विषयः । माध्वमते अग्निहोमादौ साक्षात् पशुघ्ननमविधेयं किन्तु पिष्टपशुघ्ननममेव
कर्तव्यं ; तद्विरुद्धप्रमाणान्युक्तान्यस्मिन् ग्रन्थे ।

No. 179. पिष्टपशुखण्डनवाक्यार्थदीपिका . By रत्नपाल . Substance, country-made paper, $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folio, 19. Lines, 10 on a page. Extent, 175 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

प्रज्ञादं शङ्करं नला परानन्दं दयाकरम् ।

× × + × ×

ग्रन्थसमाप्ति-ग्रन्थप्रचारादिप्रतिबन्धकदूरितप्रशमनाय समुचितस्नेहदेवता-
लक्षणरूपं मङ्गलाचरणं शिष्यशिष्याद्यै व्याख्यातश्रोतृणां प्रदत्तौ ग्रन्थौ
मङ्गलाय च निबध्नाति सिंहस्थामित्यादि ।

End. परमानन्दसन्तोषतुष्टये दीपिका मया ।

रत्नपालेन रचिता कुवे(. .) यथा पुरा ॥

Colophon. इति पिठपशुमण्डनवाक्यार्थदीपिकासमाप्तिमगमत् । फादुगुणे कृष्णपक्ष
शिवरात्रौ ।

विषयः । पिठपशुमण्डनवाक्या ॥

No. 180. पुण्यलक्ष्मीसम्वादः . Substance, country-made paper, $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folio, 4. Lines, 13 on a page. Extent, 160 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. अथ पुण्यलक्ष्मीसम्वादो लिख्यते ।

अङ्गदेशे मन्दादेशे कनकाख्यं पुरोत्तमम् ।

कनकसिंहो राजाभूत् बल्लभा कनकावती ॥

End. सुन्दरं धर्मकर्तव्यं दयामूलं निनोदितम् ।

विश्वचयेऽपि विख्यातं दानशीलतप (. .) ॥

Colophon. इति श्रीपुण्यलक्ष्मीविवाददृष्टान्तः समाप्तः ।

विषयः । जैनधर्ममाहात्म्यकौर्त्तनम् ।

No. 181. पुचदस्तोत्रम् . Substance, country-made paper, 11×2 inches. Folio, 1. Lines, 6 on a page. Extent, 9 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā Grām Khunverā, Paṇḍit Hārān Chandra Tarkavāgisā. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीरामाय नमः ।

श्रीहृन्मर उवाच ।

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि रामस्य परमात्मनः ।

स्त्रोत्रं द्वादशनाम्ना च पुचदं वाञ्छितप्रदम् ॥

जानकीवल्लभः श्रीशः कौशल्यानन्दवर्धनः ।

रावणारिः शरध्वंसी दयालुः शत्रुबन्धकृत् ॥

चतुसप्तप्रतीतिकर्ता च सुप्रवेशः सतां पतिः ।

रामो दाशरथिश्चैव ह्येतद्द्वादशनामकम् ॥

इमं स्त्रोत्रं मन्त्रापुराणं यः पठेद्भारयेत् सदा ।

षष्ठं तस्य प्रवक्ष्यामि शृणु देवि वरानने ॥
 अपुत्रो लभते पुत्रं गुर्विषौ जनयेत् सुतम् ।
 मृतवत्सा च या नारी जीववत्सा भवेद्भूवम् ॥
 पठेद्वा पाठयेद्वापि त्रिकालं नियतः श्रुतिः ।
 संवत्सरस्य मध्ये तु पुत्रवान् नात्र संशयः ॥
 न प्रकाशं न देयञ्च गोपनीयं प्रयत्नतः ।
 देयं शिष्याय भक्त्या च वैष्णवाय विशेषतः ॥

Colophon. इति श्रीरामनाथनौये उमाभक्तेश्वरसंवादे पुत्रद्वैतोचं समाप्तम् ॥

No. 182. पुत्रप्रतिग्रहविधिः . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folio, 3. Lines, 11 on a page. Extent, 75 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. अथ दत्तकविधिमाह । शौनकः ।
 ब्राह्मणानां सपिण्डेषु कर्त्तव्यः पुत्रसंप्रदाहः ।
 तदभावेऽसपिण्डे वा अन्यत्र तु न कारयेत् ॥
 सन्निध्यां सजातो वा गुरुगोत्रसोऽपि वा ।
 वैष्णवानां वैष्णवानिषु शूद्राणां शूद्रजातिषु ॥

End. यद्येवं कर्त्तोरसः पुत्र उत्पद्यते ततोऽयभागे प्रभवतीति वक्ष्याह बोधा-
 यन इति ।

Colophon. इति पुत्रप्रतिग्रहविधिः ।

विषयः । दत्तकग्रहणविचारः ॥

No. 183. पुण्यमाला . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folio, 9. Lines, 19 on a page. Extent, 720 ślokas. Character, Nāgara. Date Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. सिद्धम्, कर्ममविद्यहमकलङ्कमस(. .)रं
 पक्षमामि सुगदपेक्षलपयमन्त्रेपयासनं वीरम् ॥

End. जाय जिम सासनमि(. .) जावय धम्मा
 जयमि विष्णु(.) इ, ताव । परिभ्रमन्त एवा भव्ये चिंसया सुचक्रिदि ।

Colophon. पुष्पमालासम्भवा ।

विषयः । जिनस्तुतिः ।

No. 184. पूर्वपक्षसमाधानम् . By हेरिश्चन्द्रः . Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folio, 43. Lines, 12 on a page. Extent, 1,700 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikāri, Ditt. Gayā, Paṇḍita Častri. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

नमस्तुत्य शिवं सार्वं गणनायकसंयुतम् ।
लभन्ते यत् प्रसादेन लोकाः सर्वसमोदयम् ॥
पुनः रामसभायां ये बालताः सम सन्निधौ
पूर्वपक्षः कृताः लोकैः पण्डितानां समाधयः
लिखन्ते ते मया यन्निर्णयकाराय धीमतां
बाबाणां सुगमैः यद्यैः श्रीमदोरिहशर्मणा ॥

End.

तस्मात् पूर्वपरविरोधो दुष्परिहारः भाष्यपरिशिष्टनशास्त्रिनो विवेचयन्तु
सुधियः ।

विषयः । महाभाष्यस्य पूर्वपक्षकथनं तत्समाधानम् ॥

No. 185. पूर्वमीमांसापरिभाषा . By कृष्णायञ्जा . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folio, 27. Lines, 9 on a page. Extent, 459 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Govinda Bhaṭṭa, Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

सूर्यनारायणं वन्दे देवीं विपुरस्तुत्यतीम् ।

गुरुनधिगताद्यैश्च निरन्तरमहं भजे ॥ १ ॥

बालानां शास्त्रसिद्धान्तलोभशोभाय धीमताम् ।

मीमांसापरिभाषेयं क्रियते कृष्णायञ्जना ॥ २ ॥

इह खलु महर्षिणा जैमिनिना द्वादशस्तोत्राणां पूर्वमीमांसायां धर्माधर्मा-
वेवानुष्ठानोपयोजितया विचारितौ तच्च वेदबोधिवेदसाधनताको धर्मः ।

End.

पुरोडाशस्य प्रयागशेषेणाभिधायकं ततः पयसोऽभिधायकमिति मुख्यभाग-

क्रमादाभिधारणक्रमः । इत्येवं श्रुत्यर्थपाठस्थानसुख्यार्थप्रवृत्तिक्रमैरेव कर्मा-
नुष्ठानम् । अन्यथानुष्ठाने वैगुण्यमित्युक्तम् ।

Colophon. इति श्रीलक्ष्मणचन्द्रकता पूर्व्वसीमांसापरिभाषा सम्पूर्णा ।

विषयः । कैमिनिसूत्रोक्तकर्षणां संक्षेपेण विनियोगकथनम् ॥

No. 186. पृथ्वीवराहसंवादः . (आदिवाराहोदयः) Substance, country-
made paper, 8×3 inches. Folio, 11. Lines, 8 on a page. Extent, 250
ślokas. Character, Bengali, Date ? Place of deposit, Zilla Midna-
pur, Post Garvetā, Grām Telivani, Paṇḍit Nilkumar Gosvāmi. Appear-
ance, old. Verse. Incorrect.

Beginning. ॐ नमः श्रीलक्ष्माय । आदिवाराहतन्त्रे ।

इथियुवाच ।

अनन्तकोटिब्रह्माण्डं तद्वाद्याभ्यन्तरस्थितम् ।

विष्णोः स्थानं परं तेषां प्रधानप्रियमुत्तमम् ॥

मत्परं नास्ति कल्याण्य प्रियस्थानमन्योत्तमम् ।

तद्वत् श्रोतुमिच्छामि कथयस्व कृपानिधे ॥

श्रीवराह उवाच ।

गुह्याद्गुह्यतमं हृद्यं परमानन्दकारणम् ।

अत्यद्भुतं रक्षस्थानां रक्षस्यं परमं शिवम् ॥

... ..

साम्प्रतां स्थानदुर्लभं विष्णोरेकान्तवत्तमम् ।

नित्यवन्द्यवर्णं नाम ब्रह्माण्डोपरि संस्थितम् ॥

End.

गौरं चतुर्भुजं विष्णुं शङ्खचक्रगदायुधम् ।

किरीटकुण्डलाद्यैश्च शोभितं वनमास्त्रिनम् ॥

पूर्व्वद्वारे द्वारपालं गौरं विष्णुं प्रकौर्त्तितम् ।

कृष्णवर्णं चतुर्बाहुं शङ्खचक्रादिभूषितम् ।

दक्षिणद्वारपालश्च श्रीविष्णुं कृष्णवर्णकम् ॥

Colophon. इति आदिवाराहतन्त्रे श्रीवराहपृथ्वीसंवादे श्रीमद्भोविन्दोक्तांशं परि-
पूर्णाख्यतं समाप्तम् ॥

विषयः । वन्द्यावतस्य साक्षात्प्रादिवर्धनम् ॥

No. 187. प्रतिष्ठामयूखः . By नीलकण्ठभट्ट . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folio, 49. Lines, 8 on a page. Extent, 750 çlokas. Character, Nāgara. Date S.M. 1898. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose and Verse. Correct.

Beginning.

ऋसिंक्षो जयति ।

ममो मज्जत्यमारार्थं जलोत्सर्गमथोक्तवान् ।

प्रतिष्ठाः सर्वदेवानां नीलकण्ठो वदत्यसौ ॥

तत्र विष्णुधर्मोत्तरे ।

End.

कर्तुराज्ञः प्रजाताञ्च शान्तिर्भवतु सर्वदा ।

अस्माकं शिष्यिनाञ्चैव सुप्रीतो भव सर्वदा ॥

Colophon.

इति विद्यामित्रवशावतंसश्रीमद्भारवाजिपूजितचरणकमल-मीमांसक-
शङ्करभट्टाक्षजभट्टनीलकण्ठकृते प्रतिष्ठामयूखेऽष्टमः समाप्तः । संवत्
१८९८ ॥

विषयः । सर्वप्रतिष्ठाकथनम् ।

No. 188. प्रत्यङ्गिरास्तोत्रम् . Substance, country-made paper, 9×4 inches. Folio, 6. Lines, 11 on a page. Extent, 200 çlokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunvera, Paṇḍit Harān Chandra Tarkavāgīśa. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः । अथ प्रत्यङ्गिरास्तोत्रं लिख्यते ।

यो मे इत्यादिमन्त्राणां प्रत्यङ्गिरा ऋषिः जगतीच्छन्दः इन्द्रादयो देवता
आत्मरक्षार्थं पाठे विनियोगः ।

यो मे पूर्वगतः पद्मा पापमेकेन कर्मणा । ?

इन्द्रादिदेवो राजा तं वृक्षयतु वृक्षयतु वृक्षयतु मारयतु कलिं तस्मै
प्रयच्छतु कृतं मम शिवं मम शुभं मम शान्तिस्त्ययनं इन्द्राय नमः ।

इन्द्रो मे देवः सुप्रीतो वरदो भवतु ॥ इतिपूर्वम् ॥ यो मे आग्नेये अग्निस्तं
भापयतु शापयतु मारयतु कलिं तस्मै प्रयच्छतु कृतं मम शिवं मम शुभं
मम शान्तिस्त्ययनं आग्नेये नमः ॥ इत्यादि ॥

End.

पुष्पेस्तु रत्नवर्षेस्तु ध्यायेत् प्रत्यङ्गिरां परास् ।

वर्षादूर्ध्वमजं मेघं × × × विधिवद्वलिम् ॥

मरीचलान्तराद्यै र्बर्षेण मरुतं भवेत् ।
 मन्दासङ्कटरोगे च न भयं विद्यते क्वचित् ॥
 प्रेतपिण्डं समानम्य मोक्षोक्तं कारयेत् ततः ।
 साध्यामात्रां + + कृत्वा शत्रुमायावी पुनश्चौम् ॥ ?
 जीवन्मृतं निधायैव चित्ताग्नीं प्रक्षिपेत् ततः ।
 एकाग्रतं ज्ञपं कृत्वा चिरानि मारुतं रिपोः ।
 मन्दाज्वरो भवेत् तप्तं तापस्य च शलाक + ।
 + + द्वारे क्षिपेत् तस्य + + + मारुतं भुवम् ॥

Colophon. इति जीवन्मृतराक्षोभं सन्धुर्चम् ।

विषयः । प्रत्यक्षिराक्षवकचयनम् ॥

No. 189. प्रत्याख्यानभाष्यचन्दनकभाष्यावचूर्णिः . By सोमसुन्दरसूरिः .
 Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folio, 11. Lines, 23 on a
 page. Extent 1,012 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of
 deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance,
 old. Prose. Correct.

Beginning. सिद्धिस्त्रिगुणश्चो नमः ।

वन्दे इति वन्दनीयान् सर्वान् सर्वज्ञान् ज्ञान्ता । इह इति । इह-
 निकानि नैवेधकौ जयादिरूपाणि यत्र द्वारे तद्भक्तिकम् ।

End. श्रीशिवशक्तप्रत्याख्याननिर्मुक्तिरित्यादिभ्योऽनन्तया । प्रधानफलमात्रं पश्य-
 त्तुमथा । इति ।

Colophon. श्रीसोमसुन्दरसूरिविरचिता प्रत्याख्यानभाष्यचन्दनकभाष्ययोरवचूर्णिः ।
 श्रीशिवशक्तकथितः कृत्वा संचिन्ना ।

विषयः । प्रत्याख्यानभाष्यचन्दनकभाष्याख्या ॥

No. 190. प्रबोधोदयनाटकम् . By मुक्तेश्वरनाथ . Substance, country-
 made paper, 12×5 inches. Folio 62. Lines, 11 on a page. Extent,
 2,000 ślokas. Character, Nāgara. Date S.K. 1823. Place of deposit,
 Tikāri, Dist. Gayā, Paṇḍita Cāstri. Appearance, tolerable. Prose and
 Verse. Incorrect.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥

ज्ञानं (ज्ञानं) दशसुनीन्द्रनिवर्जैर्निर्देयकं यत् सदा
 कर्ता तर्कविस्त्रासिभिर्निगदितो मायागुणैः संयुतः ।
 जीर्मासारसिकैस्तु कर्मपुत्रपः सांख्यैः प्रकृत्यान्वितो
 भूयाच्छर्मकरं विचित्रमतिदं तच्छब्दरूपं सद्यः ॥

× × × × नान्यन्ते सूत्रधारः ॥ आर्यैश्च श्रीमत् प्रचण्डदीर्घं × ×
 × × श्रीमद्गीतौ ? संशयतंसेन श्रीमद्भारतभगवन्परायदेवेन आदि-
 ष्ठीः, सकलशास्त्रविषयकज्ञानप्रागल्भ्यभाजां जीर्वाणवाण्येन व्यवहार-
 माचरतां पावासां प्रवेष्टेनानुरज्यतामियं परिषदिति ॥ नटी । यद्यपि
 वेद एवार्थपुत्रवचनेनार्थसिद्धिसम्बन्धव्यवहारस्यापि दुष्प्राप्ये वस्तुनि
 विज्ञाप्यन्त एव प्रभवोऽनुचरैः, प्राय एव तादृशः प्रबन्ध इति ॥ सूत्रधारः ।
 आर्यैस्तीते वक्तृतरं काले न कर्मगीतरीकृतंभवत्या × × × × भारद्वाज-
 वंशप्रथितमहाजनक्रियादिसम्यादितयशोऽनुरागिणा तद्वंशकरीरेण श्रीमद्भो-
 वरवासेन रचितं प्रबोधोदयनाटकमिति ... .. अष्टिकाकाशगुणशब्दरूपेण
 व्याहृतं । नटी । आर्यैपुत्रकस्यायं श्रीमद्भोक्कलनरूपिताचरस्य शब्दा-
 दम्बरः ॥ सूत्रधारः । आर्यै भगवत्पादाख्यातापञ्चशब्दमित्यन्ताश्रयणसञ्ज्ञात-
 श्रीमद्भोक्कलनरूपिताचरितनयनावलोकनसन्नासितसमस्तसमासस्यभाजः शिष्टा-
 ज्ञात्तोभयपार्श्वको नैयायिक इत एवाभिवर्त्तते । तस्मात् नोचितमस्य समीपे
 स्थातुमिति निष्क्रान्ताः सर्वे । प्रस्तावना ॥

End.

पश्चितपुत्रपः । यद्येवं तर्हि साम्प्रतमेव भवदुक्तिशब्दात् अववाभ्यामनुमिता
 जुता एतद्व्यावदातता ॥ वा राजन् अहो प्रभातकल्पेयं रजनौति
 तथा हि ।

खण्डानवसुखी विभाति सुरतानेवोन्मत्तिं सारिका-

धक्कोद्धारितमाकलय्य रश्मि प्रोक्तं प्रियोऽयं प्रियां

वेदान् विप्रसुखी × × × प्रति × वन्द्यन्ते × × × ×

मायको द्विजसप्तमाः सुरधुनी × × × विद्याधराः ॥ भवतु श्रीमद्भिरपि

गम्यतां सखे सखे शिविरावेति महाराजाज्याय गताः सर्वे ॥ बहोऽहः

समाप्तवायं ग्रन्थः । अग्रिजेकुलजकुर्मिमितेऽन्दे ? १८२७ ... गुह्यवारे खेचि

हदं पुस्तकम् ॥

विषयः । मञ्जाराजभगवन्तरायस्य-सभायां समागत-वैयाकरण-मीमांसक-नेत्याधिक-तान्त्रि-
कादीनां पूर्वपक्षसिद्धान्तादिकथनम् ॥

No. 191. प्रयोगसारः . Substance, country-made paper, $10 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 99. Lines, 18 on a page. Extent, 3960 ślokas. Character, Nāgṛa. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

योगेश्वराय नमः ।

गजाननं तथा सार्वं शिवं संसारमोचनं,
आश्चर्यायनमाचार्यं मातरं पितरं तथा ।
विश्वेश्वरं गुह्यं वापि प्रणिपत्य यथाक्रमं,
प्रयोगसारं कुरुते मन्दानां कर्मसिद्धये ।

End.

नीपवासदित्यवप्रधानदेवतास्तुत्तमं पाकयज्ञोक्तदेवताः द्रष्टव्याः । इति
स्वास्तीपाकप्रयोगः ।

Colophon.

इति गर्भाधानप्रवृत्ति-स्वास्तीपाकान्तप्रयोगः (... ...) इति प्रयोगसारे
गर्भाधानादिस्वास्तीपाकान्तप्रयोगः समाप्तः ।

विषयः । संक्षेपेन गर्भाधानादि-स्वास्तीपाकान्तप्रयोगकथनम् ।

No. 192. प्रयोगसारः . Substance, country-made paper, $8 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 204. Lines, 10 on a page. Extent, 3,060 ślokas. Character, Nāgṛa. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, very old. Prose and verse. Correct.

Beginning.

(अथ प्रथमतः सप्तस्तोकाः विस्तृताः ।)

प्रत्यक्षं देवतायान्तु श्रीमं कुर्याद्विचक्षणः ।
तस्य नाम मृत्तिलेनाथ प्रीयतामिति भावते ।

End.

अनेन यथाविभवं गजान्नादिषानमारोहयेत् । यानेन प्रयाननियमः

× × × × × ×

+ × × × × +

× × × रोहयेत् । (इतो नास्ति ।)

Colophon. — — — — —

विषयः । सर्वविधसंस्कारकथनम् ।

No. 193. प्रश्नविद्या . By चण्डेश्वर . Substance, country-made paper, 16×3 inches. Folia, 17 Lines, 6 on a page. Extent, 600 ślokaś. Character, Bengali. Date S.K. 1744. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post, Garveta gram Khunvera, Late Paṇḍit Śripaṭi Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. नत्वा ह्यप्यपदारविन्दशृङ्खलं सव्यायैषिद्विप्रदं ।
कल्याणं कलिकल्पवृक्षयकरं त्रैलोक्यपूज्यं किञ्च ॥
श्रीचण्डेश्वरशर्मणा वक्रविधं शास्त्रार्थमालोच्य च ।
प्रश्ने ह्यप्रवक्ष्यामि पञ्चवशात् तत्त्वार्थमात्मन्यते ॥
दीप्तः सुतुङ्गे सचरः सुनीचो दीनो विरश्मिर्मुषितो निरक्तः ।
प्रपौडितो शोमचराभिभूतः सुखो निजशेवमनुप्रयातः ॥ इत्यादि

End. लोमन्थं शरखं तुलामलयजं चेष्टाङ्गकं पूजकं
द्विभं सङ्कटकपर्षपूर्णमचरं लोहाक्षरः स्थात् क्षमाः ।
साक्षात् स्थाङ्गजनी च विदुः खिरकं तोलं मरीचं निर्वी
मोघूमान् पचिवीजकं युतिपुटे वाग्देवता मे वद ॥ (?)
हृत्वाटकोष्ठकं देवि मन्थयिष्या पुनः पुनः ।
खे मङ्कितस्य कथयेत् त्रयं नास्ति न संशयः ॥

Colophon. इति श्रीनामवन्द्याद्यध्यायः सप्तविंशतितमः । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।
श्रीचण्डेश्वरशर्मणा लिखितं । शकाब्दाः १७४४ ।

[वक्ष्यः] । भावप्रसङ्गकथनं । प्रवृत्तरूपनिरूपणं । भावज्ञानकथनं । भवप्रसङ्गविवर्जनं ।
स्वाभावाभनिर्द्देशनं । गर्भादिविवर्जनं पञ्चकमनागमनिरूपणं । देशान्तरगतस्य मरणादिविवर्जनं ।
पदलाभनिरूपणं । स्वययाचोर्थादिविवर्जनं । मरुत-भोजन-दृष्टिवन्म-मोक्ष-मो-रोज दिवा-
फलादिविवर्जनं । फलपाककालनिर्द्देशनं । कुतुम्भककठिकाध्यायो नाम वन्द्याद्यध्यायश्च ।

No. 194. “प्रश्नोत्तररत्नमाला”. By सितपटशृङ्खल . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 6. Lines, 3 on a page. Extent 36 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya, Māharāja Bālacandra. Appearance, old. Prose. Correct.

- Beginning.** प्रथिपत्य जिनवरेन्द्रं प्रञ्जोत्तरमाज्ञिकां वक्ष्ये,
नागनरामरथन्यं देवं देवाधिपं प्रथमं ।
- End.** रचिता सितपटगुच्छा विमला विमलेव रत्नमालेव,
प्रञ्जोत्तरमालेयं कण्ठगता कं न भूषयति ।
- Colophon.** इति प्रञ्जोत्तररत्नमाला सम्पूर्णा ।
- विषयः । जैनगुरुशिष्यसंवादः ।

No. 195. प्रायश्चित्तसारसंग्रहः . By आनन्द चन्द्र . Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 31. Lines, 6 on a page, Extent, 750 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpur, Paṇḍita Kṛṣṇadās Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, fresh. Prose and Verse. Correct.

- Beginning.** ॐ नमो गणेशाय ।
प्रथम्य पार्श्वतीनायं प्रायश्चित्तौ च सारकं ।
आनन्दचन्द्रो विप्रेन्द्रः कुर्वते बालबोधकं ॥
पापक्षयमात्रसाधनं प्रायश्चित्तं इत्यादि ॥
- End.** माघोपवासव्रतं पक्षदशधेनुसमं पक्षोपवासव्रतं सार्द्धसप्तधेनुसमं सर्व्वं
प्रमाद्यन् प्रायश्चित्तविवेकादौ द्रष्टव्यं ॥
- Colophon.** इति श्रीआनन्दचन्द्रकृत-प्रायश्चित्तसारसंग्रहः समाप्तः ।

विषयः । प्रायश्चित्तकथनं । बाह्यत्वादिना प्रायश्चित्तस्वाध्यासकथनं ॥ ब्रह्मवैवर्तप्रायश्चित्त-
कथनं ॥ गोवधस्त्रीवधादिप्रायश्चित्तकथनं ॥ अश्वत्थमक्षयप्रायश्चित्तकथनं ॥ अगम्यामनादि-
प्रायश्चित्तकथनं ॥

No. 196. वक्रचोपनिषत् . Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folia, 1. Lines, 12 on a page. Extent, 30 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Correct.

- Beginning.** अस् देवो अकाप आघोत् सेव जनपदं उपपन्नत कामकसेति
विज्ञायते शृङ्गारकसेति विज्ञायते तस्या एव ब्रह्मा अजीजनत्
विष्णुरजीजनत् सर्वं सत्तत्त्वा अजीजनत् ।

End. षड्विंशये परमे योमन् यस्मिन् देवा षड्विंशे निषेदुः यस्मिन् वेद
किञ्चा करिष्यति य इति द्विदुस्त इमे समासत इत्युपनिषत् ।

Colophon. इति षड्विंशोपनिषत् समाप्ता ।

विषयः । ब्रह्मविद्याकथनम् ।

No. 197. बृहन्नान्तिटोका (सुबोधा). By हर्षकौर्त्तिस्वरि. Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folia, 9. Lines, 14 on a page. Extent, 540 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācārya Māharāja Bālacandra Sūri. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. नमो जिनेभ्यः ।

त्रोपास्यं सर्वसिद्ध्यर्थं कृत्वा सर्वामरेः कृतं,
व्याख्याशान्तिस्तवस्यैषा सुबोधा त्रियवे मया ।
तत्र पूर्व्वं षड्विंशत्तवस्वीत्पत्तिर्लिख्यते ।

End. इति सुदुःखाच्च ह्रुते इति साक्षा नामपुरीयतपोमधराजा श्रीचन्द्र-
कौर्त्तिस्वरिवरखण्डिष्यहर्षकौर्त्तिस्वरिरकार्षीदिसांटीका । विरचितमङ्गल-
(....) आग्रज्यैः प्रदत्त × × × शान्तिजिनसुप्रसन्नो × × ×
विहिता बृहन्नान्तिः ॥

Colophon. इति बृहन्नान्तिटोका सम्पूर्णा ।

विषयः । जैनमतानुयायिबृहन्नान्तिव्याख्या ।

No. 198. बृहन्नान्तिवृत्तिः. By हर्षकौर्त्तिस्वरि. Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folia, 6. Lines, 16 on a page. Extent, 300 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācārya Māharāja Bālacandra Suri. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. षड्विंशत्तवस्वीत्पत्तिर्लिख्यते ।

शान्तिः शान्तिर्बृहन्नान्तिः लक्ष्मणान्तिस्तवस्यै,
यस्यासाय × × वापद्रव्यं सिंहासनं समत् ।
श्रीशान्तिं शान्तिकर्तारं षड्विंशतिर्गुणाकरं,
जमस्तुत्य बृहन्नान्ते वृत्तिरेषा विधीयते ।

End. पुनः अश्विपशमो भवतु अश्वस्य अकस्यापस्याविद्यादेवपशमः
जयो भवतु, पुनः शिवं कस्यापं मङ्गलं भवतु इति सुष्टु आह, नूते
इति स्वाहा ।

Colophon. नामपूरीयतपोगणराजा श्रीचन्द्रकीर्तिसूरिवरकृष्णचरणकीर्तिसूरिर-
कार्पीदिमां दीको । इति श्रीवृषह्मनिना कोवृष्टिः ।

विषयः । जैनवृषह्मनिश्लोकव्याख्या ।

No. 199. **वृहत् संयहः.** By रेवतीशर्मा . Substance, country-
made paper, 9×5 inches. Folia, 89. Lines, 29 on a page. Extent,
çlokas. Character, Nāgara. Date S.M. 1900. Place of deposit, Belsārā,
Hanumān Tewari. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

आदौ विनायकं नत्वा सारदां भारतीं सदा
रामं कृष्णं गोविन्दं नत्वा भास्करादिप्रज्ञानं नव ।
दीर्घसंघं वक्ष्येऽहं रेवतीशर्मा द्विजः ।
चातुर्यं द्विजादीनां सर्वकामार्थसिद्धये ॥
अध्यासः संप्रवक्ष्यामि चमं मातङ्गनायकं ।
येन विज्ञानमानेन याचायुजे जयो भवेत् ।

End. विद्वत्सभा विराजन्ते यथा तारा निशि क्षुता ।

गच्छको यदि आयाति सप्तद्वीपे रविर्यथा ॥
यत् यत् जन्मकृतं पुण्यं पापक्षय्य भूभाभूतं ।
तत् सर्वं प्रकटोज्ज्वलं यस्य हृदयस्य पत्रिका ॥
इति ज्योतिःशास्त्रवर्णनं ॥
श्रीशाखिस्त्यगोचरामितशितदेवस्य प्रवरचयं
शाखा कौथुमसूत्र × सामवेद × × कीर्तिता
नाम्ना नारायणविपद इति विभुः पृथ्वीजन्मादिकं । ?
ज्योतिर्वित् तिलकं प्रान्यो × × × भूभृता ।
तत् स्तुतयेतन्यलक्ष्यः । तत् पुत्रो देवीदत्तः तत् पुत्रो रेवतीशर्माचनूमान्
प्रख्यायिकापुरे पण्डितलोकेति स्मृता ।

Colophon. इति श्रीरेवतीशर्माकृते बृहत्संग्रहे नारायणवर्णनं, विद्यावर्णनं, नैयाकरण-
वर्णनं, ज्योतिःशास्त्रवर्णनं, रेवतीशर्मा गोचवासवर्णनं, स्वपुरवर्णनं नाम
षोडशोऽध्यायः सम्पूर्णः ॥ संवत् १८०० ॥

विषयः । १ आध्यायसप्तप्रकरणं । २ वास्तुप्रकरणं । ३ ज्ञातकप्रकरणं । ४ ग्रह-
प्रकरणं । ५ प्रश्नप्रकरणं । ६ तिथिनिर्णयप्रकरणं । ७ अशौचनिर्णयप्रकरणं । ८ रविगुण-
दिशान्तिप्रकरणं । ९ प्वरादिशान्तिप्रकरणं । १० दत्तात्रेयप्रकरणं । ११ ग्रहणमाहाकथनं ।
१२ सरोजव्यालिकादिकथनं । १३ अर्जुनगीता । १४ ब्रह्मनिरूपणं । १५ चंपटपञ्चरिका-
कथनं । १६ ज्योतिःशास्त्रादिवर्णनं ग्रन्थकर्तृगोचरवशादिवर्णनं ॥

No. 200. ब्रह्माखण्डे । Substance, country-made paper, 11×6
inches. Folia, 450. Lines, 25 on a page. Extent, 5,500 śloka. Charac-
ter, Bengali. Date ? Place of deposit, Calcutta Viśvakoṣa Office,
Babu Nagendranāth Vasu. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Beginning. कुमारिकाखण्डमध्ये राज्ये च भरतस्य च ।

पञ्चविंशदेकशतं देशानां सुनिसप्तमाः ।

पञ्चदशपत्तनानां शतं वेङ्गाकुलस्य च ।

ग्रामाणां परिसंख्या च ब्रह्माखण्डेषु ज्ञियते

देशसु जाड्योऽनूपः साधारण इति त्रिधा ॥

End. चेठकिर् ग्रामशुष्कस्य खर्गभूमौ भविष्यति ।

यवनग्रामनिकटे सरपुराद्विजास्यादं ॥

वारवयं जुष्यन् हि ग्रामस्य यवनैर्द्विजाः ।

कर्णव्यस्य कलैः सन्ध्या द्विशताब्दे स्थिते कृषा ॥

सौम्यग्रामनाशं हि रुद्रवर्षसङ्घसंगे ।

प्राप्स्यति शीतला रोगैर्दंसन्ते जन्तुभिः सह ।

शीतलाभयभीत्या च केषिच ग्रामवासिनः ।

नेपाळप्राक्तभूमिश्च यास्यन्ति च ततः कलौ ॥

Colophon. इति भविष्यपुराणे ब्रह्माखण्डे खर्गभूमिवर्णने सप्तपञ्चाशत्तमः सर्गः ॥ अतः परं
किञ्चित् अधितं ।

विषयः । १ पौष्कदेशमध्ये गौडदेशवर्णनं ॥ २ बरेन्द्रदेशवर्णनं ॥ ३ जीहमिदेशादि-
वर्णनं ॥ ४ नारिखण्डदेशादिवर्णनं ॥ ५ वरादेशवर्णनं ॥ ६ । ७ वर्द्धमानदेशवर्णनमुत्तरे

विशालसुन्दरयो वपवर्णनं ॥ ८ । ९ । विन्ध्यपार्श्वस्थितदेशादिवर्णनं ॥ १० । ११ यशोरदेश-
वर्णनं ॥ १२ । १३ चन्द्रद्वीपविवरणं ॥ १४ । १५ चोटुलदेशविवरणं ॥ १६ । १७
आसामदेशवर्णनं ॥ १८ । १९ बरदयोगदेशवर्णनं ॥ २० कौकटान्तर्गतवङ्गदेशविवरणं ॥
२१ । २२ कौकटान्तर्वर्ति-वङ्गदेश-विवरणं ॥ २३ । २४ २५ २६ २७ २८ मगधदेश-
विवरणं २९ । ३० । ३१ भोजदेशविवरणं ॥ ३२ राजगृहवर्णनं ॥ ३३ । ३४
ज्जरासम्भदेशवर्णनं ॥ ३५ । ३६ । ३७ गयाप्रदेशविवरणं ॥ ३८ ३९ विशालदेशान्त-
र्वर्तिदीर्घद्वारदेशविवरणं ॥ ४० ४१ । ४२ चम्पादेशविवरणं ॥ ४३ चम्पापुरवर्णनं ॥
४४ । ४५ । ४६ मिथिलादेशवर्णनं ॥ ४७ । ४८ तीरभूक्तिदेशविवरणं ॥ ४९ । ५० ।
५१ काशीमाहात्म्यकथनमुखेन काशीप्रदेशविवरणं ॥ ५२ । ५३ काशीसारोदाररत्नेश्वर
माहात्म्यादिकथनं । ५४ ५५ काशीमाहात्म्यविश्वेश्वरमाहात्म्यादिकथनं । ५६ काशी
माहात्म्यादिवेत्तादीनां माहात्म्यकथनं ॥ ५७ मध्यदेशान्तर्वर्तिसर्गभूप्रदेशवर्णनं ॥

No. 201. ब्रह्मानन्दः । Substance, country-made paper, 14×3 in-
ches. Folia, 19. Lines, 7 on a page. Extent, 500 ślokas. Character,
Bengali. Date S.K. 1764. Place of deposit, Upalātāgram Post Mehar,
Zilla Comilla, Paṇḍit Jagabandhu Tarkavāgīśa. Appearance, fresh.
Verse. Generally correct.

Beginning. ब्रह्मानन्दं प्रवक्ष्यामि ज्ञाते तस्मिन्नशेषतः ।
ऐश्वर्याकुशिकानर्घ्यव्रतं हिला सुखायते ॥
ब्रह्मवित् परमाप्नोति शोकं तरति चात्मवित् । -
रसो ब्रह्मरसं लब्धवानन्दो भवति नान्यथा ॥
प्रतिष्ठां विन्दते स्तस्मिन् यदा स्यादद्य सोऽभयः ।
ब्रुवतेऽस्मिन्नकारं चेदद्य तस्य भयं भवेत् ॥
वायुः सूर्यो वक्रिरिन्द्रो ऋतुर्जैष्ठ्यान्तरिक्षम् ।
लला धर्मं विजानन्तोऽप्यस्मादुभौत्रा चरन्ति हि ॥
इत्यादि ।

End. निरुपाधो ब्रह्मतत्त्वे भावमाने स्वयंप्रभे ।
अद्वैते चिनुद्धो नास्ति भूमानन्दोऽत उच्यते ॥
ब्रह्मानन्दाभिधे ग्रन्थे पञ्चमोऽध्याय ईरितः ।
विषयानन्द एतेन द्वारेणानाःप्रविशन्तां ॥
पाषाडरिचरोनेन ब्रह्मानन्देन सर्वदा ।

पायाश्च प्राणिनः सर्वान् खाजितान् शुद्धमानसान् ॥
Colophon. इति श्रीब्रह्मानन्दे विषयानन्दो नाम पञ्चमोऽध्यायः ।
 शके वेदरसाग्रिचन्द्रगणिते पञ्चमने तारके
 बौधके युगयौतवे निजगुरोः पादारविन्दद्वयं । (?)
 ध्यात्वा हृत्सरसीरके अतिशिरः औपचन्द्रश्याङ्ककेऽ-
 स्तिष्ठि श्रीवन्मास्तिनामवटुना सञ्ज्ञानसन्दीपकः ॥

विषयः । इति श्री ब्रह्मानन्दे योगानन्दो नाम प्रथमोऽध्यायः ।
 „ „ ब्राह्मानन्दो नाम द्वितीयोऽध्यायः ।
 „ „ अद्वैतानन्दो नाम तृतीयोऽध्यायः ।
 „ „ ब्रह्मानन्दाभिधे प्रत्ये चतुर्थोऽध्याय इरितः ।
 „ „ विद्यानन्दसुदुत्पत्तिपर्यन्तोऽध्यास ईधतां ॥
 „ „ इति श्रीब्रह्मानन्दे विषयानन्दो नाम पञ्चमोऽध्यायः ।

No. 202. ब्रह्मानन्दः (सटीकः) टीका . By रामकृष्ण . Substance, country-made paper, 11×6 inches. Folia, 39. Lines, 16 on a page. Extent, 950 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Rājārampura, Pandit Maheśacandra Tarkacūḍāmaṇi. Appearance, tolerable. Verse and Prose. Generally correct.

Beginning. मूलस्य ब्रह्मानन्दं प्रवक्ष्यामि ज्ञाते तस्मिन्प्रवेशतः ।
 ऐश्विकासुखिकानर्धज्जातं शिलां सुखायते ॥
 ब्रह्मवित् परमाप्नोति शोकं नरति चात्मवित् ।
 रसो ब्रह्मरसं लब्धवानन्दो भवति नान्यथा ॥ इत्यादि

टीकायाः नत्वा श्रीभारतीतीर्थविद्यारण्यसमीक्षरौ ।
 ब्रह्मानन्दाभिधं प्रत्ये व्याकुर्वन् बौधसिद्धये ॥

End. मूलस्य ब्रह्मानन्दाभिधे प्रत्ये पञ्चमोऽध्याय इरितः
 विषयानन्द एतेन द्वारेष्टान्तःप्रविश्यातां ।
 प्रीयादरिचरोऽनेन ब्रह्मानन्देन सर्वदा
 पायाश्च प्राणिनः सर्वान् खाजितान् शुद्धमानसान् ॥
 इति श्रीविषयानन्दे पञ्चमोऽध्यायः ।
 श्रीश्रीनारायणाभ्यां नमः ॥

टीकायाः फलितमात्रं निरुपाधीति विपुलैर्भानाभावाद्भूमानन्दोऽयं इत्युच्यते
इत्यर्थः । इदानीं अन्यमुपसंहरति ब्रह्मानन्देति । इदानीं अन्यसमाप्तौ
अभेदेन हरिहरं स्मरन् प्रार्थयति प्रीयादिति ॥

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिश्राजकाचार्यश्रीभारतीतीर्थविद्यारण्यभूमिवर्य-
किङ्करेण रामकृष्णाख्येन विदुषा विरचितायां ब्रह्मानन्दे विषयानन्दो नाम
पञ्चमोऽध्यायः ॥ इति श्रीब्रह्मानन्दनामकग्रन्थः समाप्तः ॥

विषयः । १ अध्याये योगानन्दनिरूपणं । २ अध्याये आत्मानन्दनिरूपणं ३ अध्याये
सद्देवानन्दनिरूपणं । ४ अध्याये विद्यानन्दनिरूपणं । ५ अध्याये विषयानन्दनिरूपणं ॥

No. 203. भर्तृहरिनिर्व्वेदनाटकं . By हरिहरोपाध्याय . Substance,
country-made paper, 13×3 inches. Folia, 21. Lines, 5 on a page. Extent,
325 lokas. Character, Nāgarī. Date ? Place of deposit, Dināj-
pura, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Prose
and verse. Correct.

श्री ब्रह्मदेवनामः ।

Beginning. शैत्यायादित्य मृद्धा रजनिकरकलाजङ्घवी चोपनीता ।

यचाङ्गीजापभीता पदमपि न जटाजूतौऽधः प्रपदे

×	×	×	×	×
×	×	×	+	×

नान्द्यन्ते स्तब्धधारः । अलमतिविस्तरेण भो भोस्त्रिभूवनतटप्रष्टिबीजस्य
भूतस्य भगवतो भूतपते भैरवेहरस्य यात्रायां सुलभाः सामाजिकाः
श्रीहरिहरप्रणीतेन भर्तृहरिनिर्व्वेदनाम्ना शान्तिरसप्रधानकेन नाटकेनो-
पासितुमीहामहे तत्र भवन्तः सावधाना भवन्तु ॥

End. गोरक्षः । तथापीदमस्तु

साधोः सिध्यतु कार्यंस्तथ्यतु चिरं राजा प्रजारङ्गनात्

लक्ष्मी रक्षतु पक्षपातमधुरा भूयादुदारात्मनां

ज्वद्वोधापनमार्गनादथ सुहृत्सार्थात् सदर्थार्पणा-

दस्मिन् हरिहरे परीक्षितगुणा क्रीणातु गौरीरवं ॥

इति निष्क्रान्ताः सर्व्वे ॥

Colophon. इति पञ्चमोऽङ्कः ॥ इति श्री हरिहरोपाध्यायकृत-भर्तृहरिनिर्व्वेदनामक-
नाटकं समाप्तं ॥

विषयः । स्वप्रियाया भानुमत्या मृत्युशयनेन निर्विघ्नस्य भर्तृहरिनामकस्य राज्ञो ज्ञान-
प्राप्तिकथनं ॥

No. 204. भावशतकम् . By नागराज . Substance, country-made paper, 8×5 inches. Folia, 19. Lines, 6 on a page. Extent, 225 clokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikari, District Gayā, Paṇḍit Mahaviraprasād. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्री गणेशाय नमः ।

प्रुधं कचिद् कचिदतीव सितेतराभं ।

क्वापि प्रफुल्लवपल्लवसम्भिकाशं ।

तमं कचिद् कचन शीतलमस्तुतेजः

कैवल्यसंस्तुतिपथानुगतं मुदेव ॥

End.

सोऽयं दुर्जयदोर्भुजश्चनितप्रौढप्रभापानल-

प्लाळाजालशिखीकृतारिणगरः श्रीनागराजो जयौ ॥

Colophon.

इति श्रीनागराजविरचितं भावशतकं सम्पूर्णं ।

विषयः । भावादिनिष्पत्तिः ॥

No. 205. भाविकसूत्रव्याख्या . By च्यवनतभट्ट . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 20. Lines, 10 on a page. Extent, 230 clokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

वन्दे विष्णुं महानन्दं भक्तकल्पमहौदधं ।

यच्छायांसन्निवेष्टुं नरैरर्थचतुष्टयं ॥

कुपितादिपणच्छायां समीकृत्य परं सुखं ।

शेषको तत् पदं धीरास्तमनन्तं भजेन्वहं ॥

End.

वचनप्रखलमज्ञानलाघ्येन स्मरिषा रचिता,

प्रियतां हृदये सद्ये कमलासहितेन पुरषेण ।

Colophon.

इति श्रीमत्प्रथमशास्त्रिनामदेवभट्टात्मजेन श्रीमदनन्तभट्टेन विरचितं

भाविकसूत्रव्याख्यानं समाप्तं ।

विषयः । शतप्रथमशास्त्रपरसंस्कारकभाविकसूत्रव्याख्या ।

No. 206. भूवनेश्वरीस्तवटीका . By गौरमोहनविद्यालङ्कार . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 5. Lines, 8 on a page. Extent, 130 ślokas. Character Bengali. Date S.K. 1764. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garveta gram Medrā, Babu Parbaticaran Bhattācāryya. Appearance, old, Prose. Generally Correct.

Beginning

ॐ नमो भूवनेश्वर्यै ॥

कालीपादयुगं रम्यं ध्यात्वा श्रीगौरमोहनः ।

टीकां तनोति विमलां धीरेरेषा प्रगृह्यताम् ॥

सम्यक् वचनो दोषा गुणलेशो न विद्यते ।

तथापि गृह्यतां कृत्वा बाह्यके मयि तेष्टवाम् ॥

अथ सर्वविद्याप्रधानाया भूवनेश्वर्यां स्वयमर्थमुपोषाय व्याख्यायते,
अद्यान्न्दमयीमित्यादि अथ पूजासनन्तरं आनन्दमयीं नित्यानन्दविशिष्टां
साक्षात् शब्दब्रह्मस्वरूपिणीं पूर्णब्रह्मस्वरूपिणीमिति च पाठान्तरं
जगत्कारणमन्त्रिकां जगतां ब्रह्मादीनां कारणं वीजं अम्बिकां जगन्मातरं
अथवा अम्बिकानाम्नीं अर्चं ईडे स्तुतिं करोमीत्यादि ।

End.

श्रुतिसुरचितपाकमित्यादि, श्रुत्या सुरचितमिव पाकं निष्पन्नं यच्च तदेतत्
स्त्रीं श्रीमतां बुद्धिशक्तिनां मध्ये इह जगति यो मर्त्यः सनुष्यः
आर्द्राक्षरात्मा आर्द्रो द्रवीभूतोऽक्षरात्मा यस्य स्नेहयुक्तः सन् नित्यं पठति
स जनः × × × × विभूतीनां उच्चैःपदं
यथा स्यात् तथा भवति श्रुतिसुचरितपाकमिति च पाठान्तरं ।

Colophon.

इत्युपेन्द्र भट्टवंशोद्भवश्रीगौरमोहनविद्यालङ्कारभट्टाचार्य्यविरचिता श्रीमद्-
भूवनेश्वरी-स्तवटीका समाप्ता । शकाब्दा १७६४ ।

विषयः । भूवनेश्वरी स्वयस्य व्याख्यानं ।

No. 207. भूखण्डं (स्कन्दपुराणीयं) . Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 42. Lines, 9 on a page. Extent, 1,400 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of Deposit, Dinājpurā Rājāḍi. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो शबेशाय ।

नारायणं नमस्कृत्य नरैश्च नरोत्तमं ।

देवीं सरस्वतीं चैव ततो जयमुदीरयेत् ॥

जिदशानां यथाविष्णुकीर्त्यानां तीर्थराजिव ।

तथा जयति भूषण्डे शम्भुलयासमाज्ञात् ॥

स्त्रन्द उवाच ।

End. भन्दिग्रामस्य साक्षात्प्रां हरेस्त्वेव द्विजोत्तम ।

कथितञ्च मया पुण्यं शास्त्रग्रामे शिलामये ॥

Colophon. इति श्रीस्त्रन्दपुराणे भूषण्डे शम्भुलयासमाज्ञात् ॥ समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥

विषयः । १ । २ । ३ अध्याये शम्भुलयाज्ञात्प्रकरणेन यथातेर्वैरलाभकथनं ।
४ अर्ककुण्डमहिमवर्णनं । ५ दशाश्वमेधवर्णनं । ६ पिशाचमोचनं । ७ एकान्तिवर्णनं ।
८ अवनतीश्वरवर्णनेन यज्ञदत्तमोक्षनिरूपणं । ९ यमतीर्थवर्णनं । १० । ११ प्रयागवर्णनं ।
१२ । १३ भविष्यगङ्गावर्णनं । १४ गोमतीतीर्थवर्णनं । १५ रेवाकुण्डवर्णनं । १६
गोपालसाक्षात्प्रांवर्णनं । १७ । १८ मोक्षतीर्थवर्णनं । १९ चक्रतीर्थवर्णनं । २० गुप्ततीर्थ-
वर्णनं । २१ गयावर्णनं । २२ । २३ । २४ कृपादिवर्णनं ॥

No. 208. भैरवस्तवराजः . (विश्वसारोद्धारीयः) Substance, country-
made paper, 16 × 3½ inches. Folia, 3. Lines, 8 on a page. Extent, 72
çlokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midna-
pur, Post Candrakonā Ayodhyā Raghunāthvāṭī, Babu Cakrapāṇi Rāya.
Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

अथ वटूक्तस्तोत्रं ।

कैलासशिखरासीनं देवदेवं जगद्गुरुं ।

शङ्करं परिप्रच्छ पावर्तती परमेश्वरं ॥

श्रीपार्वत्युवाच ।

भगवन् सर्वधर्मज्ञ सर्वशास्त्रागमादिषु ।

आपदुश्चारकं मन्त्रं सर्वसिद्धिप्रदं त्वया ॥

श्रीभगवानुवाच ।

प्रष्टुं देवि मन्त्रमन्त्रमापदुश्चारकं ।

सर्वदुःखप्रशमनं सर्वशत्रुनिवर्हणं ॥ इत्यादि ।

End.

एतत् श्रुत्वा ततो देवौ नामाष्टशतसुतमं ।

भैरवाय प्रहृष्टाभूत् स्तयस्त्वेव मन्त्रेश्वरी ॥

Colophon. इति विम्वसरोदारे षापदुद्वारकले भेरवस्वराजः समाप्तः ।

विषयः । वदुकभेरवस्य स्तवकथनं ॥

No. 209. अमरगीतं. Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia 5. Lines 4 on a page. Extent, 25 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Paṇḍit Gobinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Verse. Correct.

अथ प्रजल्पः ।

Beginning. अस्त्रयेष्मिन्दयुजा यनिरस्त्ररुषं भद्रया प्रियस्या
कौशलोद्गारः प्रजल्पः स तु कौर्त्तितः ।? यथा ।
मधुप कितव बन्धो मा स्युर्मात्रिं सपत्न्याः
कुचविस्मसितमालाकुङ्कुमग्रभ्रुभिर्नः,
वस्तु मधुपतिसन्मानिनीनां प्रसादं
यदुसदसि विदुम्वरं यस्य दूतस्त्वमीदृक् ॥

अथ सुजल्पः ।

End. यन्मार्जवात् सगाभ्योऽयं सदैव्यं सवृषापक्षं
तत्कण्डस्र हरिः स्युष्टः स सुजल्पो निगद्यते ॥ यथा-
अपि वत मधु पूर्यामय्यपुनो धनास्ते ?
स्मरति स पिङ्गोच्चान् सौम्यबन्धुं च गोपान्
क्षिपिदपि स कथां नः किं करीनां गृहीते,
भुजमगुणसुग्रमं सूर्यप्रधास्यत् कदा नु ।

Colophon. × × × ×

विषयः । सोदाहरणप्रजल्पादिसुजल्पान्तस्त्रक्षणान्युक्तानि ।

No. 210. अमरगीतव्याख्या. Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia 5. Lines, 15 on a page. Extent, 305 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares city, Gobinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose. Correct.

अथ चित्रजल्पः ।

Beginning. प्रेष्ठस्य सुहृदालोके गूढरोषातिवृक्षितः ।
भूरिभारमयो जल्पो यस्मैत्रोत्कण्ठितो यमः ॥

चित्रजलो दशाङ्गोऽयं प्रजलः परिकल्पितं ।

विजलोऽजलसंजला चित्रजलोऽतिजल्पितं ॥

आजलः प्रतिजलस्य पुनरप्येति कौतुहलः ।

एष भ्रमरगीताख्या दशमे प्रकटीकृतः ।

असंख्यभाववैचित्र्य-चमत्कृतिसुदुस्तरः ॥

End.

अथ प्रथमचरणे आरम्भं । द्वितीये स्तवप्रशानुपस्थापनेन गाफीर्य्यं । तृतीये, दैन्यं । चतुर्थे, चापलसुत्कण्ठा च । अथ चित्रजलपत्रमसाधुर्व्यवस्थोत्-
कण्ठया कृत्वा एव भ्रमररूपेण तत्रागत इत्येवमप्यपचीया आहः ॥

Colophon.

इति भ्रमरगीतव्याख्या ।

विषयः । अजलनीलमन्युत्तरीत्या भ्रमरगीतव्याख्या ।

No. 212. मण्डपदक्षिणद्वारनिर्णयः. By नारायणदेव. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 5. Lines, 10 on a page. Extent, 120 ślokaś. Character, Nagara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭī. Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

त्रैलोक्येश्वर जगन्महेश्वरः ।

क्षीराब्धौ निधिमध्यं सुललिते चिन्तामणेरासवे ।

गोर्वाण्डमवाटिकापरिहते सिंहादकेनादृते ।

वैदूर्याददक्षाम्बुजे जगज्जायुक्तं वृषत् तारकं,

सानन्दं तदुपास्य हरे परतरं रामाभिधानं मयः ।

End.

यद्वा मया च लिखितं सदयासद्वा

ग्रन्थान् विप्रोक्त्य विविधान् स्वमतानुरूपं ।

माध्यन्दिनीयविबुधा ह्यवलोकास्तथ

दौने मयि प्रददतु भ्रवमाशिशोर्थाः ।

Colophon.

त्रैलोक्यजगुर्वेदान्तर्गतमाध्यन्दिनीयशास्त्राध्यायि-देवीपाभिधनारायणस्मरि-
कृतो दक्षिणद्वारनिर्णयः समाप्तः ॥

विषयः । मण्डपदक्षिणद्वारे यजुर्वेदीयेभयोः शास्त्रयोः कस्या यदर्थं इति सन्देहे
तन्निरूपणम् ।

No. 213. मन्त्रकाशीखण्डटीका (मन्त्ररहस्यप्रकाशिका). By नीलकण्ठ .
Substance, country-made paper, 14×4½ inches. Folia 17. Lines, 13
on a page. Extent, 850 ślokas. Character, Nāgara Date ? Place of
deposit, Benares City, Paṇḍit Gobinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose.
Correct.

Beginning. विष्णुं माधवं दृष्टिं दृष्टपायिषु भैरवं ।
वन्दे कार्श्नीं गुह्यं गङ्गां भवानीं मणिकर्णिकां ॥
प्रतेरथमिति द्वादशैव स्तुतं । अथ बृहदेवतावृ-
त्तेति चासं प्रवेष्टुं मन्यते शकडायनः ।
यास्तो प्रोचममैन्द्रं वा वैचदेवन् शोनकः ॥

End. ततो ह्यभ्यानेनानारभ्यकार्याणि कार्या कृतान्यपि पुण्यानि पापानि च
नश्यन्ति इतरे तु पुण्यपापे उक्तरीत्या भोगेन क्षपयित्वा कैवल्यमश्नुते ।
तदेवं कार्यां तनुत्यजो जन्तुमावस्य श्रुतिस्मृतिन्यायैः परमानन्द-
प्राप्तिर्भवेति सिद्धम् ॥

Colophon. इति श्रीमत्पद्माक्षप्रमाणमय्यादाधुरम्बरचतुर्थरवंशावतंस-गोविन्दस्वरि-
स्वनोनीलकण्ठस्य कृतिः खोजुतमन्त्रकाशीखण्डव्याख्या रहस्यप्रकाशिकाख्या
समाप्तिमगमत् ।

विषयः वेदस्यकाशीविषयकमन्त्राणां व्याख्या .

No. 214. तन्त्रसारोक्तमन्त्रमुक्तावलीविधिः Substance, yellow
foolscap paper, 6×3 inches. Folia, 24. Lines, 6 on a page. Extent, 575
ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalātāgrām
Post Meher, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Turkavāgis. Appearance,
fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । ॐ नमः शिवाय ।

अथ तन्त्रसारोक्तमन्त्रमुक्तावलीविधिः ।

तत्र प्रथमं भूवनेश्वरीमन्त्राः । ह्रीं ऐं क्लीं ऐं ऐं ह्रीं श्रीं । श्रीं ह्रीं
क्लीं ॥ अथाग्नपूर्या मन्त्राः ह्रीं नमो भगवति माहेश्वरि अग्नपूर्ये स्वाहा ।
ॐ नमो भगवति माहेश्वरि अग्नपूर्ये स्वाहा । ॐ नमो भगवति माहेश्वरि
अग्नपूर्ये स्वाहा । ॐ नमो भगवति माहेश्वरि अग्नपूर्ये स्वाहा । ॐ ह्रीं
नमो भगवति माहेश्वरि अग्नपूर्ये स्वाहा । ह्रीं श्रीं नमो भगवति माहेश्वरि
अग्नपूर्ये स्वाहा ॥ इत्यादि ।

End. अथादर्शनमन्त्राः । ॐ ॐ फट् कालि कालि मांसशोषितरक्तं खादय
देव मापश्यतु मादति ॐ फट् स्वाहा । क्षमिन्नि अमुकस्य मनः क्षमय
क्षमय ॐ फट् ।

Colophon. इति तन्त्रसारोक्तमन्त्राः । ॐ नमो गुरवे ।

विषयः भुवनेश्वरीमन्त्राः । अद्रपूर्वामन्त्राः । विपुरामन्त्राः । अदूरितामन्त्राः ।
महिषमर्दिनीमन्त्राः । जयदुर्गामन्त्राः । श्रीमन्त्राः । हरिद्रागणेशमन्त्राः । सूर्यमन्त्राः ।
अग्निमन्त्राः । विष्णुमन्त्राः । रामचन्द्रमन्त्राः । वासुदेवमन्त्राः । रुद्रिन्द्रमन्त्राः । वराहमन्त्राः ।
छायामन्त्राः । शिवमन्त्राः । चैत्रपाञ्चमन्त्राः । भैरवमन्त्राः । भद्रकाल्यादीनां मन्त्राः ।
चौरपाचनादिमन्त्राः । मारुषवशीकरणोच्चाटनादिमन्त्राः ॥ अदर्शनमन्त्रायेति कतिपय-
मन्त्राणां सङ्ग्रहः ।

No. 215. मन्त्ररामायणम्. Substance, country-made paper, 14×4½ inches. Folia, 43. Lines, 2 on a page. Extent, 146 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Gobinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. शिरो मे राघवः पातु भालं दशरथात्मजः ।
कौशलेयो दशौ पातु विश्वामित्रप्रियः सुती ॥ १ ।
व्राणं पातु मखवाता सुखं सौमित्रिवत्सलः,
जिह्वां विद्यानिधिः पातु कण्ठं भरतवन्दितः । २ ।
स्तब्धो दिव्यायुधः पातु भुजौ भगेशकार्मुकः
करो सीतापतिः पातु हृदयं जामदग्नजित् । ३ ।
मर्धं पातु खरध्वंसी नाभिं जाम्बवदानयः,
सुग्रीवेशः कटिं पातु सकथिनी हनुमत्प्रभुः । ४ ।
जानुनी सेतुहत् पातु जङ्घे दशमुखान्नकः ।
पादौ विभीषणश्रीदः पातु रामोच्चलं वपुः । ५ ।

End. त्रावा न लोदः प्रदिशः इथिव्याः क्षस्त्रिभिरतिदुर्गानि विश्वा,
क्षां प्रजां नृचदुक्ष्यो मशिलावयेष्वदधद्वापरेषु ।

Colophon. × × × × ×

विषयः । प्रथमतो रामरक्षास्तोत्रं ततो वेदस्मरामविषयकमन्त्राः ।

No. 216. मन्तरामायण्याख्या (मन्तरहस्यप्रकाशिका). By श्रीनृकण्ठ . Substance, country-made paper, 11 × 2½ inches. Folia, 43. Lines, 12 on a page. Extent, 1,545 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Gobinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. रामायणं द्रुमं नीति रामरक्षा नवाङ्कुरं ।
 गायत्री बीजसाक्षात् यं सूत्रं नीतो महाफलं ॥
 क्वच रामरक्षायाः रामायणद्रुमाङ्कुरत्वं क्षुद्रमवगम्यते, तत्स्थानां राक्ष-
 सादिपदानां क्रमेण रामायणार्थसूचकत्वात्, तस्याः गायत्रीबीजत्वं वेद-
 सूत्रत्वं शोषपादनीयं तेन रामायणस्यापि तदुभयं सिध्यति ।

End. छाण्डोग्यैवरेतां निरामिनां छाण्डोग्यैवपुत्रपेक्षं दर्शितां ।
 साङ्गवेदपदवाक्यमावित् कोपि बीज्यं तुमतिः प्रमोदतां ॥
 श्रीरामरक्षाख्यानां मन्तरामायणाभिधं ।
 याख्यान्तराक्षन्तरेण ग्रीयतां कथयानिधिः ॥
 दर्शितः शीतयाध्यायं वेदरथे निरध्वनि ।
 सप्तो विपुल × × × याख्याभाषानुयायिनः ॥

Colophon. इति श्रीमत्-पदवाक्यप्रमाणमर्यादाधुरन्तरचतुर्दशशतसं-गोविन्दस्वरि-
 छन्तोः श्रीबीजकण्ठस्य कृतिः खोदुतमन्तरामायण्याख्या मन्तरहस्य-
 प्रकाशिकाया समाप्तिममत् ॥

विषयः । मन्तरामायण्याख्या .

No. 217. मन्त्राभिधानं. By यदुनन्दनभट्टाचार्य . Substance, country-made paper, 14 × 4½ inches. Folia, 9. Lines, 7 on a page. Extent, 180 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpura, Kālāpādā, P. O. Rājārampura, Paṇḍit Sitānātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीरामः ।
 प्रथम्यादौ महाभाषां कृद्विहित्यन्तकारिणीं ।
 मन्त्राभिधानं क्रियते यदुनन्दनश्चोषा ॥ ॐ कारः ।
 ॐ कारं वर्तुलं तारं वामच ? हंसः कारणं ।
 मन्त्राद्यः प्रणवः सत्यं विन्दुशक्तिस्त्रिदैवतं ॥ इत्यादि

End. ॐ श्रीगणेशाय नमः । तन्मन्त्रं शस्त्रो रिपुसंश्रयः ।

श्रीषट् । नेत्रयुग्मं तथा श्रीषट् शत्रुदैवतमेव च ।

षट् । शङ्काश्री षट् कोटिका आदित्योऽमरवाचकः ।

Colophon. इति यदुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं मन्त्राभिधानं समाप्तं ।

विषयः । ॐ कारय देवताकथनं । तथा अकारादिमाहकारवर्णादीनां देवतायं कथनं ।

No. 218. मन्दारमञ्जरी (तत्त्वप्रकाशिकाव्याख्या). By व्यास-यति . Substance, country-made paper, 15×4 inches. Folia 40. Lines, 11 on a page. Extent, 1200 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. त्रीवेद्यासाय नमः ।

सङ्कीर्तयतामो जगन्नीयपदाम्बुजं
प्रथमामि त्रयश्रीं देवताचक्रवर्तिनं ॥
श्रीमदानन्दतीर्थार्यचरणाम्बुदत्तं स्वयं
शिवेन्द्रादिशिरोभूषणमादराद्भिवादे ।

End. त्रयश्रीवपदाभोजनचद्वीधितिलिङ्गिकां
मनसङ्कीर्तय संसारसंतप्तं सततं पिव ॥

Colophon. इति श्रीसङ्कीर्णारायणाख्यतिलिङ्गवर्णितमाध्वशास्त्रसमेतं व्यास-यतिना विरचितं मन्दारमञ्जरी तत्त्वप्रकाशिकाव्याख्या समाप्ता ।

विषयः । माध्वतत्त्वप्रकाशिकाव्याख्या ।

No. 219. मन्मथसंहिता. Substances, country-made paper, 7×3 inches. Folia, 7. Lines, 15 on a page. Extent, 200 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Calcutta Visvakoṣa Office, Bahu Nagendranāth Vasu. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीमच्छेशाय नमः ।

एकदा सुखसासीनं मन्मथं जगतां पतिं ।
रतिः पप्रच्छ चर्म्मिष्ठा सन्महोक्तचित्तेरता ॥
किमवसारं संसारे तन्मे वद सुरीतम ।

End. धनधान्यधरायुक्तां यशस्वीं ज्ञानसंयुतां ।
तपस्वीं राज्यपूज्यं च संहितामन्मथसुखेत् ॥

Colophon. इति श्रीमच्छंखरितायां चापगुप्तसारको पञ्चमोऽध्यायः समाप्तश्चायं पन्थः ॥

विषयः । इतिमदनसम्भाषणसुखेन मेधुनप्रकारभेदकाकाकादिनिरूपणं ॥

No. 220. महाभागवतपुराणं. Substance, country-made paper, $13 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 178. Lines, 10 on a page. Extent, 5300 ślokaś. Character, Bengali. Date of writing S.K. 1734. Place of deposit, Ūpalatāgrām Post Meher, Zilla Comilla, Pandit Jagadbandhu Tarkāvagiś. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो दुर्गायै ।

यामाराध्य विरिचिरस्य जगतः सखा हरिः पादकः

संघर्ता गिरिशः स्वयं समभवद्गुप्ता च या योगिभिः ॥

यामाद्यां प्रकृतिं वदन्ति मुनयस्तत्तार्यविद्याः परां

तां देवीं प्रथमामि विश्वजननीं स्वर्गापवर्गप्रदां ॥

एकदा नैमिषारण्ये शौनकाद्या महर्षयः ।

पप्रच्छुर्मुनिशार्दूलं कृतं वेदविदांवरं ॥

आसृश्रिय महाप्राज्ञ सर्ववेदविदां वर ।

पुराणं साम्प्रतं ब्रूहि स्वर्गमोक्षसुखप्रदं ॥

कृतं उवाच ।

सदुक्तं श्रीमच्छंखेन नारदाय महात्मने ।

पुराणं परमं गुह्यं महाभागवताङ्ग्यं ॥

यदाह भगवान् व्यासः तदाया भक्तिशास्त्रिने ।

स्वयं जैमिनिने पूर्वं पुनस्तद् वो प्रब्रवीच्च ॥ इत्यादि ।

End.

य इदं परमाख्यानं त्रावयेद् दिक्षुसन्निधौ ।

सद्भक्त्या जैमिने तस्य पापं नश्यति तत्तच्छयात् ॥

अप्यनेकशतं कीदृशकान्तारसुसंक्षिप्तं ।

एतदन्यच्च मुने पापं मोक्षमवाप्नुयात् ॥ ?

Colophon.

इति श्रीमहाभागवते महापुराणे शकाशीतितमोऽध्यायः समाप्तः खीर
चैत्रस्य विंशदिवसे मृगशिरसरे कल्पपक्षीयसप्तदश्यामिषौ षष्ठदशसमये
समाप्तेषु पुस्तिका । जीवनश्यामशर्माः सावरय । शकातीताब्दाः । १७६४ ।

विषयः । इति श्रीमहाभागवते महापुराणे महाभागवतप्रकाशने नाम प्रथमोऽध्यायः ।
 इति श्रीमहाभागवते महापुराणे द्वितीयोऽध्यायः । १ । ४ । ५ । ६ । ७ । ८ ।
 इति श्रीमहाभागवते महापुराणे तृतीयोऽध्यायः । ९ । १० । ११ । १२ । १३ । १४ । इति
 श्रीमहाभागवते महापुराणे श्रीभगवत्गीतासूत्रप्रतिपत्तुः प्रथमोऽध्यायः । योगशास्त्रे श्रीविवेकचन्द्र-
 संवादे । १५ । इति श्रीपाश्चतीक्ष्णसंवादे । १६ । इति श्रीभगवत्गीतासूत्र-
 निपत्तुः । १७ । इति श्रीविवेकचन्द्रसंवादे । १८ । इति श्रीभगवत्गीतासमाप्तिनाम ।
 १९ । इति श्री— २० । २१ । २२ । २३ । २४ । २५ । २६ । २७ । २८ । २९ । इति
 श्रीकान्तिकेयसमाप्तिनाम । ३० । इति श्रीतारकासुरसंवादे कान्तिकेयसमाप्तिनाम ।
 ३१ । इति श्री— ३२ । इति श्रीतारकासुरसंवादे । ३३ । ३४ । इति श्री— ३५ । ३६ । इति
 श्रीमहाकाशीदर्शने । ३७ । इति श्री— ३८ । इति श्रीकाशीप्रसङ्गसमाप्तिनाम । ३९ । इति
 श्रीशिवगानप्रसङ्गो नाम । ४० । इति श्रीवासनोपाख्याने । ४१ । इति श्रीशिवसङ्गसमा-
 खोचं समाप्तं । ४२ । इति श्री— ४३ । ४४ । इति श्रीगङ्गासाक्षात् । ४५ । ४६ । इति
 श्रीगङ्गासाक्षात् । ४७ । ४८ । इति श्रीकाशीसाक्षात् । ४९ । ५० । इति श्री— ५१ । ५२ । इति
 श्रीकाशीसाक्षात् । ५३ । ५४ । इति श्रीकाशीसाक्षात् । ५५ । ५६ । इति श्रीकाशीसाक्षात् । ५७ । ५८ । इति
 श्रीकाशीसाक्षात् । ५९ । ६० । इति श्रीमहाभागवते महापुराणे एकाशीतिसो-
 ऽध्यायः । ६१ ।

No. 221. महाभारतसारः, (ज्ञानचन्द्रोदयः). By रामचन्द्र . Substance, country-made paper, 12×3½ inches. Folia, 28. Lines, 10 on a page. Extent, 850 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpura, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Verse. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमः परमदेवतायै ॥

दुष्टिराजं प्रणम्यादावन्नपूर्णां सुरेश्वरीं ।

विश्वेश्वरं विश्ववन्द्यं कालभैरवमेव च ॥

दशपाणिं महादेवोमाहात्म्यसाराय भक्तिः ।

अविशुक्ते महाक्षेत्रे जगन्नां सृष्टिदायके ।

महाराजश्रीभवत्या व्यापितां परदेवतां ।

महाकर्त्री महामायां महादेवोपरिस्थिताम् ॥

क्षिप्यते रामचन्द्रेण श्रीमता ब्राह्मणेन वै ।

महाभारतसारोऽयं ज्ञानचन्द्रोदयाभिधः ॥

देवसंकीर्तनं पूर्वं ततो धर्मप्रशंसनं ।

+ + + + ॥

ततश्च मानसं तीर्थं संसारकूपवर्धनं ।

भारतव्यामिदं सर्वं धन्येस्मिन् लिख्यते मया ॥ इत्यादि ।

End.

प्रभवाद्भुताद्भुतैः सखिलस्य च तेजसः ।

परिपचान् सुमीमांश तीर्थाणां पुण्यता स्मृता ॥

तस्मात् भोमेषु तीर्थेषु मानसेषु च नित्यशः ।

उभयेषु च यः खाति स याति परमां गतिं ॥

Colophon.

इति श्रीमहाभारते मानसतीर्थवर्णनं । अतः परं खण्डितं ।

विषयः । देवसंकीर्तनं । धर्मप्रशंसनं । धर्मवैराग्यकथनं । श्रीवैराग्यकथनं । श्रीसुभाव
निरूपणं । शोकापनोदनकथनं । दानधर्ममोक्षधर्मादिनिरूपणं । शिवभक्तिकथनं । गङ्गामानस-
तीर्थमाश्लाघाकथनं ॥

No. 222. महाकव्योन्नतकथा (भविष्यपुराणोक्ता). Substance,
country-made paper, 13×3 inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent,
145 ślokaś. Character, Bengali. Date S. K. 1709. Place of deposit,
Dacca Sonārgāṭh Kṛṣṇapura, Paṇḍit Śaratcandra Bhaṭṭācāryya. Ap-
pearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीकृष्ण उवाच ।

ऋषु राजन् कथां दिव्यां सर्वपापप्रणाशिन्यै ।

यां जुला लभते चायुर्धर्मपुत्र युधिष्ठिर ॥

युधिष्ठिर उवाच ।

संस्थानलभपुत्रायुःसर्वैश्वर्यसुखप्रदं ।

व्रतमेकं समाचक्ष्व विचार्य पुत्रपोत्तम ॥

श्रीकृष्ण उवाच ।

दुष्कारहृदयैस्तेन परित्याग्रे निषिद्धये ।

एतदेव कृतस्यादौ देवेभ्यं प्राञ्च नारदः ॥

End.

व्रतमिदमथ चक्रे नारदेनोपदिष्टं

दुरपतिरपि यस्माद् वाञ्छितार्थं नु ज्ञेये ।

तमपि कुर्वन् तदेतज्जर्मसूत्रो यथास्या-

दभिमतपञ्चविधिः पुत्रपौत्रादिदृष्टिः ॥

Colophon. इति भविष्यपुराणोक्तमहालक्ष्मीव्रतकथा समाप्ता ।

शुभमस्तु ब्रह्माणाः । १७०८ ।

विषयः । महालक्ष्मीव्रतानुष्ठानफलकथनम् ।

No. 223. “महावीरचरित्रस्य बालबोधः”. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 7. Lines, 17 on a page. Extent, 350 ślokaś. Character, Nāgara. Date Śamvat 1762. Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra Sūri. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. दुरियवयसनीरं मोक्षपङ्कानीरं

पञ्चमियं जिमवीरं + + + + ।

मङ्गवीरं भवत पङ्क्तिकुलंभ्यस्तु दृक्खानुक्कुलं

धरिय + + चन्द्रं किञ्चि किञ्चि + + चं ।

End. ते जिम सदा सदा तुम्हने बालव सत्यो

मनहारपमना हि विवर सुसदा प्रबान कुलो ।

Colophon. इति श्रीमहावीरचरित्रस्य बालबोधः समाप्तः । संवत् १८६१ ।

विषयः । गुर्जरभाषायां महावीरचरित्रवर्णनम् ।

No. 224. महाशान्तिकल्पः. Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 8. Lines, 8 on a page. Extent, 112 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीमद्देशाय नमः ।

अथ महाशान्तिकल्पः ।

ॐ महाशान्तिं प्रवक्ष्यामि यो प्राप्य महर्त्तौ विषं ।

ब्राह्मणः क्षत्रियो जापि वैश्यो वा + + वर्ज्यते ॥

End. यत्तद्ब्रह्मावामातिष्ठं कुर्व्यात् संवत्सरादपि ।

आरोग्यबलसंपन्नो जीवेत् शरदां शतम् ॥

Colophon. इति महाशान्तिविलेखे पूर्वार्धे समाप्तम् ।
विषयः । महाशान्तिविधिः ।

No. 225. महिम्नः स्तवटीका (कौमुदीनाम्नी) By वाचस्पति . Substance, country-made paper, $13 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 13. Lines, 8 on a page. Extent, 300 ślokaś. Character, Bengali. Date . . . Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garbeta, Gram Bhattachagrama, Rāmabhidāya Bhattachāryya. Appearance, tolerable. Prose, Generally correct.

Beginning. त्रीदुर्गायै नमः ।

प्रणम्य गिरिजानाथं संसाराभोनिधौ वरं ।
आख्यां महिम्नः स्तवस्य करवाणि यथासंति ॥
विद्वन्मनःकुसुदिनी × × भर्तुं समासिता ।
वाचस्पतिहता आख्याकौमुदस्य सदा मुदे ॥
तिष्ठन्ति यदि सत्यासिंहता आख्याः परात्परं ।
तासां सारं समाहृत्य द्विषेदानौ प्रतन्वते ॥
महिम्न इत्यादि । इत्यादि ।

End. कुसुमदशनेत्यादि — टीकाकारैरुद्धतमपि आख्यायते शिष्यशशधरी-
ज्जैषन्धो मौलौ यस्य गुणमहान् निजोऽवाधारयो महिमा यस्य तस्य
देवस्य दासः सेवकः सर्वेषां गन्धर्वाणां राजा सिद्धेति पाठे सिद्धानां
गन्धर्वाणाञ्च राजा सिद्धसासो गन्धर्वराजश्चेति वा कुसुमदशनः पुण्यदन्तो
नाम यस्य स एतादृशो यः सोऽस्य देवदेवस्य रोषात् भट्ट एव
दियादपि दिव्यं चस्य महिम्नः स्तवमभिदमकार्षीदिति ।

Colophon. इति महिम्नः स्तवटीका समाप्ता ।
नानावेदपुराणशास्त्रजनितज्ञानाद्बुद्धप्रत्यय-
आख्यात् वै हरितो हरस्य च मिथो भेदानभिज्ञो यदा ।
तदैकोक्त्या कृतिकुसुमदन्तोऽपि च महान्
कृतं शर्वस्वैव स्तवमभिदममोघं परमदं ॥
त्रीदुर्गा । लिपिरियं त्रीश्रजकिशोरदेवशर्मणः पुस्तिका च ।
वाल्मीकिः सनकः समन्दनमुनिर्कासो वशिष्ठो भृगु-
गोवालिर्जम्भद्विजकृष्णकामा गणेशश्च गौतमः ।

भान्वाता खपतिस्त्वैव सगरो वैष्णो दिल्लीपो नलः

पुष्पो धर्मोद्यतो ययातिनङ्गो कुर्वन् ते मङ्गलम् ।

विषयः । शिवमहिमस्तोत्र-व्याख्यानं ।

No. 226. महिम्नःस्तुति-टीका By मधुसूदनसरस्वती. Substance country-made paper, 16×2 inches. Folia, 65. Lines, 4 on a page. Extent, 1000 ślokas. Character, Bengali. Date S.K. 1629. Place of deposit, Dinājpurā, Babu Girīsacandra Cakravartī, Pleader. Appearance, very old. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो हरिहराभ्याम् ।

विश्वेश्वरं गुरुं नत्वा महिमास्तुतेरयं ।

पूर्वाचार्यकृतव्याख्यासंघट्टः क्रियते मया ।

कश्चित् किल गन्धर्वराजः + + + शिव निर्मास्तुलङ्घनेन सत्पुष्प-
शौरस्य चमत्स्नानादिका सर्वापि शक्तिर्विगच्छति इत्यभिप्रायेण राज्ञा
शिवनिर्मास्तुं पथि निश्चितं । इत्यादि ।

End.

इयं श्रीमद्गुरोः पादपद्मं नत्वा कृता मया ।

+ + + + +

भूतिभूषितदेहाय द्विकरालेन राजते ।

एकाग्रमेव नमो नित्यं हरये च हराय च ।

Colophon.

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीविश्वेश्वरचरणारविन्दमधुव्रत-श्रीमधु-
सूदनसरस्वतीविरचिता महिमास्तुतिव्याख्या समाप्ता ॥ श्रीग ॥
शकाब्दा १६२९ ॥

विषयः । महिम्नः स्तुतेर्याख्यानं ।

No. 227. मातृकानिर्घण्टुः By आचार्य . Substance, country-made paper, 8×5 inches. Folia, 7. Lines, 11 on a page. Extent, 200 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikāri, District Gayā, Paṇḍit Mahāvīraprasād. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीवृषिचं गणेशान् भारतीनीचरीं शिवा ।

नत्वा वक्ष्ये मातृकाया निघण्टुः बालबोधये ॥ ?

End.

मन्दी च परमात्मा च सम्बर्तककृतानाम्को ।
 वक्षकायो ऽद्यो व्यापी ऋषिंश्चः शार्पकः स्मृतः ॥
 मातृकाया निघरदोऽयं कश्चपीडे निधायता ।
 विस्तोडनाय मन्त्राणां सलिले पण्डिता जनाः ॥
 शरीरे सर्वमन्त्राणासुद्धाराय सुबुद्धिभिः ।

Colophon.

इति श्रीमदंशिकमण्डलीसुकुटभाणिकोपमपरमहंस-श्रीमदाचार्यविरचितो
 मातृकानिरुद्धः समाप्तः ॥

विषयः । मातृकावीजादिनिरूपणं ॥

No. 228. माध्वमन्त्रार्थमञ्जरी By नारायण . Substance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 98. Lines, 10 on a page. Extant, 200 ślokas. Character, Nāgara. Date Samvat 1689. Place of deposit, Tīkāri, Paṇḍit Vāmācāri Śāstri. Appearance, tolerable. Prose. Incorrect.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥

श्रीमदानन्दविज्ञानतीर्थतीर्थो जगद्गुरुः ।
 श्रीमदानन्दतीर्थार्थः सतीर्थयतु मे नमः ॥
 शेषावतीर्थं भुवि सर्वपुराणवेद-
 सङ्गारतादिनिगमान् ब्रह्मा विचार्य ।
 सद्ब्रह्मसूत्रगदितैः सुनयेत्तदीय-
 तात्पर्यनिर्णयपरिग्रहं व्यधापि ॥
 निजनिजप्रत्येनिजप्रत्ये च तत्र सः ?
 मानं सूक्तानि जप्राच निजप्राच च तैः खलान् ।
 तेषामर्थं निजैः स्त्रीकैर्लेशेनानुवदन् प्रभुः ।
 तत्रैव शरमेऽध्याये स्वयं व्याख्यामसूचयत् ॥
 यदीयवाक्तरङ्गाणां विप्रधो विदुषां गिरः ॥
 जयांत श्रीधरावाचो जयतीर्थपयोनिधिः ।
 वेदव्यासगुरोः पादपद्मपोतावलम्बनात् ॥
 तरिष्यामि निरातङ्को गहनं सूक्तसागरं
 सूक्तानि तानि गहनार्थयुमान्यपीह
 ओपूर्णबोधकवणोदितशुद्धबुद्धिः ।

प्रीत्यै चरुरथ गुरोरपि वैश्वनाथि-

नारायणः प्रविष्टोति यथामनीषं ॥

अज्ञानाद्वा प्रमादाद्वा यश्च + + + चापलं

मङ्गलकवयादिभ्यु + + + गुरुमंस ॥ इत्यादि ।

End.

प्राचानि रित्तमवतान् एकोनपञ्चाशत्संस्क्रोपेतत्वात् यतिस्वमनुपपन्नं

यद्वा निर्धारणे षष्ठी जात्यभिप्रायेक्षिकवचनं । ततश्च + + +

देवानां मध्ये अस्मान् ये बर्हयन्ति ते एत एव । सर्वेषु देवेषु

+ + + वेष्टास्तेष्वपि सर्वाधिकारिणां ज्ञानादिदानेनातिद्विकरा

ये सुखप्राणरूपा मवतस्ते यूयं नः अस्मान् स्तुतिभिः परममङ्गलप्रदानैः

सदा पालयतेत्यर्थः ॥ * ॥

Colophon.

इति नारायणेनैव गुणपूर्वकार्यमुद्धृता ।

श्रुतिकवतरोर्भूयात्माध्वमन्त्रार्थमङ्गरी ॥ श्रीवेदव्यासाय नमः ॥

संवत् १९८६ ॥

विषयः । महाभारतनात्मव्यं प्रतिपादकछन्दोदायीनां व्याख्यानं तथा प्रथमादिमाध्वमनीय-
छन्दोदायीनां व्याख्यानञ्च ॥

No. 229. माध्वानां पूजापद्धतिः By सत्यबोधार्थशिष्य . Substance, country-made paper, 11×4½ inches. Folia, 24. Lines, 9 on a page. Extent, 432 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीरामचन्द्राय नमः ॥

प्रथम्य रमणं लक्ष्म्याः पूर्वबोधादिसुहृन् ।

यथामति चरिः पूजापद्धतिः क्रियते मया ॥

वेदव्यासीक्तिमास्तोत्रं पूर्णप्रश्नेन यत्कृतं ।

तन्तुसारे तु तत्सर्वं मया संस्तुतवैश्वनाथ ॥

End.

सत्यबोधार्थशिष्येण संस्तुतवैश्वनाथमादरात् ।

पूजायाः पद्धतिं कुर्यान् प्रीत्यै माध्वमाध्वयोः ॥

Colophon. इति पूजापद्धतिः समाप्ता ।

विषयः । माध्वमते वैष्णवाणां पूजाविधिः ।

No. 230. मासनिर्णयः By भट्टोजि दीक्षित . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 34. Lines, 9 on a page. Extent, 578 ślokas. Character, Nāgara. Date Samvat 1778. Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीमहागणाधिपतये नमः ॥

श्रीम् । चैवशुक्लप्रतिपदि वत्सरारम्भः ।

तत्र शोदयिकी तिथिर्मासा,

चैत्रे मासि जगद्गङ्गा सप्तम्यं प्रथमेऽङ्गनि ।

शुक्लपक्षे समर्थं तु तदा सूर्योदये सतीति ॥ हेमाद्रौ प्रकृतेः । इत्यादि ॥

End. अमासोमेन भीमेन रविषा गुह्या तथा ।

योगोयं पञ्चमी नाम सूर्य्यपर्व्वशताधिकः ॥ इति दिक् ॥

Colophon. इति श्रीभट्टोजिदीक्षितविरचितो मासनिर्णयः । संवत् १७७८ ।

मगधदेशान्तर्गतपट्टनग्रामे लिखितम् ।

विषयः । मासतिथ्यादीनाम् निर्णयः ।

No. 231. माहेश्वरकवचम् . Substance, country-made paper, 16×3½ inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent, 84 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur Post Candrakonā, Ayodhyā Raghunāthvāṭi Babu Cakrapāṇi Rāya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ॥

राजीवाय ।

अङ्गन्यासं यदुक्तं श्रीमहेश्वरसंयुतं ।

विधानं कीदृशमस्य कर्तव्यं केन चेतुना ।

तद्दृष्ट्वा महाप्राज्ञ विस्मरेण समापतः ॥

भृगुववाच ।

मादेशं कवचं राजन् देवैरपि सुदुर्लभं ।

यः करोति कामाक्षे च पूतात्मा भवेन्नरः ॥ इत्यादि ।

End. तस्मान्मादेशरं नाम कवचं सुरगणार्चितं ।

ओतव्यं पठितं नित्यं सततं भावुकप्रदं ॥

मादेशं कवचञ्चेतत् सर्व्वव्याधिविनाशकं ।

यः करोति नरो नित्यं स ब्रजेत शाकुरं पुरम् ॥

Colophon. इति शकुन्तलाभरतभृगुसंवादे कर्मविपक्षे मादेशरकवचं समाप्तं ॥

विषयः । मादेशरस्य कवचकथनम् ॥

No. 232. सुक्तिचिन्तामणिः By गङ्गपतिपुरषोत्तमदेव . Substance, country-made paper, 9×4 inches. Folia, 46. Lines, 8 on a page. Extent, 860 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikāri, District Gaya, Paṇḍit Mahāvīraprasād Miśra. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीजगन्नाथाय नमः ॥

श्रीलाक्ष्मी तनयस्यो दातुमर्हन्तुदयं ।

सह × नवपदवी × × × खं चरिं नमः ॥

वायुपुराणे,—

End. श्रुत्वा पर्युषितं वापि नीतं वा क्रूरदेशतः ।

दुर्जनेनापि संस्पृष्टं सर्व्ववैवाद्यभाशनं ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीगङ्गपतिश्रीपुरषोत्तमदेवेन संरक्ष्य विरचितो सुक्तिचिन्तामणिर्नाम ग्रन्थः समाप्तः ।

विषयः । पुरषोत्तममाहात्म्यादिकथनम् ।

No. 233. सुक्तिवादार्थः By गदाधरः . Substance, country-made paper, 18×3½ inches. Folia, 14. Lines, 7 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur Post Garvetā Grām Telivani, Paṇḍit Bagavaticharaṇa Smṛtitīrtha. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

प्रयोजनसुदिक्षैव पुमांससदुपाये प्रवर्तनो ह्यतः शास्त्रस्य प्रथमतः प्रयोजनं
दर्शयन्ति शास्त्रकृतः, तत्र ह्यतः प्रयोजनं सुखं तद्गोमो दुःखाभावश्च तच्छब्द-
अन्येच्छाधीनेच्छाविषयत्वं न तु प्रयोजनान्तरजनकत्वे सति प्रयोजनत्वं सुख-
साक्षात्काररूपभोगं प्रति विषयतया जनके सुखेऽप्याग्रे गौरवप्रयोजनत्वं अन्ये-
च्छाधीनेच्छाविषयत्वस्य भोजनार्हेक्ष्य सुखादिरूपफलानुसन्धानार्हेवेत्यादि ॥

End.

उत्तरवाक्यस्येनापि वाकारेण पूर्वकल्पव्यवच्छेदसाक्षित्यस्य उत्तरकल्पे,
उत्तरकल्पव्यवच्छेदसाक्षित्यस्यापि पूर्वकल्पे बोध इति श्रुत्युत्पत्तेः त्रीणिभिर्ध्वजेत
यवैषां इत्यादावपि त्रीन्नाहो यथासाक्षित्यबोधस्यापि श्रुत्यनिसिद्धमात्
इत्यन्यत्र विस्तरः ।

Colophon.

इति महाश्वरभट्टाचार्यविरचितमुक्तिवाचार्थः सम्पूर्णः ॥ श्रीश्रीरामः शरणं ।

विषयः । साधुव्यादिभेदेन मुक्तिर्निरूपणम् ॥

No. 234. सुसुषुम्भतक्त्यादिपद्धतिः By शङ्कर शर्मा. Substance,
palm leaves, 10 × 1½ inches. Folia, 37. Lines, 3 on a page. Extent, 500
lokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Grām Bhādu-
ghar, Post Brāhmanberī, Zilla Comilla, Paṇḍit Amara Caudra Nyāya-
ratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ॥

नलेनं कृत्यनिष्ठानां मुदे शङ्करशर्माणा ।
सुसुषुम्भतक्त्यादिपद्धतिः सख्यवर्णिका ॥
तन्यते तु व्यवस्थादायनुकृत्य निदेशनं ।
स्मान्मानुसारिणी ज्ञेया विद्वद्भिर्पि तादृशैः ॥
तत्रादौ सुसुषुम्भेत्यं ।

श्रुतितले चारीतः ।

श्रुदाज्ञेन तु भुक्तेन उदरस्थेन यो नृतः ।

स वै स्वरत्नमुल्लं श्रुतत्वसाधिमन्वति ॥ इत्यादि ।

End.

विष्णुधर्मोत्तरे ।

यस्योपयोगि यद् द्रव्यं देः तस्यैव तद्भवेत् ॥

यद्योदितं पाचसमीचे दानं तत्र तन्नाममोचोचारचपूजकं प्रतियोगीतुर्लक्षे
जसं दद्यात् लोकारात् पूर्वं इति ।

Colophon. (अतःपरं चरितं) ।

विषयः । अतस्तु सुसुषोच कर्तव्यनिरूपणम् । तत्रादौ सुसुषुक्तं । अतसंस्कारविधानम् ।
सचममयवस्था-परमरदाचविधिकथनम् । अशौचान्नादिनक्षत्रादिनिरूपणम् । दानपद्धतिः ।

No. 235. सुरलीचन्द्रिकागुञ्जमाज्ञाप्रादुर्भावः . Substance, country-made paper, 15 x 5 inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Extent, 55 lokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Candrakona, Grām Ayodhyā Raghunāthvāṭi, Babu Cakrapāni Rājā. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीराधाकृष्णार्था नमः ॥

यस्य स्मरणमात्रेण करो याति निरापदं ।

श्रीकृष्णे लभते भक्तिं तं जन्मसि जगद्गुरुं ।

श्रीनारद उवाच ।

सुरस्रो केन तपसा प्राप्ता कृष्णं जनयति ।

या करोति सदा कृष्णसुखाशीरचचुम्बनम् ॥ इत्यादि ।

End.

इत्येतत्कथितं पुन तच्च परमशोभनं ।

गोपनीयं प्रयत्नेन न देयं यस्य कस्यचित् ॥

सर्वार्थिष्टप्रशमनं जगदानन्दकारणं ।

सर्वसम्यक्करं तच्च प्रेमभक्तिप्रदायकम् ॥

एतज्ज्ञानाति यस्तत्त्वं जीवन्मुक्तो भवेदि सः ।

चक्षिन् मृष्टे विशिखितमेतत् तिष्ठति नित्यशः ।

तत्र कृष्णो जगन्नाथः सर्वदुःखनिवारकः ॥

तत् तस्य मननादेव शोकातीतो भवेन्नरः ।

अष्टवयविसुक्तीःसौ भक्तानां प्रवरो भवेत् ॥

Colophon. इति पद्मपुराणे पातालखण्डे ब्रह्मनारदसंवादे सुरलीगुञ्जचन्द्रिकानां
प्रादुर्भावः पञ्चषष्ठितमोऽध्यायः ॥

विषयः । बंशीचन्द्रिकागुञ्जमाज्ञानां कृष्णप्रापचतपस्यादि-कथनम् ।

No. 236. मूल्याध्यायविवरणम् By कामदेवदोक्षित. Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 5. Lines, 14 on a page. Extent, 150 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

प्रथम्य विद्वन्नाम हि सुनि-कात्यायनं ततः ।

दीक्षितान् वासुदेवाश्च गुरुन् नन्वा सरस्वतीम् ॥ १ ॥

द्वितीयं याज्ञिकानाञ्च मूल्याध्यायस्य कारुचितम् ।

अक्षतलापुराचार्यैर्व्याख्यानं क्रियते मया ॥ २ ॥

End.

व्याख्यातः कामदेवेन मूल्याध्यायः सतां प्रियः ।

तत्तत्त्वेन प्रयासेन प्रीयतां परमेस्वरः ॥

Colophon.

इति श्रीदोक्षितकामदेवकृतं मूल्याध्यायविवरणं समाप्तम् ।

विषयः । यज्ञीयश्रवणां मूलनिरूपणं ।

No. 237. मेघदूतटीका By दिवाकर उपाध्याय. Substance, palm leaf, 11×1½ inches. Folia, 95. Lines, 4 on a page. Extent, 1200 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Babu Girīśā-candra Cakravartti. Appearance, very old. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ॥

कविर्दिति ।

कश्चित् यक्षः रामनिर्ध्यातमेव वसतिं चक्रे इत्यन्वयः । तत्र क्षाप्तमेवमिति वक्ष्यन्नात् इतस्ततः परिश्रममैकैव श्रुतिं वचन्येति ध्वनितं । इत्यादि ।

End.

यवमनेन प्रकारेण दुःखं कथयन्नामिषं ददाति ते तव चक्षुषाचमपि विद्युता नायिकया पिच्छेदो भाभूत् मा भविष्यति कालसामान्ये सुखं

× × × × इति ॥ * ॥

Colophon.

इति श्रीदिवाकरोपाध्यायकृता मेघदूतटीका समाप्ता ॥ * ॥

विषयः । कालिदासकृतमेघदूतकाव्यस्य व्याख्यानम् ॥

No. 233. मोक्षोपासः. Substance, Teget leaf, 14x2. Folia, 110. Lines, 5 on a page. Extent, 2750 çlokas. Character, Maithili. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā. Late Paṇḍit Rāmātārāṇa Siromaṇi. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. (१—२ पदं नास्ति) ।

बृहरोमा सहातेजा विश्वामित्रोऽभ्यभाषत ।

सदृशं राजशार्दूलं तद्वैवैतन्महीतले ॥

सहावंशप्रसूतस्य वशिष्ठवंशवर्तिनः ।

× × × × × × ॥

तस्य विप्लवरा घोरा राक्षसा मम संचिन्ताः ।

बातुमर्हसि मामार्थं शरणागतमर्षिन्मम् ।

तवास्ति तनयः श्रीमान् दृष्टशार्दूलविक्रमः ।

× × × सदृशो वीर्य्यं रामो रक्षोविदारकः ॥

तं पुत्रं राजशार्दूलं रामं सत्यपराक्रमं ।

काकपक्षधरं शूरं श्रेष्ठं मे दातुमर्हसि ॥

× × × × × ।

कृताञ्जमकृताञ्जं वा मेनं श्रेष्ठ्यस्मि राक्षसाः ॥

वाल्मीकिवचनम् ।

भक्षा वशिष्ठे ब्रुवति रामभृत्यजनान् वृषः ।

कथं कौटक् स्थितो राम इति वप्रश्नं बुद्धिमान् ॥

जना उचुः ।

रामो राजीवपदाद्यो यतः प्रभृति चागतः ।

स विप्रस्त्रीर्यैवावासाकृतः प्रभृति दुर्गमाः ॥

यत्नात् प्रार्थनयाऽप्याहं निजव्यापारमाह्निकं ।

खायमन्त्रानवदनः करोति न करोति च ॥

किं सम्पदा किं विपदा किं मेघेन किमौहितेः ।

सर्वमेवावसदित्युक्ता तुष्टीमेवावतिष्ठते ॥

× × × × × ।

ईदृशः स्यान्महाफलः क इवास्मिन् महीतले ।

प्राकृते व्यवहारे तं यो निवेशयितुं क्षमः ॥

विद्यामित्र उवाच ।

एवञ्चेत् तं सदाप्राज्ञा भवन्तो रघुनन्दनं ।
 इहानयन्तु लरिता हरिषं हरिषा इव ॥
 एष सोऽहो रघुपतेर्नापद्यो नापि आगतः ।
 विवेकवैराग्यकृतो बोध एष सचोदयः ॥
 इतस्मिन् त्याजिते युक्त्या मोहे स रघुनन्दनः ।
 विश्रान्तिमेष्यति पदे तस्मिन् वचमिषोक्तमे ॥
 × × × × × × ।
 एवं सुनीन्द्रे भुवति पितुः पादाभिवन्दनं ।
 कर्तुमभ्याजनाभाय रामः कमललोचनः ॥
 × × × × × ।

दशरथ उवाच ।

पुत्र प्राप्तविवेकस्त्वं कल्याणानाञ्च भाजनं ।
 जडवज्जी × × × × खेदो × × × दीयताम् ॥
 बृहद्विप्रगुरुप्रोक्तं त्वाहमेनानुतिष्ठता ।
 पदमासाद्यते पुष्पं × × × मनुधावता ॥
 × × × × × × ।

वशिष्ठ उवाच ।

राजपुत्र महाबाहो गुरुस्त्वं विजितास्त्रया ।
 दुष्टच्छेदा दुरारम्भा × × × विषया × × ॥
 किं × × × × × × × योग्ये व्याधौहसानरे ।
 विनिमज्जसि कङ्कोलवडले व्याघ्रशक्तिनि ॥

विद्यामित्र उवाच ।

किं विहाः के च वे केन कियतः कारयेच्छेदे ।
 आचयः प्रतिकुम्पति × × × × × × × × ॥
 यथाभिसतमाशु त्वं ब्रूहि प्राप्स्यसि राघव ।
 सध्वं एव पुनर्येन भेत्स्यन्ति × × आचयः ।
 इत्युक्तमद्य × × × रघुर्वज्रवन्तु
 दारम्यवाक्प्रमुचिताश्चविहासमर्थं ।

तत्याज खेदमभिगर्जति वारिवाचे

वर्षौ यथा लघुमिताभिमतासंसिद्धिः ॥

इति वाल्मीकीये मोक्षोपाये वैराग्यप्रकरणे वैराग्योत्पत्तिप्रतिपादको नाम
प्रथमः सर्गः ॥ इत्यादि ।

End.

बभूवुक्षो मन्त्राभेषु शिखरेषु मञ्जीभृता ।

बद्धो बान्धवाः सिंहाः किं तानपि न शोचसि ॥

Colophon.

(अतःपरं खण्डितं) ,

विषयः । इति मोक्षोपाये वैराग्यप्रकरणे वैराग्योत्पत्तिप्रतिपादनं । अग्रदोषप्रकाशनं ।
इति मोक्षोपाये सुसुलुब्धव्यापकप्रकरणं । इति मोक्षोपाये उत्पत्तिप्रकरणार्थनिर्देशः । इति मोक्षोपाये
वैराग्यप्रकरणं । इति मोक्षोपाये उत्पत्तिप्रकरणे मोक्षोपाख्यानं । इति मोक्षोपाये सूक्ष्माख्यानं ।
इति मोक्षोपाये वाल्मीकीये उत्पत्तिप्रकरणं । इति स्थितिप्रकरणे भौमासुपाख्यानं । इति वाल्मी-
कीये मोक्षोपाये कचगाथाः । इति वाल्मीकीये मोक्षोपाये × × × × प्रकरणे
जनकोपाख्यानं । (अतःपरं खण्डितम्) ।

No. 239. यजमानपत्न्यन्तरासन्निधाने दर्शपौर्णमासप्रयोगः By वैद्यनाथ-
मिश्र . Substance, country-made paper, 10 × 4½ inches. Folia, 5. Lines,
9 on a page. Extent, 90 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place
of deposit, -Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance,
old. Prose. Correct.

Beginning.

त्रैलोक्येशाय नमः ॥

नित्यनैमित्तिके यावच्छब्दं न्यायमनुस्मरन् ।

वैश्वनाथः प्रतनुते यद्वादीनामभावतः ॥

End.

वाचमानमार्तिव्यं वक्षीय इति वचनान् पूर्वमाध्ययं पश्चाद् वाजमाना-
दिकं, यत्र कर्मणां सन्निपातस्तत्र यथासामर्थ्यं, अन्यो विशेष एकाध्यर्थ-
प्रयोगादुच्यते इति ।

Colophon.

इति वैद्यनाथमिश्रोऽमृतन्यायप्राप्तो यजमानपत्न्यन्तरासन्निधाने दर्शपौर्ण-
मासप्रयोगः ।

विषयः । अथश्रीमद्भेदोऽन्यतरस्याभावे दर्शादिविधि-कथनम् ।

No. 240. यमकभारतम् By आनन्दतीर्थ । Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 5. Lines, 11 on a page. Extent, 120 çlokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीवेदसाय नमः ।

ध्यावेत्तं परमानन्दं यन्मायापतिमयदपरमानन्दं
उल्लिखितपरमानन्दं पत्याद्यायात्रमः सदैव परमानन्दम् । ?

End. इति नारायणनामा वक्तृतीर्थसुपूजितः
सुरायणनामा पूर्वगुह्यैरधिकपूर्वः ।
ज्ञानोपसृक्तिभिः सधिकपूर्वः ।

Colophon. इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचितं यमकभारतं ।
विषयः । माध्वमते श्रीकृष्णसुतिः ॥

No. 241. यात्राप्रयोगतत्त्वम् । By हरिप्रकाश . Substance, country-made paper, 14 × 2½ inches. Folia, 17. Lines, 5 on a page. Extent, 300 çlokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpurā, Babu Girīśacandra Cakravartti, Pleader. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो भगवते ॥

नत्वा लक्ष्यपदद्वन्द्वं ब्रह्मादिसुरवन्धितं ।
यात्राप्रयोजनलक्ष्यं वक्ति श्रीहरिप्रकाशः ॥
प्रमाणं तत्र यात्रायां पुराणेषु प्रतिष्ठितम् ।

End. यात्राकारवभूतस्य पुरुषस्य च भूपतेः ।
दुष्टान् यदास्तु विज्झाय यज्ञशान्तिं समारभेत् ॥

Colophon. इति स्कन्दपुराणे जैमिन्यृषिसंवादे पुरुषोत्तममाश्रमे पञ्चविंशत्यध्याये-
रथोत्थिततदुत्पातशान्तिकथनम् ॥ * ॥ इति यात्राप्रमाणं ॥

विषयः । नाभापुराणवचनप्रमाणेन भगवतो रथयात्रादि-प्रयोगकथनम् ॥

No. 242. योगशास्त्रम् . Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 12. Lines, 13 on a page. Extent, 360 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City. Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālaçaṇḍra Śūri. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. नमो दुष्पाररामादिरैरिवारविवारिषे ।
 वारंवे योगनामाय महावीराय नायिषे ।
 पञ्चमे च सुरेन्द्रे च कौमिले पादसंस्तुभि ।
 निर्विशेषमनस्त्राय जीवीरस्मानिने नमः ॥

End. त्राक्षे दुष्टर्णे चोत्तिष्ठन् परमेष्ठित्तिं पठन् ।
 किंचित्तः किङ्कुलवाशि किञ्चनोऽस्मीति च शरम् ।

Colophon. (चसम्पूर्णम् ।)

विषयः । जैनचट्टयोगनक्षत्रम् ।

No. 243. रकारादिरामसहस्रनामस्तोत्रम् (त्रक्षसामस्तोत्रम्) . Substance, country-made paper, 10×3½ inches. Folia, 11. Lines, 10 on a page. Extent, 300 ślokaś. Character, Bengali. Date S. K. 1757. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā. Late Paṇḍit Rāma-tārāṇa Śiromaṇi. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. जीमदे रामानुजाय नमः ।

जीदेनुवाच ।

देवदेव महादेव भक्तानुपकारक ।
 जनाः कुता भया पूर्वं मन्त्रार्था जतकोटयः ।
 मन्त्राणि मन्त्रवाक्यानि शरत्क्षानि यानि च ।
 तानि तानि महापिदिकल्पितानि शुभानि च ॥
 × × × × × × × ।

जीदेनुवाच ।

त्राक्षमाय त्रिव त्रक्षो कष्टयानिषिद्धकर ।
 जीरामनक्षत्रिज्ञाया जायते परमेस्वर ।
 रत्नवं रामचन्द्रस्य रकाराचरपूर्वकं ।
 नामपादवर्कं भूषि नक्षत्रं तव वक्षसा । रत्नादि ।

- End.** श्रीरामचन्द्रः त्रितपारिजातः समस्तकल्याणशुभाभिरामः ।
 सीतामुखाशोकनिचक्षुरिष्णुनिरुत्तरं मङ्गलमातनोति ॥
 नौकाम्बुजश्यामलकोमलार्द्रं सीतासमारोपितवामभागं ।
 पाण्यो महासायकचाक्षपापं नमामि रामं रघुवंशनाथम् ॥
 श्रीहरिः ॐ हरिः ॐ हरिः रां रां हरिः क्लीं क्लीं ह्रीं स्वाहा ।
- Colophon.** इति श्रीब्रह्मयामके छट्टिप्रशंसायां उमामहेश्वरसंवादे रकारादिसहस्रनाम-
 स्तोत्रं सम्पूर्णं ॥ ॐ नमः । लिपिरियं श्रीरामतारणदेवशर्मणः ।
 शकान्दाः १७५० । ५ । ११ ।
- विषयः ।** श्रीरामस्य रकारादिसहस्रनामकथनम् ।

No. 244. रसमङ्गलः By गङ्गनानन्दमुनि . Substance, country-made paper, 6×13 inches. Folia, 17. Lines, 18 on page. Extent, 500 ślokas. Character, Nāgari. Date Samvat 1733. Place of deposit, Tīkāri, Baithigha, Dist. Gayā, Paṇḍit Mahāvīraprasād Misra. Appearance, old. Verse. Correct.

- Beginning.** श्री ने य मः न शि न्यां ॥ ?
- विधिरथ समाख्यातः सर्वशास्त्रेषु दुर्लभः ।
 तत्रादौ कथ्यते सम्यगसादेरभिधानकम् ॥
 वैद्यानां ग्रन्थयत्नार्थं तदेवमभिधीयते ।
 रसः स्तुतो रघुचन्द्रस्य पारदः शिवशेषकः ॥
 शङ्खुवीर्यं रसानाह नामान्येतानि ब्राह्मणिवृत् । इत्यादि ।

- End.** यन्त्रं तस्य यथा यथ लिख्यते तत् सुबोधतः ॥
- Colophon.** इति श्रीपरादर्शकप्राप्तनाथश्रीगङ्गनानन्दमुनिविरचिते रसमङ्गले विषयोधनो
 नाम अत्रविंशतिः पटलः ।
 अद्यातः संप्रवक्ष्यामि तुल्यसंस्कारमुत्तमं
 आदौ तुल्यं समादाय × × × ×
 यामदद्यात् सुमुदृत्य श्रद्धिमायाति निश्चितं
 कुण्डयन्त्रं यथा यथ लिख्यते तत् सुबोधतः ॥
 रदं कुण्डयन्त्रं * । र श्री रा र्ज क ष ष न ना न्द नि विवि र मं
 ये त्य क्ता ना ना विं ति ड लः १० । शुभमस्तु संवत् १७३१ ॥

पातु त्वां केशराधप्रपदनस्तशिखायोगपद्यप्रतानि-

रुद्धाधिःपौड्रमानप्रश्रितिलविचलनभ्यमन्नश्रुद्धिम् ॥

अपि च । दृष्ट्वा सौमित्रिमन्मगतनिशितमहाशक्तिसुतृकान्नाधैर्य-

स्तस्थान्धैर्यं तदैव त्रिभुवनविवरोत्सारिभिः शस्त्रशालैः ।

अतृप्तनैवतमाङ्गै रजनिचरपतेर्दिक्पतिभ्यो दशभ्य-

स्त्रीत्रामोदप्रदं वो वल्लिसुपचूतवान् रामचन्द्रः पुनीताम् ॥

मान्द्यन्ते स्तूतधारः । अलमतिविस्तरेण । अथे किमिदमपूर्ववस्तुविलोकनादुत्पन्नपरीवाहं

विगाहमान इव संवृत्तोऽस्मि । किञ्चिदुद्गोचरमवलोक्य । अथो प्रवक्ष्यमनघटा-

प्रतिभटदन्तावल्लपटलघण्टाटोपटङ्कारतिरस्तुतान्यध्वनयो दिग्भिर्भागा वर्तन्ते ॥

प्रविश्या पारिपाश्विकः । भाव विजयतां विजयतां जगदुत्तररुतिमत्तया ।

स्तूतधारः । मारिष विजयसम्भावनाविशेषः प्रस्तूयताम् ।

पारिपाश्विकः । अथ खलु कुर्वन्नेवयात्रासमाहृतमहौपतिमण्डलमुकुटमाणिक्यभूतैर्भूपतिभि

भारतायोधनभूविलोकनप्रादुर्भूतोद्दीपनविभावैः संभूय सन्दिष्टा अस्मादु-

गुरवो मनोहरमित्राः यत् त्वं मनोहरतया विभ्रुतोऽसि तदुत्साहव्याधि-

प्रबन्धप्रयोगविधाहृतया हतोऽस्माभिर्नामार्थानुसारिणो क्रियां प्रतिपाद-

यस्येति ।

पारिपाश्विकः । तदनुकारी कतमः प्रबन्धोऽनुसन्धीयते सतीर्थप्रतीक्षेण ।

स्तूतधारः । यादृक् समुचितोऽयं समावेशः ।

प्रेक्षावत्परितोषनिस्तुपमहामाणिक्यरत्नाकरः

प्राक् सत्पूरुषपौरुषोत्करकयास्त्रोत्सनीभूधरः ।

दृष्यचारणसातुरीमशुकरीप्रागल्भ्यपुष्पाकरः

श्रीमङ्गलभूपतेरभिनवस्तादृक् प्रबन्धोत्तरः ॥

पारिपाश्विकः । सानुसोदं । भाव

आश्रया यस्य राजानस्तस्य वीररसस्य चेत् ।

प्रबन्धो भूभुजा बद्धस्तस्मिन्नोपयिकः त्रयः ॥

किञ्च । यद्यपि महीमहनीयमहिम्ना तेनोपनिबद्धानि दृश्यकाव्यानि बह्वन्यनुवर्तन्ते ।

तथापि विभिन्नदृष्टिष्वैर्विख्यातविजयं नाम नाटकं कण्ठोत्पन्नमिव सम्भावितं

भावस्य । इत्यादि ।

End.

राजा । भगवन् युधिष्ठिरैकगरण ! किसतः परं प्रियमस्ति ।

आजन्मप्रतिभूततां प्रथितयन् दुय्योश्चनः साम्प्रतं

प्रत्याशातविभङ्गनिश्चितस्तिः शीकार्णवे मज्जितः ।

विख्यातो विजयः कितौ समजनि प्रौढप्रतीपचया-

दस्येव द्विरदाह्वयेऽपि भवता भद्रासने स्थापितः ॥

तथापीदमस्तु ।

सखीनन्दनरेन्दुनिर्धूलनयैर्निर्मूलितोपश्रवा

स्नेह-स्नेह कृतज्ञ-दुर्जन-शठैः शून्यास्तु सर्वसंचा ।

अत्राक्तं भुवि सत्प्रसङ्गवचनैराविद्यविध्वंसनात्

चित्तं चन्द्रकलाकिरीटचरणे खेयात् स्थिरं मादृशः ॥

रूढकं कार्यं प्रवेतुः प्रतिचतरिपवः सन्तु गोचप्रसूताः

श्रोतृणां पश्चात्ताद्य प्रथयतु परमास्त्रदिग्दर्शकचूडः ।

भूयात् कीर्तिर्धनानिर्हृदमभिनयतां प्रत्यहं नर्तकानां

आकल्पानां प्रबन्धः स्फुरतु क्षतधिषां कौमुदीवाननेन्दौ ॥

सर्वे श्वमस्त्विति निष्क्रान्ताः ॥

Colophon.

रति श्रीश्रीयुतसख्यमापिष्यदेवविरचिते विख्यातविजयनामनाटके परम-
महोक्तवो नाम षष्ठोऽङ्कः ॥ शुभमस्तु १९७७ ।

विषयः । अस्यस्मिन् विख्यातविजयनामनाटके परिस्पृष्टः कर्णस्य निधनदृष्टान्तः । तत्र
प्रथमेऽङ्के सचदेवस्य शीलव्यानयनाय द्वारकागमनं शीलव्यानयनस्य । द्वितीयेऽङ्के कर्णशस्ययो-
र्वाग्विरोधः । तृतीयेन सच कर्णस्य युवं नकुलस्य निग्रहस्य । तृतीयेऽङ्के कर्णवधाय पाण्ड-
वानामुद्योगः । चतुर्थेऽङ्के कर्णाकुंभयोर्द्वैरययुद्धारम्भः । पञ्चमेऽङ्के माण्डवीनिन्दया युधिष्ठिरं
प्रति धनञ्जयस्य क्रोधः शीलव्येन तस्योपशमनं कर्णनिधनस्य । षष्ठेऽङ्के कर्णनिधनादान-
न्दिनानां पाण्डवानामानन्दप्रकाश इति ।

No. 187. विभक्तितत्त्वम्. Substance, country-made paper, 14×5 inches.
Folia, 38. Lines, 12 on a page. Extent, 1,500 plokas. Character, Bengali.
Date, Sana. 1235. Place of deposit, District Dhākā, Vidgā, Paṇḍita
Icānacandra Smṛtipañcānana. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

प्रथम्य गौरममलात्मधात्री

गुणस्य मोक्षैकनिदानसादो ।

विभक्तित्वार्थमिदं विचित्रं

ननोति चेतोः कपया हि धातुः ॥

प्रथमा । व्याकरणं हि शक्तिप्राप्तकम् । इत्यादि ।

End.

नामलक्षणं नाम्ना पदेनेति यत्र निर्देशस्तत्र पदेन च समास इति ॥ ० ॥

Colophon.

इति विभक्तित्वं समाप्तम् ॥ सन १२९५ ।

विषयः । प्रथमादिविभक्त्योनामार्थादिरूपणम् ।

No. 188. विरुद्धजागदीश्री. Substance, country-made paper, 18 x 3½ inches. Folia, 17. Lines, 9 on a page. Extent, 800 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Khadāra grāma Kurāna, Pauḍita Ambikācārṇa Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

कौदुर्गा । मरिचक्यते सर्व्वमनित्यं प्रमेयत्वादित्यादर्शक्यत्वात् तत्रानित्याप्रा
भिधानमसङ्गतमत आह सम्प्रदाय इति + × × सर्व्वमनित्यं प्रमेयत्वात्
भूनित्या मन्ववत्त्वादित्यादावसाधारणानुपसंहरिषावित्यर्थः अप्रे सिद्धान्ते
ननु निश्चितत्वं यदि साध्यवदुभिर्नेष्टयन्वितं तदानुपसंख्यार्थो व्यावर्त्त इत्या-
दिनाप्रे सपक्षगतत्वांशस्य सार्धकलशङ्का विरध्येत साध्यवदुभिर्गलनिश्चया-
प्रसिद्धौ वानुपसंहरितादशयाभित्याप्रसम्भवादतस्तदनुरोधेन साध्यवत्त्वा-
चान्वयितया निश्चितत्वं व्याप्यते ॥ इत्यादि

End.

विरुद्धश्ले वाधस्वरूपासिद्ध्योरन्यतरस्यावश्यकत्वात् तत्र क्वाचित्कलासम्भ-
वादाह बाधेति हेतुविशेषवासिद्ध्योदिरपि क्वचित् साङ्ख्यसम्भवादात्रया-
सिद्ध्योदिपदस्योपलक्ष्यपरत्वमित्याशयेनाह अन्यसङ्करस्त्विति । ननु विरु-
द्धचेतो बाधासिद्ध्योरन्यतरस्यावश्यकत्वे तदेवास्त दूषणं कृतं विरोधेनेत्यत
आह ज्ञानेति ॥

श्रीकालीपदपङ्कजेऽस्तु सततं चेतो मदीयं मम

कायः क्लेशसङ्कोऽस्तु तत्र परमे पूजाविधौ समततम् ।

वाचस्पदगुणशशिगङ्गासखिले मग्नाः सदा सन्तु मे

शोऽहं तन्मकरन्दसुन्दरसुधां नित्यं पिबेयं सुदा ॥

Colophon. इति विवदजागदीशो समाप्ता । श्रीगुरुं वन्दे नित्यम् ।

विषयः । अनुमानचिन्तामण्यन्तर्गतचैलाभाषीयविवदपत्रस्य जगदीशकृता टीका ।

No. 189. विष्णुमित्रसंहिता . Substance, country-made paper, 12 × 3 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 2,500 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Mānabhūma, Post Office Raghunāthapura Vēḍogṛāma, Paṇḍita Venkaṭa, Varadācāryya Gosvāmī. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीहरिः । नमो भगवते ।

श्रीदेवुवाच ।

देवदेव जगन्नाथ सर्वज्ञ सकलेश्वर ।

भैरवानन्द चिन्मात्र सर्वप्रिय भगेश्वर ।

श्रीमेष सर्वसिद्धिः स्यात् केनोपायेन भैरव ॥ इत्यादि ।

End. अजरे अमरे देवि ब्रह्मणेन नमोऽस्तुते स्वाहा ।

नमस्तारं समर्पयामि । इति ब्रह्मसन्तं विचारं जपित्वा इत्याह भगवान्
बोधायनः ॥ • ॥

Colophon. इति विष्णुमित्रसंहितायां नामाप्रयोगयोगो नाम दशमोऽध्यायः ॥ • ॥

विषयः । मन्त्रसाधनादिनिरूपणम् । विष्णेश्वरादिकोषम् । प्राक्प्रतिष्ठादिनिरूपणम् ।
मातृकान्यासादिनिरूपणम् । प्रयोगादिष्वेति ।

No. 190. विष्णुसम्भोक्तम् . (काण्डव्यासकम्) . Substance, country-made paper, 12 × 7 inches. Folia, 495. Lines, 13 on a page. Extent, 16,000 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Generally correct.

प्रथमकाण्डस्य ।

Beginning. श्रीभगवते नमः ।

नारायणं भक्त्युत्तमं नमस्कृत्य नरोत्तमम् ।

देवीं परस्मिन् वाचं ततो जयमुदीरयेत् ॥

ॐ छतवर्मा तथा भोजः श्वेतो माह्वतीपतिः ।

कुलिन्दः सर्व्वदमनो माहुरिचन्द्रवर्धनः ॥

वत्सनाभः सुवाणश्च नन्दीशो दारमत्यतिः ।

आतिसारखिजधन्वा सर्व्वो वायुरयस्तथा ॥

द्रविडः कुसुमापीडो + + + समरप्रियः ।

शम्भुः किरातराजश्च × × × नन्दिवर्धनः ॥

एते चान्ये च राजानः शतशो बह्वदक्षिणः ।

सम्पूर्णचन्द्रवदना नागराजः पुरोरचः ॥

उपासाक्षत्रिरे वक्षं सिंहासनगतं तदाः ।

बहुभिर्भूमिपालैश्च तथा वज्रैश्च भूभुजा ॥

शुद्धिदरेण च सभा शोभिता शशुभे सदा ।

राजामस्तो ततो दृष्ट्वा त्वदीन् दुर्लभदर्शनान् ॥

ब्रह्मलोकस्थमात्मानममन्यन् यशोभतः ।

अचक्षुस्ते प्रणयाद् वाक्च वक्षं भूरिसहस्रदम् ॥

दुर्लभं दर्शनं यत्र त्वद्विषये महीक्षिताम् ।

तस्मात् त्वं राजशार्दूल प्रष्टुमर्हो द्विजोत्तमम् ॥

वैष्णवान् विविधान् धर्मान् सरस्वत्यान् ससङ्गवान् ।

इत्येवमुक्तो वज्रस्तु त्यक्त्वा सिंहासनं तदा ॥

वज्रान् प्राञ्जलिं दृष्ट्वा सर्व्वं यत्र नराधिपाः ।

वरासनान् विज्ञायाधस्तथुः प्राञ्जलयस्तदा ॥

वज्र उवाच ।

भवद्भिर्हृदयसिंहाद्य तर्पिता ये द्विजाः श्रुताः ।

अनुपचायै भूपानां जगतो हितकाय्यया ॥

भवन्तो वक्तुमर्हन्ति विष्णुधर्मान् सनातनान् ।

तस्मात् × + शुगे नास्ति भवतां दर्शनं त्वयैः ॥

त्वय्य ऊचुः ।

उनिष्ट त्वं महीपाल त्वत्तुष्टु ससाधनम् ।

अवशेषेऽपि वयन्तस्य विशेषार्थिनी त्वयि ॥

वज्र ते संशयान् सर्व्वान् जेतुम्येष मज्जामुनिः ।

इत्येवमुक्त्वा वज्रान् त्वयस्तपसि स्थिताः ॥

मार्कण्डेयस्योचुते ब्रूहि धर्मान् महीपते ।
 वैष्णवान् विविधान् धर्मान् लोका + परायणाः ।
 तथा पाश्चिंशसङ्ख्यं संशयान् मनसि स्थितान् ॥ इत्यादि ।

द्वितीयकाण्डस्य प्रारम्भवाक्यम् ।

ॐ सक्ति प्रजाभ्यः । ॐ गङ्गेशाय नमः ।
 ॐ गुरवे नमः । ॐ धन्यश्रीवैष्णुधर्मोत्तरेषु द्वितीयकाण्डं लिख्यते ॥
 ॐ नारायणं नमस्कृत्य नरसैव नरोत्तमम् ।
 देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत् ॥
 ॐ वक्ष्ये उवाच ।

ॐ यद्यो भगवता प्रीतो विजये भरतस्य मे ।
 यच्छ्रुत्वा वेदिं चात्माभं ब्रह्मन् विजतकल्पम् ।
 सुख + च हृष्येय कथासारसु भागव ।
 कथाश्च विविधाः प्रोक्तास्तत्प्रसङ्गात् तथा त्वया ॥ इत्यादि ।

तृतीयकाण्डस्य प्रारम्भवाक्यम् ।

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।
 वक्ष्ये उवाच ।
 किं कर्तव्यं मनुष्येभ्यः किं कुर्यान् सुखमेधते ।
 अस्मिन् लोके परे चैव केनायाति महत् सुखम् ॥
 मार्कण्डेय उवाच ।
 अकार्षेदि वदिवेदि पुष्टये विजानता ।
 देवतापूजनं कार्यं लोकद्वयमभीक्ष्णता ॥ इत्यादि ।

End. प्रथमकाण्डस्य ।

एतत् तदुक्तं विजयं मया ते रत्नाजिरे राघवमन्दनस्य ।
 ओतयमेतन्नियमेन पुंसां विद्वानधर्मार्थयशोऽभिरामम् ॥

Colon' ७७. इति श्रीवैष्णुधर्मोत्तरेषु मार्कण्डेय वक्ष्यंवादे श्रीरामचन्द्रभरतसमागमो नाम
 एकोनसप्ततितमोऽध्यायः । ११८ । समाप्तश्चायं प्रथमः काण्डः ।

End. द्वितीयकाण्डस्य ।

धम्मिनी रत्नाकाराय अस्मिन्लोपि विद्यो जयेत् ।

कार्यं सर्व्वसम्वाधं तथा तोरपरक्षयम् ॥
 योजना च तथा कार्या यथा न स्याद् व्यतिक्रमः ।
 सम्वाधश्च तथा राम न भवेत् परस्परम् ।
 तत्तव सर्व्वसुक्तं संक्षेपतो भार्गववंशसुक्ते ।
 एतत्तु कृत्वापि नरः स युजे जयत्यवश्यं समुपार्जिते च ॥

Colophon. इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरे मार्कण्डेय-वक्त्रसंवादे रामं प्रति पुष्करोपाख्यानं
 धनुर्वेदे षष्ठोऽध्यायः । द्वितीयं काण्डं समाप्तम् ।

End. तृतीयकाण्डस्य ।

यथेष्टमूर्तिर्देवं सर्व्वकालमवाधयेत् ।
 तस्य सर्वा त्रियै र्यन्मात्राश्चक्रे जंगदगुरोः ॥
 स सर्व्वशक्तिर्भगवान् महात्मा
 पूज्यः सदा भक्तिमुपेत्य राजन् ।
 सम्पूजनं देववरस्य तस्य
 भक्तिः प्रधाना न हि कालयोगः ॥

Colophon. इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरे मार्कण्डेय-वक्त्रसंवादे कालनियमपूजा समाप्ता ॥
 तृतीयकाण्डः समाप्तः ।

विषयः । इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरे मार्कण्डेय-वक्त्रसंवादे प्रथमकाण्डे कथाप्रस्तावनं नाम
 प्रथमोऽध्यायः । द्विरष्ट्यगर्भोत्पत्तिर्नाम २ योऽध्यायः । वराहप्रादुर्भावो नाम ३ । पाताल-
 वर्णनम् ४ । लोकवर्णनम् ५ । द्वीपविभागवर्णनम् ६ । जम्बूद्वीपवर्णनम् ७ । भारतवर्ष-
 वर्णनम् ८ । जनपदवर्णनम् ९ । सप्तगिर्युद्धवनदीवर्णनम् १० । हिमवन्तदीवर्णनम् ११ ।
 कोशलवर्णनम् १२ । अयोध्यावर्णनम् १३ । दत्तात्रेयवर्णनम् १४ । मधुकैटभवधोपाख्यानम् १५ ।
 धुन्वमारोपाख्यानम् १६ । समरोपाख्यानम् १७, १८ । गङ्गावर्णनम् १९ । जम्बूद्वीपवर्णनम् २० ।
 निविक्रमोपाख्यानम् २१ । गङ्गाव्याप्तिर्नाम २२ । अर्जुनोपाख्यानम् २३ । हवधोपाख्यानम् २४ ।
 दत्तात्रेयोपाख्यानम् २५ । पृथ्वीप्राक्लोकगमनम् २६ । ब्रह्मलोकगमनम् २७ । चरैर्दर्शनम् २८ ।
 मण्डलदर्शनम् २९ । आदित्यदर्शनम् ३० । वनदाहो नाम ३१ । बाहुवायुप्रपत्तिर्नाम ३२ ।
 चरविपर्याप्तो नाम ३३ । भुशिकवरप्रदानम् ३४ । रामोत्पत्तिर्नाम ३५ । रामस्य साक्षिचरादेशो
 नाम ३६ । कीर्त्यातिकं नाम ३७ । शुकशाल्वसंवादः ३८ । अग्राध्यायो नाम ३९ । समुद्रमथने
 लक्ष्मीसम्बोधनम् ४० । अश्वत्थमथनम् ४१ । अश्वत्थविभागो नाम ४२ । राजवक्त्रं नाम ४३ ।

सात्विकाक्षं नाम ४४ । भार्गवरामयुजे सात्त्विकवर्णम् ४५ । सात्विकेनादुर्मितदर्शनम् ४६ ।
 युजे भार्गवरामदर्शनम् ४७ । सात्विकेन्यबधो नाम ४८ । सात्विकबधो नाम ४९ । अक्षप्रति-
 र्नाम ५० । परशुरामोपाख्याने शङ्करगीतासु रामप्रश्नः ५१ । भार्गवरामप्रश्ने शङ्करगीतासु
 विष्णुं प्रति शङ्करचिन्तनम् ५२ । रामं प्रति शङ्करगीतासु नन्दराजप्रादुर्भावेष्टिरण्याक्षबधो
 नाम ५३ । शिरण्याक्षपुत्रबधे नरसिंहप्रादुर्भावो नाम ५४ । रामं प्रति शङ्करगीतासु
 बलिहन्तने वामनप्रादुर्भावो नाम ५५ । शङ्करगीतासु विभूतिर्नाम ५६ । भक्तिफलं
 नाम ५७ । भक्तिलक्षणं नाम ५८ । उपवासफलं नाम ५९ । उपवासविधिर्नाम ६० । अभि-
 गमनकाक्षो नाम ६१ । उपदानकरणं नाम ६२ । दद्याकाक्षविधिर्नाम ६३ । साध्याकाक्षो
 नाम ६४ । शङ्करगीता समाप्ता ६५ । रामं प्रति शङ्करानुशासनम् ६६ । वैष्णवधनुष्यादुर्भावो
 नाम ६७ । अश्विनगरदर्शनम् ६८ । वरणादिदर्शनं नाम ६९ । अयःशङ्खदानवबधो नाम ७० ।
 वरणक्षीर्णं ७१ । अर्कादिमाधवर्णनं नाम ७२ । कालसंख्यानम् ७३ । युगान्तवर्णनम् ७४ । जग-
 दवस्थावर्णनम् ७५ । कल्पान्तवर्णनम् ७६ । महाकल्पवर्णनम् ७७ । ब्राह्मप्रभाववर्णनम् ७८ ।
 पद्मनाभोपाख्यानम् ७९ । यातकाक्षवर्णनम् ८० । कल्पसाहस्यवर्णनम् ८१ । वृक्षल (२) निर्देशो
 नाम ८२ । कालावयवदैवतं नाम ८३ । षड्वर्गनिर्णयो नाम ८४ । पञ्चशुभाशुभनिर्णयो
 नाम ८५ । प्रतिदेशं पीडाज्ञानं नाम ८६ । प्रतिपुत्रं शुभाशुभनिर्णयो नाम ८७ । पञ्च-
 चोमण्डलनिर्देशो नाम ८८ । नवनक्षत्रज्ञानं नाम ८९ । पञ्चर्षपूजाविधिर्नाम ९० । पञ्चनक्षत्र-
 ज्ञानविधिर्नाम ९१ । अग्निकार्यं प्राक्तनोत्तरतन्त्रविधिर्नाम ९२ । पञ्चपूजाविधानम् ९३ । मण्डल-
 कल्पना ९४ । पञ्चर्षवाहनमन्त्राध्यायो नाम ९५ । अनुलेपनं नाम ९६ । पञ्चर्षपुष्पदेयाध्यायो
 नाम ९७ । पञ्चर्षधूपदेयाध्यायो नाम ९८ । पञ्चनक्षत्रनैवेद्यदेयाध्यायो नाम ९९ । प्रतिपञ्च-
 चोदेयादेशो नाम १०० । जोमद्रव्यविभागो नाम १०१ । जोममन्त्रकथनम् १०२ । दक्षिणविधा-
 नम् १०३ । प्रति + + आशीर्वादाध्यायो नाम १०४ । पञ्चशान्तिर्नाम १०५ । पञ्चसम्भवकथ-
 नम् १०६ । पञ्चार्हादिसम्भवो नाम १०७ । शृङ्गवो नाम १०८ । शृङ्गभिषेको नाम १०९ । दाक्षा-
 यक्षुत्पत्तिर्नाम ११० । अगुर्वंशकीर्तनं नाम १११ । अङ्गिरोवंशकीर्तनं नाम ११२ । अजिवंशानु-
 कीर्तनं नाम ११३ । विश्वमिववंशानुकीर्तनं नाम ११४ । कश्यपवंशानुकीर्तनं नाम ११५ ।
 वशिष्ठवंशानुकीर्तनं नाम ११६ । पराशरवंशानुकीर्तनं नाम ११७ । अगस्त्यवंशानुकीर्तनं नाम
 ११८ । अर्कवंशानुकीर्तनं नाम ११९ । आदित्योत्पत्तिर्नाम १२० । दिव्यवंशानुकीर्तनं नाम १२१ ।
 अग्निक्षीर्णं नाम १२२ । वायुक्षीर्णं नाम १२३ । भगवद्दर्शनं नाम १२४ । काष्ठमेमीबधो
 नाम १२५ । नराजप्रादुर्भावो नाम १२६ । माततोत्पत्तिर्नाम १२७ । कश्यपसर्गो नाम १२८ ।
 तर्जनीसम्भवो नाम १२९ । उर्वशी-रश्मासंवादो नाम १३० । औद्गातारणं नाम १३१ ।
 श्रोत्रवर्णनं नाम १३२ । उर्वशी-पुकरवःसमागमो नाम १३३ । उर्वशीसम्भोगो नाम १३४ ।
 कुरवःप्रज्ञापो नाम १३५ । वेताग्न्युत्पत्तिर्नाम १३६ । पुकरवःसर्गप्राप्तिर्नाम १३७ । पिङ्गण-

कीर्तनं १४८ । आद्योत्पत्तिर्नाम १४९ । आद्यविधिः १४० । आद्यविनिर्णयः १४१ । आद्यकाल-
 निर्णयः १४२ । पाचापाचपरीक्षा १४३ । आद्यदेशानुकीर्तनं १४४ । दृषभलक्षणं नाम १४५ ।
 दृषोत्सर्गविधिः १४६ । पुष्करवक्षपोवर्णनं १४७ । रेरावतीवर्णनं १४८ । क्षिप्तवर्णनं १४९ ।
 सङ्घर्षाश्रमवर्णनं १५० । आश्रमवर्णनं १५१ । असुरोत्पत्तिरुद्धारणं १५२ । पुष्करवक्षोऽवि-
 दर्शनं १५३ । नृपसञ्चकरणं नाम १५४ । पुष्करवक्षरितवर्णनं १५५ । राज्यप्रदाहादशौविधिः
 १५६ । प्रकामाहादशौविधिः १५७ । शूक्तपक्षदादशौविधिः १५८ । लघुपक्षदादशौविधिः १५९ ।
 अथवाहादशौप्रशंसा १६० । अथवाहादशौकथामाहात्म्यम् १६१ । तिलहादशौप्रशंसा १६२ ।
 तिलहादशौकथा १६३ । गायत्रीमाहात्म्यम् १६४ । दीपदानप्रशंसा १६५ । दीपमाहात्म्यं स्तुतित
 कोपाख्यानं १६६ । पुष्पाञ्जलफलं १६७ । उपलेपनफलं १६८ । मान्वाजाख्यानं नाम १६९ ।
 पुष्पसखकवर्णनं १७० । प्रादुर्भावस्तखकवर्णनं १७१ । अनन्तव्रतमाहात्म्यम् १७२ । मासमन्त्रपूजनं
 १७३ । शक्रचरिताख्यानं १७४ । शक्रं प्रति शम्भुरायणीकथाये प्रथमं मन्वन्तरं नाम १७५ । शक्रं
 प्रति शम्भुरायणीकथाये द्वितीयमन्वन्तरकथा नाम १७६ । तृतीयमन्वन्तरं नाम १७७ । चतुर्थ-
 तामसवर्णनं नाम १७८ । इन्द्रशम्भुरायणीकथायां पञ्चमैवतमन्वन्तरवर्णनं नाम १७९ । षष्ठ-
 मन्वन्तरवर्णनं नाम १८० । सप्तमैवतमन्वन्तरं नाम १८१ । अष्टममन्वन्तरवर्णनं नाम १८२ ।
 नवममन्वन्तरवर्णनं नाम १८३ । दशममन्वन्तरवर्णनं नाम १८४ । एकादश-द्वादश-त्रयोदश-
 चतुर्दशमन्वन्तरवर्णनं नाम १८५, १८६, १८७, १८८ । अनेकविष्णुप्रादुर्भावो नाम १८९ । शक्र-
 शम्भुरायणीकथासमाप्ता १९० । स्तुतिमाहात्म्यम् १९१ । गन्धर्वयोगजनक्रीकरणं १९२ । गजेन्द्र-
 मोक्षं १९३ । विष्णुपञ्चरत्नोत्तमं १९४ । सत्त्ववाधाप्रशमनस्तोत्रं १९५ । यक्षोत्पत्तिर्नाम १९६ ।
 जैष्ठवंशवर्णनं १९७ । अथनोत्पत्तिर्नाम १९८ । प्रहेलवंशानुकीर्तनं २०० । शैलूषपूजावर्णनं २०१ ।
 भरतप्रस्थानं नाम २०२ । अनुयाजिकं नाम २०३ । भरतनिर्याणं नाम २०४ । प्रयाणकवर्णनं
 नाम २०५ । गङ्गातारो नाम २०६ । राजगृहगमनं नाम २०७ । राजगृहप्रवेशो नाम २०८ ।
 आज्यधिकं नाम २०९ । गन्धर्वसभास्तोत्रो नाम २१० । गन्धर्वगर्जनं नाम २११ । शैलूषं प्रति
 + + नृशसनं नाम २१२ । अगस्त्यमाहात्म्यम् २१३ । समुद्रवर्णनं २१४ । देवताप्रयोजनं नाम २१५ ।
 राक्षसवेनाभिर्याणं २१६ । साक्षिराक्षसवधः २१७ । राक्षसपातालप्रवेशो नाम २१८ । वैश्व-
 षाख्यानं २१९ । राक्षसवरप्राप्तिर्नाम २२० । राक्षसभूषणकविकथो नाम २२१ । स्वर्गविकथो
 नाम २२२ । वयोर्विश्व-वस्तुर्विश्व-आधायो खण्डितो । त्रिपुरदाहवर्णनं २२३ । अन्धकजयः २२४ ।
 मातृवाधाप्रतिषेधो नाम २२५ । क्षत्तिकापूजा नाम २२६ । अक्षयतृतीयमाहात्म्यम् २२७ । प्रक्षो-
 त्पत्तिर्नाम २२८ । प्रक्षलित्रवर्णनं २२९ । प्रक्षलप्रतिषेधो नाम २३० । मञ्जिषासुरवधः २३१ ।
 देवयज्ञविध्वंसो नाम २३२ । दक्षयज्ञविध्वंसो नाम २३३ । कालदाहो (?) नाम २३४ । विष्णु-
 कवचं २३५ । वज्रिरावणसमागमो नाम २३६ । रावणसहापुत्रवर्णनं २३७ । वसन्तवर्णनं २३८ ।

वीक्ष्यवर्णनं २४१ । खण्डवधे शत्रुघ्नं प्रति रामानुशासनं २४२ । प्राष्ट-भरद्-हेमन्तवर्णनं २४३ ।
 २४४ । २४५ । शत्रुघ्नप्रस्थानं २४६ । खण्डवधः २४७ । पुलहवंशवर्णनं २४८ । राजकीर्तनं २४९ ।
 शक्राभिषेकवर्णनं २५० । गजोत्पत्तिर्नाम २५१ । वानरोत्पत्तिर्नाम २५२ । गजवानरयुद्धं २५३ ।
 गन्धर्वप्रवणं २५४ । विरहिणीवर्णनं २५५ । २५६ । निशोपभोगवर्णनं २५७ । गन्धर्वसैन्यनिर्याणं
 २५८ । २५९ । सङ्कुलयुद्धं नाम २६० । द्वन्द्वयुद्धं नाम २६१ । तृतीयदिवसयुद्धं नाम २६२ ।
 चतुर्थदिवसयुद्धं नाम २६३ । पञ्चमदिवसयुद्धं नाम २६४ । षष्ठदिवसयुद्धवर्णनं २६५ । श्रीशैल्य-
 वधः २६६ । रणभूमिवर्णनं २६७ । गन्धर्वस्त्रीविलासो नाम २६८ ॥ ० ॥ इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरेषु
 मार्कण्डेय-वक्त्रसंवादे श्रीरामचन्द्र-भरतसमागमो नाम २६९ अध्यायः ॥ इति प्रथमकाण्डस्य ॥ इति
 श्रीविष्णुधर्मोत्तरेषु द्वितीयकाण्डे मार्कण्डेय वक्त्रसंवादे रामं प्रति पुष्करगङ्गागमनं नाम प्रथमो-
 ऽध्यायः ॥ रामं प्रति पुष्करवाक्शेषे राजप्रशंसा नाम २ अः । राजलक्षणं नाम ३ । साम्बल-
 रिकलक्षणं नाम ४ । इति पञ्चमोऽध्यायः ॥ मन्त्रिलक्षणं ६ । मन्त्रिणीलक्षणं ७ अः । पुत्रव-
 लक्षणं ८ । स्त्रीलक्षणं ९ । वल्लिलक्षणं १० । अश्वलक्षणं ११ । चामरलक्षणं १२ । हस्तलक्षणं
 १३ । भद्रासनलक्षणं १४ । रत्नलक्षणं १५ । चापवाणलक्षणं १६ । खड्गलक्षणं १७ । रात्र्याभि-
 शेककाष्ठो नाम १८ । मन्त्रनिर्देशो नाम १९ । वक्रिलक्षणं २० । राज्ञोऽभिषेकविधिः २१ । २२ ।
 तीर्थक्षेत्रवर्णनं २३ । २४ । २५ । षड्वर्गसम्पत्तिर्नाम २६ । अगदङ्काराध्यायो नाम २७ । राज-
 रत्नाध्यायः २८ । वास्तुविद्या २९ । छत्रदायुर्वेदो नाम ३० । सूरपूजादिमाहात्म्यं ३१ । प्राक्काण-
 प्रशंसा ३२ । साध्वीमाहात्म्यं ३३ । स्त्रीधर्माध्यायः ३४ । स्त्रीदेवतापूजनाध्यायः ३५ । सावि-
 त्रपाठ्यानाम् ३६-४१ । गोमाहात्म्यं ४२ । गर्वा चिकित्सितं ४३, ४४ । अक्षप्रशंसा ४५ । अश्व-
 चिकित्सा ४६ । अश्वानां शान्तिकर्मविधानं ४७ । गजप्रशंसा ४८, ४९ । गजानां शान्तिकर्म-
 विधानम् ५० । पुत्रप्राप्त्यर्थं ५१ । बालतन्त्रं नाम ५२ । रोहिणीस्नानं नाम ५३ । पुत्रीया-
 सप्तमीव्रतं ५४ । पुत्रीयाष्टमीव्रतं ५५ । ५६ । शतभिषास्नानं नाम ५७ । आरोग्यद्वितीया नाम
 ५८ । आरोग्यप्रतिपन्नाम् ५९ । आरोग्यव्रतं ६० । राजधर्मः ६१ । अन्नः पुरचिन्ता नाम ६२ ।
 भोज्यकल्पनं नाम ६३ । गन्धयुक्तिर्नाम ६४ । राजधर्माध्यायो नाम ६५ । पुत्रप्राप्तिराध्यायो
 नाम ६६ । सामविधिर्नाम ६७ । भेदविधिर्नाम ६८ । दानविधिर्नाम ६९ । उपायनचतुष्टये
 दण्डप्रशंसा ७० ॥ ७१, ७२ अध्यायो न दृष्टौ ॥ प्रायश्चित्ताध्यायः ७३ । रक्ष्यप्रायश्चित्ताध्यायः
 ७४ । शौचविधिः ७५ । (७६ अध्यायः खण्डितः) प्रेतक्रियाध्यायः ७७ । वर्षधर्माध्यायः ७८ ।
 शंकरधर्माध्यायः ७९ । आपदधर्माध्यायः ८० । पूर्वप्रादास्नानं नाम ८१ । मूलास्नानं नाम
 ८२ । संस्काराध्यायः ८३ । ब्रह्मचर्याश्रमाध्यायः ८४ । धर्माध्यायः ८५ । ज्ञानाध्यायः ८६ ।
 आचारध्यायः ८७ । देवकर्मध्यायः ८८ । ८९ । (८९ । ९० । ९१ । ९२ । ९३ अध्यायाः खण्डिताः) गृहस्था-
 धर्माध्यायः ९४ । क्षत्रिकास्नानं ९५ । शत्रुनाशनकर्मध्यायः ९६ । ज्ञानसाधारणं नाम ९७ ।

नक्षत्रज्ञानं नाम ८८ । अभिजित्ज्ञानं नाम १०० । मुष्टिकारकत्रयज्ञानं नाम १०१ । जन्मार्च-
 ज्ञानं नाम १०२ । वार्त्तस्यज्ञानं नाम १०३ । दिक्पालज्ञानं नाम १०४ । विनायकज्ञानं नाम
 १०५ । मन्त्रचरज्ञानं नाम १०६ । भगवद्बिष्णुचतुर्विधपुत्रवरूपपादोदकज्ञानं नाम १०७ । १०८ ।
 मन्त्रिबन्धाध्यायः १०९ । काम्यफलध्यायः ११० । पापनिश्चयो नाम १११ । गर्भसंज्ञानिर्नाम ।
 (इतः परमध्यायस्य संख्या नास्ति) भोगदेहवर्णनं नाम । सम्भवध्यायः । शरीरविवयो नामा-
 ध्यायः । यममार्गवर्णनम् । निरयगामिवर्णनम् । नरकवर्णनम् । तिर्य्यग्योनिवर्णनम् । नारकि-
 चिदम् (?) वर्णनम् । दुर्गैतिरक्षणम् । छच्छाध्यायः । ऋग्विधानम् । यजुर्विधानम् । साम-
 विधिः । अथर्वविधिः । श्रौतसमावाह्यम् । पुरुषसूक्तमावाह्यम् । वाचप्रश्नाध्यायः । चतुर्थांशम-
 वर्णनम् । शान्तिकर्म । अर्वाविकारोपशमनं अग्निविक्षतं दृष्टविक्षतं दृष्टिविक्षतं स्त्रीप्रसूविक्षतं नामा-
 ध्यायः । अश्वादिप्रसूविविक्षतोपशमनम् । ऋगपक्षिविक्षतम् । उद्यातप्रशमनम् । मण्डलचिन्ताध्यायः ।
 उपेक्षाध्यायः । इन्द्रजालाध्यायः । यदुगुणाध्यायः । आजसिकाध्यायः । साम्प्रत्यरिकाध्यायः ।
 चातुर्मास्यविधिः । श्रद्धाध्वजोत्पत्तिः । श्रद्धाध्वजोत्सवः । इन्द्रध्वजमनम् । श्रद्धाध्वजः । भद्रकालौ-
 पूजा । अश्वमन्त्रः । श्वमन्त्रः । ध्वजमन्त्रः । अस्त्रिमन्त्रः । चापमन्त्रः । दृतकाम्यल-साम्प्र-
 त्यरिकाधिके, मातृस्थ-श्रुत-अश्वविद्या-शाखा-जातक-उपकरण-तिथिचक्रप्रकरण-उद्याल-
 प्रकरणाध्यायः । यात्राधिकार-यात्राविधि-साङ्गानिकाध्यायः । इति द्वितीयं काण्डं समाप्तम् ।
 चित्रकूटे प्रथमोऽध्यायः । इति त्रीविष्णुधर्मोत्तरेषु तृतीये काण्डे शब्दाध्यायः । इति इन्द्रोविधि-
 तन्त्रश्रुतिर्नामाध्यायः । इति अभिधानकोशे प्रथम-द्वितीय-तृतीयपरिच्छेदः । इति अभिधान-
 कोशे स्त्रीलिङ्गनिर्देशचतुर्थः परिच्छेदः । इति अभिधानकोशे पुंस्वर्गनिर्देशः पञ्चमः परिच्छेदः ।
 इति अभिधानकोशे नृपुंसकविधिर्नाम षष्ठः परिच्छेदः । इति त्रीविष्णुधर्मोत्तरेष्वष्टाङ्गारा-
 ध्यायः । इति महाकाव्यलक्षणं प्रक्षेपिकालक्षणम् । सामान्याध्यायः, शयनासनस्थानकाशा-
 ध्यायः, आसीनकाध्यायः, उत्थितस्थानकाध्यायः, आङ्गिकाध्यायः, उपाङ्गाभिनयाध्यायः, हस्ता-
 ध्यायः, + + अभिनयाध्यायः, सामान्याभिनयाध्यायः, प्रचारो नामाध्यायः, नाट्यरसो
 नामाध्यायः, रघुसुगुणाध्यायः, सुगुणाध्यायः । इति त्रीविष्णुधर्मोत्तरेषु तृतीयकाण्डे त्र्यष्टकं
 समाप्तम् । प्रभाषाध्यायः । चित्रकूटे सामान्यमानम् । प्रतिमालक्षणम् । रत्नचित्रकाध्यायः
 नर्तनाध्यायः, कूपध्यायः । इति वज्रनारदसंवादे नासत्य + + निर्मोक्षम् । इति यम
 नृप (?) निर्मोक्षं नाम । इति वज्र + + निर्मोक्षं नाम । इति वज्रवैश्वव + + वर्णनं
 नाम । इति वज्रध्वज + + वर्णनं नाम । इति वज्रगौरौचर + + निर्मोक्षं नाम ।
 इति वज्र अग्नि + निर्मोक्षं नाम । इति वज्र + + निर्मोक्षं नाम । इति वज्रवायु +
 निर्मोक्षं नाम । इति वज्र आकाशनिर्मोक्षं-वज्रब्रह्म ... .. निर्मोक्षं-वज्र आदित्य ... ..
 निर्मोक्षं-वज्रदेवता ... .. निर्मोक्षं-वज्रबोमनिर्मोक्षं-वज्रनरनारायणलक्षण + + वर्णनं

नामाध्यायः । इति श्रीरामं प्रति पुष्करोपाख्याने ऋसिंहरूपनिर्माण—कपिलरूपनिर्माण—
 वराहरूपनिर्माण—हयशिरोरूपनिर्माण—पद्मरूपनिर्माण—लक्ष्मीरूपनिर्माण—विश्वरूपनिर्माण—
 देवरूपनिर्माण नामाध्यायः । इति श्रीरामं प्रति पुष्करोपाख्याने प्रासादलक्षण—सर्वतो-
 भद्रप्रासादलक्षण—सामान्यप्रासादलक्षण—दाक्षपरीक्षा—शिलापरीक्षा—रुद्रकपरीक्षा नामाध्यायः ।
 इति वज्रक्षेप—भूमिपरीक्षा—द्रक्ष्यशिलान्यास—ध्वजविधाननामाध्यायः । इति प्रतिष्ठाकल्पे शल्यो-
 दारः । इति कालनिर्देशनामाध्यायः । इति प्रतिष्ठाकल्पे दीक्षाध्यायः । तोरणाध्यायः । + +
 पञ्चगव्यविधानाध्यायः । शौचाध्यायः । इति प्रतिष्ठाकल्पे अग्निवासाध्यायः । इति आवाहन-
 विधानं नाम । इति त्रीविष्णुबोधनं नाम । इति त्रीविष्णोरावाहनप्रयोजनं नाम । इति
 प्रतिष्ठाध्यायः । इति भोगाङ्गनामाध्यायः । इति सार्वतेज्याध्यायः । इति तोरणोच्छ्वासविधि-
 नामाध्यायः । इति यात्राविधिनाम । इति कामप्रादुर्भावपूजनम् । इति कार्यारम्भप्रादु-
 र्भावपूजा नाम । इति श्रीकालनियमपूजा समाप्ता ।

इति तृतीयकाण्डः समाप्तः ॥ * ॥

No. 191. विष्णुसहस्रनामस्तोत्रम् . (केशवभट्टकृत-विष्णुनामार्थ-दर्शनाख्य-
 टीका-सहितम् .) Substance, country-made paper, 14×7. Folia, 32.
 Lines, 10 on a page. Extent, 1,000 ślokaś. Character, Nāgara. Date,
 SM. 1936. Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātua. Appearance,
 now. The text in verse, the comm. in prose. Generally correct.

Beginning. श्रीगोपाछाय नमः ।

सर्वेश्वरं नमस्कृत्य, निम्नादित्युक्तं भक्तिनः ।

संक्षिप्तं कथयतेऽस्माभिर्विष्णुनामार्थदर्शनम् ॥

विशिष्टः सर्वधर्मोभ्यः सर्वधर्मेशिरोमणिः ।

सर्वदेतिहासानां हार्दोऽर्थोऽयं निगद्यते ॥

वैशम्पायन उवाचेति स्तुतोक्तिः । इत्यादि ।

End.

यवभूतस्य धर्मपक्षपातिनः श्रीलक्ष्मणस्य पुनरसाधारणान् गुणानाञ्च पश्यथ
 इति चिभिः १३८।१३९।१४० । शास्त्रस्याचार्यमनुबन्धचतुष्टयं च वदन्
 शास्त्रमुपसंहरति इममिति १४१ । पुनर्भजनीयं तद्भजनं च भजनफलं
 च दृष्टीकरोति विश्वेश्वरमिति । विश्वस्य सर्वस्य ईश्वरं सर्वेश्वरं १४१ ।

श्रीकेशवपदद्वन्द्वकल्पद्रुमनिवासिना ।
 केशवेन कृतं श्रीमद्विष्णुनामार्घ्यदर्शनम् ॥
 श्रीनिम्बार्कपद्मोजस्मरणीदुर्बुद्धिना ।
 उद्धृतः शास्त्रसारोऽयं आकरेभ्यः समासतः ॥

Colophon. इति श्रीमत्-काश्मीरिकेशवभट्टविरचितं श्रीमद्विष्णुनामार्घ्यदर्शनं समाप्तम् ।
 श्रीराधावल्लभाय नमः । श्रीकृष्णाय नमः । श्रीरामचन्द्राय नमः । शुभसंवत्
 १८९६ । अष्ट । ८ ।

No. 192. वृन्दावनयमकटीका . By रामकान्तः . Substance, country-made paper, 18×2½ inches. Folia, 8. Lines, 8 on a page. Extent, 375 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1734. Place of deposit, District Bariçāla, Mānapāsā, Paṇḍita Govindacandra Çiromaṇi. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीकृष्णाय । इह खलु निर्विघ्नाभिलषितसिद्धिकामः कविरयं
 अखिल-कविकुल-सम्मत-निखिल-विप्लवन्दोत्थारण-कारण-कृष्णनमस्काररूप-
 मङ्गलमग्रतः समारभते वरदाशेत्यादि ॥ इत्यादि ।

End. वसितानां कौटशानां लीलाजानां लीलया क्रीडया जातानामुत्पन्नानाम् ।
 स्त्राजाः पुंभूनि चाकृतमित्यमरः । वाया सूर्यप्रिया कान्तिः प्रतिविम्ब-
 मनातप इति च ॥ * ॥

Colophon. इति विश्वम्भरादेवश्रीरामकान्तनिर्मिता ।
 वृन्दावनयमकाख्यकटीकासमर्थिता ॥
 शाके ब्रह्मास्याक्षि-क्षितिधर-महौवत्सरमिते ॥ ० ॥

विषयः । वृन्दावनयमकाख्यस्य मानाङ्ककविल्लतस्य काव्यस्य व्याख्यानम् ॥

No. 193. वेदान्ततत्त्वबोधः . Substance, country-made paper, 12½×6½ inches. Folia, 17. Lines, 14 on a page. Extent, 600 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātua, Bābu Girindranātha Datta, Appearance, new. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीकृष्णाय नमः ।

यच्चिन्तितो ह्यस्ति ध्यातमशेषमना-

वीधप्रदस्तरश्चिकीटिसमप्रभो वै ।

योऽज्ञानवादप्रभवं चिददाह ...

तं श्रीसुदर्शनमणं हृदि चिन्तायामि ॥

किं वेदान्ततत्त्वमिति प्रश्ने उच्यते । सार्धं ... नानाकगुणाभिरननाशक्ति-

जगतो जगत्सामिन्ननिमित्तोपादानकारणं चेतनाचेतनवस्तुस्वाभाविकभेदा-

भेदसंबन्धाश्रयः परब्रह्मपरमात्मपुरुषोत्तमादिशब्दाभिधेयः श्रीकृष्ण एवेति

सर्ववेदान्तार्थः । इत्यादि ।

End.

इति भगवतः सर्वनावस्थितिरेव सर्वभेदव्यपदेशहेतुरित्युक्तं चेतो न भेदा-

भेदव्यपदेशयोर्विरोध इति प्रतिपादितं एवञ्च केवलभेदे केवलाभेदयोः

शास्त्रविषयत्वेन निरस्तत्वाच्चिदचित्तोऽग्रक्षणा सच्च स्वाभाविकभेदाभेदसौवाङ्गी-

कारो निश्चितो भवति । अन्यथा शास्त्रे संबन्धान्तराभावेन पूर्वोक्तेष्वेक-

तराङ्गीकारे तत्र स्वसुखोक्तदूषणानां सिद्धान्त एवापातादतो नान्यः पक्षः

परिगृहीतुं शक्यते तस्मादकस्मैरपि चिदचिदौचराणां स्वाभाविकभेदाभेद-

मेव संबन्धमङ्गीकृत्य पुनर्विशिष्टलाङ्गीकारे गौरवावज्ञोऽप्यनुपपन्नोऽपि स्वसम्प्र-

दायस्य स्वातन्त्र्यसिद्ध्यर्थं इति सिद्धमस्तमिति विस्तरेण ।

Colophon.

इति श्रीसनत्कुमार-नारदसम्प्रदायप्रवर्तकाद्याचार्य-श्रीभगवन्निग्रमानन्दानु-

यायिनां वेदान्ततत्त्वबोधः समाप्तः ॥ शुभमस्तु ॥

विषयः ।
द्वाटनम् ॥ ० ॥

निष्कार्कमतानुसारेण ब्रह्मणोऽद्वयत्वासर्वव्यापकत्वादिनिरूपकवेदान्तस्य मर्मो

No. 194. वेदान्ततत्त्वमञ्जरौ . By. ब्रह्मराचार्यः. Substance, country-made paper, 13 x 1½ inches. Folia, 14. Lines, 6 on a page. Extent, 600 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1667. Place of deposit, District Medinipur, Post Office Rādhānagara, grāma Amarapura, Paṇḍita Guru-prasanna Vidyaratna. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।

अखण्डं सच्चिदानन्दमवाक्यमनसगोचरम् ।

आत्मानमखिलाधारमाश्रयेऽभीष्टसिद्धये ॥

चलारः खलु पुरुषार्थी घर्मादयः । तत्र चरमः परमपुरुषार्थोऽविनाशि-
त्वात् त्रयार्था प्रकृतिसाध्यत्वेन विनाशित्वात् । न च मुक्तिः प्रकृतिसाध्या,
विभक्तित्वविवेकेन साध्याया अविद्यानिवृत्तिरूपायास्तस्या ज्ञानैकसाध्यत्वात् ।
न हि भूतशः क्रियमाणेऽपि यत्ने शुद्धिविषयाविद्यायाः शुद्धिविषयकज्ञान-
मन्त्रेण नाशी दृष्टः । मुक्तिसाधनज्ञानानु पदार्थज्ञानसाध्यम् । इत्यादि ।

End.

अथ ब्रह्मापि जगदिव न सद्रूपमस्तु अतस्यायातं शून्यवादेनेति चेत् न ।
यद्वस्तु नास्तीति अपदेशेनापि सिध्यति तत् कथमसद्रूपं । न हि प्रकाशमन्त्रा
नास्तीत्यपि प्रकाशः सम्भवति । अतश्च शून्यवादोऽपि विफलः × × शून्यस्य
सद्रूपत्वासद्रूपत्वाभ्यां व्याघातः । आद्ये शून्येति नामधेयमानेयायातं नलर्थ-
भेदेन । द्वितीये शून्यस्यासिद्ध्या तत्कृतासिद्धिः । अपि च, कल्पनाधि-
ष्ठानस्यासद्रूपमेवाधिष्ठानं वाच्यमिति सिद्धं सदद्वैतवादेनेति संक्षेपः ।

Colophon.

इति परमहंस श्रीशङ्कराचार्यकृता वेदान्ततल्लसङ्गरी समाप्ता । श्रीकृष्णाय नमः ।
शक्ते मुनिरसाङ्गेन्दुसंस्थाने शुचिसासके ।
लिखितेयं खपाठार्थं वेदान्ततल्लसङ्गरी ॥

विषयः । पदार्थनिरूपणम् । प्रकृतिनिरूपणम् । शक्तिनिरूपणम् । प्रातीतिक-आव-
हारिक-पारमार्थिकरूपविधिवर्तानिरूपणम् ।

No. 195. वेदान्ततात्पर्यनिवेदनम्. By गोविन्दः. Substance, country-
made paper, 10×8½ inches. Folia, 83. Lines, 8 on a page. Extent,
1,411 ślokaś. Character, Nāgarī. Date, Sk. 1710. Place of deposit,
Benares City, Paṇḍita Vāmanācāryya Ḡāstrī. Appearance, old. Prose.
Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।
सार्वाङ्गा सर्वकामाग्निः सार्वाङ्गं शुद्धबुद्धता ।
यज्ज्ञानायत्तमौ शन्नं प्रत्यक्षं कारणं नमः ॥
गोपालसंक्षिप्तानवौतदोषः
प्रबोधितः श्रीगुरुवक्ष्यतेन ।
वेदान्ततात्पर्यनिवेदनेन
खबोधशुद्धिं करवाणि सत्सु ॥ इत्यादि ।

End. श्रीमत्कक्षपणपण्डितैरभिलक्षितो वेदान्तविद्यापदे ।
 गोविन्दो बुधनीलकण्ठतनयो भोगावतीगर्भजो ।
 वेदान्तानुगतं विमत्सरबुधप्रेष्टं प्रवक्षं व्यधात् ॥

Colophon. इति वेदान्ततात्पर्यनिवेदनमिदं समाप्तम् ॥ शकाब्दाः १७१० ।

विषयः । अद्वैतमतसाम्प्रित्य भाष्यतात्पर्यवर्णनम् ॥

No. 196. वेदान्तरत्नमाला. By स्वन्तभट्टः. Substance, country-made paper, 10×4½ inches. Folia, 49. Lines, 10 on a page. Extent, 900 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātūā, Pailā-deyoyā Maṭha. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीराधासम्बन्धरो विजयेताम् । श्रीमद्भगवन्निम्बार्काय नमः ।

ब्रह्मादिसेव्यचरणं जगतश्चेतुं

स्तुत्यं मुनीश्वरबुधैः स्तुजनार्त्तिहारम् ।

कक्ष्याणरूप-गुणसौश्रमश्च भजामि

... .. ॥

स्वानन्दसंज्ञकमुनिं नियमोक्तिपूर्वं

स्वाचार्य्यमाद्यमहमाश्रय ईशचक्रम् ।

पाञ्चजन्यावतारश्च छण्णाज्ञापारिपालकम् ।

श्रीश्रीनिवासमाचार्य्यं भाष्यकारं नमाम्यहम् ॥

वेदान्तरत्नमालाख्यो ग्रन्थस्तोषामनुग्रहात् ।

तदुक्तमेव मार्गेश क्रियते शास्त्रमानतः ॥

प्रत्यक्चेतन्यतस्त्वच्चेतनाख्यां ततः परम् ।

परब्रह्मादिसंज्ञश्च भण्यतेऽस्मिन् समासतः ॥

साधनादिफलज्ञापि तद्विरोधिभिरुपपन्नम् ।

तवादौ चेतना श्रेया वैष्णवैः साम्प्रदायिकैः ॥ इत्यादि ।

End. वेदान्तमेयं यदिमं जगतश्चेतुं

तर्काद्यमेयमभिवन्द्यमजादिदेवैः ।

ध्यातो ह्यनन्यशरणैर्निजभावदत्तं

मोक्षीपतिं चरिमश्च शरणं प्रपद्ये ॥

Colophon. इति श्रीभगवत्सन्तकुमारसन्मतिप्रवर्तक-श्रीमद्भगवद्भिरयमानन्दपादसरोजा-
श्रितानुगकाश्रीरि-श्रीकेशवभट्टचरणारविन्दानुजेनानानाभिधेयेन विरचित-
वेदान्तमाला समाप्ता ॥ ० ॥ श्रीरक्ष । सम्बत् १९९१ ।

विषयः । निम्नार्कमतानुसारेण प्रत्यक्चैतन्यादिरूपणम् । परब्रह्मादिसंज्ञा निरूपणम् ।
साधनाफलादिकथनम् । साधनाविरोधिनिरूपणञ्च ।

No. 197. वेदान्तसंज्ञाप्रक्रियां. Substance, country-made paper, $11\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 19. Lines, 8 on a page. Extent, 260 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātua, Babu Girīndranātha Datta. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ ... .. पादयुगं नत्वा तस्य प्रसादतः ।

वेदान्तसंज्ञाः प्रत्येकं निरूप्यन्ते यथामति ॥

अध्यारोपापवादाभ्यां निष्प्रपञ्चं प्रपञ्चते ॥ इति ब्रह्मवचनम् ।

अत्राध्यारोपो नाम वस्तुन्यवस्वारीपः अध्यारोपः । वस्तु सच्चिदानन्दार्कं
ब्रह्म । अवस्तु अज्ञानादिसकलजगत्समुदायस्वरूपमज्ञाप्रपञ्चः । प्रपञ्चद्वयं
अज्ञानद्वयं सूक्ष्मशरीरद्वयं सूक्ष्मशरीरद्वयं शक्तिद्वयं निःशेषसद्वयं संशयद्वयं
असम्भावनाद्वयं विपरीतभावनाद्वयं प्रज्ञाद्वयं ... ..
... ..

शब्दद्वयं रसषट्कं नववर्णाः ऐश्वर्यादिषट्कं उत्पत्त्यादिषट्कं नादादिवयं
इत्येताः संज्ञाः । एताः शास्त्रज्ञैरदाहृताः प्रत्येकं निरूप्यन्ते । इत्यादि ।

End. संष्टमे गुरुविवरे यत्कण्ठनिनादकरणं स नादः । अनुस्मारी विन्दुः नादैक-
देशः कलित्यर्थं स्याच्च संज्ञाद्वितीयब्रह्मप्रतिपादके वेदान्तशास्त्रे ब्रह्मवचन-
मनुष्मृत्याध्यारोपवशात् संज्ञास्मृतीति प्रतिपादितं । सम्प्रत्यपवादा निरूप्यते
अभिष्ठानमात्रपरवशोऽयमपवादस्तथाच सर्वप्रपञ्चरहितं ब्रह्माहमस्मीति प्रत्यग-
भिन्न-ब्रह्मज्ञानात्सुप्तिरिति सिद्धम् ।

Colophon. इति वेदान्तसंज्ञाप्रक्रियाप्रकरणं समाप्तम् ॥

विषयः । प्रपञ्चाज्ञान-सूक्ष्मसूक्ष्मशरीर-शक्ति-निःश्रेयस-संशयासम्भावना-विपरीतभावना-
प्रज्ञा-समाधीनां द्विप्रकाराणां ब्रह्म-जीव-शरीरावस्थाकरण-कर्म पुण्यकर्म-पापकर्म मित्रकर्म-
प्रारब्ध-प्रतिबन्ध-सम्बन्ध ताप अधिभूतादिकारणगुण-काल-सूक्ति-चलादिप्रपञ्च लोकवासना ज्ञान-
प्रतिबन्धक-स्वनादि-ज्ञानादि-हेलादि-प्राणापान-आय्यादिनादात्म्य-रचना-सुषुप्तादीनां वि-
प्रकाराणां वर्तमानप्रतिबन्ध-पुरषार्थ शब्द वर्ण-आयमसाधन-अनुबन्ध-अनाकरण-संकल्पादि-वेद-
प्रमाण-मैत्र्यादि-भूतग्राम ब्रह्मविदादीनां चतुःप्रकाराणां शोक-ज्ञानेन्द्रिय-शब्दादि-कर्मेन्द्रिय-
वचनादि-प्राणादि-उपवायुकर्मसूक्ष्मभूत-यम-नियम-भूमिका-प्रलय भ्रमनिवर्तकदृष्टान्तस्थानादीनां
पञ्चप्रकाराणां समाधि-भवविकार-कोश-उर्मि-लिङ्ग-स्वस्था-शास्त्र-सूत्र-अङ्ग-कर्मप्रमाणानां षट्-
प्रकाराणां स्वस्था-चैतन्यादि-भूम्यादि-अतलादि-भूमिकादीनां सप्तप्रकाराणां पुरी-प्रकृति-
अङ्गादीनामष्टप्रकाराणां नवविषयसंसारस्य लिङ्गद्वयाद्वक्त्रारद्वयानन्द-कर्म सप्त-सुषुप्ति-जाग्र-
दादावयाणां भूमिका-युक्तिचतुष्टयानां नाडिका-नाडीदेवतादशक-अष्टानारक भद्र-षट्चरित्रमन्द-
अष्टसूक्तिमन्द-अष्टपाश-सप्तधातु-सप्तव्यसन-षड्धम पञ्चक्लेश-आध्यात्मिकतापत्रय स्वर्गलोकतापत्रय-
पञ्चसप्ततिगुण-रूपषट्क-स्पर्शचतुष्टय-शब्दद्वय-रसषट्क-नववर्ण-ऐश्वर्यादिषट्क-उत्पत्त्यादिषट्क-
नादादित्रयाणाञ्च वेदान्तज्ञानां लक्षणनिरूपणम् ॥

No. 198. वेदान्तसिद्धान्तसुक्तावलीटीका (मूलसंहिता) By नानादीक्षितः ।
Substance, country-made paper, $13\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 128, Lines, 12
on a page. Extent, 5,000 glokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1920.
Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātua. Appearance, fresh. Prose
and verse. Correct.

Beginning. सूक्ष्म । ॐ नमः परमात्मने ।

अदृष्टद्वयमानन्दमात्मानं ज्योतिरव्ययम् ।

विनिश्चित्य श्रुतेः साक्षाद् युक्तिलब्धाभिधीयते ॥ इत्यादि ।

टीकायाः । ॐ नमः परमात्मने पुरुषोत्तमाय ।

विश्वेशं दुष्टिराजं जगद्दुदयकृतं शारदां स्ववक्त्रं

व्यासश्चाचार्यवर्धे त्रिभुवनविदितं शङ्करं भाष्यकारम् ।

आनन्दान्तःप्रकाशानुभवपदपदं सद्गुणं श्रीदक्षिणं

वन्दे विद्यानिधानं शमदमनिरतं राघवेन्द्रं यतीन्द्रम् ॥

यच्छिष्यशिष्यसन्दोहस्याज्ञा भारतभूमयः ।

वन्दे तं यतिभिर्वन्द्यं प्रकाशानन्दमीश्वरम् ॥

सिद्धान्तभौतिकश्रीप्रकाशाय प्रदीपिका ।

ज्ञियते परपक्षौघध्वान्तध्वंसप्रवर्तिनी ॥

शिष्टाचारप्राप्तं मङ्गलमाचरन् निरूपणीयं प्रतिजानीते अदृष्टद्वयमिति ।
इत्यादि ।

End.

ब्रह्मस्य ।

ज्ञातं तेन समस्ततीर्थसङ्गिणे सर्व्वापि दत्तावनि-
यज्ञानाद्य कृतं सत्त्वसमष्टिना देवाद्य सम्पूजिताः ।
संसारश्च समुद्भूताः स्वपितरस्त्रैलोक्यपूज्योऽप्यसौ
यस्य ब्रह्मविचारणे क्षणमपि स्वेयं मनः प्राप्नुयात् ॥

Colophon.

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्रजकाचार्य्य-श्रीज्ञानानन्दपूज्यपादशिष्य प्रकाश-
नन्दविरचिता सिद्धान्तसुक्तावली समाप्ता ।

टीकायाः ।

यदज्ञानादिदं भाति यज्ज्ञानाच्च प्रक्षीयते ।
ब्रह्म + तदहं नित्यं नित्यसन्मित्सुखाद्वयम् ॥
अधिकार्य्यपवित्रेशमियं सिद्धान्तदीपिका ।
निर्मिता राजर्ता शशत् सदानन्दप्रदायिनी ॥
इति श्रीमत्परमहंसपरिव्रजकाचार्य्य-श्रीप्रकाशनन्दपूज्यपादशिष्य-श्रीनामा
दीक्षितविरचिता सिद्धान्तसुक्तावलीटीका समाप्ता ।

विषयः । प्रकाशनन्दकृतस्य वेदान्तसिद्धान्तसुक्तावलीग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 199. वैद्यनाथपूजाविधिः. Substance, country-made paper, 14×3½ inches. Folia, 4. Lines, 6 on a page. Extent, 90 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Ādāihājār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमः परमदेवतायै । अथ कन्दपुराणोक्त वैद्यनाथपूजाविधिः । तत्र
चतुर्दशीकालेऽस्त्राभे वा उपवासं कृत्वा सोमवासरे प्रदोषसमये शुक्ल
वासरी परिभाष सायंसन्ध्यामुपास्य पूजामारभेत् । तत्रायस्य कलिवाचनं
कृत्वा अर्घ्यपात्रं संस्थाप्य जलपत्थादिनामादेवताः संपूज्य तावदिदामे

रक्तचन्दनेनाष्टदलपद्मं निर्माय लिङ्गं संस्थाप्य संकल्पं कुर्यात् विष्णुरो-
मित्यादि आयुरारोग्यपूर्वकचतुर्वर्गफलप्राप्तिकामः सोमवाराधिकरणकप्रदोष
ममये पार्थिववैद्यनाथशिवलिङ्गपूजनमहं करिष्ये इति संकल्प्य पीठपूजां
कुर्यात् । इत्यादि ।

End.

ममास्तु नित्यमानन्दं प्रसादात् तव शङ्कर ।
सर्वपापाः क्षयं यान्तु प्रसीद मम शङ्कर ॥
नश्यन्तु दस्यवो राक्ष्से जनाः सन्तु निरापदः ।
दुर्भिक्षमारीसन्तापाः शमं यान्तु रसातले ॥
सर्वशस्त्रसन्दर्द्धिश्च भूयात् शम्भोः प्रसादतः ।
दुर्गायाश्च चतुर्वर्गप्रदायिन्याः प्रसादतः ॥
इति स्तुता गालवाद्यं कृत्वा संचारमुद्रया ।
पुण्यमानीय चाग्राय क्षमस्तेति विसर्जयेत् ॥
ततो दक्षिणाच्छिद्रं कृत्वा ब्राह्मणं भोजयित्वा यथाशक्ति हविष्यान्नादिक्र-
माचरेत् ॥

Colophon.

इति स्कन्दपुराणोक्त-वैद्यनाथपूजापद्धतिः समाप्ता ॥
सुवर्णं रजतमैव अपपूजादिकर्मसु ।
एष एव कुशः प्रोक्तो न दर्भो वनसम्भवः ॥
ॐ उमासहितवैद्यनाथशिवाय नमः ।

विषयः । वैद्यनाथसंज्ञक-पार्थिवलिङ्गस्य पूजाविधानम् ।

No. 200. व्याससूत्रवृत्तिः . By रङ्गनाथः . Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 68. Lines, 8 on a page. Extent, 3,200 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Mānabhūma, Post Office Raghunāthapura, Vēḍogrāma, Paṇḍita Venkate Vāradaċāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

त्रैलोक्ये नमः ।
नित्यं निजानन्दसद्वितीयं
शुद्धं विभुं सत्यमतिस्तम्भम् ।
स्वयं निरस्ताविलदृष्टीभिः

प्रत्यक्षमात्मानमजं भजामि ॥

शङ्करं शङ्कराचार्यं केशवं वादरायणम् ।

सूत्रभाष्यकृतौ यन्दे भगवन्तौ पुनः पुनः ॥

सत्यज्ञानानन्दात्मकमद्वितीयं ब्रह्मैव शब्दसत्त्वप्रधानमाशीपाधिकं, सदीश्वर-
भावं मलिनसत्त्वप्रधानाविशोपाधिकं जीवभावश्च जगाम । इत्यादि ।

End.

नन्वेवं सान्तिशयत्वादन्तरत्नमयैश्वर्यस्य स्यात्तथाचानादृतिबोधकशास्त्रविरो-
धस्तत्राह । अनादृतिः शब्दादनादृतिः शब्दात् । अर्चिरादिमार्गेण ब्रह्मणो-
ऽध्यगतस्य सान्तिशयैश्वर्यत्वेऽपि नादृतिर्भवति । एतेन प्रतिपद्यमाना इमं
मानवमावर्त्तं नावर्त्तन्त इति श्रुतिः । सूत्राभ्यासः शास्त्रसमाप्तिद्योतनार्थः ।
गुरुणां चरणाश्लोकादप्यत्र लिखिता मया ।

इतिः श्रीवाससूत्राणां प्रीत्यै सास्तु जगद्गुरोः ॥ ० ॥

Colophon.

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीबानन्दाश्रमचरणारविन्दसेवापरायणेन
रङ्गनाथेन लिखितायां व्याससूत्रकृतौ चतुर्थोऽध्यायः समाप्तः ॥ श्रीरामः ।
श्रीमच्छङ्कराचार्येण रचिता व्याख्या श्रीमद्रङ्गनाथेन संपिप्य लिखिता ॥

विषयः । संक्षेपात् शङ्करभाष्यानुसारेण व्याससूत्रस्य व्याख्यानम् ।

No. 201. व्रतकालनिष्कर्षः. By मधुसूदनवाचस्पतिः. Substance, country-
made paper, 13×3 inches. Folia, 11. Lines, 5 on a page. Extent, 400
çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District
Bardhamāna, Dhātrigrāma, Paṇḍita Śaṣṭhidāsa Bhaṭṭācāryya Appearance,
tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. नमो गणपतये ।

प्रथम्य कारणं कृष्णं ज्ञानानन्दस्वरूपिणम् ।

व्रतादिकालनिष्कर्षं करोति मधुसूदनः ।

तत्रादौ तिथिभिरुपदिष्टम् । इत्यादि ।

End.

चतुर्थ्यङ्कारवारे च अष्टमी च दृश्यते ।

अथ यत् क्रियते पापमयया पुण्यसङ्घयः ।

वद्विज्जससङ्ख्याभिः प्रतिजम्ब तदर्थं ॥ इत्युक्तम् ।

Colophon. इति श्रीमधुसूदनवाचस्पतिविरचितं व्रतादिकाक्षनिरूपणं समाप्तम् ॥०॥

विषयः । व्रतकालव्यवस्थादिः ।

No. 202. व्रतबोधवृत्तिः . Substance, country-made paper, $15\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 19. Lines, 13 on a page. Extent, 1,000 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Candrakona, Mohanta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीरामचन्द्राय नमः ।

नत्वा हृदित्यं जगदेकरूपं रामं परं ब्रह्म विशुद्धबोधम् ।

विस्तारशास्त्रप्रवणालसाः बोधाय कुर्वन् व्रतबोधवृत्तिम् ॥

अथ तिथिनिर्णयः । तत्र तिथिर्हिंसा ग्राहा विहा च एकस्मिन् दिने तिथ्यन्तरसम्बन्धरहिता ग्राहा तद्विपरीता विहा तत्र ग्राहायामसन्देहाद् विहा निर्णयते । तत्र सामान्यतो वेधमात्रमाधवौये ;

पक्षद्वयेऽपि तिथयस्तिथिं पूर्व्यां तद्योत्तराम् ।

त्रिभिर्गुरुर्नैविध्यन्ति सामान्योऽयं विधिः स्मृतः ॥

त्रैमासिभद्रनरलादौ तु द्विगुरुर्नोऽप्युक्तः—

उदिते देवतं भानौ पैथं चाक्षमिते रवौ ।

द्विगुरुर्नोऽस्ति + + सा तिथिर्नैव्यकथयोरिति ॥ इत्यादि ।

End.

एवं चकाराखिलशास्त्रदृष्टिः

काक्षस्य तलं गहनं विस्तोकम् ।

संक्षेपतः संयवहारमात्रं

यत्किञ्चिदन्यत् परिमार्जनीयम् ॥

Colophon. इति श्रीव्रतबोधनीसंग्रहे वैष्णवकृते सम्प्रत्युद्धृत्यनिरूपणं नाम पञ्चमः परिच्छेदः । समाप्तकायं धन्यः । ॐ तत्सत् ।

विषयः । तिथिनिरूपणम् । व्रतारम्भकालादनिरूपणम् । अष्टमहाद्वादशीनिरूपणम् ।

वैशाखादिस्थाने पक्षकथनम् । रामनवम्यादिव्रतकालनिरूपणम् । भासनिरूपणम् । वैशाखादि-
चैत्रान्तमासकृत्यनिरूपणम् ।

No. 203. शक्तिवादविहतिः . By माधवसिद्धान्तः . Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 33. Lines, 8 on a page. Extent, 1,500 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Barisāla, Post Office Kalasakāṭi, Gāḍure, Paṇḍita Durgācaraṇa Nyāyaratna. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

आराध्य यां गिरिगुतां वरदां सुधीरै-
 र्लब्धं फलं समधिकं प्रथितैरभौढात् ।
 संसारसागरतरीं भजनैकपानीं
 दुर्गां नमामि भवभीतिविनाशनाथ ।
 एषातः पूतकुल्लार्णवेन्दुसदृशो यक्षकृपाधिः स्वयं
 तदंशो नन्दराजभैरवमहावेगान्यथाकारकः ।
 यो राजेन्द्रहतौ तदीयकुल्लो विख्यातविश्वेश्वर-
 स्तत्पुत्रोऽहमिमां करोति विहतिं श्रीमाधवस्त्वाकिंकिः ।
 ङीकां विज्ञानप्रमोदजननीं सिद्धान्तसिदां शुभां
 श्रीमन्माधवनामकेन रचितां यत्नेन धीमिः शुभैः ।
 कावयैः परिरक्ष्य चिन्तारणिं संश्रित्य पारं परं
 धीरो गच्छतु सत्यदार्ढ्यकुतूही सत्शक्तिवादाद्यैः ।
 शिष्यजिज्ञासया हृदि विभज्यते सङ्केत इति । अर्थनिष्ठा पदवृत्तिः पदनिष्-
 पिता वृत्तिः वृत्तिः शब्दबोधोपयिकसम्बन्ध इत्यर्थः ॥ इत्यादि ।

End.

लक्ष्यार्थोपस्थितेः स्वातन्त्र्येण चेतुल्लभेव वाच्यमिति तत्र गौरवं स्फुटमेव
 शक्तिप्रत्यक्षैव इति समवायसम्बन्धे गोलप्रकारकज्ञानशक्तं पदमित्याकारक-
 ज्ञानस्यैवेत्यर्थः । तादृशबोधचेतुत्वात् समवायसम्बन्धेन गोलप्रकारकशब्द-
 बोधचेतुत्वादित्यर्थः ।

Colophon.

इति श्रीमन्महासहोपाध्यायमाधवसिद्धान्तभट्टाचार्यविरचिता शक्तिवादीटीका
 समाप्ता ॥ * । ० ।

विषयः । गदाधरभट्टाचार्यकृतस्य शक्तिवादाख्यग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 204. शतदूषणी . By श्रीनिवासदासः . Substance, country-made paper, 12×6 inches. Folia, 7. Lines, 15 on a page. Extent, 350 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakona, Mohānta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीमद्भगवद्भक्त्यै नमः ।

श्रीमत्क्षेत्रदेशिको गुणनिधिर्वादीभक्त्याननः
संसारार्णवतारकश्च रूपया स्वाङ्गिप्रपन्नान् जनान् ।
सद्विद्यापगजम्भूभिर्निखरी पाषण्डनैश्चोत्सुग- ?
मायावादद्वाग्नि रार्त्तशरणो बर्धनिं सर्वोपरि ॥
श्रीश्रीनिवासदासेन नला श्रीवेङ्कटं गुप्तं ।
मायावादनिरासार्थं क्रियते शतदूषणी ॥
स देव सौम्येदमग्र आसीदेकमेवाद्वितीयमित्यत्र आवादिना सज्जानोया-
दिभेदशून्यं सन्नात्रमेवासीदिति सिद्धान्तितम् ॥ इत्यादि ।

End. अतो ब्रह्मविदुर्ब्रह्मेवेति श्रुते सुतस्य ब्रह्मसाम्येव स्वरस्यमित्यलं दिष्टवत-
सुद्धराघातेनेति ॥
एवं सच्चिदावि दूषणानि × + + + + न्यायेनदिङ्मात्रं सुतं ।
× × × × ईषिकाग्रन्यात् विचार्य्यं च पुनः पुनः ।
दूषणानां शतं दत्तं केवलद्वैतदर्शने ॥

Colophon. इति श्रीमद्भगवत्पञ्चरत्नलिङ्गिरेफाणां वादीभक्तेश्वरिणां श्रीमद्वेङ्कटा-
चार्याणां चरणारविन्दमधुपेन श्रीनिवासदासेन रचिता शतदूषणी समाप्ता ॥

विषयः । मायावादनिरासक शतसंस्कारदोषप्रख्यापनम् ।

No. 205. शब्दरत्नं (कलापस्य) . By श्रीजनार्दनशर्मा . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 89. Lines, 4 on a page. Extent, 1,200 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1726. Place of deposit, District Dhākā, Post Office Rāyapurā, grāma Pirijerkādi. Paṇḍita Raghunātha Bhāṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो भगवते ॥

प्रथमं परमात्मनं श्रीजनार्दनशर्मणा ।
कलापात्मेः शब्दरत्नं बाल्मीक्यै प्रकाशते ॥

पुंसि ॥ हृत्तः हृत्तो हृत्ताः । हृत्तं हृत्तो हृत्तान् । हृत्तेण हृत्ताभ्यां हृत्तेः ।
हृत्ताय हृत्ताभ्यां हृत्तेभ्यः । हृत्तात् हृत्ताभ्यां हृत्तेभ्यः । हृत्तस्य हृत्तयोः
हृत्ताणां । हृत्ते हृत्तयोः हृत्तेषु । जे हृत्त । एवमकारान्तः पुंसि देवादि-
शब्दोऽपि । पुंसि दारशब्दो भूम्नि देववत् । स्त्रियां देवौ नदीवत् । इत्यादि ।

End.

एवमन्यासां । सर्व्वनातिक्रान्तवज्जीह्वोरपि वाच्यलिङ्गमित्यर्थः ॥ * ॥ * ॥

Colophon.

इति शब्दरत्ने चतुर्थपकरणं समाप्तं ॥ ४ ॥ ४ ॥ श्रीभोलानाथदेवशर्मणः
स्वाचरं पुस्तकम् ॥ शुभमस्तु शकाब्दाः १७९१ ॥ श्रीचरिः श्रीगोविन्दः
श्रीसाधवः श्रीगुरवे नमः ॐ वाग्देव्ये नमः ॥

विषयः । अस्ति शब्दरत्नं नाम एवंविधं पुस्तकान्तरम् ; इदन्तु तस्मादुत्कृष्टम् ।
सुवह्नि शब्दान्यत्र साधितरूपाणि विद्यन्ते ।

No. 206. शब्दसाधनं. By रामकान्तः. Substance, foolscap paper,
14×4 inches. Folia, 73. Lines, 8 on a page. Extent, 1,800 ślokaś. Character,
Bengali. Date, Sk. 1798. Place of deposit, District Dhākā, Uthuli,
Paṇḍita Dinabandhu Gosvāmī. Appearance, fresh. Prose. Generally
correct.

Beginning.

ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।

नत्वा भवानीश्वरपादपङ्कजं विज्ञाय दुर्गादिकचन्द्रकान्तं ।

याज्ञावबोधाय वितन्यते मया श्रीरामकान्तेन तु शब्दसाधनं ॥

आनन्त्यादेव कार्त्तुं शब्दान् वक्तुं न कोऽप्यलं ।

इत्यत्र कतिचिद्वाच्याः सर्व्वशब्दावबुद्धये ॥

शब्दोऽवाययोऽनव्ययश्च । लिङ्गसङ्कारेण विभक्तिकृतसंस्कारः साधनम् ।

इत्यादि ।

End.

इति अकारस्य रत्नं एवं ऋदुमाचष्टे षदित्यादि । अन्येऽपि शिष्टप्रयोगानु-

सारादूहनीयाः । दिङ्मावसेतदुक्तं शब्दानामनन्तात् ।

Colophon.

इति शब्दसाधनं समाप्तम् ॥ शक १७९८ ॥

विषयः । कान्तव्याकरणानुसारेण नानाविधशब्दानां साधनम् ।

No. 207. शरभपूजापद्धतिः . Substance, country-made paper, 11×7 inches. Folia, 9. Lines, 12 on a page. Extent, 325 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātua. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

अथ शरभमन्त्रः ।

ॐ देवदेव महाभाग शिरीश गिरिजापते ।

वाहि मां दयया नाथ सखिदानन्द शाश्वत ॥ इत्यादि ।

End भर्गन्दुकेवलेवाद्यौ दृढपष्ठस्यारामितौ ।

काद्यद्वयं समाहित्वा वक्त्रेन्दुजाये कचत्वारिंशदक्षरो मगुरिति ॥

Colophon. इति श्री आकाशभैरवतन्त्रे उमानन्देश्वरसम्वादे शरभपक्षिराजमित्यपूजा पद्धतिः समाप्ता ॥

विषयः । शरभपक्षिराजस्य पूजाप्रकारादिकथनम् ।

No. 208. शरभेशकवचम् . Substance, country-made paper, 11×7 inches. Folia, 5. Lines, 12 on a page. Extent, 200 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātua. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

ईश्वर उवाच ।

वक्ष्यामि ग्रहेण देवेशि सर्व्वरक्षणसुखमम् । इत्यादि ।

End. प्रायश्चित्तं शिव तव नामाक्षरद्वयोद्धरितं ।

Colophon. इति श्री आकाशभैरवकल्पे प्रत्यक्षसिद्धिप्रदे उमानन्देश्वरसम्वादे शरभेश कवचं समाप्तम् ।

विषयः । शरभेशकवचम् यत्भूतप्रेतादिभ्यो भीतिनिवारणाय धियते ।

No. 209. शास्त्रायामलक्षणम् वा शिक्षामाहात्म्यम् . . Substance, country-made paper, 13×4 inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent, 150 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1662. Place of deposit, District Dhākā, Post Office Rūpagañja, grāma Naorā, Paṇḍita Çivacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

द्वारदेवे समे चक्रो दृश्येते यस्य शोभने ।

वासुदेवः स विज्ञेयः शुक्लाभः सर्वकामदः ॥ १ ॥

प्रभुस्तः स्रक्चक्रान् नीलजीतसमन्वितः । (?)

शुशिरदिद्रं वर्तुलं दीर्घचक्रान् तद्वेत् ॥ २ ॥

इ चक्रो एकलये तु पूर्वभागे तु पुष्कलं ।

सङ्कर्षणः स विज्ञेयो रक्ताभश्चातिशोभनः ॥ ३ ॥ इत्यादि ।

End.

लघ्वस्य लिम्बवर्णस्य दृढे चक्रं सुशोभनं ।

शिवदक्षु स विज्ञेयो मन्त्रासम्पत्फलप्रदः ॥ ३३ ॥

पीताम्बरः स विज्ञेय ऊर्ध्वरेखा तथाञ्जुजः ।

पीताम्बरद्वारदेशो रेखावयविभूषितः ॥ ३४ ॥

विष्णुना कथितं सम्यक् शिक्षामाहात्म्यमुत्तमम् ।

अष्टादशपुराणेभ्यो मन्त्रादिधर्मशास्त्रतः ॥

साङ्ख्ययोगात् समाक्षय वेदवेदाङ्गसम्मतं ।

एतत्ते तु समाख्यातं ब्रह्मन् सत्यः समागतः ॥

यः पठेत् प्रयतो नित्यं शिक्षामाहात्म्यमुत्तमं ।

मन्त्रापापानि सर्वाणि कृत्वा कर्म निरन्तरम् ॥

येनैतत् विज्ञेयं यान्ति शास्त्रायामशिक्षार्चनात् ।

अचलां त्रियमाप्नोति चिरायुर्विगतम्बरः ॥

अक्षयं लभते पुष्टं विमुक्तः पापराशिभिः ।

यत् कृत्वा मुनयः सर्वे शास्त्रायामशिक्षार्चनम् ॥

सर्वे ते मोक्षमापन्ना विष्णुलोकं गताः सुखम् ॥

Colophon.

इति शास्त्रायामलक्षणं समाप्तं ॥ ० ॥ शकाब्दाः १६६९ ।

श्रीवद्रमणिवेशर्कणः स्नात्वादिदं सक्कियपुस्तकद्वेति ॥

यथा दृष्टं तथा लिखितं लेखके नास्ति दूषणम् ॥ ० ॥

विषयः । वासुदेवादिवृत्तशतप्रकार-शालग्रामशालालक्षणम् । अष्टादशपुराण-मन्वादि-
प्रणीतधर्मशास्त्रेभ्यः साङ्ख्ययोगाच्च समाख्य प्रथममेतच्छिलामाहात्म्यं भगवता विष्णुना कथित-
मासीत् । अनन्तरं वेदवेदाङ्गसम्मतमेनं कोऽपि कश्चिदुद्भाषणं कथयामास ।

No. 210. शास्त्रप्रकाशिका (सुरेश्वरवार्तिकटीका) (समूला) By भगवदानन्दः.
Substance, country-made paper, $13\frac{1}{2} \times 7$ inches. Folia, 1,616. Lines,
15 on a page. Extent, 65,000 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ?
Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātunā. Appearance, fresh. Prose
and verse. Correct.

Beginning.

ॐ श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

ॐ साङ्गानोद्भूतभेदप्रमुखवङ्गसुखद्वैतदेवद्वयो ×
मातृत्वादिप्रपञ्चप्रचयपरिचयप्राप्तसंसारपाचम् ।

नित्याभ्यासप्रकृतप्रवृत्तमतिवृत्तप्राप्तमोक्षप्रभाव-

प्रोत्यप्रत्यर्थिसार्थद्युतिकथमकथं धाम कामं प्रपद्ये ॥ (१)

मातर्नतोऽस्मि भवतीमथचार्यवे त्वां

चेतः सरस्वति सुरेश्वरवार्तिके मे ।

वाचा सहैव सद्गुणैश्चसंप्रसन्न

मेकाग्रमस्तु परिचाय पराक्षमर्थम् ॥

श्रीमद्वाचस्पयोनिधिनिधिरसौ सत्कृत्तिपङ्क्तिस्फुरन्-

सुक्तानामनवद्यद्द्वयविपुलप्रोद्योतविद्यासुनिः ।

शान्तिः शान्तिः शान्तिः दयेति सरितामेकान्तविश्रान्तिभू

भ्रंयाग्नः समतं मुनीन्द्रमकरश्रेण्याश्रयः श्रेयसे ॥

सम्प्रदायविदासुतीरनुसृत्य प्रणीयते ।

शास्त्रप्रकाशिका सेयं सुरेश्वरवचोऽनुगा ॥

इह खलु निखिलान्नायार्थपरिशोधनार्थं काष्ठीपनिषद्भाष्यं व्याचिकीर्षु-

राचार्यैश्चिकीर्षितपरिसमाग्रादिपरिपन्थिदुरितनिर्वहणसिद्धये हृदाचार-

प्रमाणकमिष्टदेवताप्रणतिलक्षणं मङ्गलाचरणं × × × समाचरन्नर्थं +

+ व्याचिख्यासितभाष्यार्थसुखप्रतिपत्त्यर्थं संचिपति । स्वाविद्येत्यादिना ।

इत्यादि ।

मूलस्य प्रारम्भवाक्य । ॐ नमः श्रीदण्डिराजाय ।

स्वाविद्याविभवप्रसूतविपुलद्वैतप्रपञ्चाहितः
स्पष्टधाम्नितिरोहितात्मतयो यं भागशो मन्वते ।
निर्भागे सकलाभिधानमननयापारदूरस्थितं
वन्दे नन्दितविश्वमव्ययमजं भक्त्या तमेकं विभुम् ॥ इत्यादि ।

End.

टीकायाः ।

श्रीतस्मार्त्तविचारनीरनिवहो नीता न योगी इह
सोऽप्यन्यसहापहस्तुष्टनरव्यापाररत्नाकरः ।
प्रत्यग्वीधमुदा विभूतिविभवप्रौढा मुमुक्षुकम्
सोऽयं वार्त्तिकवारिधिर्विजयते वसन्त (?) चूडामणिः ॥
विहिता निहिता सेयं सुरेश्वरवचोऽनुगा ।
शास्त्रप्रकाशिकाऽस्माभिरर्पिता पुष्टपोतमम् ॥
इति वार्त्तिकपीयूषसुरसास्त्रादनेच्छवः ।
शास्त्रप्रकाशिकायाऽस्यासमुत्पादं मुमुक्षवः ॥

Colophon.

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य्यश्रीमच्छुभानन्दपूज्यपादशिष्य-श्रीमद्भगवदा-
नन्दकृतायां सुरेश्वरवार्त्तिकटीकायां शास्त्रप्रकाशिकायामष्टमोऽध्यायः ॥
समाप्तोऽयं सर्व्ववार्त्तिकग्रन्थः ॥

End.

मूलस्य । आशैलादुदयात् तथास्तगिरितो भास्वदुयशोरग्निभि-
र्व्याप्तं विश्वमनन्वकारमभवद् यस्य + शिष्यैरिदं ।
आरा + न गभस्तिभिः प्रतिहतसम्प्रायते भास्वर-
लक्ष्मै शङ्करभानवे तनुमनोवाग्भि नमः स्नात् सदा ।

Colophon.

इति श्रीद्वादशसाहस्रीवार्त्तिकारम्भतमोरितं ।
काण्ठारण्यकभाष्यस्य शङ्करस्य समाप्ततः ॥
अष्टमाध्यायवार्त्तिकं समाप्तम् ।

विषयः । काण्ठशास्त्रीयोपनिषदां शङ्करभाष्यस्य सुरेश्वराचार्य्यकृतं यद्वार्त्तिकं तस्य
टीकेयम् अष्टाध्यायात्मकोऽयमतिष्ठद्ग्रन्थः ॥

No. 211. शिवगीताटीका (समूहा) . By कलदिवेङ्कटाद्रिनाथकः . Substance, country-made paper, $11\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 130. Lines, 12 on a page. Extent, 2,200 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātūā. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ शृङ्गाद्वैतसमर्थने पटुमते र्यस्य प्रनापं सकृत्
श्रुत्वाप्येकसचिं (?) सदा विदधते त्यक्तैषणाभेदतः ।
यद्गुणेषु गणेषु कर्मसु तथा जातौ विशेषेषु च
प्रोढाचङ्कृतयोद्यतैः सच्च निष्णं समन्वयमदास्यत ॥ (?)
यस्मिन्नां अवयवविधिं कृतवतः कल्पद्रुमस्यः भवत्
कल्पः क्षामभरक्षया समभवत् शेषस्य गां विधतः ।
शक्रस्याचिमिषात् समस्तदिविषत्सौभाग्यलोपावच्छो
बल्लाच्छिद्रभरः परस्य मिषतो दारानकासानपि ॥
यत्कीर्तिं कलहंसकुन्दधवलं शुला महेन्द्रादयो
ऽवज्ञासाक्षानि सन्ततं विदधते लज्जाभरैर्मन्यराः ।
शुला देवगुरोर्मलीमसमना यद्वैखरी जायते
सोऽयं × कदलीशवेङ्कटविभु वैवर्णिं सर्वोपरि ॥
सोऽयं पद्मपुराणस्य षोडशोऽध्यायनिर्मिताम् ।
शिवगीतां शिवप्रीत्या विवेचयति सादरम् । कृतं उवाचेत्यादि ।

End. अस्यायमाशयः यद्यपि बहिरेष सन्ध्याचयं प्रशस्तं तथापि यदा विहरणा-
द्यङ्गलोपप्रसङ्गः तदा श्रौतस्य विहरणस्य प्रावक्ष्यात् तदनुरोधेन द्वे सन्ध्ये
मृद्वेऽप्यनुष्ठये इति स्फुटद्वेदं माधवादिप्रत्येक्षितिदिक् ।

Colophon. इति शिवगीताख्येनित्तु शृङ्गाद्वैतसिद्धान्तप्रतिष्ठापनैकधुरन्धरिककलदि-
वेङ्कटाद्रिनाथकविरचितायां शिवगीतायाख्यायां षोडशोऽध्यायः ।
इति शिवगीताटीका सम्पूर्णा ।

विषयः । पद्मपुराणीय शिवगीताया व्याख्यानम् ।

No. 212. शिवतत्त्वसुधानिधिः . Substance, country- de paper, 11×5 inches. Folia, 104. Lines, 7 on a page. Extent, 1,800 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātūā. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीस्कन्दपुराणान्तर्गतशिवतलसुधानिधिप्रारम्भः । अध्यायसंख्या १० । प्रत्य-
संख्या १५०० । श्लोकसंख्या १८०० । पत्रसंख्या १२७ ॥ ॐ दुष्टिराजान्न-
पूर्वाभ्यादिसमस्तपरिवारसमेतं श्रीकाशीविद्यनाथं सगुह्यरक्षारविन्द्याभ्यां
नमोनमः ।

शङ्करेन्द्रगुणं नत्वा शैवेन्द्रं शिवरूपिणं ।
लिङ्गामीश्वरतुष्टार्थं शिवतलसुधानिधिं ॥
यं प्रणम्य सुरेन्द्राद्या भवन्ति सुखशालिनः ।
सर्वविघ्नोपशान्त्यर्थं तं वन्दे शङ्करात्मजं ॥

श्रीसूत उवाच ।

शिवं चरिं विधातारं तत्पत्नीस्तत्सुतान् गुरुन् ।
नत्वा समस्तप्रत्यूहशान्तये मङ्गलाय च ॥
वर्षे शृणुध्वं सर्वज्ञाः शिवतलसुधानिधिं ।
नैमीषीयास्तु मुनयः शौनकाद्या मन्त्रवयः ॥
सचावसाने संवृष्टाः स्वतं पप्रच्छुरादरात् ॥ इत्यादि ।

End.

एतत् पुण्यं समाख्यानं आवयेद्वा शृणोति वा ।
अपुत्रो लभते पुत्रं दरिद्रो लभते धनं ॥
ज्ञात्रं लब्ध्वा परां शान्तिमचिरेणाधिगच्छति ।
सर्वान् कामानवाप्नोति सत्यमेतन्न संशयः ॥ ॐ तत्सत्

Colophon.

इति श्रीमत्स्कान्दे महापुराणे सनत्कुमारसंहितायां अन्तिमखण्डे शिव-
तलसुधानिधौ सूतश्रविसम्वादे सकलाध्यायमहिमानुवर्णनं नाम विंशो-
ऽध्यायः । अन्तिमखण्डस्य पूर्वभागः समाप्तः ॥

विषयः । श्रीस्कान्दे महापुराणे सनत्कुमारसंहितायां शिवतलसुधानिधौ प्रथमोऽध्यायः ।

सनत्कुमारप्रश्नवर्णनं नाम १ अः । शिवतलनिरूपणं नाम २ अः । साधानिरूपणं नाम ३ अः ।
जगच्चैतन्यनिरूपणं नाम ४ अः । पञ्चकोशाख्यदुर्गाभरणं नाम ५ अः । जीवन्मुक्तिसरूपवर्णनं
नाम ६ अः । विदेहकैवल्यरूपवर्णनं नाम ७ अः । स्कन्दसनत्कुमारसंवादे महावाक्यविवरणं
नाम ८ अः । वष्पुखसनत्कुमारसंवादे शिवानन्दानुभवो नाम ९ अः । वष्पुखसनत्कुमारसंवादे
संसारदूषणं नाम १० अः । वष्पुखसनत्कुमारसंवादे सगुह्याध्याययोगनिरूपणं नाम ११ अः ।
स्कन्दसनत्कुमारसंवादे १२ अः । स्कन्दसनत्कुमारसंवादे शिवाचैनभक्षमहिमानुवर्णनं
नाम १३ अः । कार्तिकेयसनत्कुमारसंवादे ब्रह्मच-विक्षपच-ब्रह्माध्यायमहिमानुवर्णनं नाम

१५ अः । भिच्चाटनवर्णनं नाम १६ अः । महालिङ्गप्रादुर्भावो नाम १७ अः । सुब्रह्मण्यसनत्-
कुमारसंवादे शिवनामस्मरणदर्शनमहिमानुवर्णनं नाम १८ अः । शिवपूजा-शिवस्तुति-महिमानु-
वर्णनं नाम १९ अः । श्रीस्कान्दे महापुराणे सनत्कुमारसंहितायां अन्तिमखण्डे शिवतत्त्वसुधा-
निधौ सूतऋषिसंवादे सकलाध्यायमहिमानुवर्णनं नाम विशेषाध्यायः ।

No. 213. शिवरहस्यम् . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 46. Lines, 13 on a page. Extent, 1,256 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

विघ्नाद्रिभङ्गकुलिशालतिचारश्चण्डा
दन्नाप्रधारि + + + द्विरदेन्द्रवक्त्रं ।
कर्णान्तरालसितराजितचासरीष-
संवौजनप्रद्यतदानकटं नमामि ॥

सूत उवाच । इत्यादि ।

× × × × ×

End. त्यक्त्वा मानुषमधुवं जनवह्नी(?) यात्येव शम्भौ पदं ।

नारानाथसचोदरा पतिष्ठता पादारविन्दार्चन-

द्वारा तुष्टहृद्वनरं पुरहरं विश्वेश्वरं शङ्करं ॥

Colophon. इति श्रीशिवरहस्ये एकादशांशे भक्तिमहिमा नाम पञ्चाशीऽध्यायः । भाद्रपद
शुक्लतृतीया रविवारे लेखनं समाप्तं । राक्षसनामसम्पत्त्यरे ॥ * ।

विषयः । शिवस्य माहात्म्यादिवर्णनम् ।

No. 214. शिवसंहिता . Substance, foolscap paper, 10×3 inches. Folia, 24. Lines, 8 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Rājāsāhi, Post Office Pākuḍe Keḍo-grāma, Paṇḍita Kālidāsa Thākura. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ तत् सत् अथ शिवसंहिता ।

एकं ज्ञानं नित्यमाद्यन्तशून्यं ।

नान्यत् किञ्चित् वर्तते वस्तु सत्यं । इत्यादि ।

End. गेचे स्थिला पुषदारादिपूर्वैः
 सत्रं त्यक्त्वा चान्तरे योगमार्गे ।
 चिह्नैश्चिह्नं वीक्ष्य पश्चात् गृह्यन्ताः
 श्रौतेत् सो वै सन्नतं साधयित्वा ॥

Colophon. इतीश्वरविरचितायां शिवसंहिता समाप्ता ॥ * ॥

विषयः । प्रथमपटले योगशास्त्रकथनमुखेन लयप्रकरणकथनम् । १ ये ज्ञानोपदेशः ।
 १ ये योगाभ्यासतत्त्वकथनम् । ४ र्थे मुद्राकथनम् । ५ मे साधकसङ्घ-प्रतीकोपासनादि-
 निरूपणम्

No. 215. शिवसहस्रनामस्तोत्रम् (सद्भयामलौयम्). Substance, country-
 made paper, 15×3 inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 200
 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā,
 Post Office Demṛā Bārapāḍā, Paṇḍita Ādinātha Tarkabhūṣaṇa. Appear-
 ance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । ॐ महादेवाय नमः ।

श्रीपार्ष्णत्युवाच ।

केनोपायेन देवेश सर्वदा त्वं प्रसीदसि ।

वाञ्छितां सिद्धिमाप्नोति नरो यस्य प्रसादतः ॥

तन्मे कथय देवेश यदि मे विद्यते दया ॥

श्रीशिव उवाच ।

शृणु पार्ष्णति वक्ष्यामि मन्त्राणां चित्तकाम्यया ।

महास्तोत्रं महापुण्यं सम वल्लविनिर्गतम् ॥

सहस्रनामस्तोत्रं मे दुर्लभं देवतैरपि ।

विना पूजां विना ध्यानं विनाचारं विना जपम् ॥

लभते येन कल्याणं तन्मे निगदितं शृणु । इत्यादि ।

End. स्तोत्रं सहस्रनामस्तोत्रं सम वल्लविनिर्गतं ।

नोपितर्थं त्वया भद्रे स्तुतौनिरिव चापरे ॥

स्तोत्रं नाम समन्ततं प्रतिदिनं भक्त्या पठेन्मानवः

स स्वाहाकृपितिसन्निभो बलवता देवी स्वयं यशराट् । (?)

सौन्दर्येन च भूर्निमान् मनसिज ... .. लब्धोपमः
शक्त्या मत्सदृशो जवे पवनजक्षान्ते लभेच्छङ्करम् ॥

Colophon. इति रत्नयामले चरगौरीसम्वादे शिवसहस्रनामस्तोत्रं समाप्तम् ॥

विषयः । भगवतः शङ्करस्य सहस्रनामकानम् ।

No. 216. शिवसूत्रविमर्शिनौ . By श्रीचोमराजः. Substance, country-made paper, $9\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 14. Lines, 6 on a page. Extent, 600 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātūā Mahārājā's Library. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

Beginning. ॐ नमः शिवाय । ॐ गणाधिपतये । ॐ नमः ।
ॐ रद्रः शेषशर्वगः समुदयति यतो यत्र विश्रान्तिश्छेद
यत्र तं यत्र विश्रुतिरितमयत्रियदुयन्मयं विश्रमेतत् ।
स्वाच्छन्दानन्दहन्दे हलमन्तमयानुभरस्यन्दतलं
सैतन्यं शाङ्करं तद् जयति यदक्षिणे द्वैतभासाद्वयात्म ॥
आसमं जयमालोक्य हृत्तौनामिह तलतः ।
शिवसूत्रं व्याकरोमि गुर्व्याख्यायविचारतः ॥

End. मरत तरसा संसाराम्बिं विश्रुतु परे पदे
पदमविचलं नित्यालोकप्रसीददुनिर्भरे ।
विश्रुत शिवप्रोक्तं सूत्रं रक्षस्यसमुज्ज्वलं
प्रसभविहसत् + + + समुत्सवदायि तत् ॥

Colophon. इति श्रीशिवसूत्रविमर्शिनौ समाप्ता ॥ कृतिर्महामाहेश्वरराजानकश्रीमदभि-
नवगुप्तपादपद्मोपजीविनो राजानकश्रीचोमराजस्येति शिवम् ॥ श्रीभास्करो
जयति । ॐ ।
श्रीगोविन्दपदारविन्दमकरन्दस्वादशुद्धाशयाः
संसाराम्बुधिसुतरानि सचसा पश्यन्ति पूर्णं सद्यः ।
वेदान्तरवधारयन्ति परमं त्रैयस्यजन्ति धमं
द्वैतं सप्रसमं विदन्ति विमलां विन्दन्ति चामन्दताम् ॥ ॐ रामः ॐ ।

विषयः । शिवसूत्रस्य व्याख्यानम् ।

No. 217. शिवादेवतरङ्गिणी . By महादेवतीर्थः. Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 191. Lines, 8 on a page. Extent, 4,000 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Royāl, District Dhākā, Bābu Yogindramohana Rāya. Appearance, tolerable. Verse, Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

नला गुणपदद्वन्द्वं ब्रह्माद्यैरपि पूजितम् ।
संगृह्यते मया यत्नात् शिवादेवतरङ्गिणी ॥
नानापुराणादाहृत्य सच्चित्तपरिशुद्धये ।
शिवविष्णुशिवभेदोऽत्र चिन्त्यते शास्त्रसम्मतः ॥
तत्रादावादित्यपुराणे ॐ
शुद्धसफटिकसङ्काशं देवं निष्कलमचरम् ।
कारणं सर्वलोकानां सर्वलोकमयं परम् ॥ इत्यादि ॥

End.

मायानिरसनात् सखो नश्यते च गुणवयम् ।
यदा गुणवयातीतो भवतीति स मुक्तिभाक् ॥
तस्मात्तिष्ठार्चनं भाग्यं सर्वैर्वाभिव देहिनाम् ।
लिङ्गरूपो शिवो भूला चायते सचराचरम् ॥
पुरा भवद्भिः प्रहोऽहं लिङ्गरूपी कथं शिवः ।
तत्सर्वं कथितं विप्रा याचानथ्येन सम्प्रति ॥ * ।

Colophon.

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रील-श्रीमहादेवतीर्थस्वामिना विरचितायां
श्रीशिवदेवतरङ्गिण्यां नवमस्तरङ्गः समाप्तः ॥ श्रीश्रीहरिः ॥ * ।

विषयः । । १ म २ य तरङ्गयोः शिवपूजाविधिः । शिवपूजासाहाय्यादिकथनम् ।
हरिहरादीनामभेदकथनम् । शिवलिङ्गपूजनविध्यादिः । शिवस्य मानसिकशानादिकथनम् ।
३ ये तरङ्गे ईश्वरगीता योगशास्त्रादिश्च । ४ र्थे तरङ्गे शिवपूजाया नित्यत्वादिकथनम् ।
निर्मास्यपञ्चविध्यादिश्च । ५ मे तरङ्गे देव्या शक्तितादिकथनम् । दुर्गापूजासाहाय्यादि-
कथनम् । ६ ठे तरङ्गे मोक्षप्राधान्यादिकथनम् । ७ मे तरङ्गे मोक्षस्वरूपादिनिरूपणम् । ८ मे तरङ्गे
गङ्गासाहाय्यादिकथनम् । ९ मे तरङ्गे शिवस्य साहाय्यादिकथनम् ।

No. 218. मुद्रिकारिका . By नारायणवन्द्योपाध्यायः . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 18. Lines, 7 on a page. Extent, 350 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1774. Place of deposit, District Hugli, Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Dharmmadāsa Ćiromaṇi. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीरामः ।

सर्वस्वरूपं श्रीरामं प्रपद्य भक्तवत्सलं ।
 समुदे श्रुजितस्त्वस्य कश्चित् करोति कारिकाम् ॥
 श्रुध्येद्विप्रो दशाक्षेन द्वादशाक्षेन भूमिपः ।
 वैश्यः पञ्चदशाक्षेन शूद्रस्तु चिंशता दिनेः ॥
 सजात्युक्ताशौचमेतत् पूर्णाशौचञ्च कथ्यते ।
 खण्डाशौचमतो न्यूनं न खण्डे खण्डमिष्यते ॥
 अथ शौचाशौचयोर्लक्षणम् ।
 शौचाभावो नचाशौचं वैपरीत्यं नवा तयोः ।
 योगपद्यविरोधाच्च घटतन्नाशयोर्धया ॥
 तस्मात् संस्काररूपत्वं धर्माधर्मवद्दिष्यते ।
 अशौचं विहिते कार्य्येऽनर्हताप्रतिपादकम् ॥
 श्रुजित्तु तादृशे कार्य्ये योग्यताप्रतिपादिका ॥ इत्यादि ।

End.

अथ पुष्करयोगः ।

पुनर्वसून्तराषाढा कृत्तिकोत्तरफल्गुनी ।
 पूर्वभाद्रं विशाखा च रविभौमशनैश्चराः ॥
 द्वितीया सप्तमी चैव द्वादशी तिथिरेवच ।
 एतेषामेकदा योगे भवतीति त्रिपुष्करः ॥
 + + + + + + + + +
 अन्यत्र पूजाशौचकर्माणी करिष्ये इति विशेषः ।
 इति सर्वमशौचेऽपि कर्तव्यं । यथा दक्षः —
 श्राद्धकालेतिदं सर्वं कृतकं परिकीर्तितं ।
 आपस्तम्बस्य सर्वस्य कृतकेऽपि न कृतकम् ॥
 गयायां सर्वकालान्तु पिण्डं दद्याद्विचक्षणः ॥
 इति वचनात् प्रेतपदोक्षेणेन प्रेतस्य गयायां पिण्डदानं कुर्यात् । यस्य
 सपिण्डीकरवान्नं प्रेतवाहं न कृतं तस्य वर्षात् परं तर्पणं न कार्य्यं
 एकादश्यादौ चेत् त्राहं त्रिपदे प्रेतपदोक्षेणेनेति भद्रम् ।

Colophon.

इति श्रीनारायणवन्द्योपाध्यायविरचिता श्रुजिकारिका समाप्ता ॥ ॐ नमो
 नारायणाय ॐ रामः । शकाब्दाः १००४ । श्रीमधुसूदनवन्द्योपाध्यायस्य
 आचरमिदम् ॥

विषयः । शौचाशौचयोर्लक्षणम् । स्व्यशौचनिरूपणम् । सपिण्डाद्यशौचनिरूपणम् । विदे-
शस्याशौचनिरूपणम् । अथारण्यस्यशौचलक्षणं शिलाशौचसङ्करसङ्गमनाशौचादिव्यवस्थाकथ-
नम् । प्रेतक्रियासधिकारनिरूपणम् । पुष्करादियोगादिनिरूपणम् ॥

No. 219. शुद्धितलकारिका. By रामभद्रन्यायालङ्कारः. Substance, coun-
try-made paper, 17×3 inches. Folia, 11. Lines, 6 on a page. Extent,
250 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1714. Place of deposit, District
Hugli, Mollāigrāma, Paṇḍita Gopālacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance,
tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
सर्व्वलक्षणं श्रीरामं प्रणम्य भक्तवत्सलम् ।
कारिकां शुद्धितलस्य वितनोति यथासति ॥
शुद्धेदिप्रो दशाब्देन इत्यादि ।

End. किन्तु एकादश्यादौ चेत् त्राचं क्रियते तदा प्रेतपदोक्तेन इति शिर्षं ।

Colophon. इति श्रीरामभद्रन्यायालङ्कारविरचिता शुद्धितलकारिका समाप्ता ॥ * ॥
शकाब्दाः १७१४ ॥

विषयः । ब्राह्मणचरित्यादीनामशौचव्यवस्थादिकथनम् ।

No. 220. शुद्धिप्रकाशः. By श्रीलक्ष्मणशर्मचक्रवर्ती. Substance, country-
made paper, 20½×3½ inches. Folia, 26. Lines, 7 on a page. Extent,
600 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District
Dhākā, Post Office Kāligāñja, grāma Dakṣiṇabhāga, Paṇḍita Rakṣākara
Nyāyapañcānana. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ॥
श्रीशेठरायवचनादतियत्नतोऽयम् ।
ज्ञाना मते विविधतन्त्रज्ञानं सुनीनाम् ॥
श्रीलक्ष्मणशर्मलतिभिः क्रियते प्रकाशः ।
शुद्धेः शिरोभेदिति बोधि इति चमत्त्वम् ॥
अथ निर्गुणाशौचनिर्णयः ॥ तत्र कूर्मपुराणे ।
दशाचं प्राङ्गराशौचं सपिण्डेषु विपक्षितः ।
अथेयं वाच जातेषु ब्राह्मणानां द्विजोत्तमाः ॥

तथा मनुः । श्रुद्धिप्रो दशाचेन द्वादशाचेन भूमिपः ।
 वैश्यः पञ्चदशाचेन ब्रह्मो मायेन श्रुद्धति ॥
 ब्रह्मपुराणे । शौचाशौचं प्रकुर्वीरन् शुद्धवर्णसङ्कराः । वर्षसङ्करा अपहृत-
 वर्णेन उत्कृष्टवर्णो जातः इति वदधरः । एतेन जननमरणाशौचे
 ब्राह्मणानां दशाचेन शौचं शुद्धाणां मासाशौचं वर्षसङ्कराणामपि मासा-
 शौचं बोद्धव्यं ॥ शुद्धिसावद्विषयविहितधर्माधिकारोपपादको धर्मविशेषः ।
 अशुद्धिस्तु तद्विरोधी धर्मविशेषः । सपिण्डजन्मादिनिमित्तक इति वदधरः ।
 तन्न मच्चापातकादौ क्षतादिजन्याशौचे चानिव्याप्तिः । तत्र उभयसाधा-
 रणाशौचसूत्रणुस्त्वनिमित्तव्यधिकरणत्वे सति सन्यास्युपयोगविरोधिवर्त्त-
 मिति गुरवः । निमित्तव्यधिकरणत्वं निमित्तसम्बन्धिशीरान्यशीरारविश्रान्ता-
 धिकरणत्वमिति । अतो न पातकिस्यार्थजन्यसंस्कारनिमित्ताधिकरणशीरा-
 नधिकरणेतिव्याप्तिः । नापि मच्चापातके क्षते चानिव्याप्तिरिति । इत्यादि ॥

End.

ननु स्नतकान्मादित्यत्र स्नतकानामशौचानामन्तो दिवस इति वा स्नतक-
 स्थान्तो विनाशो यस्मादिति वा स्नतकस्थान्तो वा यस्मिन्नित्यर्थः । आद्ये
 स्नतकप्रथमदिनाप्रसिद्धान्तलात् निरूपणात् सद्यः शौचदिनासंप्रश्नः ।
 द्वितीयेऽपि तथा सद्यःशौचे तद्दिन एवाशौचिनाशोत्पत्तिः न तत्परदिने ।
 यतस्तृतीये दशमदिनाद्यसंप्रश्नः । सद्यःशौचेऽपि तद्दिन एव क्षौरादितत्कर्मा-
 विधायिव्याप्तिः । न चैवं स्नार्थक्षानेरावग्रहकलात् स्नतकान्माद्वितीयेऽङ्गी-
 त्यनेन अशौचव्यपगम एवोपलक्ष्यतामिति वाच्यं । द्वितीयेऽङ्गी इत्यत्र सुस्था-
 र्थस्य मयाभ्युपगमात् स्नतकान्मा इति क्षते सिद्धेऽधिकवैयर्थ्याच्च । अथ कथ-
 मन्शौचिनामाद्यवाधाधिकार इति चेत्तेषां तदर्थं सद्यःशौचाङ्गीकारादि-
 त्यनेति ॥ * ॥

Colophon.

इति श्रीधौतशौचविधिनिर्णयः । श्रीलक्ष्मणशर्मविरचितोऽयं शुद्धिप्रकाशः
 सम्पूर्ण इति ॥ * ॥

विषयः । निर्गुणाशौचनिर्णयः । अङ्गास्पृशः । जननाङ्गास्पृशः । अशौचे विधिनिषेधौ ।
 बाह्याशौचम् । भिदेश्चाशौचम् । स्थशौचम् । अशौचसङ्करः । अघटद्विमदशौचम् । गभे-
 चावाशौचम् । सपिण्डाशौचम् । सद्यः शौचादिकथनम् । श्वसत्क्रिया । उदकदानादि-
 कथनम् । अचारलवणादिनिरूपणम् । अधिकारिकथनम् । उदकानर्हन्निरूपणम् । सद्यः शौचेऽपि
 परदिन एवाशौचादस्य कर्मेत्यलकथनम् । ग्रन्थेऽस्मिन्नेवे विषया वादार्थतीत्या सम्बन्धः ।

No. 221. शुद्धिप्रदीपिका . By कृष्णदेवस्मार्तवागीशमठ्टाचार्यः . Substance, country-made paper, $17\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 50. Lines, 7 on a page. Extent, 1,200 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1773. Place of deposit, District Medinipura, Post Office Rādhānagara, Amarapura, Paṇḍita Guruprasanna Vidyāratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीहरिः । अथ गर्भस्थावाशौचं ।

गर्भस्थावस्य कालस्तु मासानामष्टमावधि ।

तत्र वस्त्रासपथ्येन माससक्तुं दिनं + + ।

अधिकं वैदिके कार्ये विप्राणां दिनमेककं ।

शूद्राणां षड्दिनानि स्युः स्मृतकानामिदं स्मृतम् ।

सप्तमाष्टमयोक्षासां खजान्युक्तमशौचकं ।

अशौचानं सपिष्टानां गर्भस्थावे भवेत्तथा ।

गर्भस्य जीवदुत्पत्तौ जन्माद्ये मरणेऽप्यदः ।

जन्माद्यात्यरक्षत्यौ च जीवने नवमादिवत् ।

जननमरणशौचे कार्ये स्त्रीपुंसभेदतः ।

कन्यास्त्वत्यौ तेन सप्तं सप्तः शौचं भवेत्तथा ।

बालस्त्वत्यौ तु जन्माद्यं तत्पितरोरेव केवलम् ॥

अशौचे दिनमासादिकं धावनमेव प्राञ्चं । तत्र सावनदिनं सूर्योदयादपर-
सूर्योदयपर्यन्तं । मासश्च तत्त्रिंशत्तैवेति । इत्यादि ।

End.

मुक्तिस्तु आत्यन्तिकी दुःखनिवृत्तिः । तथाच स्वसमानाधिकरणदुःख-
प्रागभावासमानकालीनदुःखध्वंसो मोक्षः । अथ अतःक्रिया । अतस्त्वामि-
कत्वेन आरोपात्मकक्रिया अतःक्रिया तास्तु विविधा भवन्ति आद्या मध्यमा
उत्तरा च । तत्राद्या दाहादिज्वालायुधादिसर्गान्ता । मध्यमा आश्वत्थादि-
सपिष्टीकरणान्ता । पितृदेवताकपार्वणसाम्बत्सरिकादय उत्तरा । तत्र
पूर्वाद्यां परादिष्वया पूर्वाधिकारिणः प्राशस्त्यमनः पूर्वाधिकारिणस्तैःपि
पराधिक्रान्ताः सिध्यन्ति न तु स्त्रीवादिभ्यो वा सिद्धाः । तेन पूर्वाधि-
कारिणा पुनः पर्यनरदाहादिकं न करणीयं । तत्र पूर्वाः सर्वेऽधि-
कारिणोऽवश्यं कुर्याः ॥

Colophon.

श्रीमद्वन्यपटौय-मन्त्रमन्त्रोपाध्याय-जीयुतकृष्णदेवस्मार्तवागीशमठ्टाचार्यकृता
शुद्धिप्रदीपिका समाप्ता ॥

शकेऽग्निचमसुनिचन्द्रमिते दिनेशे-
 धूर्कं गते क्षतविधुप्रमितेऽङ्गि जीवे ।
 श्रीकृष्णदेवक्षतशुद्धिप्रदौपिकां श्री-
 वेशादिरामकुसुरो यक्षिषन्मनोज्ञां ॥

विषयः । गर्भस्वावाशौचनिरूपणम् । बालाशौचनिरूपणम् । स्नानशौचनिरूपणम् । सपिण्डाशौचनिरूपणम् । मातामहादिमरणशौचनिरूपणम् । अग्निविषादिजनितमृत्युविशेषशौचनिरूपणम् । पतितमृतानां वर्षभेदेन प्रायश्चित्तभेदकथनम् । भवानुगमनाशौचनिरूपणम् । अथाशौचसङ्करव्यवस्था । स्त्रीपुंसयोर्दाहकनिर्देशः । अथाशौचमध्ये वर्ष्यावर्ष्यकर्मनिरूपणम् । क्षताशौचव्यवस्थानिरूपणम् मृतकृत्यनिरूपणम् । प्रेतश्राद्धादनिरूपणम् । अशौचान्तकृत्यनिरूपणम् । अथ गृहादिदानव्यवस्था । भासिकादिश्राद्धव्यवस्था । सपिण्डीकरणव्यवस्था । अथ मृतज्जियानिरूपणम् ॥

No. 222. श्रद्धाङ्कः कृत्यतत्त्वप्रयोगः . By रघुनन्दनभट्टाचार्यः . Substance, country-made paper, 17×3½ inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 225 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1735. Place of deposit, Royail District, Dhāka, Babu Yogīndramohana Rāya. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

प्रणम्य सच्चिदानन्दं श्रद्धां न्यायवर्तिनां ।

श्रद्धाङ्कः कृत्यतत्त्वञ्च वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

आचार्यकृत्यं । प्रमाणमाङ्कितत्वेऽनुसन्धेयं । तच्च प्रयोगः । श्राद्धे श्रद्धां इत्यादि ।

End. राज्ञी एकशय्यायां न शयीयातां अन्ततावपि गर्भवत्सेऽपि कामुकी-
 सुपेयात् ॥ ० ॥

Colophon. इति श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितः श्रद्धाङ्कः कृत्यतत्त्वप्रयोगः समाप्तः ॥ * ।
 शके श्राद्धाङ्कप्रसाधने ।

विषयः । श्रद्धाङ्कः आचार्यकृत्यनिरूपणम् । आचमनप्रयोगः । दम्भाधानप्रयोगः । तर्पणप्रयोगादिः । वैश्वदेवादिबलिर्कर्मनिरूपणम् । भोजनविधिः । रात्रिकृत्यादनिरूपणम् ॥

No. 223. शुद्धिसुक्तावली. By महामहोपाध्यायः भीमः. Substance, country-made paper, 15 x 3 inches. Folia, 12. Lines, 8 on a page. Extent, 400 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Amara-pura, District Medinipura, Post Office, Rādhānagara; Paṇḍita Guru-prasanna Vidyārātṇa. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो विश्वेश्वराय ।

संसारवासनावन्धशृङ्खलाच्छिद्रुरो हरिः ।
योगिचित्तसरःकेलिराजहंसोऽवताञ्जगत् ॥
ईदृशानां हि संक्षेपाग्निर्गुणानामियं मया ।
चतुर्णामपि वर्णानां शुद्धिसुक्तावली कृता ॥
व्युत्पत्तिं कुरतां कण्ठे मन्दानामर्पिता सती ।
मनोहरा च मन्वादिवचनादपि भूषिता ॥
प्रथमं सामान्येन वर्षचतुष्टयेष्वपि श्रीचविधायकं पारिजातकं वचनमाह ।
शुद्धेद्दु विप्रो दशाहेन द्वादशाहेन भूमिपः ।
वैश्यः पञ्चदशाहेन शूद्रो मासेन शुध्यति ॥
सामान्येनाभिधाय विशेषेण जन्मप्रभृति × × × × पर्यन्त-
मशौचमाह ।
दन्तजातेऽजाते च हतचूडे च संस्थिते ।
अशूद्रा बान्धवाः सर्वे स्तूतके च तथोच्यते ॥ अस्वार्थः ।
दन्तजाते बाकी अजातदन्ते वा हतचूडे हतोपनयने च संस्थिते सर्वे
सपिण्डबान्धवाः समानोदकाद्याशूद्रा अशौचिनी भवन्ति स्तूतके प्रसवे तथा
अशूद्राः सर्वे इत्यर्थः ॥ इत्यादि ॥

End.

सपिण्डानाम् अशौचिनामन्नभोजने न दोष एव भिन्नकुलजानां तदन्नभोजने
अशौचमेव अशौचे सति पार्षणयाज्ञादौ पतिते सति अशौचान्ते तस्य
कर्त्तव्यता नास्ति एकोदिष्टं यदि अशौचे पतितं तदा अशौचान्नादिने
कर्त्तव्यमित्याह ।
देये पितृणां श्राद्धे तु अशौचं जायते यदि ।
अशौचे तु अतीते वै तेषां श्राद्धं विधीयते ॥
शूचीभूतेन दातव्यं या तिथिः प्रतिपद्यते ।
सा तिथिलस्य कर्त्तव्या न तन्या वै कदाचन ॥

पिष्टृणां आदे देवे देयकास्ते यद्यशौचं पतितं तदा तच्छ्रावं अशौचे व्यतीति
कर्तव्यं । तच्छ्रावं केन देयमित्याकाङ्क्षायामाह शुचीभूतेनेति । सैव
तिथिस्तस्य तेन आदेन × × × × भवतीत्यर्थः नमन्येति पतितत्वेन
कृत्यैकादश्यां तिथिविधानमस्मिन्नेव विवैदति ।

Colophon. इति काञ्चिज्जीयकुलाब्धौ + + मद्योपाध्याय श्रीमद्भूमिहता शुद्धि-
सुक्तावली समाप्ता ।
रवौ दुःखं सुखं सोमे भीमे सत्यमुंघे धनम् ।
मासं चन्ति गुरोर्वारे शुक्ले शुक्लचयो भवेत् ॥
रजैश्चरे सर्वहोत्रो नराणां चौरकर्णचि ।
शुद्धिसुक्तावलीं सारां अस्मिन्मद्युक्तेन चर ।

विषयः । सर्ववर्णानामशौचव्यवस्था । जननाशौचनिरूपणम् । स्यशौचनिरूपणम् ।
अशौचसाङ्ख्यनिरूपणम् । सत्यशौचे कार्याणां विधिविधेयवचनहेति ।

No. 224. श्यामासपथ्याविधिः . By काशीनाथ भट्टाचार्यः . Substance,
country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 248. Lines, 9 on a page. Ex-
tent, 6,000 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit,
Boḍiyāgrāma, Post Office Pāknḍiyā, District Rājasāhi, Paṇḍita Ṣaḍi-
bhūṣana Thākura. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

साहाजं नमनं विधाय पदयोर्ध्वं साक्षात्प्रीते गुरो-
चिन्मय्याश्चरन्मुने विजयदे मोक्षसादे चाङ्गते ।
ब्रह्मा मन्त्रचयं विचार्य वज्रया वन्द्योदितः श्रीयुतः
काशीनाथवराभरः प्रतनुते श्यामासपथ्याविधिम् । इत्यादि ।

End.

विष्णोर्नामसहस्राणां विराट्त्वेन यत् फलम् ।
तत् फलं लभते मन्त्रैः काशीति सङ्गदुश्चरम् ॥ शिवरक्षणे ।
तथापि ते विचारः कः काशी कात्यायनीयती ।
काशी काशीति काशीति कारुण्यैर्जयं लभेत् ।
शाकेऽङ्गपञ्चशिवे रसयुगे चन्द्रे दिने भास्करे
मार्गे भासि चितेतरे चरन्ति यौ स्थायं सतां तुष्टये ।

काशीस्थाखिलतन्त्रमन्त्रविदुषामाहोच सिद्धं मतं
श्यामाचार्यविषमकुतं सुकृतवान् सर्वार्थसम्पादकम् ॥

Colophon. इति निगमागमविद्याविद्योतितश्रीकाशीनाथभट्टाचार्यविरचिते सिद्धान्त
सारात्मके श्यामासपर्यायविधौ विद्यामाहात्म्यप्रकाशनं नाम सप्तमो विभागः
समाप्तः ॥ * ॥ ॐ शुभमस्तु ॥

विषयः । १ मे विभागे प्रातःकृत्यादिविवरणम् । २ ये विभागे अन्तर्यजमादिकथनम् ।
३ ये विभागे वस्त्रियागादिविवरणम् । ४ ये विभागे सहायीठपूजादिकथनम् । ५ मे विभागे
कुलाचारादिविवरणम् । ६ छे विभागे नैमित्तिकार्जनकाव्यसाधनादिनिरूपणम् । ७ मे विभागे
विद्यामाहात्म्यादिकथनमेति ॥

No. 225. आङ्गकालनिरूपणम् . By मधुसूदनवाचस्पतिः . Substance,
country-made paper, 13×3 inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page.
Extent, 140 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit,
District Bardhamāna, Dhātrigrāma, Paṇḍita Śaṣṭhidāsa Bhaṭṭācāryya.
Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ।

नमो गुरुपदद्वन्द्वं तथा देवीं सरस्वतीम् ।

पार्ष्वणादिक्रियाकालं वक्ति श्रीमधुसूदनः ।

पिण्डान्नाहार्यकं आहं क्षीणे राजनि शस्यते ॥ इत्यादि ।

End. तस्मिन् वर्षे न आङ्गकालं कर्तव्यं । तेनैव च सपिण्डत्वं तेनैवाव्यक्तमिष्यते
इति वचनात् ।

Colophon. इति श्रीमधुसूदनवाचस्पति-भट्टाचार्यविरचितं आङ्गकालनिरूपणं समाप्तम् ॥
ॐ गुरवे नमः ।

विषयः । पार्ष्वणकालादिनिरूपणम् ॥

No. 226. आङ्गतत्त्वविवृतिः . By काशीरामवाचस्पतिः . Substance, coun-
try-made paper, 17×3½ inches. Folia, 39. Lines, 8 on a page. Extent,
1,150 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Amara-
pura, District Medinīpura, Post Office Rādhānagara, Paṇḍita Guruprasanna
Vidyāratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गोपात्राय ।

नला गुरोस्वरूपप्ररजांसि स्रङ्गा

त्रौकान्तकान्तचरणस निधाय चित्ते ।

त्रौकाशिरामसुखती कृतिनां चिताय

सुत्राकृतत्वविष्टतिं वितनोति यत्नात् ॥

स्मृतिशास्त्राम्बुधौ लीलाकृतसेतुं जगद्गुरुम् ।

विदितं त्रिषु लोकेषु नमामि रघुनन्दनम् ॥

स्वकर्तव्यपथसमाप्तिप्रतिबन्धकविघ्नसम्भावनास्ति अतः सम्भाविततादृशविघ्न-
नाशार्थं धन्यकारः परमेश्वरप्रणामरूपमङ्गलं कृतवान् तच्च शिष्यशिष्यार्थ-
मादौ निबध्नाति प्रथम्येति । सच्चिदानन्दं कर्षधारयसमासाश्रयणात् सत्य-
ज्ञानसुखरूपमित्यर्थः एतच्च वेदान्तिमते नैयायिकमते तु समौ चिदानन्दौ
ज्ञानसुखे यस्य तं । वेदान्तविस्तृतं वेदान्तशास्त्रप्रकाशितं अनेन छण्यस्य
सच्चिदानन्दत्वं स्थिरौक्यं नमस्यलञ्च सूचितम् । इत्यादि ॥

End.

उभौ यदि व्यतीतौ तु जीवेच्च प्रतिमसहः ।

पिण्डौ निष्टणुयात् पूर्वौ भोजयेत् प्रतिमसहम् ॥

निष्टणुयात् निर्व्वपेत् । विष्णुश्च —

आतामहानामयेवं आशं कुर्याद्विचक्षणः ॥

इत्येवं जीवत्पिण्डकञ्चादे नानापचाः । इन्दोगपरिशिष्टं —

सपिण्डः पिण्डकृत्येषु अधिकारो न विद्यते ।

न जीवन्ममतिक्रम्य किञ्चिदद्यादिति श्रुतिः ॥

सपिण्डः जीवत्पिण्डकश्च ।

जीवन्ममसिद्द्याद्वा प्रेतायाश्चोदके द्विजः ।

पितुः पिण्ड्यो वा दद्यात् स पितेत्यपरा श्रुतिः ॥

Colophon.

(अतःपरं खण्डितम्) ।

विषयः । रघुनन्दनभट्टाचार्यकृतआकृतत्वपथस्य व्याख्यानम् ।

No. 227. आश्रयप्रकरणम् . By नरोत्तमशर्मा . Substance, country-
made paper, 13 × 2½ inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent,
500 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Royail-
grāma, District Dhākā, Bābu Yogīndramohana Rāya. Appearance, toler-
able. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ शिवलल्लनये नमः ।

आदौ संज्ञां विनिर्णय्य ततो राशिस्थानिर्णयम् ।

यवस्थानिर्णयं पश्चात् करिष्यामि समाप्तः ॥ इत्यादि ।

End.

तर्पणात् प्राक् वज्रनिष्पीडनेन पिढलोकात् परास्तो भवति इत्यादि-
ग्रन्थगौरवभयाद् लिखितम् ॥ * ॥

Colophon.

इति नरोत्तमदेवशर्माणा विरचिते चूर्णके आद्यप्रकरणं समाप्तम् ॥ * ॥

विषयः । संक्रान्तिव्यवस्थादिनिरूपणमुखेन आद्यादिव्यवस्थाकथनम् ।

No. 228. आद्यविवेकव्याख्या . By रामकृष्णतर्कपञ्चाननः . Substance, palm-leaf, 18×2 inches. Folia, 28. Lines, 7 on a page. Extent, 1,400 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vṛṇḍogrāma, Post Office Raghunāthapura, District Mānabhumā, Paṇḍita Venkṭaṭa Varadācāryya Gosvāmī. Appearance, old. Prose. Generally Correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।

कृष्णे मनः सन्निवेश्य ह्यवकथाप्रभोक्तारि ।

व्याख्या आद्यविवेकस्य रामकृष्णेन तन्मते ॥

प्रेक्षावत्प्रवृत्त्यङ्गमभिधेयज्ञानं तदर्थमादावभिधेयनिरूपणं प्रतिजानीते ।
विलोकेति । यद्यपि सर्व्वैरादौ मङ्गलं क्रियते तथाप्यनेन तन्न कृतं ।
विघ्नविरहनिश्चयात् कृतं वा न लिखितं । शिष्यशिष्यार्थालाङ्घ्रियस्य ।
प्रकारान्तरेण ज्ञास्यन्तीति । इत्यादि ॥

End.

य एवं वेत्तीति आद्यविधिज्ञाने आद्यापदेशे आद्यकरणानुमतौ च आद्यफलं
भवतीत्यर्थः । गभीरं बहनुसन्धानश्रेयार्थकं तन्त्रं स्मृतिशास्त्रं तदेवार्थवः
दुष्प्रवेशः तस्य पारद्वयना तात्पर्य्यज्ञानवता । उल्लासयता हर्षयता सतां
स्मृतिशास्त्रव्युत्पत्तिमतां । आरम्भलोकेऽस्पष्टीकृतं ग्रन्थनाम स्पष्टयति आद्य-
विवेकेति आद्यविवेकाख्याः संपद इत्यर्थः ॥ * ॥

Colophon.

इति रामकृष्णतर्कपञ्चानन-भट्टाचार्य्यविरचिता आद्यविवेकटीका समाप्ता ॥
॥ * ॥ श्रीकृष्ण प्रसीद ॥

विषयः । संक्षेपेण प्रल्लपापिहितस्य आद्यविवेकाख्यग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 229. श्रीसूक्तभाष्यम्. By रामचन्द्रः. Substance, country-made paper, 7×3 inches. Folia, 5. Lines, 14 on a page. Extent, 60 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

श्रुतिकर्त्तार्यलक्ष्मीं यो विकासयति हृद्गतः ।

स पायात् सविदानन्दः सूर्य्यमण्डलगो चरिः । इत्यादि ।

End. अथ पञ्चदशी तां सञ्जावहेति । इत्यष्टग्याख्यातचरा । एतावान्नु विशेषः ॥

Colophon. इति श्रीसूक्ते ऋतीयो वर्गः ॥ इति श्रीमद्विगोचोद्भूत-रामचन्द्रविरचितं
वैदिकपाठानुकारि-श्रीसूक्तभाष्यं सम्पूर्णम् ।

विषयः । श्रीसूक्तस्य व्याख्यानम् ।

No. 230. सङ्केतसारावली. By शिवरामशर्मा. Substance, palm-leaf, 15×1½ inches. Folia, 12. Lines, 3 on a page. Extent, 100 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Vikramapura Vidgā, Paṇḍita Ānandacandra Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः परमदेवतायै ।

प्राचीनतन्त्राण्यवलोक्य यन्मातु-

गुरुपदेशं हृदये निधाय ।

सञ्चेयतः श्रीशिवरामशर्मा

सङ्केतसारावलिमात्रमिति ॥

सप्तविंशतिभैष्योतिथिज्ञं क्षिप्रितवायुगम् ।

तदर्कांशो भवेद्वाग्निर्बर्चस्वरश्चाङ्कितः ॥ इत्यादि ।

End. अष्टितन्त्रात् शेषो नास्ति ।

विषयः । राशिरूपकथनम् । राशीनां कालवलादिकथनम् । कालवेलादिकथनञ्चेति ।

No. 231. संचिप्तसारव्याख्या (सुवन्तपादः) (भावार्थदीपिकानाम्नी) . By महेश्वरपञ्चाननः . Substance, country-made paper, 16×3 inches. Folia, 17. Lines, 10 on a page. Extent, 700 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1812. Place of deposit, Dakṣiṇakhaṇḍa, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā, Ārī Gauraguṇānanda Thākura. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीलक्ष्मणचैतन्यः । ननु षट् इत्यादिसिद्धपदे षकारटकारौ × × × × ककारादिवर्णा न स्त्रिताः किं ... .. । प्रकृतिप्रत्यये च स्थितम् । इत्यादि ।

End. समाप्त एतद्विधानमित्यस्य फलमाह अथमासे नित्यादि । ननु पञ्चमी चेत्यत्र खरांशपत्या(?) ग्रथकरणं स्त्रीकृतं तर्हि पञ्चमी भवति कथं सप्तमीत्यत आह अथवेत्यादि ।

Colophon. इति श्रीविद्यार्णवाक्षजश्रीमहेश्वरपञ्चाननविरचितायां संचिप्तसारटोकाभावार्थदीपिकायां सुवन्तपादटीका भावार्थदीपिका समाप्ता ॥ शकाब्दाः १८१२ ।

विषयः । संचिप्तसारव्याकरणस्य सुवन्तपादस्य व्याख्यानम् ।

No. 232. संचिप्तसारटोका (सन्धिपादः) (साराथ्यदीपिकानाम्नी) . By गोपालचक्रवर्ती . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 29. Lines, 8 on a page. Extent, 750 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dakṣiṇakhaṇḍa, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā, Ārī Gauraguṇānanda Thākura. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. ॐ श्रीलक्ष्मणचैतन्यः ।

यः सर्व्वेषां मतमनुसरन् भाति तत्तत्स्वरूपो
दूरे वाचांमपि च मनसां योऽनिकच्छोऽपि नित्यम् ।
यस्माद्विचं जगदपि च स सच्चिदानन्दसूक्ति-
र्विचंग्गतिर्जयति निरता सर्व्वदो माधवः सः ॥
ब्रह्मोर्वचवपु विरिञ्चिजननी वक्ताःस्त्रलक्ष्मा चरे-
षां सर्व्वैरपि वन्दिताङ्गियुगला खुरे नशेषं जगत् ।
वाची वाक्मयदेवताखिलमयी सर्व्वैरगम्यापि या
तां वन्दे निजभक्तकल्पलतिकां सच्चिन्मयीमम्बिकाम् ॥

आकृष्य टिप्पणीसारं विज्ञाय गौरवं मतम् ।

गोपालस्तनुते स्वरिमुदे सारार्थदीपिकाम् ॥

धन्दारकधन्परिवन्दितपादारविन्दद्वन्द्वश्रीमन्तिपुरहरनमस्कार एव परम-
मङ्गलमिति श्रीशिवप्रणामरूपमङ्गलं ग्रन्थश्लाघरति शिवमित्यादि ।

End. खण्डितत्वात् शेषो नास्ति ।

विषयः । संचित्तसारव्याकरणस्य सन्निपादव्याख्यानम् ।

No. 233. संचित्तपञ्चोतिराकरः . By रामगोविन्दचक्रवर्ती . Substance, palm-leaf, 14×2 inches. Folia, 42. Lines, 3 on a page. Extent, 550 śloka. Character, Bengali. Date, SK. 1715. Place of deposit, Vidgā, District Dhākā, Vikramapura, Paṇḍita Anandacandra Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

देवतायाः पदद्वन्द्वं प्रकृतेः पुरुषस्य च ।

श्रीगुरोः पादपद्मं नत्वा श्रीरामकृष्णजः ॥

भूदेवो रामगोविन्दः शिशूनामाशुबुद्धये ।

शास्त्रं वीक्ष्यातिसंचेपात् तनोति पञ्चोतिराकरम् ॥

अथ दिननिर्णयः ।

रविः सोमः कुजश्चैव बुधो जीवः शितः शनिः ।

एतेषां नामतो वाराः सप्तैव कथिताः क्रमात् ॥ इत्यादि ।

End. याचां त्रिपञ्चसप्ताहात् पुनर्भेदेण योजयेत् ।

केचिदिष्टं कलावाप्तौ याचा परिसमाप्यते ॥

इति याचाविधिः ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीरामगोविन्दचक्रवर्तिविरचितः संचित्तपञ्चोतिराकरः समाप्तः ॥ * ॥

वाणेंद्रव्यौ तथा चन्द्रे शक्रोत्तौ तु निश्चितम् ।

कालीनाष्टदिनेषु सप्तैकैर्नैव लिख्यते ॥ * ॥

विषयः । दिनकथनम् । तिथिनिर्णयम् । पापयोगादिकथनम् । विधिभद्रादिकथनम् । रविशुक्रादिकथनम् । विवाहादिविहिततिथ्यादिकथनम् । जलाशयारम्भदिनादिकथनम् । रविचक्रान्धादिकथनम् । पताकीरिष्टादिकथनम् । नाक्षत्रिकदशादिकथनम् । याचाविध्यादिकथनश्चेति ।

No. 234. सङ्गीतसारसङ्ग्रहः. Substance, country-made paper, 8x5 inches. Folia, 43. Lines, 8 on a page. Extent, 550 ślokas. Character, Bāṅgālā. Date, ? Place of deposit, Seyāḍasol, District Bardhamāna, Śrī Candrānanda Thākura. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीराधाश्रय नमः ।

श्रीगोविन्दं प्रणम्यादौ गीतज्ञसुखहेतवे ।

संक्षेपादनं वक्ष्येऽहं सङ्गीतसारसङ्ग्रहम् ॥

अथ सङ्गीतोत्पत्तिमाह ।

पुरा चतुर्णां वेदानां सारमात्रं पद्मभूः ।

इदं पद्मं वेदं सङ्गीताख्यमकल्पयत् ॥ इत्यादि ।

End.

उत्तमो मध्यमः प्रोक्तो गुणैः कतिपयैरिति ।

गुणयुक्तोऽपि दोषोऽस्तु उच्यते सोऽपि पञ्चधा ॥

अतः परं खण्डितम् ।

विषयः । सङ्गीतोत्पत्तिरूपम् । मूर्च्छनादिनिरूपणम् । रागादिनिरूपणम् । नायक-
लक्षणादिकथनम् । भाषादिनिरूपणम् । वाद्यादिनिरूपणम् । अतः परं खण्डितम् ।

No. 235. सत्क्रियासारदीपिका. By गोपालभट्टः. Substance, foolscap paper, 13x4½ inches. Folia, 72. Lines, 8 on a page. Extent, 2,300 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm.1949. Place of deposit, Lohajanga, District Dhākā, Vikramapura, Bābu Mukunda Lāla Pāla Caudhurī. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीराधारमणौ जयति ।

प्रणम्य सच्चिदानन्दं जगतां स्वयंश्वरम् ।

श्रीलक्ष्मं परमानन्दमनन्याभीष्टदायकम् ॥

वक्ति सच्चिद्विजातीनामनन्यानां विशेषतः ।

पञ्चतिं तां विवाहादेः सत्क्रियासारदीपिकाम् ॥

श्रीमद्गोपालभट्टोऽयं साधूनामाश्रया भूषम् ।

भगवत्कर्मरक्षार्थं भक्तानां वैदिकी तु या ॥

कृता याप्यनिरञ्जने भीमभट्टेन या कृता ।

... .. ॥

सङ्करान्त्यजादीनां गृहस्थभक्तानां पितृदेवार्चनादिकं चापि वेदे लोके
धर्मशास्त्रागमस्मृतिपुराणादौ च नास्ति तेषामेतत्कृत्ये सत्यपि सेवानामो-
परार्थो जायते तत्र प्रथमं अथर्ववेदः श्रीनारायणोपनिषत् प्रमाणमाह ।
ॐ अथ पुरुषो वै नारायणोऽकामयत इत्यादि ।

End. तदा कर्मकारः पितृप्राकृषाय दक्षिणां दद्यात् । अपरप्राकृषेभ्यश्च दक्षिणां
दद्यात् । तथा कार्णादिवैष्णवसेवा जीवसन्तर्पणश्च कुर्यात् । अथवा अन्य
आचार्यः । तदा तस्मै दक्षिणां दद्यात् ।

Colophon. इति श्रीसमावर्तनक्रमः समाप्तः ॥ संवत् १८४६ ॥
किशोरीलालकायस्थ दृग्दावननिवासी ॥

विषयः । द्विजशूद्रादीनां विवाहादिविधिसंज्ञाप्रयोगादिनिरूपणम् ।

No. 236. सत्स्मृतिसारः . By जानकीरामसार्वाभौमः . Substance,
country-made paper, 10×6 inches. Folia, 7. Lines, 14 on a page. Ex-
tent, 125 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit,
Puṭhiyā, District Rājāsāhi; Paṇḍita Guruprasāda Ćiromaṇi. Appearance,
old. Prose. Correct.

ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।

आनन्दकन्दं दिविषद्विवन्द्यं

विवन्द्य गोविन्दपदारविन्दम् ।

श्रीजानकीराम × सार्वाभौमः

समप्रणीत सत्स्मृतिसारमेतम् ॥

End. अष्टितलात् शेषो नास्ति ।

विषयः । तिथि-गोवक्षप्रायश्चित्तादेर्वैयख्यानिरूपणम् ।

No. 237. सनत्कुमारसंहिता (शिवपुराणीया) . Substance, country-
made paper, 14×5½ inches. Folia, 101. Lines, 11 on a page. Extent,
3,500 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahā-
rājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. जीमघपतये नमः । अथ सनत्कुमारसंहिता स्तुत्यते ।

प्रपद्ये देवमीशानं सर्वज्ञमपराजितम् ।

सर्वार्थ सर्वभूतानामनादिं विश्वतोमुत्तमम् ॥

वेदादौ यः खरः प्रोक्त उकाराख्यो मन्त्रेश्वरः ।
 च्छजते सर्वभूतानि पञ्चभूतैः सदाशिवः ॥
 तस्य चिन्ताप्रभावेण ब्रह्मणा विहितं जगत् ।
 ननु कथा सम्प्रवक्ष्यामि पुराणं शिवभाषितम् ॥
 नैमिशाख्यात्रयपदे पुण्ये पूर्वे मयोदिते ।
 पराशरस्य द्वायादः श्रीमान् सत्यवतीश्रुतः ॥
 ब्रह्मर्षिः स च धर्मात्मा काले योगविदांवरः ।
 गुह्यलोकस्य धर्मात्मा ब्रह्मचारी तपोनिधिः ॥
 ऋषिसङ्घैः परितः श्रुत्यर्थं योऽवदत् पुरा ।
 भारते शतसाहस्रां संहितायां कवीश्वरः ॥
 तेषां सुखोपविष्टानां कथां कथयतां पराम् ।
 तत्राजगाम धर्मात्मा ब्रह्मचरानयः शुभः ॥
 ... ..
 बृहत् ऋषिभिस्तत्र ब्रह्मपुत्रो मन्त्रासुनिः ॥
 छिन्नार्चनविधिश्चैव देवदेवस्य पूजनम् ।
 प्रसादस्य च यत् पुण्यं देवदेवस्य धीमतः ॥
 संवत्सरस्य यत् पुण्यं शिवस्य परमं सुखम् ।
 आवर्त्तनविधिश्चैव पुनरावर्त्तिकं तथा ॥
 सूर्तीनां प्रविभामस्य मन्त्रस्य परमं विधिम् ।
 ... .. यद्रस्य तु मन्त्रात्मनः ॥ इत्यादि ।

End.

पिण्डाश्चत्तिदं (?) आद्ये पञ्चमानमिदं शुभम् ।
 दुष्ट + + दुष्कर्मकलि + + + नाशनम् ॥
 अथ + + स्त्रीकं स्त्रीकादे वा समाहितः ।
 अथवा भक्तियुक्तो वा तस्य प्रीतो भवेत् शिवः ॥
 ॐ ब्रह्मर + + + स्वादम् ।

Colophon. इति श्रीसनत्कुमारप्रोक्तं शिवपुराणं समाप्तम् ॥

विषयः । इति श्रीशिवमहापुराणे चतुर्विंशतिसाहस्रां संहितायां सनत्कुमारसंहितायां प्रथमोऽध्यायः । द्वितीयोऽध्यायः । सप्तद्वीपवर्णनं नाम तृतीयोऽध्यायः । चतुर्थोऽध्यायः । भुवन-
 कोशवर्णनं नाम पञ्चमोऽध्यायः । ब्रह्मगीतोपाख्यानं नाम षष्ठोऽध्यायः । सप्तमोऽध्यायः । ऋद्धो-
 ऽध्यायः । नवमोऽध्यायः । शिववर्णने दशमोऽध्यायः । एकादशोऽध्यायः । शिवमाहात्म्ये द्वादशो-

ऽध्यायः । तथोद्देशोऽध्यायः । शिविभीषणसंवादे चतुर्दशोऽध्यायः । लिङ्गभूती नाम । (अध्याय
संख्या नास्ति) पुष्पादानमाहात्म्यम् । पुष्पादिदानसमावेशः । उपवासविधिर्नाम । अष्टमीविधिः ।
अष्टमीव्रतम् । दानधर्मः । नियमोपदेशः । चञ्जनकीर्तनं नाम (?) भूतिकीर्तनं नाम । लिङ्गा-
र्चनफलकं नाम । दुर्वासोपनिषत् । नाडीसंवादः । दण्डपाण्डुरदानं नाम । पञ्चायतन-
वर्णनं नाम । अविमुक्तमाहात्म्यं नाम । नन्दुपाख्यानम् । नन्द्यभिषेको नाम । नन्दुपाख्याने
नन्दिविवादः । नौलकण्डोपाख्यानम् । त्रिपुरवधोपाख्यानम् । त्रिपुरदासो नाम । ब्राह्मण-
माहात्म्यम् । योगविधिकथनं नाम । इति श्रीसनत्कुमारप्रोक्तं समाप्तम् ।

No. 238. सनत्कुमारसंहिता . Substance, country-made paper, 10 x 3 inches. Folia, 84. Lines, 5 on a page. Extent, 550 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1935. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātunā. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । अथ श्रीसनत्कुमारसंहितायां पटल लिख्यते (?) ।

श्रीसनत्कुमार उवाच ।

भो ब्रह्मन् ब्रह्मतत्त्वज्ञ ब्रह्मज्ञानविशारद ।

नमोऽहं ओतुमिच्छामि रक्षसं परमाद्भुतम् ॥ इत्यादि ।

End. युष्माकं चैव संसिद्धिर्भविष्यति न संशयः ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीसनत्कुमारसंहितायां सदाशिवसनकसंवादे पञ्चविंशः पटलः ॥ * ॥
संवत् १८२५ ॥

विषयः । अथ पटलाः पञ्च वर्तन्ते तद्यथा ॥ १ ॥ इति श्रीसनत्कुमारसंहितायां
शोकसदाशिवसंवादे ११ शः पटलः ॥ १ ॥ इति श्रीसं. सं. सदाशिवसनत्कुमारसंवादे ११ शः
पटलः ॥ २ ॥ इति श्रीसं. सं. सदाशिवसनकसंवादे १२ शः पटलः ॥ ३ ॥ इति श्रीसं. सं.
१३ शः पटलः ॥ ४ ॥ इति श्रीसनत्कुमारसंहितायां सदाशिवसनकसंवादे पञ्चविंशः पटलः ॥

No. 239. सन्धिटीका (सन्धिप्रसारीया) . By वंशीवदनः . Substance, country-made paper, 13 x 3 inches. Folia, 16. Lines, 13 on a page. Extent, 1,000 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājodā vid Anḍāl Grī. Munā-i Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Proso. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो विघ्नेश्वराय ।

रामं नत्वा गुहं तेषां मतान्यालोक्ष्य यत्नतः ।

संक्षिप्तसारटीकायां नवकार्ये प्रकाशयते ॥

अन्यारम्भे सकलशिक्षकवाक्यतया विधेयत्वेन परिप्राप्तम् । इत्यादि ।

End.सर्वमनुकरणेनेति असन्धिः अन्यथा सन्देहः स्यात् । नित्यसन्धिर्वैकल्यविह-
त्वात् विकल्पोदाहरणमाह किं घनेन इत्यादि ॥ • ॥**Colophon.**

श्रीवंशीवदनं विशिष्टनयनं विद्वज्जनश्रीषणं

रूढे रायमती सती सतिमती श्रीमान् वशिष्ठः स्वयम् ।

व्याकारे क्रमदीक्षरेण रचिते श्रीनन्दिना शोधिते

गोपीचन्द्रकृते तु तद्विरचिते पादोऽयमादिर्गतः ॥

श्रीराधाकृष्णः ॥ * ॥

विषयः । संक्षिप्तसारव्याकरणस्य सन्निपादस्य व्याख्यानम् ।

No. 240. सभाकौस्तुभः . By रामनारायणमित्रदासः . Substance, country-made paper, 14×4 inches. Folia, 143. Lines, 9 on a page. Extent, 4,500 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Royāil, District Dhākā, Bābu Yogindramohana Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

या शब्दशक्तिपत वाचकवाच्यरूपा

व्योतिर्मयौ निगुणया निदधति सूर्या ।

श्रीरामनारायणमित्रदासः

मानन्दमुन्मथ्य सत्काव्यसिन्धुम् ।

स्फुरत् सभाकौस्तुभमुत्तमं मुदा

सतां मुदे स प्रकटीकरोति ॥

नामाकाव्यविचारवाचस्पतुरैर्धौरेवदारैः समम्

सत्काव्यानि विचार्य पद्यनिचयेः प्रोद्यत्सभाकौस्तुभः ।

विज्ञामित्रकुलोद्भवेन सप्तसा सन्नैतिविस्फूर्जित-

खेनायस्य मया कथापिच हरी भक्त्या समुद्गीयते ॥

आदिहोऽसि सकलजलधिबेलावलयितेनावलये तिलकायमाननिखिल-

भूपालमौलिमालाभिलगुक्तुटतटनटनगणिसरौचिमञ्जरीपुञ्जपिञ्जरितमञ्जुपादं-
न्मुञ्जदिज्ञीश्वरालम्बनीरश्रीमदोरङ्गनेवसाक्षा-देव-भौङ्गराज्यसाघाज्याभिषिक्तेन
करालकलिकालकालकरालकवसितदैत्यदावानलदह्यमानजगतीपीयूषधा-
राधरेण प्रपञ्चभुजदण्डचण्डिमाकर्णकुण्डलितकोदण्डशिष्टमानकाण्डप्रकाण्ड-
ताण्डवसमुत्सारितवैरनिकरेण श्रोत्र्योदार्यभैर्येदयादाक्षिण्यविनयास्वनेक-
गुणगरिमसमुपचितसत्कौर्भिकपूर्पूरपूरिताखिलदिङ्मण्डलेन विचित्रचित्र-
गुप्तादिविविधानवयस्यविद्याविद्याधरीविहारागारोत्तरराट्टीय-कायस्थकुलतिल-
कातिशयसहृदयहृदयकुशेशयप्रकाशनमित्र-मित्रवत्प्रसहप्रपञ्चविश्वामित्रगो-
चप्रवरवज्रे-चरश्रीमत्श्रीहरिनासायणरायसदीश्वरेण यथावत् सामान्यवरा-
नवरतनुतिस्मृतीतिहासपुराणादिसकलशास्त्राख्याविचक्षणानुलक्षणीय-
निपुणा ... .. तेषां भवतीति नैतिप्रभृतिसकलशास्त्राणां सार-
माकल्य सभाप्रस्थावोपयोगिसंग्रहमेकं विरचयेति मञ्जुलालदिमथूः मया
सभाकौस्तुभः समुत्प्रेष्यते ॥ इत्यादि

End.

प्रायः प्राणवृत्तात्मजमयं लोकोभिधावति ।
 अन्नप्रसादात् सौकर्यं जीविमं प्रतिभा सुखम् ॥
 तृष्टिः पुष्टिर्बलं मेधा सर्व्वमन्ने प्रतिष्ठितम् ।
 लौकिकं कर्म यदुद्दृष्टौ खगतौ यच्च वैदिकम् ॥
 कर्मापवर्गे यथोक्तं तत्प्राप्यन्ने प्रतिष्ठितम् ॥ *

Colophon.

इति श्रीदर्पनारायणरायसमुद्गीतसभाकौस्तुभे द्रव्यगुणमयूखः समाप्तः ॥ श्रीरस्तु
भाकेन्दुसाधनप्रतुरगै(?)मांवे तुल्याराशिके मत्वा शम्भोः पदद्वयं क्षिपिरियम् ॥

विषयः । सङ्गलादिनिरूपणम् । धर्मादिनिरूपणम् । पातकादिनिरूपणम् । पण्डि-
तादिप्रशंसा । गुणप्रशंसा । दुर्जनादीनां निन्दा । याचकनिन्दा । दरिद्रनिन्दा । मूर्खादीनां
निन्दा । सदाचारादिनिरूपणम् । उपदेशादिकथनम् । रसादिनिरूपणम् । बलकारनिरू-
पणम् । सम्भोगप्रकारादिकथनम् । तथा विप्रलम्भप्रकारादिकथनम् । राशिनञ्चनादिनिरूपणम् ।
वस्तुयोगादिकथनम् । द्रव्यगुणादिनिरूपणश्चेति ।

No. 241. **সমযাচারতত্ত্বম্.** Substance, country-made paper, 18×4 inches. Folia, 30. Lines, 7 on a page. Extent, 900 *çlokas*. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Pāṇḍiyā, District Rājāsāhi, Paṇḍita Kālidāsa Thākura. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ परदेवतायै नमः । श्रीदेवुवाच ।

भगवन् सर्वदेवेश चित्सूक्ष्म सदाशिव ।

कथितं सर्वतन्त्रेषु वैपुलं ज्ञानमुत्तमम् ॥

शिवशक्त्यात्मकं यत्तु समसाध्यं परात्परम् ।

परं ब्रह्मेति विख्यातं सर्वशास्त्रेषु गोपितम् ॥

अन्यत् किञ्चित्ततो नास्ति निश्चितं मनसि प्रभो । इत्यादि ।

End.

खण्डितत्वात् शेषो नास्ति ।

विषयः। १ मे पटले नित्यानन्दज्ञानादिकथनम् । २ ये रक्षस्ययोगादिकथनम् ।
 ३ ये परमाविद्यावीजादिकथनम् । ४ र्ये विद्यासाधनादिप्रकारः । ५ मे पूजारक्षसादिकथनम् ।
 ६ छे सुद्रादिकथनम् । ७ मे कुण्डलौमसाधनादिप्रकारः । ८ मे बीजादिसाधनप्रकारः ।
 ९ मे भावनिर्णयश्च । अतःपरं खण्डितम् ।

No. 242. सर्वसाधारणप्रमाणात्तत्त्वम् . Substance, palm-leaf, 10×1½ inches. Folia, 34. Lines, 3 on a page. Extent, 350 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ādāihājār, District Dhākā, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय । अथ सर्वसाधारणप्रमाणात्तत्त्वम् ।

मरणादेरकर्तव्ये संयोगो यस्य नाग्निना ।

दाद्याद्भुल्लभशौचं स्याद् यस्य वैतानिको विधिः ॥

प्रक्षिप्याग्निं स्वदारेषु परिकल्प्य द्विजं तथा ।

प्रविशेत् कार्यवान् ... .. व्यर्थेन न चिरं क्वचित् ॥

रात्रावेव समुत्पन्ने स्यते ... .. स्वतके ।

पूर्वमेव दिनं प्राञ्चं यावन्नैवोदितो रविः ॥

उदिते तु यदा सूर्यो नारीणां दृश्यते रजः ।

जननं वा विपत्तिर्वा यस्या ... .. शर्वरी ॥ इत्यादि ।

End.

नोपनिष्ठति यः पूर्वां नोपास्ते यस्य पश्चिमात् ।

स शूद्रवत् वक्षिष्यार्यैः सर्वैस्त्राद् द्विजकर्माणः ॥

जल्लान्तयो हि यो विप्रः क्षालयेत्तरणद्वयम् ।

तच्छूलं पितृमुखे दद्यात् आत्मानं नरकं व्रजेत् ॥ (?)

सन्ध्या येन न विज्ञाता सन्ध्यां योनायुपासते ।

जीवन्नेव भवेच्छूद्रो मृतः स चाभिजायते ॥
 ॐ कारोबारणादोषात् शास्त्रप्रामश्लार्चनात् ।
 प्राक्षुण्योगमनाच्चैव शूद्रश्चाष्टालतां व्रजेत् ॥
 ... ..
 सङ्कल्पो नैव कर्तव्यो मृत्यये च कदाचन ॥
 गृहीत्वैतदुम्बरं पानं वारिपूर्णं गुणान्वितम् ।
 दर्भं च यं सापलूनं फलपुष्पसमन्वितम् ।
 जलाशयारामकूपे संकल्पः पूर्वदिग्मुखः ॥

Colophon. (समाप्तिस्त्रयकं वाक्यं नास्ति ।)

विषयः । चूकोपनयनकालनिरूपणम् । पिण्डदानकाले रजसल्लायाः कर्तव्यनिरूपणम् ।
 आश्विपञ्चमप्राणकथनम् । सपिण्डीकरणत् परं मासिकानामकर्तव्यकथनम् । तिलदानविधिः ।
 सौरसावनादिकालनिरूपणम् । पञ्चवाजादिविधिः । तिथिविशेषे कुम्भाद्यादिनिषिद्धवस्तुनि-
 रूपणम् । आचमनादिनिरूपणम् । चौरकर्माविधिः । भूम्यादिदाने फलविशेषकथनम् । रवि-
 संक्रमणादिनिरूपणम् । जवान्नकालनिरूपणम् । सापिण्यविचारः गोचप्रवरपितृमातृवन्धु-
 निरूपणम् । पूजाविधानम् । अग्नेर्नामकरणम् । चरणस्नानविधिः । शूद्राणां शास्त्रप्रामादि-
 पूजानिवेधकथनम् । सङ्कल्पपात्रनिर्णयश्चेति ॥

No. 243. सर्वानुक्रमणीवृत्तिः . By षड्गुरुशिष्यः . Substance, country-
 made paper, 10×3 inches. Folia, 102. Lines, 13 on a page. Extent,
 3,340 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1830. Place of deposit,
 Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose.
 Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । अथ ऋग्वेदास्त्रायै शाकलके मृतप्रतीक ऋक्संख्या
 ऋषिदेवतऋग्वेदास्त्रानुक्रमिण्यामो यद्योपदेशम् । अथेति मङ्गले प्रस्तावे वा
 ऋगंशबाह्व्याहमेदः । इत्यादि !

End. ब्राह्मणारण्यकखगटचतुर्थारण्यकेषु तु । प्रत्यध्यायसमाप्तावपि द्विवचनं
 दृष्टं बागुदिता भवति भवतीत्यादि ।

Colophon. इति षड्गुरुशिष्यविरचिता सर्वानुक्रमणीवृत्तिः समाप्ता ॥ शुभमस्तु ।
 संवत् १८३० ।

विषयः । ऋग्वेदीयसर्वानुक्रमण्याख्या ।

No. 244. साङ्ख्यकाण्डभाष्यम् . Substance, country-made paper, 10 x 3 inches. Folia, 87. Lines, 9 on a page. Extent, 1,957 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm. 1864. Place of deposit, Benares City, Gobinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

एवं द्वादशभिरध्यायैः प्रकृतिविकृतिभेदेन कतिपयान् न्यायान् संशोध्य
तैरेव न्यायैरितस्ततो विप्रकीर्णान् वेदवाक्यायानैदम्यरेण सम्यङ्निष्कृत्य-
निर्णेतुमेवा चतुरध्याय्यारभ्यते । इत्यादि ।

End.

जैमिनेर्विमलसूक्तितटिन्यां

मय्यमाप श्रुचितां मम चेतः ।

तेन खलुत् पित्राकिपदाने

येन जन्मनिवहो न पुनः स्यात् ॥

Colophon.

इति श्रीसाङ्ख्ये भट्टदीपिकायां कोङ्कणसभायास्य चतुर्थः पादः ॥ * ॥
संवत् १८६४ ।

विषयः । भाट्टदीपिकायां श्रीमत्सायनस्य साङ्ख्यकाण्डस्य व्याख्यानम् ।

No. 245. सारावली, By नारायणवन्द्योपाध्यायः . Substance, country-made paper, 16 x 8½ inches. Folia, 152. Lines, 6 on a page. Extent, 3,200 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Hugli, Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Bramhanārāyaṇa Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीरामः शरदम् ।

श्रीरामं जगतामीशं प्रणम्य तस्य तुङ्गये ।

सारावलीं प्रतनुते श्रीलक्ष्मणायस्य सुधीः ॥

हृदिरादैकारालेजैचोऽयः । अयः स्थाने चात् ऐच् चार् चाल् एच् ऐच्
इत्येते आदेशा हृदिः परिग्राह्यन्ते । अ इ उ ण ऋ लृ क ए ओ ऊ ऐ औ
च प्रत्याहारार्थोऽयं निर्देशः स्तोत्राजित्यनेन अ इ उ ऋ लृ ए ऐ औ औ
रेणि × × स्वसन्धे । प्रत्याहारैर्बु च ऋलृलोत्था दीर्घोऽपि गृह्यते । इत्यादि ।

End.

धामोस्तु । सुनायिका उपदिक्ता

त्यतनोस्तु । इहृत्यिका दाक्षिणात्यिका

स्त्रीनियतस्याश्च ; खट्विका खट्वाका ।

Colophon.

इति श्रीनारायण-वन्द्योपाध्यायकृतौ सारावल्यां तद्धितपादः समाप्तः ॥

No. 246. साहित्यरत्नाकरः. Substance, country-made paper, 13×2½ inches. Folia, 30. Lines, 7 on a page. Extent, 850 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājodā grāma vid' Anḍāl, Bābu Yatīndranātha Nāyēk. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ श्रीरामचन्द्राय नमः ।

बालिङ्ग गाढसुदरं पितुरर्जुने
 वत्सङ्गवर्धवत् बालगजाननो नः ।
 यत्कुम्भयोगिरिस्तुताकुचपार्श्वभाजोः
 कृत्यं पिपासति गुच्छिभिराननजैः ॥
 श्रेयो मे विदधातु शारदशशिबीभासुरा भासुरा
 धारासारनिवासकारिमधुरव्याहारिणी चारिणी ।
 मुक्ताभूषणपोषणक्षितलवत्रीसाधुना साधुना
 स्त्रावण्येन निजेन निर्जितवती रम्भावती भारती ॥
 नमः स्तुमः कर्दमदुर्दमाम्बुधिप्रगष्टचेष्टाखिलजन्मसन्ततिम् ।
 सोऽहं क्षत्रतिभादृष्यक्षिपणप्रोद्दीप्तपङ्कदर्शनी-
 रत्नसङ्गमयकम्बरो यदनुजो रामाङ्गयः पण्डितः ।
 तस्मात् पर्वतनाथस्त्रिजलधेः श्रीमङ्गमम्बोविय-
 द्गङ्गासङ्गजुषो लसद्गुणसमेयस्योदयचन्द्रवत् ॥
 सोऽहं धर्मसुधीर्गर्वा विहसितैः कर्तुं रसासंज्ञित्या
 संस्फुर्तिं समुदक्षयेयमधुना साहित्यरत्नाकरम् । इत्यादि ।

End.

अथ निजकुलकूटस्थस्य मार्गस्थस्य पुनःपुनर्मण्डलभेदो माभूदित्यभिसम्मानात्म-
 कस्यामरद्विषदमारणकारणस्यार्थस्य गूढत्वाद्गोभीर्यम् । उक्तोदाहरणान्येव
 सौम्यस्योदाहरणानि द्रष्टव्यानि ।
 एवं स्त्र्यधियां मार्गमाश्रित्योदाहृतं मया ।
 माधुर्य्यैः प्रसादात् सौम्येन समन्विताः ॥
 गुणाश्चत्वार एवैते मम स्त्र्यतरेक्षितः ।
 अथ इवेति वात्यर्थं मनसे रोचते मतम् ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीमत्सिद्धिमुवनपवित्रचरितगोवावतंस-बाराहसीवंशप्रपाकरप्रभातभागुना
पर्यन्तायस्त्रुना सकलकलाविज्ञानवता धर्मसंस्थावता विरचिते श्रीरघुकुल-
तिलकगुणसिंधानि साहित्यरत्नाकरनामन्यलङ्कारशास्त्रे गुणनिरूपणं नाम
पञ्चमस्तरङ्गः । अतः परं खण्डितम् ।

विषयः । १ मे तरङ्गे गन्यारम्भसमर्थनादिः । २ ये तरङ्गे वाचकशब्दार्थादिनिरूपणम् ।
३ ये तरङ्गे लक्ष्यशब्दादिनिरूपणम् । ४ र्थे तरङ्गे व्यञ्जकशब्दार्थादिनिरूपणम् । ५ मे तरङ्गे
गुणनिरूपणम् ।

No. 247. सिद्धिखण्डः (मन्त्रसारोयः) . By नित्यनाथसिद्धः. Substance,
country-made paper, 17×6 inches. Folia, 13. Lines, 12 on a page.
Extent, 325 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1876. Place of deposit,
District Medinīpura, Candrakona, Mahānta Bharata Rāmānuja Dāsa.
Appearance, tolerable. Prose. Incorrect.

Beginning. श्रीरामाय नमः । अथ गुटिका लिख्यते ।
सर्वविद्यासाधनं । अथ सकलजनवश्वं होइ ऐकचित्त मन्त्र जपिय बीसइ
जारवार देवदार चन्दन वरकी जर पानीसी वाडिर विभूति सैं संयुक्त कै
माथे तिलक करै तो सर्वजन वश्व होय । पथरसगाकी जर पुष्पनचनमो
लिजै अथपद्मवन्ती लीजै अरजोकी जर लीजै । इत्यादि ।

End ॐ नमः शूं शूं क्षीं ठः ठः पं दू खाजा जया को चसै तया को यइ
मन्त्र पढ़ी लेइ । श्रीनित्यनाथो जयति ।

Colophon. इति श्रीपार्वतीपुत्र-नित्यनाथ-विरचिते सिद्धिखण्डे मन्त्रसारे अष्टतसस्त्री-
वनीनाम सप्तम उपदेशः सम्पूर्णः । समाप्तम् । शुभमस्तु मङ्गलं दद्यात् ।
संवत् १८७६ ।

विषयः । आकर्षणी-वशीकरणी-मोहकारिण्यष्टतसस्त्रीरिष्यादिमन्त्राः । तत्तन्मन्त्रसाध-
कद्रव्यादिनिरूपणम् ।

No. 248. सुभाषितम् . Substance, country-made paper, 7×4½ inches.
Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent, 150 ślokas. Character, Nāgara.
Date, P. Place of deposit, District Medinīpura, Candrakona, Mahānta
Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीमते रामानुजाय नमः ।
 ध्येयं सदा परिभवद्भ्रमभीष्टदोहं
 तीर्थास्पदं शिवविरिञ्चिनुतं शरणम् ।
 भृत्यार्त्तिहं प्रणतपास्तभवाब्धिपोतं
 वन्दे महापुरुषं ते शरणारविन्दम् ॥
 यतो यतो निवर्तन्ते विमुच्येत ततस्ततः ।
 एकधर्मो दृष्टां लोभशोकमोहभयापहः ॥
 अध्यापनं ब्रह्मयज्ञः पित्र्ययज्ञश्च तर्पणम् ।
 देवहोमं वलि × × × पूजनम् ॥ इत्यादि ॥

End. ताम्बूलं कटुतिक्तमिष्टमधुरं चारं कषायान्वितम्
 मातङ्गं कफनाशनं क्षमिचरं दुर्गन्धि × नाशनम् ।
 × × × × × कामाग्निषन्दीपनं
 ताम्बूलस्य त्रयोदश गुणा स्वर्गेऽपि ते दुर्लभाः ॥ (?)
 × × × × ×
 त्वत्त्वां सुदुस्त्यजसुरेक्षितराज्यलक्ष्मीम्
 धर्म्मिष्ठं चर्यवचसा यदगादरण्यम् ।
 मायाचरं दधितयेक्षितमन्त्रधावत्
 वन्दे महापुरुषं ते शरणारविन्दम् ॥

Colophon. इति श्रीसुभाषितम् सम्पूर्णम् । श्रीमते रामानुजाय नमः । रामः ।

विषयः । नानाविषयकस्तोत्रसङ्ग्रहः ।

No. 249. सुभाषितसारसङ्ग्रहः. Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 16. Lines, 15 on a page. Extent, 576 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
 अथ सुभाषितसारसंक्षारम्भः । तच्चादौ मङ्गलम् ।
 चक्षुत्कर्षांनिस्तोदूतसिन्दूरावणिताम्बरः ।
 जयत्यकाले विष्टजन् सन्ध्यामिव गजाननः ॥
 मामाश्रीकृतवासाङ्गः कुण्डलीकृतकुण्डलिः ।

आविरस्तु पुरोवास्तु भूतिभूत्यम्बराम्बरम् । इत्यादि ।

End. दशमद्वारमार्गेण लक्ष्यं प्राप्य ततः परम् ।
द्वाविंशत्तलसंयुक्तः परमात्मनि लीयते ।

Colophon. इति सुभाषितसारसंपदः समाप्तः ।

विषयः । प्रसङ्गोपमानलक्ष्मिकानां सारसंपदः ॥

No. 250. सूक्तप्रतीकम् . Substance, country-made paper, 11 × 4 inches.
Folia, 56. Lines, 15 on a page. Extent, 1,640 ślokas. Character, Nāgara.
Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār.
Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
अग्निमीदृ इति नवर्षस्य सूक्तस्य वैश्वामित्रो मधुच्छन्दा ऋषिः ॥ अग्निर्देवता
गायत्रीच्छन्दः ॥ इत्यादि ।

End. ऋतीयायास्त्रिष्टुप् श्रिटानां तिसृषामनुष्टुप् ।

Colophon. इति ऋतमाष्टके ऋतमीध्यायः ॥ इति दशमं मण्डलम् ।

विषयः । ऋग्वेदीयस्य ऋचां प्रतीकादिनिरूपणम् ।

No. 251. सूर्यपञ्चाङ्गम् . Substance, country-made paper, 7 × 4 inches.
Folia, 156. Lines, 5 on a page. Extent, 700 ślokas. Character, Nāgara.
Date, ? Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātūā. Appearance,
new. Verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।
ॐ श्रीशैलशिखरासीनं भैरवीपतिमीश्वरम् ।
भैरवं चन्द्रसुकुटं गणगन्धर्ववेवितम् ॥
पद्मगाभरणोपेतं जटासुकुटमण्डितम् ।
भस्माङ्गरागधवलं सूर्यं + + + +
+ + + + +
जङ्गाधरं प्रसङ्गास्यं वसिताननपङ्कजम् ।
गन्धर्वप्रार्थितं शम्भुं दृष्ट्वा प्रोवाच भैरवी ॥

श्रीदेववाच ।

देवदेव महादेव भक्तानामभयप्रद ।

त्वं शिवः परमेश्वरस्त्वं विष्णुस्त्वं प्रजापतिः ॥

+ + + +

वद शीघ्रं दद्यासिन्धो पद्माङ्गं पूर्वसूचितम् ।

देवदेवस्व सूर्यस्य + + + + + ॥ इत्यादि ।

End.

अदातव्यमभक्ताय दातव्यं महासुनिम् ।

गुह्यातिगुह्यगोपीनं सूर्यपञ्चाङ्गमुत्तमम् ।

सर्वदा सर्वदा गोप्यं गोपनीयं स्वयोनितम् ॥

Colophon.

इति श्री ब्रह्माम्बे तन्त्रे देवीरक्षसे परमादीपिकायां श्रीभगवत्सूर्यपञ्चाङ्गं समाप्तम् ।

विषयः । ब्रह्माम्बेतन्त्रीय-देवीरक्षसात्मगतम् श्रीसूर्यदेवस्य पटल-पूजापद्धति-सहस्र-नाम-कवच-स्वरराजालम्पकाङ्गम् ।

No. 252. सूर्याष्टोत्तरीयम्. Substance, country-made paper, 4×2 inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent, 35 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ ॥

सूर्याष्टोत्तरीयं व्याख्यास्यामः ॥ ब्रह्मा ऋषिः । गायत्रीऋचः । आदित्यो-
देवता चंदास्यग्निरारायणयुक्तं बीजम् ॥ इत्यादि ।

End.

विकालं जप्त्वा ऋतुमतफलं प्राप्नोति ब्रह्म आदित्यो जपति । स महासूर्यं
तरति स महासूर्यं तरति य एवं वेद इत्युपनिषत् ॥

Colophon.

श्री सूर्याष्टोत्तरीयं समाप्तम् ।

विषयः । श्रीसूर्यनारायणस्तुतिः ॥

No. 253. सौरसूक्तम्. Substance, country-made paper, 5×3 inches. Folia, 11. Lines, 7 on a page. Extent, 88 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्री गणेशाय नमः ॥

उद्युत्तमिति त्रयोदशर्षस्य हस्तस्य कणः प्रकृष्टः ऋषिः सूर्योदेवता
नवाद्या गायथोऽन्याश्चतस्रोऽनुष्टुभः ॥ इत्यादि ।

End. सूर्यस्यैव सायुष्यं स्वरूपतां सलोकतामश्नुते । नमः शौनकाय । नमः
शौनकाय । सौरः समाप्तः ।

विषयः । भगवत्सूर्यनारायणस्तुतिविषयकं हस्तम् ।

No. 254. स्वामृतलहरी . By विश्वनाथचक्रवर्ती . Substance, country-made paper, 12 x 6 inches. Folia, 37. Lines, 12 on a page. Extent, 1,300 clokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna Seyāḍasol. Īri Candrānanda Thākura. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीराधाकृष्णभ्यां नमः ।

संसारदावानलहीदृश्लोक-
बाणाय कारुण्यधनाधनत्वम् ।
प्राप्तस्य कल्याणगुणार्थवस्य
वन्दे गुरोः श्रीचरणारविन्दम् ॥
महाप्रभोः कीर्तन-मृत्यु गीत-
वादिचमाद्यन्मनसो रसेन ।
रोमाञ्च-कल्याणुतरङ्ग-भाजो
वन्दे गुरोः श्रीचरणारविन्दम् । इत्यादि ।

End. नन्दद्वन्द्वो कृष्ण गीविन्द दृश मयि दिश मयि ।

निजकृपया मां जीवय मन्दस्मितसुषया ॥
पीतवसन मम कलह्य मनो
नवनौलनलिनकमनौयतनो ।
वज्रवनगरावतंस विभो
वज्रभं मासुररीकुट भोः ॥ * ॥

Colophon. समाप्तेयं स्वामृतलहरी ।

विषयः । गुणदेवाष्टकादिः । गुणचरणसरणाष्टकम् । नरोत्तमप्रभोरष्टकम् । लोकनाथ
प्रभोरष्टकम् । श्रीचौनन्दनविजयाष्टकम् । स्वरूपविज्ञासाष्टकम् । मदनगोपासुदेवाष्टकम् ।

অনুরাগবল্লী । রাধিকাখ্যানাস্তম্ । রূপচিন্মাসিহি রূপণম্ । সঙ্কল্পকল্পদ্রুমকথনম্ ।
চরিতকথাস্তকথনম্ । দ্ব্যম্বাস্বাদিচেতি ।

No. 255. **স্নেহমালিকা** . Substance, English paper, 16×4 inches. Folia, 30. Lines, 8 on a page. Extent, 750 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dhākā Paṭuāṭuli, Bābu Yādavānanda Gupta. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ নমো গণেশায় ।

অথ জ্বরস্য স্নেহমাংছ ।

অগুণ্ণেচ্ছা হরিদ্রে দ্বে সুখ্যা সুসকরেণুকম্ ।

কটুকং মধুকং রাজা সন্দং মতপুথুকম্ ॥ ইত্যাদি ।

End. অগ্নিচ্ছ কুরবে দীপ্তি স্নীপা স্নান্যবিশেষণম্ । ভদ্রোক্তকটাকং চূতম্ ॥

Colophon. ইতি স্নেহমালিকায়া বালরোগাধিকারঃ ।

সমাপ্তেয়মায়ুর্বেদসংগৃহীতা স্নেহমালিকানাক্ষী পুস্তিকা ॥ * ॥

বিষয়ঃ । নানাবিধ চূততৈলাদিকরণপ্রকারাদিকথনম্ ॥

No. 256. **স্মৃতিকল্পদ্রুমঃ** রাধাবল্লভ কবিবাগীশঃ . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 56. Lines, 6 on a page. Extent, 1,000 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1712. Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā grāma Dakṣiṇakhaṇḍa, Çri Gauragunānanda Thākura. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ শ্রীরামঃ ।

স্মৃতিকল্পদ্রুমাস্থানং প্রদ্যং প্রাক্ততভাষয়া

কুরবে কবিবাগীশো রাধাবল্লভসংশয়ঃ ॥

মর্কত শুচি তৎকালজীবী পুরুষাদি কর্ম্মাধিকারী হয় । অতএব প্রথমে শুদ্ধি নির্ণয় করিতেছি ।

End. অপর অসমান জাতির তর্পণ না করিবেক । কিন্তু ভীষ্মের তর্পণ করিবেক ॥ * ॥

Colophon. ইতি শ্রীমুকুন্দমিত্তমুদ্রয়-কবিবাগীশ-শ্রীরাধাবল্লভমর্কতনির্ঘণিত স্মৃতিকল্পে
জাদমঞ্জরী সমাপ্তা ॥ * ॥

द्वादशाब्दीन्द्रकाब्दे मिते भानौ गते शुचौ ।

श्रीमद्द्विजो उमाकान्तशर्मा प्रालिखच्छास्त्रमञ्जरी ॥

विषयः । प्रथमा शुद्धिमञ्जरी । तत्र शुद्ध्यादिव्यवस्था । द्वितीया प्रायश्चित्तमञ्जरी । तत्र प्रायश्चित्तादिव्यवस्था । तृतीया तिथिमञ्जरी । तत्र तिथ्यादिव्यवस्था । चतुर्थी आश्विनमञ्जरी । तत्र आश्विनव्यवस्थादिष्वेति ।

No. 257. स्मृतिसंक्षेपः . By नरोत्तमदेवशर्मा . Substance, country-made paper, 12×2½ inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent, 140 glokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Royāil grāma, Bābu Yogīndramohana Rāya Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः परदेवतायै ।

अज्ञानतिमिरध्वंसि संसारार्णवतारकम् ।

शुक्तिप्रदं पदं यस्य नत्वा संगृह्यते भया ॥

चूर्णकेन सुबोधेन नरोत्तमद्विजेन वै ।

कथ्यते स्मृतिसंक्षेपो गृह्यन्तु द्विजसत्तमाः ॥ अथाशौचसंक्षेपः । इत्यादि ।

End. कुलटा-षण्डातिरिक्तदुष्कृतकर्माणोऽपि अयाचितमहत्तं पाद्यं ॥ * ॥

Colophon. इति स्मृतिसंक्षेपेऽशौचव्यवस्था समाप्ता ॥ * ॥

विषयः । संक्षेपेणाशौचव्यवस्थादिकथनं ।

No. 258. स्मृतिसंक्षेपसारः . By रमाकान्तचक्रवर्ती . Substance, ceantry-made paper, 17×3 inches. Folia, 15. Lines, 6 on a page. Extent, 375 glokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Āḍāihājār, Paṇḍita Caudrakānta Vidyālaykārā. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

प्रणत्य कालीचरणारविन्दम्

ज्ञात्वाच तलस्य स्मृतेर्विशेषम् ।

वक्ष्यामि पुत्रस्य सुबोधहेतुम्

संक्षेपसारं खलु बालबोधम् ॥

अथोद्गाहस्मृतिसंक्षेपसारो निरूप्यते । अथोद्गाहलक्षणं यथा ।

भार्यात्वसम्पादकप्रवृत्तं विवाहः । तद्गृहणञ्च उत्तर्गान्तरं वरस्य समेयमिति ज्ञानरूपम् । तस्य समवायविषयताभ्यां सम्बन्धाभ्यां वरकन्ययोः सत्त्वाद् वरकन्ययोर्विवाह इति प्रतीतिरूपपद्यते । तस्य स्वीकाररूपज्ञानविशेषस्य समवायविषयतयोर्भेदाद्वरकन्ययोर्विवाहकर्तृत्वकर्तृत्वे । अतएव कन्यापुत्र-विवाहेऽप्येति संगच्छते । इत्यादि ॥

End.

माहवन्धुसन्निपातव्यवस्था । एकतो माह-मातामही-तत्पितृ पितामह-प्रपिता-महाः । अन्यतोऽपुत्रा मातामहीभगिनौ तदा तत्पुत्रयोग्यतामवलम्ब्य तन्मातामह-प्रमातामह इव प्रमातामहानां प्रत्येकं सन्ततिः पञ्चमौपर्यन्ता वन्धुकन्यादिकाः पञ्च बाधस्तना विमोचान्तरिता नोद्वाह्याः ।

... ..

यदा तु पितामहीभानापि नास्ति बदा तथोयोग्यतामवलम्ब्य वन्धुपितामह-प्रपितामहानां प्रत्येकं सन्ततिः × × पर्यन्ता वन्धुभगिन्यादयः पञ्च वा विमोचान्तरिता नोद्वाह्याः ॥

Colophon.

इति मधुसूदनभट्टाचार्यात्मज श्रीरमाकान्तचक्रवर्त्ति-निरूपिते स्मृतिसंचेप-सारे सम्बन्धः पञ्चविध इत्यादि वन्धुसन्निपातान्तविवेचनं समाप्तम् ॥

विषयः । उद्वाहलक्षणम् । तत्र कन्यादानाधिकारितमकथनम् । कन्याविवाहकालनिरूपणम् । गोचनिरूपणम् । कन्योत्सर्गवाक्ये प्रवराद्युल्लेखस्य कर्तव्यत्वकथनम् । यजुर्वेदिनां सामगेय-कन्यादानोत्सर्गपूर्वकमग्निस्थापनादिविवेचनम् । सपिण्ड-समानोदक-सगोत्र समानप्रवर-वाग्वभेदात् पञ्चविधसम्बन्धनिरूपणञ्च ।

No. 259. स्तुतिविचारः . Substance, country-made paper, 18×3½ inches. Folia, 13. Lines, 10 on a page. Extent, 300 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Post Office Khaḍgāra-gṛāma Kurāṇa, Paṇḍita Ambikācārāṇa Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीचरिः पातु ।

. स्तुतं तावत् स्तुतुत्पन्नं विनष्टं तवस्त्वं ममस्त्वं देवस्त्वं ब्रह्मस्तमित्यादि-प्रतीतिचिह्नं पदार्थान्तरम् । तच्च दृष्टिनियामकविशेषेण सुवर्णादिनिष्ठं स्वर्ण-स्तुतिमिति प्रत्ययात् निरूपकत्वाच्छ्रविशेषणताविशेषेण च स्वाधिमिष्टम् । अत्रास्य पुत्रस्य स्तुतिमिति प्रत्ययात् । नचैवमस्मिन् एतदुद्भूतस्वामिभवेत्तद्व्यपत्ति-प्रतिमिति कथं स्यात् निरूपकतासम्बन्धस्य दृष्ट्यनियामकत्वात् । निरूपकता

सम्बन्धस्यापि प्रकृतिवृत्तिनियामकताभ्युपगमे अस्मिन् पुनरेव एतद्व्यवस्थामि-
ल्लमिति प्रतीतेर्दुर्व्याख्यादिति वाच्यं । इत्यादि ॥

End.

केचित्तु अलप्रत्ययेप्रतिपत्तिरूपपिण्डपिण्डयज्ञवत् सर्वमेव आद्यं श्रीमत्पदमेव
अग्नौ करणश्रीमत्प्राप्नोत्यर्गादेशं तदङ्गत्वादित्याह । तदसत् अग्नौत्सर्गस्यैव
आद्यत्वस्य सकलतान्त्रिकसिद्धस्यासति बाधके त्यागानौचित्यादिति दिक् ॥

Colophon.

इति त्यागस्वरूपनिरूपणम् । स्वलविचारः समाप्तः ।

ऐरम्ब-सुर-कमलापति-शङ्करोमा-वाणी-रमाभयवरप्रदकालिकाणाम् ।

पादात्म्यजानि सुरदानवसेवितानि कुर्वन्तु शं प्रथमतो मम दैन्यभाजः ॥

यास्यति अलधरसमयं स्ववापि च सम्यङ्निर्लघीयसी भविता ।

तटिनि तटद्रुमपातनपातकमेकं चिरस्थायि ॥

सुरचर रन्धनसमये मा रण सुरलीमङ्गो मधुराम् ।

नीरसमेधे रसतनुतां छशतनुतां छशानुरेति ॥

विषयः । स्वलस्य विचारः । पुनस्वलकथनम् । दम्पत्योः पारस्परिकस्वलकथनम् । विषया-
दीनाञ्च स्वलकथनं त्यागस्वरूपकीर्तनञ्च ।

No. 260. स्वधर्मादृतसिन्धुः By श्रीशुकसुधीः . Substance, country-
made paper. 10×5 inches. Folia, 245. Lines, 10 on a page. Extent,
4,500 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm. 1934. Place of deposit,
Hātūā, Koyeladeva Matha. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीमन्निम्बाकाय नमः ।

श्रीनिम्बाकं नमस्कृत्य सम्प्रदायानुसारतः ।

स्वधर्मादृतसिन्धुर्वै क्रियते शास्त्रमानतः ॥

शब्दानुमानोपमानप्रत्यक्षेति चार्थापत्त्याख्यानं षट् प्रमाणानि । तच्चार्थापत्त्युप-
मानयोरनुमाने ऐतिह्यवाक्यस्य चाप्रवचनत्वाच्छब्देऽन्तर्भावः । प्रत्यक्षानुमानयोः
काचिद्वाभिचारदर्शनेन स्वतन्त्रप्रमाणत्वाभावाच्छब्दानुसारित्वाद्येन प्रमाणत्वेऽपि
मुह्यं प्रमाणं शब्दः । अतएव भाष्यकारेण वेदान्तकौस्तुभे वेदैकप्रमाणकं ब्रह्मेति
सुदृढं स्थापितम् । ब्रह्मप्राप्नुपायभूतस्वधर्मान्वितयोऽपि वेदान् तदर्थप्रति-
पादकाश्च शास्त्रात् कर्तव्यः ।

तस्माच्छास्त्रं प्रमाणं ते कार्यकार्यव्यवस्थितौ ।

आत्मा शास्त्रविधानोक्तं कर्म कर्तुमिच्छार्हतीति भगवद्वचनात् ॥

मूलस्तम्भमया वेदा पञ्चरात्रञ्च यत्परं ।
 अन्यञ्च यत्परं घातं शास्त्रं नान्यद्दृढं पुनरितिभारद्वाजसंहितोक्तेः ॥
 ऋग्यजुःसामाद्यर्वाणश्च भारतं पञ्चरात्रकं ।
 मूलरामायणञ्चैव शास्त्रमित्यभिधीयते ॥ इत्यादि ।
 इति प्रमाणनिर्णयः । इति स्वधर्मादृतसिन्धौ प्रथमस्तरङ्गः ॥

End.

एवं धर्मैर्मनुष्याणां ... चात्मनिवेदिनाम् ।
 मयि संजायते भक्तिः कोऽन्योऽर्थोऽस्यावशिष्यते ॥ इति
 अर्चितो वन्दितो ध्यातः कीर्तितो वा श्रुतोऽपि वा ।
 विशिष्टैरविशिष्टैश्च सर्वैः प्राप्यो मया श्रुतः ॥
 मामपि मच्चतां तेषां रक्षस्ये संनियोजय ।
 गतिर्भव दद्यासिन्धौ दासोऽस्मि तव केशव ॥
 श्रीराधां दत्तिष्णीं सत्यां गुबं गुहपरम्पराम् ।
 तदङ्गद्विदास्यलाभाय भूयो भूयो नमाम्यहम् ॥

Colophon.

श्रीमत्परमवैष्णवाचार्य श्रीमद्भगवत्कनकुमारसन्ततिप्रवर्तक-श्रीमद्भगवद्भिन्नाक-
 चरणचिन्ताक-श्रीशुकसुधीसंगृहीते स्वधर्मादृतसिन्धौ पञ्चविंशस्तरङ्गः ॥
 तत्र भाद्रपदशुक्ला २ रविवसरे संवत् १८९४ शुभं भवतु श्रीहरिगुरुचरण
 कमलेभ्यो नमः ॥

विषयः । पञ्चविंशतरङ्गात्मकं प्रधानतः श्रीकृष्णस्यैव पूजाप्रवर्तकं वैष्णवं शास्त्रमिदम् ।
 तत्र प्रथमे शब्दानुमानोपमानप्रत्यक्षैतिह्यार्थापत्त्याख्यषट्प्रमाणेषु शब्दात्मकं शास्त्रमेव मुख्यं प्रमाण-
 मिति कथनम् । द्वितीये वेदनिदिध्यासनोपासनलक्षणभगवद्भक्त्यात् गुरुवन्दनसिद्धिर्भवती-
 त्यस्य प्रमाणकथनं गुरुभक्तिनिर्णयश्च । तृतीये दीक्षाया घातलक्षकीर्तनं । शिष्यायाः परीक्षायाश्च
 कालकथनं । अष्टाक्षरादिमन्त्रकथनं । ललाटादिद्वादशस्थानेषु शङ्खचक्राद्यवयवकतिलकधारण-
 विधिश्च । चतुर्थे षट्साधननिरूपणं । वैराग्यस्य लक्षणकथनं प्रकारकथनञ्च । उपध्यायशिश्र-
 योरुपाख्यानश्लोकेन भक्तिमाहात्म्यकथनञ्च । पञ्चमे भगवद्भजने अधिकारिनिर्णयः । षष्ठे सप्तमे
 च बाध्याभ्यन्तरशुचित्वप्रकारकथनम् । अष्टमे नवमे सुद्रान्यासादिप्रकारनिरूपणम् । पीठादि-
 पूजाविधानञ्च । दशमे वैष्णवस्य कर्तव्यनिरूपणम् । एकादशे वैष्णवस्य लक्षणकथनम् ।
 द्वादशे सदाचारविशेषकथनम् । त्रयोदशे चतुर्दशे च एकादश्यादिव्रतविधिः । एकादशीमा-
 हात्म्यकीर्तनं । एकादश्यादिव्रतानां कालनिर्णयश्च । पञ्चदशे षोडशे च मासकृत्यनिरूपणं ।
 अधिकारिनिरूपणञ्च । सप्तदशात् पञ्चविंशपर्यन्ते वैशाखादि-चैत्रपर्यन्त-द्वादशमासेषु श्रीराम-
 भवमौ-जन्माष्टमौप्रभृतिव्रतनिरूपणम् । व्रतानां कालनिरूपणञ्च । तत्र दामोदराष्टकम् ।

अभावस्याकृत्यम् । गोपूजामन्त्रः । यमद्वितीयाकृत्यम् । श्रीकृष्णप्रबोधनादिपूजनविधिः । श्री-
राधिकोपाख्यानादिकौर्त्तनश्चेति ।

No. 261. स्वर्गवादः . Substance, country-made paper, 17×4 inches. Folia, 2. Lines, 8 on a page. Extent, 50 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Gāḍuriā, District Barisāla, Paṇḍita Durgācarāṇa Nyāyaratna. Appearance tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

अथ दुःखासंभिन्नादिसुखं स्वर्गं इत्यादि ।

End. प्रेतत्वविसृतिं प्रति हेतुत्वमित्येक एव कार्यकारणभावो वाच्य इति नयाः ॥
इति ॥

विषयः । अथ त्रयो वादार्थाः सन्ति । स्वर्गवादः प्रतिष्ठावादः सपिण्डीकरणवादश्चेति ।
एष च स्वर्गनिरूपणं । प्रतिष्ठाविध्यादिकथनं । सपिण्डीकरणविध्यादिकथनञ्च ।

No. 262. हंसदूतटीका . By श्रीरामशङ्करवन्द्यः . Substance, country-made paper, 12½×3½ inches. Folia, 28. Lines, 9 on a page. Extent, 1,200 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Hugli, Khānākula, Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Brahma Nārāyaṇa Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगुरुभ्यो नमः ।

श्रीराम-गुरु-ताताङ्घ्रिनतः श्रीरामशङ्करः ।

तनोति हंसदूतस्य टीकां श्रीरामसमुदे ॥

तत्र धीरपरम्यरापत्तिप्राप्तं मङ्गलमाचरति । दुःखलमित्यादि । दलितहरि-
तालद्युतिहरं दलितं मर्दितं च तत् हरितालं चेति दलितहरितालं तस्य द्युतिं
शोभां हरतीति वाक्ये हृजोऽवहने इत्यङ् गुणस्तत् दुःखं पटवस्त्रं विधासो
धनः । भूयजो धृतिपुष्टयोः कर्त्तव्य-क्रियाफले ज्ञानः । इत्यादि ॥

End. सुरारातिश्रीङ्गानिविड्घटनारूपसहितः सुरारातेः श्रीकृष्णस्य यत् श्रीङ्गा-
निविडं श्रीङ्गातिशयः तस्य घटनारूपेण प्रकाशकरूपेण सहितः पूजितः

अयं प्रबन्धः अर्थात् मत्ततः प्रबन्धः अखिलजगतां वन्द्यः । हितकारिणस्तस्य
श्रीकृष्णस्य प्रभोः स्वामिनः अन्तःसान्द्रा अन्तःकरणे निविद्धां प्रमोदलहरौ
सन्तोषलहरौ अवयतु वर्धयतु । १४९ ।

Colophon.

श्रीरामगुरुताताङ्घ्रिस्मृता श्रीरामशङ्करः ।
वन्द्यो व्याख्यातवान् हंसदूताख्यं रामसम्बुदे ॥
गोस्वामि श्रीरूपनामा तत्कृतिः प्रेमभक्तिदा ।
सा कृष्णनगरस्थस्य गिरा भया सुबोधिका ॥

विषयः । श्रीरूपगोस्वामिकृतस्य हंसदूताख्यभक्तिरसात्मककाव्यस्य व्याख्यानम् ।

No. 263. हनुमत्सहस्रनामस्तोत्रम् . (ब्रह्माण्डपुराणोत्तरखण्डीयम्) Sub-
stance, country-made paper, $3\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 18. Lines, 7 on a page.
Extent, 200 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1818. Place of
deposit, District Medinīpura, Candrakopā, Mahānta Bharata Rāmānuja
Dāsa. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीरामचन्द्राय नमः ।

ऋषयश्चतुः ।

ऋष्यसूक्तं गिरिं प्राप्य सीताविरहकातरः ।

भगवन् किं + + रामस्तत्सर्वं वृद्धिं विस्तारम् ॥

श्रीवाल्मीकिरवाच ।

मायामनुष्यदेहोऽयं ददशभिः कपीश्वर ।

हनुमन्तं जगत्स्वामी बालार्कसमतेजसं ॥

सत्वरश्च समागम्य साष्टाङ्गं प्रणिपत्य च ।

कृताञ्जलिपुटो भूत्वा हनुमान् राममववीत् ॥

हनुमानुवाच ।

धन्योऽस्मि कृतकृत्योऽस्मि + + + + ।

योगिनामप्यगम्यश्च संसारभयनाशनम् ॥ इत्यादि

End.

ब्राह्मे सुहृते चोत्थाय प्रत्यहं यः पठेन्नरः ।

रेचिकामुष्णिकं सोऽपि जायते नाचसंशयः ॥

स्वाराण्य + + सम्पत्तिदायकं जपतां ऋषां ॥

य इदं पठते नित्यं पाठयेद्वा समाहितः ।

सर्वान् कामानवाप्नोति वायुपुत्रप्रसादतः ।

Colophon.

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे उत्तरखण्डे श्रीरामचन्द्रप्रोक्तं हनुमत्सहस्रनामस्तोत्रं
सम्पूर्णम् ॥

मात्राहीनं पदभ्रष्टं यदक्षरसमन्वितम् ।

तत्सर्वं लभ्यतां देव प्रसीद परमेश्वर ॥

संवत् १८१८ शकाब्द १६८२ ।

विषयः । देवस्य हनुमतः सहस्रनामकीर्तनम् ।

No. 264. हनुमद्गुर्गः . Substance, country-made paper, 80×3 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 60 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sk. 1697. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solā-purkār. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । हनुमद्गुर्गे लिख्यते ।

अस्य श्री धनन्तघोरप्रलयज्वालाग्निरौद्रस्य बीरहनुमतो असाध्यसाधन-
अघोराक्षमूलमन्त्रस्य ॥ इत्यादि ।

End. हिं हिं सर्व्वमन्त्रार्थसिद्धिं कुरु कुरु साहा ॥

Colophon. इत्यथर्व्ववेदोक्तं हनुमद्गुर्गं समाप्तम् ॥ गोदातटविलसत्पुष्पलक्ष्मपुरे तुष्ठा-
पुरकारोपनामक-विनायकस्यात्मज-पण्डुरङ्गेण लिखितम् ॥ १६९७ शके ॥

विषयः । बीरलसाधनं हनुमतो मन्त्रादिकथनम् ।

No. 265. हरिभक्तिसुधोदयः . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 95. Lines, 7 on a page. Extent, 2,000 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Post Office Royāl, Raghunāthapura grāma, Babu Gouramohana Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीकृष्णाय नमः ।

एकं यज्जनयत्यनेकतनुभृत् शस्यान्यजस्रं मिथो ।

भिन्नाकारगुणानि कैश्चिदपि वा नोक्तं न सिद्धं जनैः ॥ इत्यादि

End.

य इमं शृणुयाद्भक्त्या हरिभक्तिसुधोदयं ।

कथयेत् सर्व्वपापौघान्मुक्तो भोक्तुं स शक्नोति ॥

Colophon. इति श्रीनारदीयपुराणे हरिभक्तिस्तोत्रे विंशतितमोऽध्यायः ॥ समाप्त-
स्थायं हरिभक्तिस्तोत्रम् ॥

विषयः । हरिभक्तिमाहात्म्यम् हरिकथाश्रवणादिफलकथनम् ।

No. 266. हेमाद्रिटीका . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 253. Lines, 10 on a page. Extent, 4,554 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sk. 1704. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीमद्भवान्यै नमः ।

प्रष्टे कूर्मस्तया चतुर्भुजतया दोर्मण्डले मन्दरं

बद्धा चीरसमुद्रमोषधिभृतं निर्मोष्य निष्पादितैः ।

आनीतैरश्वतैर्भिषक्तमतया योषितया पायितैः

देवानामजराभरत्वमकरोत्तस्मै नमो विष्णवे ॥

हेमाद्रिणा चतुर्वर्गचिन्तामणिविधाधिना ॥ इत्यादि

End. स्तोत्रेति । भृशतरमत्यर्थं । तु शब्दात् केवलं भृशतरवचं प्रलेपादि किन्तु
पूर्वोक्तमपि यथा योजयेत् ॥ सूत्रस्थानमुपसंहरति समाप्त इति ॥

Colophon. इति हेमाद्रिटीकायामायुर्वेदरसायने चाराग्रप्रकरणं समाप्तम् ।

न निरूपितम् । शकाब्दाः १७०४ ॥

विषयः । हेमाद्रिकृतस्य आयुर्वेदरसायनाख्यवैद्यग्रन्थस्य व्याख्यानं ॥

INDEX OF AUTHORS.

नामानि ।	पन्ने ।
अनन्तदेवः (व्यापदेवसुतः)	१३६
अनन्तभट्टः	५१
अनन्तभट्टः (काश्मीरिकेशवभट्टानुजः)	१७६
आनन्दज्ञानः (व्यसुतानन्दस्य शिष्यः)	११७
उवटः (वक्षटपुत्रः)	११४
कमलाकरभट्टः (नारायणभट्टस्य पौत्रः, रामकृष्ण- भट्टस्य पुत्रः)	४५
कलदिवेङ्कटाद्रिनायकः	१८०
कविकर्णपूरः	४८
कालोचरणः	८२
कालिदासचक्रवर्ती	८७
काशीनाथः	११०
काशीनाथभट्टाचार्यः	२०२
काशीरामवाचस्पतिः	७१, २०३
क्षपारामः	६२
कृष्णचन्द्रतर्कालङ्कारः (गोपीकान्तभट्टाचार्यस्य पुत्रः)	५०
कृष्णदेवस्मार्तवागीशः (महामहोपाध्यायः)	५८, १८६
कृष्णमोहनः	३१
कृष्णानन्दाचलः (कैलासाचलस्य शिष्यः)	३२
केशवकाश्मीरीभट्टः	१२२, १७२
केशवतर्कपञ्चाननः	५८
क्षेमराजः	१८४
खण्डोरायपण्डितः (काशीराजधर्माधिकारि- नारायणपण्डितात्मजः, नीलकण्ठस्यानुजश्च)	१०

नामानि ।

पन्ने ।

गदाधरभट्टाचार्यः	...	...	...	...	...	...	६, १३
गर्गाचार्यः	...	...	...	...	...	...	३७
गोपालचक्रवर्ती	...	...	...	...	...	...	६०, २०७
गोपालभट्टः	...	...	...	...	...	...	२०६
गोविन्दः (नीलकण्ठतनयः)	...	...	...	...	...	...	१७५
गोविन्दपण्डितः	...	...	...	...	...	...	२४
गोविन्दरामसिद्धान्तवागीशः	...	...	...	...	...	...	८३
चन्द्रशेखरशर्मा	...	...	...	...	...	२८, १०५, १३८	
चैतन्यदासगोस्वामी	...	...	...	...	...	...	४३
जगदीशपञ्चाननभट्टाचार्यः	...	...	...	...	...	...	१४२
जगद्गणेशशर्मा	...	...	...	...	...	...	१८४
जानकीरामसर्वभौमः	...	...	...	...	...	...	२१०
ताजकाचार्यः	...	...	...	...	...	...	११२
दयालुशर्मा (भुदेवशर्माशिष्यः)	...	...	...	...	...	...	४७
दामोदरः	...	...	...	...	...	...	१५७
देवकीनन्दनः	...	...	...	...	...	...	८५
धनञ्जयः	...	...	...	...	...	...	३३, ४६
धर्मसंख्यावान् (वाराणसीवंशोत्पन्नस्य पर्वनाथस्य सन्तुः)	...	...	...	...	...	...	२१६
नरहरिठक्कुरः	...	...	...	...	...	...	१२६
नरहरिशर्मा	...	...	...	...	...	...	१०३
नरोत्तमशर्मा	...	...	...	...	...	...	२०४, २२५
नानादौत्तितः (प्रकाशानन्दस्य शिष्यः)	...	...	...	...	...	...	१७८
नारायणः	...	...	...	...	...	...	६५
नारायणमुनिः	...	...	...	...	...	...	१२१
नारायणबन्धोपाध्यायः	...	...	...	...	...	...	१६५, २१७
नाङ्गिदत्तः	...	...	...	...	...	...	११५
नित्यनाथसिद्धः	...	...	...	...	...	...	२१६

नामानि ।	पृष्ठे ।
नीलकण्ठः	१५६
परमानन्दवेदान्तवाचस्पतिः (महामहोपाध्यायः)	८१
पुरुषोत्तमपण्डितः	११८
प्रकाशानन्दः (ज्ञानानन्दस्य शिष्यः)	१७६
प्रबोधानन्दसरस्वतीगोस्वामी	५३
भगवदानन्दः (शुद्धानन्दस्य शिष्यः)	१८८
भगवदानन्दसरस्वती (स्वयंप्रकाशानन्दसरस्वती-शिष्यः)	६३
भगवद्गोस्वामी	६४
भरतसेनः (गौराङ्गमल्लिकात्मजः)	२१, ६४, १५२
भवानीशङ्करवन्द्योपाध्यायः	६७
भीमः (महामहोपाध्यायः)	२०१
भीमसेनाचार्यः	८७
मधुरानाथतर्कवागीशः	८
मधुसूदनवाचस्पतिः	८१, १८१, २०३
महादेवतीर्थस्वामी	१६५
महादेवानन्दसरस्वती (स्वयंप्रकाशानन्द- सरस्वतीशिष्यः)	६२
महेशपञ्चाननः	६०
महेशपञ्चाननः (विद्यार्णवात्मजः)	२०७
माधवकविचन्द्रः	१५४
माधवचिद्धान्तः (महामहोपाध्यायः)	१८३
मोहनानन्दाचार्यः	१५४
यामुनाचार्यः	१३
रघुनन्दनभट्टाचार्यः	७७, २००
रघुनन्दनवैद्यः	१४६
रघुनाथचक्रवर्ती	८४
रघुवीरवन्द्योपाध्यायः	६६

कामानि ।	पत्रे ।
रघूत्तमतर्कशिरोमणिः	७५
रङ्गनाथः	१८०
रङ्गराजभट्टकविः	४४
रत्नभूषणवैद्यः	२७
रत्नेश्वरवन्द्योपाध्यायः (रमानाथस्य पुत्रः)	५
रमाकान्तचक्रवर्ती (मधुसूदनभट्टाचार्यस्य पुत्रः)	२२५
रानेन्द्रशर्मा (वेदगर्भवंशौय-महामहोपाध्याय- किशोरात्मजः)	६६
राधामोहनः	७६
राधावल्लभकविवागीशः	२२४
रामकान्तः	१७३, १८५
रामकृष्णतर्कपञ्चाननः	२०५
रामकृष्णतर्कवत्सलभट्टाचार्यः	६७
रामकृष्णशर्मा	५
रामगोपालशर्मा	६५
रामगोविन्दचक्रवर्ती	२०८
रामचन्द्रः (अजिगोत्रजः)	२०६
रामचन्द्रेन्द्रः	७
रामचरणविद्यावाचस्पतिः	७२
रामनाथविद्यावाचस्पतिः	१५८
रामनारायणमिश्रः	२१३
रामभद्रन्यायालङ्कारः	१६७
राममाणिक्यकविराजः	२६
रामशङ्करचूडामणिः	१४
रामशङ्करवन्द्योपाध्यायः	१२४, २२६
रामालुङ्गः	४५
रामेश्वरसेनः	१५६

नामानि ।	पत्रे ।
रुद्रन्यायवाचस्पतिः	१०४, १३३
लक्ष्मणमाणिक्यदेवः	१६०
वंशीवदनः	३०, ६५, २१२
वाचस्पतिमिश्रः	६८
वामनमिश्रः	२३
विजयरामाचार्यः	१५६
विज्ञानभिच्छुः	११८
विद्यार्णवः	५५, ८६
विद्यासायरः	२३
विष्णेश्वरतर्काचार्यः (महामहोपाध्यायः)	६
विश्वनाथचक्रवर्ती	२२३
विश्वामित्रः	४२
विश्वेश्वरभट्टः (चेदिभट्टात्मजः)	१३६
वेङ्कटनाथवेदान्ताचार्यः	३, ६६, १५३
शङ्कराचार्यः	७६, १०७, १७४
शिवरामशर्मा	२०६
शुकसुधीः (निम्बार्काग्रिथः)	२२७
शूलपाणिः (महामहोपाध्यायः)	७२
श्रीनकाचार्यः	२२
श्रीकान्तभट्टः	१७
श्रीछायाचक्रवर्ती (नरसिंहात्मजः)	१६७
श्रीनाथाचार्यचूडामणिः (महामहोपाध्याय श्रीकराचार्यस्य पुत्रः)	७३
श्रीनिवासदासः	१८४
श्रीरामशर्मा	११२
शङ्कराग्रिथः	२१६
सच्चिदानन्दमहान्तठाकुरः	६४

नामानि ।	पाने ।
सच्चिदानन्दयोगी	७८
सदाशिवभट्टः (नारायणभट्टस्य पौत्रः, माणिकभट्टस्य पुत्रः)	३३
सनातनतर्काचार्यः	६७
सिद्धान्तपञ्चाननभट्टाचार्यः	१६०
हरिनारायणशर्मा	१६, ११५
हरिशङ्करद्विजः	४३
हय्याचार्यः	५६
हेमाद्रिः	२३२

78093

CATALOGUED

Archaeological Library,

78093

Call No. **022.0912** / mit / scb

Author—**RAJA RAJENDERLALA
MITRA & SASTRI**

Title—**NOTICE OF SAHSRIT
MANUSCRIPTS VOL. XIII**